FJORTONDE ÅRGÅNGEN.

MAGASIN

FÖR

Konst, Nyheter och Moder.

Tidningsskrift.

STOCKHOLM, TRYCKT HOS CARL DELEEN, 1837.

land bestod af tvenne delar, som åtskiljdes genom et äventyrligt sund, hvilket efter honom fått benämning af *Cooks Sund.* Han återkom den 21 Juni 1771 och befordrades til en högre grad i Engelska Marinen, svarande mot graden emellan Skepps-Lieutenant och Skepps-Capiten. — Redan året derpå, 1772, anförtroddes honom en annan expedition til en uptäckts-resa åt södra polen, hvars ändamål isynnerhet var, at genomfara Stilla hafvet och lösa den länge omtvistade frågan, om der funnes något fast land söder om equatorn. Cook fullgjorde sitt äventyrliga updrag med raskhet och klokhet, trängde framom 70:de gradens latitud, men utan at finna det eftersökta fasta landet. Emedlertid uptäckte han i Stilla hafvet en mängd öar, såsom Nya Caledonien och det af honom kallade Sandwichlandet. — Vid sin återkomst befordrades han til SkeppsCapiten, erhöll en beställning i Administrationen af Greenwichs Hospital och valdes til Ledamot i Londons Royal-Society, samt pryddes jemval med guldmedaljen för den bäst författade afhandling om nya rön och uptäckter, en stiftelse af Sir Godefroy Copley.

Sedan man icke lyckats finna det eftersökta landet vid södra polen, vände man sina forskningar åt den norra, och åt Cook updrogs en ny expedition, för at undersöka om det funnes en nordlig genomfart ur Atlantiska i det Stilla hafvet. Den 12 Juli 1776 afseglade han med 2:ne Skepp, det ena commenderadt af Clarke, och efter undersökningar i Stilla hafvet, fann han sundet som åtskiljer Asien och Amerika, samt for til de nordliga kusterne af Sibirien, men utan at uptäcka den nordliga genomfarten, hvarifrån han hindrades af den myckenhet isberg som öfverallt mötte honom. Han återvände til Sandwich-öarne, hvarest han uptäckte flera förut okända, och bland dem ön O-why-hé. Det var här hans besättning kom i oenighet med infödingarne, hvilket öfvergick til en häftig och blodig strid dem emellan, i hvilken Cook blef dödad af klubbslag och genomborrad af dolkstygn, den 14 Febr. 1779. — Med et ganska naturligt förstånd förenade han en outtröttlig verksamhet, et ihärdigt mod och et lifligt deltagande i sina följeslagares behof. Hans namn nämnes ännu såsom mönster af en utmärkt Sjöman.

James Cook.

De la Pérouse.

Jean François Picot de Galaup, Grefve de la Pérouse)*, lemväl kallad Frankrikes Cook, var född i Albi 1741 och gick ganska ung i Franska Marinens tjenst, der han under åren 1774 til 1778 vid flera tilfallen, såväl krigiska som fredliga, utmärkte sig, och isynnerhet 1782, då han fått det updrag at förstöra Engelska Faktorierne i Hudsons-viken, hvilket han berömligt utförde. 1785 erhöll han af Konung Ludvik XVI et nytt updrag, det at göra en resa omkring verlden, til hvilket ändamål tvenne Skepp, *La Boussole* och *L'astrolabe*, utrustades, med hvilka han utlopp ifrån Brest den 1 Aug. 1786. Om bord på dessa fartyg befunno sig tjugo utvalda Officerare, flere Lärde och Konstnärer, Ingeniörer, Astronomer, Naturforskare, Teknare och Urmakare, inalles 230 personer. Denna expedition hade til föremål at complettera Cooks upläckter och derjemte et välgörande syfte: de främmande folkslagens uplysning och förkofran i industrielt afseende. Uti Pérouses instruction nämnes det bland annat: »....han bör med nit och omsorg begagna alla tilfallen som kunna förbättra de folkslagens villkor och belägenhet, dem han kommer at besöka, i det han lemnar dem af Europas nyttiga grönsaker, frukter och trädslag; undervisar dem om deras odling, både såningen och skörden, samt lär dem nyttan och bruket af dessa skänker, hvilkas ändamål är at på deras jord utbreda afkastningen deraf, m. m.« — Sedan han berigtigat några geografiska positioner i Atlantiska Oceanen och i Söder-hafvet besökt Sandwich-öarne, begaf han sig til nordvestliga kusten af Amerika. Här uptäckte han en förut okänd hafsvik, *Le Port des Français;* men hade den olyckan, at tvenne Slupar med 21 personer förgingos genom strömdragets häftighet vid et inlopps undersökande. 1787 besökte han Kamtschatka och inlopp i hamnen S:t Peter och S:t Paulus. Härifrån afsände han landvägen Hr Lesseps med alla de underrättelser och uptäckter han ditintils gjort. La Pérouse lemnade Kamtschatka den 29 Sept. s. å. och vände sin curs åt Vänskaps-öarne, der han vid ön Maouna hade den olyckan förlora 12 personer, som, vid tilfälle at hemta vatten i land, blefvo öfverfallne af infödingarne, och genom stenkast och klubbslag dödades; några frälste sig genom simning til fartygen. Bland de dödade voro Befälhafvaren för L'astrolabe, Delangle, och naturforskaren Lamanon.

*) Hans egen namnteckning var: Laperouse.

Den 16 Jan. 1788 ankrade begge Fregatterne i Botany-Bay, hvarifrån, under den 7 Febr., de la Pérouse afgaf sin sista rapport til Franska Marin-Ministern, hvarefter han fortsatte sin upptäckts-resa, i hopp at året derpå återvända til Frankrike. Men et oblidt öde tycktes förfölja honom, och man har aldrig bestämdt eller med full säkerhet kunnat få uplysning hvart dessa fartyg tagit vägen eller när de lidit skeppsbrott, hvilket sednare är det troligaste. Likväl tar man för afgjordt, at en Engelsman, Dillon, år 1827 uptäckt stället hvarest La Pérouse förgåtts, nemligen vid en af öarne Vanikoro, hvilket ställe året derpå besöktes af en Fransman, Dumont-Durville, som utmed kusten lät upresa et minne åt de la Pérouse och hans olyckskamrater, samt ur hafsbotten uptaga en betydlig mängd saker och effecter, hvilka nu förvaras uti *Le Musée de la Marine* i Paris.

Vänskapens Låf.

Vänskap, fromma, himlablida
andeväsende! Du svärmar
liksom kärlek, någon gång.
Jag har känt vid Idas sida
huru du til himlen närmar,
huru jorden blir för trång.

Kärleken dock ofta smärtat,
fast han lofvat sällhet gifva:
Han är road utaf svek;
lidelsernas drifbänk: hjertat —
måste dervid offret blifva,
ack, *dess* offring kallas — — lek!

Som en flygtig våg vid stranden,
hvilken kysser blomstren späda,
och sig se'n tilbaka drar —
Kärleken utsträcker handen
för at krossa eller gläda,
blott at tidsfördrif han har! ...

ALBUM
Souvenir
CARLSLUST.

Så, o Vänskap! du ej leker
nyckfullt med et trofast hjerta,
binder ej — at lösa opp,
sårar icke då du smeker,
blandar icke tviflets smärta
i et halft förklaradt hopp.

Lyckans glitterguld må falla;
Jag *min* rikdom vill bevara,
dig, du ädelsten »à jour« —
icke känd du är af alla,
mången yfs med namnet bara,
främmande för din natur.

Barndomsdröm och ungdomsvinning!
blif mitt stöd i alla öden,
blif det så som du är nu.
Fläta en gång kring min tinning
dödens myrth, — o! då blir döden
sjelf en ängel, mild som du!

A..M..C.

Pl. 2.

Skönskrifveri.

Med undantag af några adels-diplom och ett och annat fastebref, var konsten at prenta, som kallas skönskrifveri, nästan hel och hållen kommen ur bruk, och ifrån 1780-talet til vår närvarande tid begagnade man sig af enkla, mest latinska bokstäfver, utan alla krummelurer och slängningar af krokiga liniers omgifvande. Man tycktes vara öfverens om: ju enklare, ju simplare! — Konsten at prenta hade upnått sin högsta elegans inom klosterbrödernes celler, och gick derifrån ut i det allmänna, samt til en del införlifvades med boktryckeri-konstens fullkomnande, ehuru den inskränkte sig til blott enkla capital-bokstäfvers ornerande. Likväl bibehölls skönskrifveriet til en del på alla acter af mera betydenhet, och kom icke helt och hållet ur bruk förr än genom Franska revolutionen, som tycktes anse den tillhöra Royauteten. — Det var först efter det allmänna frihets-kriget i Tyskland 1813, under nya åsigter af Legi-

timiteten, och genom Stentryckeriets upfinning 1816, som de så kallade anglo-sachsiska bokstäfver åter framhades och blefvo allmänna, och som en följd deraf skönskrifveriet åter et mode och en födkrok.

Man förvånas nästan at se med hvilket studium, och stundom med en verklig Konstnärs skicklighet, yrket at prenta nu bedrifves, och med förbigående af Utlänningens arbeten, utgå äfven ifrån våra Stentryckerier titelblad, tilkännagifvanden af dödsfall och inbjudningar til begrafningar, hvilka utmärka sig genom stor fägring och fullkomlighet; de der likväl för 40 år sedan hade kallats gammalmodiga och smaklösa. Men modet vill nu annorlunda, och industrien är outtömlig i sina bemödanden at fullgöra Gudinnans befallningar.

Utrymmet tillåter icke at lemna prof på den mångfald och variationerne i bokstäfver och dem omgifvande slängningar, som nu utgöra höjden af en Skönskrifvares skicklighet; men vi hafva dock trott göra våra läsare et nöje, at i denna Planche meddela några prof af en gren af skönskrifveriet, som icke blott har krummelurer til föremål, utan et mera behagligt och konstmässigt, samt derjemte stundom någon allusion på sjelfva ordet, något som för dem kan bli användbart.

Uti valet hafva vi icke tvekat at förskottsvis lemna tvenne ord, som låna sig isynnerhet åt tidsbruket och enskilta förhållanden; ty hvem vill väl nu för tiden icke hafva et *Album?* — och när skall väl ordet *Souvenir* någonsin komma at icke behöfvas och begagnas? — Det nedra är visserligen et fingeradt namn; men visar dock på hvad sätt dessa i allmänhet kunna prydliggöras och huru lätt man deraf kan göra *Charlotte, Carolina* o. s. v., och hvem ser icke i det hela vår goda afsigt i dubbelt hänseende: at följa med vår tid — och gifva våra läsare en ledtråd, at dymedelst få bestyrka deras älskvärdhet *på prent.*

Et Dårhus.

(Doctor Blanches inrättning i Paris.)

Af Jacques Arago.

Efter Fransyskan.

Tvenne artiga ting, tvenne rätt egna at se och studera i vårt gamla Europa: et Konunga-palats, et Dårhus.

Åt hvilket af dessa tvenne hemvist skullen J gifva företrädet at bebo? De oförnuftige som lefva hos Monarkerne, äro för mycket methodiske, för mycket enformige; de hvilka förvisas til Charenton eller til Doctor Blanche *), synas mig mindre beklagansvärde. Man har medlidande med deras belägenhet; de äta efter deras fria vilja, stående eller sittande; de helsa utan at kröka sig ned til jorden; dem tillåtes at någon gång hafva en egen vilja, at gifva den tilkänna, at bibehålla den. De tala högt; de controllera Föreståndarens handlingar; de göra motstånd när de hotas, de gifva endast efter för styrkan. De äro nästan menniskor.

Tala om för mig dessa dårars lif, som födas och dö inom Konungarnes palats; jag, jag skall berätta för Er dessa varelsers som dväljas i hospitals-kamrar. Tiläventyrs skall min berättelse innehålla något moraliskt. I början såg jag dem med fasa, derefter med deltagande, senare med en medlidsam känsla, som icke var utan et slags ljufhet. Förståndet är stundom för oss en olycka, derigenom at det uplyser oss om vårt elände, utan förmåga at bota det .... Dessa menniskor äro således icke så högt at beklaga, emedan de icke alltid hafva medvetandet af deras olyckor.

Den som icke har någon like, har ingen vän; det är et axiom, endast sant för dem som se långt in i menniskohjertat. En vän som myste emot mig med et småleende fullt af protection, skulle göra mig beklämd; jag skulle icke kunna tycka om honom. Så mycket värre för mig om jag är sålunda organiserad. Kärlek, vänskap, se der mitt lif.

Historiken af et dårhus, författad af en dåre, är någonting skäligen befängdt. Jag var galen när jag skref dessa sidor .... Åter. kommen til mitt förstånd, ville jag läsa dem ... Allt deri är sant och noggrant; det har tyckts mig förståndigast at icke göra några ändringar dervid; det är et porträtt som skulle förlora likheten om jag ville förbattra det; jag öfverlemnar det åt Er.

Herr Blanche är 35 år. Han är af medelmåttig storlek, hans fetma vittnar om en stark kroppshyggnad. Hans uttal är högt, hastigt och kärft. En man med fullkomlig helsa skulle alltid vara färdig at begära förklaring öfver råheten af vissa uttryck, hvaraf

*) Charenton svarar mot vårt Danviken. Doctor Blanches Inrättning är privat och svarar mot vårt Fridhem, inrättadt af Tit. Borg på Djurgården.

han gjort en vana at betjena sig; en galning fruktar dem och tystnar vid deras hot. Et stort ärr utmed högra ögat ger åt hans upsyn en tvetydighet, så at man skulle tro han eftersinnar, studerar, när han endast rätt och slätt ser up. Han gjorde på mig et obehagligt intryck; det borde så vara: jag kände mig stå under hans jernspira, jag, som aldrig vetat lyda andra än et fruntimmers vilja.

Fru Blanche är lång, smärt, blond, något bleklagd. Hennes blick är full af vältalighet, den tilfredsställer. Hennes röst är förtröstansfull; det är poesi i hennes tal. Hon har sett så mycket elände, hon har hört så mycket jemmer. Hon förstår at beklaga. Det är icke en öm mor; hennes år betaga eder denna ljufva illusion; det är icke rätt och slätt en vän; ni känner för henne mer än vänskap, men mindre än kärlek . . . Låtom oss tala så litet som möjligt om kärlek. Jag har öfver tvenne månader vistats i Doctor Blanches hus; galen och med lefnadsvett, har jag kunnat värdera den ärbara och ädelsinnta qvinnans egenskaper om hvilken jag talar. Denna qvinna är Doctorns hustru. J sen at man kan bevara några angenäma minnen ifrån et dårhus.

Jag blef fasttagen kl. sex e. m., på gatan Grammont, af fyra handfasta karlar *), som bakifrån bemägtigade sig min person och fasthöllo mig. Jag ville försöka försvara mig . . . . fåfängt bemödande! Jag var sjuk, mycket sjuk, döds-sjuk. *På Konungens befallning!* **) Behöfver man vara fånig för at motsätta sig en sådan befallning? Jag var icke fånig, och likafullt gjorde jag motstånd; men förmedelst et par knuffningar befann jag mig kastad i en täckvagn, som stod tilreds. Allt var väl beräknadt och förutsedt.

Färden räckte länge. Mina följeslagare (*Estafiers*) pratade om den vackra staden och den angenäma aftonluften; jag suckade och de upmanade mig at visa mod, at vara karl. Föreläsningar om mod af en polis-spion! skulle man tro det? En polis-spion, vet han hvad det vill säga at vara karl, om icke för at gripa en annan bakifrån? Jag vill dock påminna mig at jag sade til dem, det jag ingalunda hyste förakt för dem . . . . Man hade gjort rätt uti at arrestera mig som fånig.

---

*) I originalet står *Estafiers*, hvarmed förstås betjenter som bära kappa öfver livréet.

**) *Au nom du Roi* är det brukliga uttrycket vid antydande af en arrestering i Frankrike, som ingen vågar sätta sig emot utan äfventyr.

Vi fårdades långsamt, ty vi hade knaggliga gator at öfverfara, och redan hade i detta hjerta, grufligen skakadt af en våldsam passion, en annan känsla inträngt sig, harmen, föraktet; hållas i kragen af en polis-spion! hvilken skymf! I dessa dagar af et allmänt uplopp hade jag måst utbärda en dylik förolämpning. Utan någon moralisk existens, är polisbetjenten magtens redskap, feg, han är styrkans handtlangare. Jag irrar mig, polisbetjenten är den tappraste karl i verlden, emedan han trotsar hvad andra mest frugta före, allmänna föraktet.

Emedlertid anlände vi til porten af detta quarantaines-hus; jag påminner mig de minsta omständigheter af dessa långsamma timar som plågade mig så grymt. Vi äga så många fibrer för smärtans intryck! Jag trodde mig träda in til en undersöknings-domare, en Kunglig Procurator. Man hade väl tjuge gånger under vägen uprepat det för mig, och talat om dolkar, mordbrand och dråp. Jag hörde på mina väktare som en menniska den det förtryter at icke hafva gjort nog för at rättfärdiga den stränghet för hvilken han är föremål; och när jag spörjde mitt orediga minne, var jag nästan rasande at hafva haft så mycket förstånd, at icke sönderbryta alla band som fästade mig vid samhällslifvet. Förtviflan liksom smärtan hafva sina grader.

Sedan vi gått tvert öfver en liten gård, beskuggad af några dystert och bedröfligt löfvade träd, inkom jag i en rymlig sal, nästan hel och hållen uptagen af et hästskobord. Vid första anblicken förmodade jag den vara rummet för pinliga förhör, och jag såg mig redan om, fast med en nyfiken och säker upsyn, efter redskapen för torturen .... Man bad mig höfligt träda närmare.

Hvilken tafla! — Lidande figurer, slöa figurer skrattande utan glädje, gråtande utan tårar; en enda medlidsam figur, det var Fru Blanches; och allt detta snart sagdt sammanpackadt på en fläck af tie fot i fyrkant .... Jag blef hufvudlös, jag trodde jag drömde; jag ville veta, — jag var rädd at få veta; J sen at jag hade något litet förstånd qvar.

Jag fick rådrum at göra betragtelser. Jag tror at min kropps svaghet gaf styrka åt själens. En liten trind, rödbrusig och finnig karl såg på mig med enfaldiga ögon och log åt min likagtiga ansigtsfärg. Hvaröfver skrattade han? Redan hade jag tvenne gånger vändt mina blickar ifrån denna tölpagtigt begabbande figur, nedrigt

sardonisk, under det min karl jemnt bekikade mig småleende. Jag trodde på en feg upmaning, och min jernhand sväfvade redan öfver hans kindben, när en ljuf och medlidsam röst bad mig sitta ned. En fruntimmers-röst kunde endast hafva välde öfver mig; jag lydde, min vrede slocknade, och jag hörde, skäligen lugn, på slutet af en sonate, som et några och tjuge-årigt fruntimmer spelade på forte-piano. Fru Bel . . . var tokig så snart hon icke spelte på klavér. Jag fick veta det sedermera.

Men hvar befann jag mig? Den Kunglige Procuratorn kom icke, och en fullkomlig tystnad rådde i det angränsande rum, der jag, i min inbillning, skulle underkastas hårda prof.

För Herrn i sitt rum, sade den välgörande Féen til en uppassare, som icke ett ögonblick lemnat mig ur sigte. Jag följde med som en automat, och sedan jag gått igenom två eller tre corridorer, samt upföre två eller tre trappor, skuffade man mig skäligen våldsam in i et rum försedt med galler för fönstret och stora bommar. En liten smal säng, tvenne stolar och en tvångs-tröja, se der hela möbleringen.

Uppassaren hade fått sig en kamrat til biträde; och begge, kalla, utan all medlidsamhet, sågo på mig såsom menniskor som äro vane at se folk sådane som mig. — Hvad gör ni här? Hvad vill ni? — Vi äro här at betjena Herrn. — Jag behöfver ingen uppassning, låt mig vara i fred. — Vi hafva befallning at stanna qvar här. — Kommer den Kunglige Procuratorn snart? — Han lär icke dröja länge. — Det gör han rätt i om han vill ha svar på sina frågor, ty jäg kände mina krafter aftaga; och likafullt sökte jag efter föremål för min ursinnighet.

Jag lade mig endast til hälften afklädd. — Om Herrn behagar, så fins här i krukan kornvatten. — Hvartil kornvatten? — Herr Blanche har befallt det. — Hvar är jag då? — Hos Herr Blanche.

Bindeln föll ifrån mina ögon; jag trodde mig vara en uprorsmakare; jag erfor nu at jag var galen! . . .

Jag skämdes, jag gret . . . Nej, det var icke af skam, det var återigen af kärlek; och när jag såg mig der, der, ensam, midtemot det gallrade fönstret, ansigte mot ansigte af dessa begge figurer utan vänskap, liksom utan hat, i medvetandet af alla mina lyckliga minnen, min saknad; när jag insåg min omgifnings magt öfver mig och offrets oförmåga; när, beräknande timarnas långsamhet, minu-

Pl. 3.

ternas evighet, och at dessa kalla, känslolösa murar skulle svarat mig: *här är ditt ställe!* då ansåg jag mig för galen, galen för alltid, galen af kärlek, den förfärligaste, den mest frätande, den fasansfullaste af all galenskap . . . .

Nu påminte jag mig om allt som hade fört mig hit, och jag blef förundrad at icke känna mina armar bundna, mina fötter fjättrade, halsen inom et jernhalsband. Jag var en rasande galning.

Ack! må han icke tilstå at han är galen, den hvars ambition förbryllar begreppen! må den sorgfälligt dölja sin ursinniga fånighet, den hvars snålhet, hatet, törsten efter hämnd föra til Charenton, til Bicêtre *) eller til Doctor Blanche! . . . Men jag, galen af kärlek; jag kan säga det, jag kan tilstå det utan at rodna. Til ex. i dag; jag är lugn, jag berättar mina förflutna lidanden; och mitt onda lärer vara mycket våldsamt och storartadt, för at efterlemna så djupa spår, äfven af de lindrigaste intryck. Det är maran som skakar en ännu efter sömnen; det är en kula som krossar för er en lem, och hvaraf ni icke känner at ni blifvit träffad, förrän långt efter ni sårades . . . När man återfått sitt förstånd, visa de galnas utbrott sig för minnet som i en spegel . . . Sägen icke at det icke kan vara möjligt; jag har känt det, erfarit det.

Fortsättning i nästa N:o.

Pl. 3.

Maskerad-Costymer.

Herrns Costym, ehuru tiläventyrs användbar på en Maskerad, är likväl lånad ur verkligheten, och föreställer *en Ungersk Adelsman i sin pragt-costym, sådan den blifvit af flere begagnad vid kröningen i Prag.* — Dolman, pels och benkläder af mörkgrönt fint kläde, allt med rikt guld-broderi, förgylda knappar och guldskärp. Pelsen, hängande öfver venstra axeln i et juvelsmyckadt axelgehäng, var kantad med zobel-skinn. Mössan (som kallas *Kalpack*) var äfven af zobel, prydd med en aigrette och cordon af demanter. Stöflarne (som kallas *Tschimen*) rikt guldbroderade med gyldne sporrar; sabeln ornerad med brokiga ägta stenar.

---

*) **Et tukthus i Paris.**

Maskerad-Costymer. I allmänhet tyckes smaken för Maskerad-Costymerne icke, såsom förr, inskränka sig til vissa Nationers och olika yrkens klädedrägter, utan fast mera öfverlemna sig åt det fantastiska af olika sammansättningar utan något visst ändamål, blott det är utmärkande och smakfullt, hvilket sednare oftast är ganska relatift. At idén af en maskerad och charakteristiken dervid komma til korta, är begripligt, ty i en imaginerad drägt, som icke utmärker någon nations, något visst yrkes, är det svårt eller omöjligt at veta hvilken personlighet man skall återge och hvad man egentligen föreställer. Men modet vill det, och om man genom sin costym gör sina behag gällande, är äfven för Damerna hufvud-ändamålet vunnet, helst den icke hindrar dem ifrån en liflig och qvick conversation, om också utan anledning af något charakteristiskt af sjelfva costymen.

Utdrag ur Francisca Krasinskas Dagbok.

Fortsättning från förra Årgången.

Warschau, Söndagen den 7 April 1759.

Jag tror knappt at det är sant; sedan gårdagen är jag i den ryktbara pensionen hos Madame Strumel. Fursten Wojwoden och Furstinnan hade öfvervunnit alla svårigheter, Nådig Herrn afstod ifrån sin mening angående Nunnorna af Sacramentet, och jag var genast färdig at ingå derpå. Vi hafva varit i Sulgostow; Fru Starostinnan är glad och lycklig. — Hon var så lycklig at få se Herrskapet! Hon sade til mig: den som icke belefvat dylikt, kan icke göra sig et begrepp om hvad det är för en lycksalighet at emottaga sina föräldrar i sitt eget hus. Alla rätter, alla dryckesvaror och läckerheter som de tycka om, voro under dessa trenne dagar samt och synnerligen serverade, och de båda gifta täflade om at kunna vara föräldrarne til nöjes, och kunde icke nog omtala huru lycklige de voro å ömse sidor. Också tycktes Herr Far och Fru Mor icke vara böjde at resa; men jag, jag bekänner, hade litet brådtom at komma til Warschau, och var rätt nöjd när bref anlände som nödgade dem til afresan. Här kan man utbilda sig, och jag har stor lust at bli et icke vanligt fruntimmer.

Fredagen den 12 April.

Nu har jag fullkomligen sett mig omkring och derjemte blifvit temligen hemmastadd. Jag tycker mycket om Madame Strumel, det är et förståndigt Fruntimmer och synnerligen god emot mig. Men det är här icke så hofmässigt, så prägtigt som på slottet Malezow, men mycket anständigt och gladt. Jag tycker redan om det, derföre at det är någonting nytt. Til ex., här passas vi icke up vid bordet af lakejer eller hejdukar, utan endast af qvinnspersoner. Vi äro 15 Fröknar, alla ur de förnämsta hus och alla mycket unga. Man påminner sig här ofta Herr Starostens syster, Fröken Mariana, numera Kastellaninnan af Polanic *) (Lanckoronska), och Madame likasom hennes sällskaps-systrar berömma hennes godhjertenhet, älskvärdhet och lätthet at fatta. När Nådig Herrskapet sett pensionsinrättningen, voro de mycket nöjda dermed; icke i något kloster kan en Fröken bli bättre bevakad. Madame har alltid sjelf portnyckeln hos sig, och ingen slipper utan hennes vetskap in eller ut, ja, om icke läromästarne voro, så kunde man glömma huru en karl ser ut. Til och med slägtingar tillåtes icke inträde. Redan sedan jag varit der, har händt at Dansmästarn ville at tvenne Potockis, som äro i Jesuiter-Collegium och hafva sina systrar här, skulle få komma hit och öfva in contradansar med dem; men Madame ville icke höra talas om slikt. Hon sade: desse unge Herrar äro visserligen bröder til tvenne af mina Fröknar, men icke til alla, och derföre kan jag icke tillåta dem inträde i mitt hus. — Jag har en Språkmästare i Fransyskan och en i Tyskan, äfvensom i tekning, broderi och musik; här är et förträffligt klavér; icke som vårt gammaldags på Malezow; det håller $5\frac{1}{2}$ octaver och tonen kan förändras 23 gånger. *Le maître* har sagt mig, at jag inom et halft år skall kunna spela, likasom några af oss, en polska efter noter; men så hade jag också hemma gjort en god början. Med ritningen går det också skäligen. Dansmästaren undervisar oss, utom menuett och contradansar, äfven huru vi skola gå och niga. Hittils har jag endast kunnat niga på ett sätt, men här finnas flera, olika för Konungar, för Kongliga Prinsar och för andra Damer och Herrar.

---

*) Ännu för få år sedan (1828) har utgifvaren af denna Dagbok sett den mycket bedagade Kastellaninnan af Polaniec i Warschau, der hon utgör et mycket ansedt hus i en gammal stil, såsom det plär kallas, men det vill säga: mycket bra.

Jag har utbedt mig först få lära nigningen för Kongliga Prinsar, också har det lyckats mig bäst. Det torde hända någon gång, at jag behöfver använda den för Hertigen af Kurland. Tiden går fort och rätt bra; Nådig Fru Mor har varit här en gång, hon är mycket sysslosatt. Må jag emedlertid bekänna det, at i början föreföll det mig besynnerligt: den jemna eftersynen, göra bot, jernkorset som skulle hålla mig rak, machinen i hvilken man måste stå hela timar, på det fötterna skola bli räta (mig tycktes likväl at mina fötter äro bra räta dessförutan), allt det der var icke i mitt tycke. På Barbaras bröllop blef jag ju et fullvuxet fruntimmer; Kastellanic Kochanowskis frieri och Fursten Wojwodens loftal öfver mig och hans hviskningar, hade redan fört mina tankar på något jag vet icke sjelf hvad; men här har jag på en gång åter blifvit et barn. Madame Strumel har til och med ur min andaktsbok bortrifvit bönen om en *beskedlig man*, och i stället lagt dit en bön om et *flitigt lärande*. Men här måste man i sanning icke tänka på annat än at lära.

(Vi förbigå fortsättningen af berättelsen om vistelsen i pensionen, som tyckes hafva blifvit skäligen tråkig för den höga Författarinnan, helst ingenting af betydenhet under tiden tildrog sig.)

Thorsdagen den 26 Dec.

Icke allenast vintern har inträdt, utan äfven tidpunkten då jag skall lemna pensionen. Der är nu den efterlängtade stunden ifrån hvilken jag begynner et helt annat lif. Min dagbok kommer at bli rikhaltigare och mera underhållande, och äfven detta fägnar mig obeskrifligen. Jag återvänder icke til slottet Malezow — när? det vet Gud. Fursten och Furstinnan voro så nådiga, at be föräldrarne om tilstånd, hvilket de äfven erhöllo, at behålla mig hos sig öfver vintern och föra mig in i stora verlden. I öfvermorgon är det slut med pensionen och jag flyttar til Furstinnan. Det gör mig ondt at lemna Madame Strumel och de unga leksystrar med hvilka jag blifvit liksom befryndad; men jag tilstår det uprigtigt, glädjen at slippa ur denna bur och lära känna verlden, denna verld om hvilken jag redan länge tänkt, denna glädje öfverväger allt, alltsammans. Nu får jag snart se Kungen och Prinsarne — Hertigen af Kurland väntas dagligen, och jag skall lära känna honom. Ack, hvad tiden skrider långsamt sedan dessa få dagar som jag fått visshet om at komma ur pensionen.

Lördagen den 28 December.

Denna dagen i dag skall för alltid bli minnesvärd för mig; på morgonen kom Furstinnan Wojwodinnan för at afhemta mig, och i hennes närvaro bjöd jag Madame Strumel och Fröknarna farväl, och oaktadt jag så innerligen längtat efter detta ögonblick, kunde jag dock icke hålla mig ifrån at gråta. På hemvägen inträdde vi i Kyrkan; men jag förmådde icke bedja med andakt; jag var för mycket intagen af besynnerliga tankar. — Jag har redan kommit mig i ordning; Fursten och Furstinnan bo i deras palais i Krakowska förstaden, midtemot Fursten Wojwoden af Ryssland; detta palais är icke stort, men vackert; ifrån den ena sidan har man utsigten åt Weichsel-strömmen och en trädgård. Jag bor i et grannt rum, som isynnerhet bör vara behagligt om sommaren; ty det har en altan och utgång åt trädgården. På ena sidan är jag i närheten af Furstinnan och å den andra bor min kammarjungfru.

Furstinnan Wojwodinnan lät kalla en fruntimmers-skräddare, som tog mått, och förmodligen skall göra mig flera klädningar, hvad det blir vet jag icke; ty Furstinnan har sjelf bestyr om alltsammans, och hon har satt sig i sådan respekt (Gud gifve det icke är idel rädsla jag har för henne!), at jag icke vågar fråga henne efter någonting. Fursten, ehuru en karl, imponerar långt mindre på mig; också är hans charakter mycket mild och han mycket angenäm; jag är ledsen at han nu icke är i Warschau. Han har farit til Bialystok at möta Hertigen af Kurland, och återvänder med honom i dessa dagar; han är mycket i nåd hos Hertigen. I morgon fara vi på visiter; Furstinnan förer mig i de mest ansedda hus, såsom det är brukligt, när man vill vara känd och bjuden. Jag är litet rädd för dessa visiter, och likafullt är jag glad deröfver; man kommer at skärskåda mig, men så får äfven jag se många personer. Början är alltid svårast.

Fortsättning e. a. g.

Logogrif.

O Flicka! om du kunde dela
Hvar dag til läsning af mitt *hela*,
Hur gerna gjorde du ej det
Och andra sysslor hvila lät!

I fem bokstäfver innefattas
Hvad som i lifvet dyrbart skattas,
Det sökes uppå gamla dar
Af den som många tankar har;
I konstens verld en fräjdad ort,
Dit mången främling resor gjort;
Det mål dit flickans tankar ila,
Der hennes blickar gerna hvila;
Den som den största ömhet bar
För oss i våra späda dar;
Et lätt bevingadt väsende
Som sväfvar öfver älskande,
Dess magt är stor och underbar;
Jag mer at säga icke har.

A—m.

Ordet til Logogrifen i N:o 12 af förra Årgången är *Spegel*, hvaraf fås: *segel, sele, le, spel, spe, ge, seg.*

Pl. 4.

Mode-Costymer för Damer och Herrar.

Fig. 1. Bart hår prydt med blommor; klädning af broderad nettelduk; mantille af broderad levantin, garnerad med spetsar; hvita handskar och skor.

Fig. 2. Turban af blonder; nettelduks-klädning; brokig shawl; hvita handskar och skor.

Fig. 3. Herrns Costym. Frack och pantalonger til skor och strumpor, användbar i större sällskapskretsar; kappa utan ärmar, fodrad med siden.

Fig. 4 & 5, sedd från tvenne sidor. Mössa af tyll, garnerad med band.

Fig. 6. Bart hår med sammetsband; krage *(canezou)* af broderad nettelduk.

Stockholm,
Tryckt hos Carl Deleen, 1837.

4
5.
6
1
2.
3.

Pl. 5.

Lady Mary Wortley Montague.

N:o II.

MAGASIN

för

Konst, Nyheter och Moder.

Februari Månad 1837.

Pl. 5.

Lady Mary Wortley Montagu. *)

Af Hertiginnan af Abrantès.

Ehuru rikhaltigt på mångfaldiga tildragelser Lady Mary Wortley Montagus lefverne än må vara, skulle det likväl i våra dagar väcka mycket mindre upseende, enär hustrurna nu för tiden icke äro senfärdiga at följa med sina män i de mest aflägsna land. Men sådant var icke förhållandet i Lady Montagus tid, och när hon tilkännagaf sitt beslut at följa med sin man til Constantinopel, dit han skulle afgå i egenskap af Engelskt Sändebud, ansågs hennes modiga beslut såsom något förvånande, något som väckte en allmän beundran.

Lady Mary Pierrepont var Hertigens af Kingston äldsta dotter. Hon föddes 1690 och erhöll en utmärkt vårdad upfostran. Ännu ganska ung hade hon förvärfvat sig en fullkomlig kännedom af grekiska, latinska och fransyska språken. Hon var dessutom af en sällsynt skönhet, hvadan ock de mest utmärkte medlemmar af Engelska Adeln eftersträfvade en förening med henne. Edward Wortley Montagu var den hon valde, och 1712, på sitt 22:dra år, förmäldes hon med honom. År 1716 updrogs åt honom en beskickning til Constantinopel, och hans hustru ville icke skiljas vid sin man; ja, hon valde icke en gång den kortaste och säkraste vägen til ditresan, utan föredrog landvägen genom då för tiden ännu föga kända och odlade länder. Hon reste genom Peterwardein, öfver

---

*) Red. har bibehållit originalets stafningssätt af namnet, ehuru det allmännast varit *Montague*.

Serbiens ödemarker (Steppen), besåg Philippopoli, berget Rhodope, Sophia samt åtskilliga andra orter, och på hemresan, sjövägen, besökte hon de af Homer besjungna trakter, vandrande med Iliaden i handen öfver Trojanska slätten. Hon följde i spåren af Ulysses genom Archipelagens öar, vägledd af Odyssén, i hvilken Homer med geografisk noggranhet beskrifvit dessa förtjusande nejder.

Lady Montagu ägde en synnerlig lätthet at lära och fatta främmande språk, och hade ganska snart förvärfvat sig så mycken kännedom af Turkiskan, at hon kunde samtala med Turkarne. Detta gaf anledning at hon begärde och fick tilstånd at besöka det inre af Harem — en bevågenhet som dittils blifvit nekad hvarje utländning — för at aflägga et besök hos Sultaninnan Validé, Mustaphas enka och mor åt den regerande Sultan Achmet III. Denna utmärkelse blef et allmänt talämne, och man påstod at Lady Montagu hade at tacka sin personliga fägring mer än sin rang som Engelska Sändebudets gemål derföre. Man berättade, at sedan Sultan fått se et porträtt af den vackra Engelskan, hade han genast befallt at Harem skulle öppnas för henne; ryktet tillade, at man sett honom på knä framför henne. Dermed må nu förhålla sig huru som helst, så måste man dock medgifva, at ingenting kan vara mera behagligt än den beskrifning hon gör, såväl om hennes emottagande af Enke-Sultaninnan, som af StorVisirens gemål. Berättelsen af det utomordentligt pragtfulla i några palats, dem hon fick tilstånd at besöka, öfverträffar alla våra begrepp om glans och skönhet, och påminna om dessa förtjusande beskrifningar af Trollslotten i Tusen och en natt.

Lady Montagu emottogs af StorVisirens gemål. Tvenne prägtigt klädda Eunucher förde henne genom tvenne rader unga flickor af sällsynt skönhet, hvaraf den äldsta icke var öfver 20 år. Men när hon fick se dessa flickors matmoder eller herrskarinna, Stor-Visirens blomstrande fästmö, fördunklade hon all denna öfriga ungdomliga fägring. Sultaninnan tilvann sig Lady'ns hela tilgifvenhet genom sitt vänliga väsende; ty hon öfverhopade den vackra utländskan med all förekommande upmärksamhet. De sutto i en paviljon, hvarifrån de sågo den nedgående solen kasta sina gyldene strålar på Dardanellernas svallande vågor. Aftonluften kringförde jasminens och rosens rika ångor, och det aflägsna echo uprepade

sången af de Turkiska roddare, som förde sina lätta kaiker ifrån eller til Buyukdere.

De utsöktaste förfriskningar serverades på gyldene med ädelstenar prydda fat, framsatta på små serveter broderade med guld och silfver. Under tiden utförde unga, vackra flickor de vällustigaste, men tillika anständigaste dansar. Lady jemnför deras musik med de Italienska mästarnes compositioner och påstår til och med, at de unga slafvinnornas röster hade något mera ljuft än Italienskornas. När man läser Lady Montagus bref, skulle man tro at man läser beskrifningen af en grekisk berättelse från de äldsta tider. Hon har uplyst många origtiga föreställningar som man dittils hyst om Turkiska sedvanor och bruk. Hon berättar oss, at Turkiska fruarna hafva långt större frihet än man vanligen tror. De få gå, om de det åstunda, i de offentliga baden, och kunna under denna förevändning dagligen lemna sitt hus. Enär de äro höljda i en ogenomskinlig slöja, som ingen karl vågar vidröra, så gå de hvart de behaga, och hafva på detta sätt i sjelfva verket mera frihet än fruntimren uti hvilket annat land i Europa.

Lady Montagu gjorde dessa besök i Harem under sin mans frånvaro. Det vill synas som han varit missnöjd dermed och känt en viss oro öfver den ovanliga ynnestfulla utmärkelse, som blifvit medgifven hans hustru. Förebråelser gjorde et elakt intryck på en qvinna af hennes charakter, och det hitintils lyckliga ägta paret började tänka på skiljsmässa.

Vid deras återkomst til England ägde skiljsmässan verkligt rum, och Lady Montagu erhöll en pension af 5000 pund årligen, jemte tilstånd at vistas hvar hon behagade. Derpå besökte hon Rom och Venedig med flera andra trakter af Italien, och begaf sig derefter til Frankrike, samt vistades en lång tid i Nerac. Vid sin återkomst til England utgaf hon sin resebeskrifning til Constantinopel, et arbete som grundlade hennes förtjenta rygtbarhet, men tillika föranledde et häftigt anfall af Baron Tott, som länge uppehållit sig i Constantinopel. Under sitt vistande i England tilvann hon sig Popes vänskap, som til henne rigtade de enda smickrande verser han någonsin författat. Genom svartsjuka å Popes sida, blef denna vänskapliga förbindelse afbruten, och de angrepo hvarandra å ömse sidor med de bittraste satirer, som voro dem ovärdiga. Kortligen, efter denna strid lemnade Lady'n ånyo sitt fäderneslaud. Hon plä-

gade jemnföra sig med svalan och yttrade, at hon skulle dö om hon icke finge vandra til främmande orter, at der andas en annan luft, ehuru hon slutligen skulle återvända til hemmet. Hon återvände och dog 1760, vid 70 års ålder.

Lady Montagu kommer alltid at intaga et utmärkt rum i litteraturen *). Hennes skildringar äro lifliga och sanna. Huru förträffligt beskrifver hon icke de Turkiska badens pragt, marmorkupolerna genom hvilkas öppning ljuset kommer ofvanifrån, de svalkande brunnarna midt i portikerna, och rundtomkring de dyrbara mattor och rika kuddar som betäcka marmorn. Isynnerhet lyckas hon i beskrifningen af fruntimren i dessa localer, dit hon inbjöds at bada med dem; de voro, såsom hon berättar, alldeles afklädda, och jemväl de unga slafvinnor som insmorde och flätade deras hår, alldeles nakna; och likafullt, säger hon, är det omöjligt at beskrifva dessa fruntimmers ärbarhet och blygsamhet.

Kärlekens Svar på Vänskapens Låf. **)

Unga Flicka! Du har brutit,
dig förbrutit mot de lagar
hvilka jag har stiftat; — hör!
Du et vänskapsband har knutit,
hvilket icke mig behagar;
jag dess magt tilintetgör.

Vänskapen, min syster lilla!
är en docka, som behagar
tils en lekkamrat vi få;
då — hon läggs i vrån helt stilla
at förbida bättre dagar,
glömskans dam gör henne grå.

At *jag* lekkamraten blifver,
hoppas jag du snart skall finna,
villigt hylle du min magt.
Och hvad nöjen jag dig gifver —
hur din tid skall ljuft försvinna —
allt är kungs-ord hvad jag sagt.

---

*) De efter hennes död utgifna *Lettres de Mylady Montague* äro et ytterst intressant och behagligt arbete. *Redac.*

**) Se föregående Häfte.

1

2

3

4

5

6

Dig dock obetaget vare
(om på mig du klaga gitter)
at du *Vännen* söker då.
Pladdra gerna, lilla Stare!
hon skall röras af ditt qvitter,
skapad för at — höra på.

Du för öfrigt ej må taga
hennes kort, uti det spelet
der jag högsta trumfen har;
ty vi antipoder draga
aldrig jemnt, det är just felet:
»Göres veterligt en hvar.«

Vänskapen, den rätta, sanna
vänskapen *i handling* finner
säkrast rum i mannens bröst.
Är för allvarlig at stanna
inom qvinnans; den förrinner
vid et ljud af — Amors röst.

A..m..c.

Pl. 6.

Främmande folkslags klädedrägter och sedvanor.

Perserne.

Den landsträcka af Asien som kallas *Persien* eller *Iran* gränsar i norr: til Caukasiska och Ryska områden, Caspiska hafvet och Buchariet; i öster: til Hindostan; i söder: til Indiska hafvet och den med detsamma genom sundet Ormus sammanhängande Persiska viken; i vester: til Persiska viken, Turkiska och Ryska områden, och innehåller mellan 40 til 59 tusen qvadratmil, samt äger en befolkning af 39 millioner, hvaribland utom de egentliga Perserne äfven finnas Thater, Afgahner, Kurder, Turkmaner, Zigeunare, Banjaner, Judar, Armenianer, Ryssar m. fl. Landets religion är den Muhamedanska, ehuru Armenianer, Greker, Hinduer, Judar, Ismaeliter och Parser (som tilbedja Solen) med flere äro tålde och

få utöfva sina religionsbruk. — De norra länderne af Persien äro bergiga och kalla, och der finnas betydliga snöberg. I de öfriga delarne finnas deremot mycket fruktbärande trakter. I söder äro långa somrar med klar himmel, men luften är torr, och från Maj til November faller ingen dagg och hvarken moln eller dimma blifva synliga. Emedlertid frambringar landet hvete, korn, skalfrukter, saffran, lin, hampa, tobak, bomull, mulbär, olive-, pomerans- och citron-träd, jern, koppar, bly, marmor m. m. Konungen i Persien är envåldsherre.

Efter denna korta öfversigt af landet komma vi til det egentliga föremålet för Planchen: Invånarnes klädedrägter och sedvanor, hvaraf vi meddela några exempel:

Fig. 1 föreställer Persiska Fruntimmer i deras inre.
Fig. 2. Persiska Fruntimmer när de äro ute på promenad.
Fig. 3. Persisk man och qvinna af folksklassen.
Fig. 4. Såkallad Saka eller vattenhemtare.
Fig. 5. Sättet at transportera Fruntimmer til och ifrån Harem.
Fig. 6. Perser i deras sommar- och vinter-drägt; den sednares öfverplagg kallas Kurk.

Et Dårhus.

(Doctor Blanches inrättning i Paris.)

Af Jacques Arago.

Forts. från föreg. N:o.

Herr Blanche steg in .... Jag beredde mig modigt at undergå duschen; ty hans ton, långt ifrån at tillfredsställa mig, isade det lilla blod som jag hade qvar. Han talte med mig om mord, dråp, mordbrand; så föllo hans ord .... Jag trodde honom sjelf vara galen; och, nu som alltid, i enlighet med min naturliga medlidsamhet, jag beklagade honom, jag som ingen tycktes beklaga.

Hela natten hörde jag en menniska skrika i mitt grannskap; det var en galning som begärde sin frihet .... Jag, jag såg på murarne, på jernbommarna, och jag hade tusen lif för at lida, ingen hand at krossa.

Denna natt varade jag vet icke huru många århundraden; den minsta rörelse af mina väktare gjorde at jag hoppade til i sängen

. . . Jag steg up. Man satte mig i et bad; och för första gången efter långliga tider fästades mina ögon på en spegel. Mitt alldeles förstörda utseende åstadkom en sinnesrörelse hos mig som jag ej kan beskrifva. Jag gret; jag kände heta tårar tillra utföre mina kinder; och när jag betänkte, at man är kall för dylika lidanden, tog ursinnigheten öfverhand . . . . Jag kommer icke ihåg annat än at jag återsäg Fru Blanche, at min ursinnighet lade sig, at mina tårar runno med mindre bitterhet, mindre heta, och at jag begärde få böcker. Jag hade haft lust at genombläddra et lexikon, begrunda siffrorna på logarithmiska tabeller, ord utan slutföljd, fraser utan bemärkelse, såsom dessa varelser som omgåfvo mig, hvilka omgifva mig ännu i dag och för hvilka jag känner en så sann medömkan, men ack! så föga botande.

Herr Blanche kom åter in til mig. Hans förnuftiga tal lindrade något gäsningen af mina idéer: jag tänkte icke mer på sjelfmord; och likafullt satt utmed mig en man af 25 til 30 år, insvept i en brun kappa, som sorgsligt begrundade, at tvenne pistolskott icke förmått döda honom. Kulorna hade gått genom öfra käften ut mellan begge ögonen . . . . Det gifves varelser som grymt förföljas af Ödet! Denne man lefver ännu.

En annan person, med et gladlynt ansigte, omsorgsfullt klädd, med et behagligt smålende, satte sig utmed mig, frågande huru jag mådde. Jag minnes icke hvad jag svarade honom; men han tog en violin och spelade variationer på et bekant thema, med utmärkt styrka och precision. Jag tror jag gjorde honom några complimenter. — Ah, ah, svarade han mig, jag har väl andra talanger! jag är son af Josephine och vår Herre Jesus Christus, och jag påminner mig bestämt hafva varit Gengis-Chan, Mahomet och Napoléon . . . Och ni, min Herre, påminner ni er hvad ni varit? — Er hjerna, i det hon förflyttades i en annans hufvudskål . . . Fru Blanche bad honom tiga, och han teg under skrattande.

Åter en medlidsam känsla för en olycklig! ty man måste beklaga hela verlden, hvar och en.

Jag fick tilstånd at promenera på gården och senare in i trädgården . . . Jag såg, jag igenkände, jag nästan studerade; jag kan beskrifva det, ty jag är vid fullt förstånd.

På Montmartres kulle, på en fläck omgifven af åtskilliga väderqvarnars gigantiska vingar, finnes en oregelmässig byggnad af et skäligen lofvande yttre, hvars hvitmenade façad, temligen elegant, väcker den nyfiknes upmärksamhet. En våning på nedra botten och tvenne andra med fjorton fönsterlufter, hvaraf åtskilliga försedda med galler och några med hommar, — der har ni det yttre utseendet af *hotelet.* Tvenne flyglar vid sidorna, hvaraf den venstra bebos af Doctorn och hans familj, tyckes sednare blifvit tilbyggda intil hufvudbyggnaden; et litet stycke af en gräsvall utmed port-gallret, utgör gårdsplanen.

Baksidan af huset består äfven af tvenne våningar, och går utåt en engelsk trädgård, visserligen liten, men behaglig. De sjuka, de mindre vetande galningarne promenera der efter behag; de hvilkas galenskap är farlig, äro afskiljde ifrån de öfriga genom et högt plank som de icke kunna öfverklättra. På ena sidan sorgen; på den andra förtviflan; här det moraliska lidandet med all dess bitterhet; der det fysiska onda och själens känsla i dess sorgligaste utveckling. Man fäller bittra tårar i den första inhägnaden, i den andra hörs mera dystra, hjertfrätande skrik . . . Jag tycker mera om det onda som beröfvar oss förståndet.

Nästan hvart enda rum i denna local som jag besökte, påminner om något drama som sönderslitер hjertat. Här har länge suckat och jemrar sig ännu en Portugis af börd, hvars tolf-åriga bror blef hängd i Coimbra, såsom *medbrottsling af et project som hade til föremål at störta regeringsformen.* — Hvad skolom vi göra med detta barn? sade Öfverdommaren til en qvinna; det är endast tolf år gammalt. — Tolf år! svarade hon; så mycket bättre! Häng honom genast, så får han sitta til bords med änglarne . . . men må hans bror, som är något äldre, öfvervara dödsstraffet utmed galgen . . . . Qvinnan som anbefallde detta mord, var Don Miguels mor. Barnet blef hängdt; och brodern, vittne til detta grymma skådespel, förlorade förståndet. Doctor Blanches omsorg och skicklighet återgåfvo honom helsan, som han sednare åter förlorade, oupphörligen förföljd af sin brors lik sväfvande i luften.

Här är åter et historiskt rum . . . . Hon har qvidit här långsamma dagar och eviga nätter emellan dessa fyra väggar utan all prydnad, en hjeltemodig qvinna, som blef galen i öfvermåttet af sin lycka . . . Madame Lavalette har gråtit der, på denna eländets

bädd. Sir Robert Wilson, Bruce och Hutchinson frälste hennes man ifrån et kongl. skott *) . . . Ära vare dem! numera är Grefven död, och Fru Lavalette har at tacka Herr Blanche för et nästan underbart tilfrisknande.

Ser ni denna lilla vackra kammare på nedra botten med utsigten utåt trädgården? Se på den der mannen som genomvandrar den med afmätta, hastiga steg, det är General Travot. Dömd til döden efter Bourbonernes återkomst, har han deras *mildhet* at tacka för dödsdomens leuteration: lifstids fängelse. Hans förstånd blef förryckt; han fick hat til hela menniskoslägtet, och nu snäser han hvem som kommer honom nära, skuffar ifrån sig hvem som talar honom til, förargar sig äfven öfver Doctorn, hvisslande ouphörligen patriotiska sånger af revolutionen 1793 . . . Det är allt hvad han har qvar af sina minnen . . . Räck icke handen åt General Travot; han slår til er.

Denne unge man med detta melankoliska, men likväl snillrika utseende är en naturfåne (idiot). Ägare af en betydlig förmögenhet, skyndar han med välvilja mot alla som omgifva honom: *Hur mår ni? . . . mycket bra . . . jag också; det fägnar mig!* . . . och derpå lemnar han er. Med litet mera förstånd och mindre förmögenhet vore det en menniska; nu är det en idiot.

Hvad hans granne angår, så är den et sammandrag af en hopkrupen Kartusianermunk utmed sin graf; det är den älskande Jungfruns sista afsked, som öfverger verlden för et kloster; det är fårets känslolöshet som ledes til slagtbänken, det är misanthropens sista öfvervägande som går at sjelfmörda sig . . . Han ser på sina fötter, och framhärdar hela dagen med nedlutad panna och ögat fästadt på fötterna. Han lyfter up hufvudet, och flera timmar å rad förblifva hans hufvud och kropp orörliga . . . Går han, så skulle man tro det vara en Automat som sättes i rörelse genom dolda fjädrar; sätter han sig, sker det derföre at urverket är utlupet . . . Denne unge man heter Adolph; han är också förmögen. Efter allt utseende kommer han at lefva länge, och kommer at dö som han har lefvat, utan saknad, utan bekymmer, utan kärlek. Hvad har han gjort, för at bli så gynnad af Himlen?

---

*) Originalet har: *arrachèrent le mari au plomb royal.*

Stackars qvinna! hvilken dyster melankoli är spridd öfver alla hennes drag! Hon efterströfvar endast at taga lifvet af sig; och likafullt leker hon med knifvar, med rakknifvar, med uddhvassa gafflar. Hvarföre det? Det är icke på detta sätt hon skall försvinna! Hon har redan tvenne gånger kastat sig i en brunn; hon vill endast dö på detta sätt; alla andra dödssätt förskräcka henne; endast detta tilfredsställer, tröstar henne. Om ni talar med henne om en brunn, ler hon emot er, smeker er, blir er vän. Tala icke med henne om annat, hon förstår er icke, eller flyr hon er. Men en brunn! . . . Jag talade ofta med henne om en brunn, också var jag hennes älskling, hennes förtrogne. Hvilken egen besynnerlighet! Jag tycker om sjelfva de galnas besynnerligheter.

Jag skall endast nämna några ord om systern til en af våra skådespelare, som fått en så skön namnkunnighet genom rollerne af Jocrisse, och hvars redlighet går up emot hans förtjenst. Hennes galenskap är icke farlig, men ganska originel; hon är rädd at dö af hunger, och isynnerhet efter sina måltider. Det är sällsamt at se en så liten kropp kunna sluka så mycket födoämnen; och så snart hon stiger ifrån bordet, gjuter hon ymnigt tårar, anklagar hela menniskoslägtet för snålhet, och hennes skrik genljuda döfvande i hela huset.

Nå väl! jag blir mindre uprörd af detta skrik, dessa tårar, än af dessa högljudda utbrott af denna unga mor, som barhufdad oupphörligen genomlöper trädgården, hoppande, förföljd af en lycklig föreställning. Skrattet på en med döden kämpandes läppar skulle icke värre sönderslita mitt hjerta.

Och med allt detta; alla dessa varelser hvarom jag språkat med er, och tjugo andra tala dagligen med hvarandra, korsa hvarandra i ordets hela bemärkelse, räcka hvarandra handen, stundom smeka hvarandra . . . Herr Blanches röst gör at allt afstannar i denna oreda; hans hustrus lugnar dem liksom genom en förtrollning; och det är et trösterikt skådespel at se så många varelser, förenade i en sal, lydiga, blyga och rädda för befallningar gifna utan hårdhet, anmaningar i en faderlig ton. Man skulle vilja kalla det trollkonst.

Fortsättning i nästa N:o.

Utdrag ur Francisca Krasinskas Dagbok.

(Fortsättning från föreg. N:o.)

Söndagen den 29 December.

Tre goda nyheter har jag at anteckna. Först at Prins Carl anländt i går vid middagstiden, och med honom Herr Wojwoden som emottagit mig i sitt hus såsom sin egen dotter. Visiterne äro ock öfverståndna; vi gjorde visst ända til aderton. Jag vet icke om jag förmår upräkna alla ställen, isynnerhet dem der vi icke blefvo emottagna, såsom hos Franska och Spanska Ministern, hvilka äro här med deras Fruar, hos Primas och flera andra, der Furstinnan lemnade kort. Förŝt voro vi hos Fru Humicka, *KronoSvärddragarens* Gemål, min Tante genom gifte på mödernet; sedan hos Furstinnan Lubomirska, *KronoVårdarinnan,* svägerska til min Furstinna; hon, både ung och vacker, samt ur huset Czartoryski, är den utmärktaste bland de unga Fruarna och tycker mycket om franskan. Min franska, hvaruti jag fullkomnat mig i pensionen, kommer mig väl til pass. Ju förnämare hus, ju yngre är värdinnan, ju mer fransyska talas, och likasom de stadgade Herrarne späcka sitt tal med latin, så göra de unga det med franskan. Det tycker jag också mera om, ty jag förstår dem åtminstone. Vi voro hos Fru Branicka, *Krono-Fältherrinnan;* hennes man, *Krono-Storfältherren,* är en af Polens rikaste Magnater, men skall icke vara väl anskrifven vid Hofvet. Vi voro äfven hos Furstinnan Wojwodinnan af Ryssland, Czartoryska; hos henne talas endast polska, ty hon är redan en bedagad fru; jag tyckte oändeligen mycket om henne. Jag såg der hennes enda son *), en utmärkt väl bildad och artig Cavalier; han sade mig många artigheter, och troligen har jag haft mesta nöje på denna visit. Men jag säger icke rigtigt sanningen, ty hos Kastellaninnan af Krakow, Poniatowska, trifdes jag mycket bra. Det är et ovanligt fruntimmer, hon talar mycket och med billighet. Hon var utmärkt glad, emedan hon för icke längesedan bjudit sin son vara välkommen ifrån sin resa til Petersburg, densamme, om hvilken man hviskar til hvarandra, at han lär bli Konung. Jag såg ofta på honom och kan icke säga at han behagade mig, men den rättvisa måste man göra honom, at han är vacker och höflig. Desslikes tyckte jag bra om Wojwodinnan af

---

*) Den längesedan aflidne Furst Adam Czartoryski.

Podolien, Rzewuska, ty hennes man, *Krono-Underfältherren*, var närvarande. Han har fått en underlig och härdad upfostran, mycket lärd och skrifver tragedier. Sedan var jag hos Grefvinnan Brühl, Fru til Konungens Minister; oaktadt han icke är mycket omtyckt, gör hvar och en likväl besök hos henne, dels af consideration, dels af fri vilja, ty hon är mycket älskvärd. Hos Kastellaninnan af Sandomirz, Soltyk, sade mig hennes nittonårige son, Stanislaw, många grannlåter, liksom en fullvuxen Herre, och yttrade at han tyckte mycket om svart hår och svarta ögon. Enkefrun Moszynska, *KronoSkattmästarens* Gemål, som för det mesta bor i Dresden *), mottog mig med en viss känslofullhet, och äfven jag känner något för henne, jag vet icke hvad? Hon fann mig vara vacker, och jag måste sjelf tilstå det, at på sjelfva Barbaras bröllop var jag icke så grann och det klädde mig icke så bra som nu. Jag var klädd i en kjortel af hvitt gros de tour med breda falbolaner af flor, dertil en himmelsblå turquoise med långt släp och perlor i håret. Jag hade varit fullkomligen nöjd med mina visiter, om jag på något ställe träffat Hertigen af Kurland. Men det hände icke. Han har icke på länge sett sin Kongl. Herr Far, de njuta af samvaron och han lemnar icke Slottet. Det är lätt begripligt, äfven jag längtar ofta efter mina föräldrar (isynnerhet under pensionstiden). Emedlertid börjar nu snart Carnavalen, då blir det baler och assembléer, och Prins Carl är nästan öfverallt; ty, som Herr Wojwoden säger, han tycker om at roa sig; då får jag säkert se honom.

Onsdagen den 1 Jan. 1760.

Nu är min önskan upfylld, och på hvad sätt? Jag har icke allenast sett den Kongl. Prinsen, utan talt med honom; jag har icke endast talt med honom, utan äfven be — — —; men är det icke för djerft at nedskrifva hvad jag icke skulle vilja säga åt någon, hvad jag knappast vågar tro, hvad jag kanske endast drömt såsom en oerfaren flicka? Nej! jag har icke drömt; det som icke är verkligt, det är icke til. Jag begriper alltid ganska lätt när jag behagar någon; derpå har jag aldrig förr tagit miste, och detta skulle vara första gången? Och jag ber, hvaruti skulle det sällsamma af händelsen ligga, när Gud nu behagat göra mig vacker och hela verl-

*) Den fordna ägarinnan af Moszynskys trädgård, Konung August II:s dotter.

den säger det, at en Kongl. Prins ser på mig med samma ögon som alla andra? Men jag tycker det var dock på et annat sätt än andra. Kanske är det så hans sätt; han är den förste Konungason som jag i min lefnad hört och sett; ingen annan af det slaget var på maskerad-balen, och säkerligen är hvar och en af dem så förekommande och höflig. — Skulle det vara en så stor åtskillnad emellan dem och andra menniskor?

Bittida i går lät Furstinnan kalla mig til sig och sade åt mig: »i dag, sista dagen af året, är vanligen en maskerad-bal eller redoute. Alla Herrar, sjelfva Kungen och Prinsarne äro der, och de komma at ledsaga oss, som skola vara costymerade som Solens prestinnor.« — Jag blef utomordentligt glad och kysste Furstinnans hand. Kort efter måltiden begyntes med bestyret af min klädsel, som skiljde sig helt och hållet ifrån den vanliga, utan puder, utan styfkjortel. Furstinnan sade mig mycket allvarsamt, at ehuru min klädsel alldeles icke vore anständig, och at jag i densamma vid et annat tilfälle skulle vara et förtappadt fruntimmer, hoppades hon dock at jag icke skulle begå den minsta oskicklighet, och genom physionomien och hållningen ersätta hvad som brast i det anständiga af min klädsel. Jag lydde noggrant; ty ehuru liflig och glad jag är, kan jag dock antaga en hög och stolt mine, och detta lyckades mig til den grad denna afton, at jag hörde huru åtskillige personer frågade hvarandra: hvad är det för en förklädd Furstinna? Då tänkte jag icke derpå, men nu förtretar det mig at det icke är möjligt at kunna vara så klädd alla dagar, och kanske var jag dock vackrare i den än i hvardagliga klädnaden? Vackrare eller fulare, men helt annorlunda. Allt pudret var kammadt ur håret, som kolsvart i lockar låg i pannan och hängde ned på halsen och axlarna; klädningen var af hvitt flor, utan släp, med en rik gördel om lifvet, en gyldene sol på bröstet och på hufvudet en lång hvit genomskinlig slöja, som lik en sväfvande sky omgaf mig. Jag kände icke igen mig sjelf, när jag efter slutad klädsel fick lof at se mig i spegeln; kanske igenkänner mig ingen i dag. När vi trädde in i salen, var han nästan redan upfylld af menniskor; jag förvånades öfver denna mängd välklädda personer med och utan masker, i ovanliga drägter och i vanlig parure; jag viste icke hvartåt jag först skulle vända mina blickar, hvem jag först skulle beskåda. I detsamma hördes et sorl — »*Hertigen af Kurland*« sade några röster,

och jag såg honom i kretsen af välbildade, rikt smyckade unge män. Ehuru han var föga olikt klädd med sin omgifning, igenkände jag honom genast; ty han utmärkte sig framför alla andra genom sin växt, sin behagliga och värdiga hållning, blicken af hans stora blå ögon och hans intagande leende. Jag såg på honom så länge som han icke såg på mig, men när våra ögon möttes, förmådde jag icke mera se på honom, ty beständigt mötte jag hans blickar. Jag bemärkte at han frågade hvem jag var, och hvem frågade han? Furstinnan Wojwodinnan. Jag såg at han blef glad när han fick veta hvem jag var, och så tycktes det äfven sedan han derefter gick närmare intil henne och med en utomordentligt behaglig röst och i de vänligaste ord helsade på henne. Strax efter de första complimenter tog Furstinnan mig i handen och presenterade mig för honom såsom sin systerdotter; jag vet icke huru jag neg, troligen icke såsom *Le maître* lärt mig; ty jag var högst förlägen; äfvensom jag icke viste hvad Prinsen sade åt mig; blott så mycket kommer jag ihåg, at han öppnade balen med Furstinnan och redan dansade den andra polonaisen med mig — och hvad jag aldrig skulle hafva trott — han talte med mig, och jag svarade temligen oförsagd och med otvungen lätthet. Han frågade efter mina föräldrar, efter Fru Starostinnan, hennes bröllop, och jag förundrade mig huru han kunde känna allt detta, tils jag påminte mig at Kastellanen Kochanowski är hans förtrogne. Den beskedliga menniskan, han har icke allenast smält förtreten med gåsen och den svarta soppan, utan til och med gifvit H. K. Höghet de bästa tankar om oss alla; han har mycket berömt mig, men, såsom Prinsen försäkrade mig, icke hälften af allt hvad jag förtjente. Ack! flera dylika saker sade han mig, icke allenast under denna dans, utan äfven under de påföljande; ty han dansade menuett och quadriljer nästan endast med mig och talade jemnt med mig. När vid klockslaget 12 om natten kanonskotten lossades, för at tilkännage det nya årets ingång, sade han: »denna natt glömmer jag aldrig; icke blott et nytt år, utan et nytt lif, begynner för mig med densamma.« — Vidare sade han mycket passande i anledning af min klädsel; jag är icke i stånd at återge det på polska, ty han talade beständigt fransyska, och aldrig har jag läsit vackrare uttryck i Mademoiselle *Scuderys* och Madame *La Fayettes* romaner. Skulle allt det der endast vara talesätt brukliga vid Hofvet? Endast föreställning?

Pl 7

Skulle jag blott hafva min klädsel at tacka för allt det der? Det är ledsamt at jag icke har någon som jag kan fråga derom. De nådiga föräldrarne äro i Malezow, Furstinnan är jag rädd före, och med Fursten, såsom karl, vågar jag icke tala om slika saker. Jag är helt och hållet öfverlemnad åt mig sjelf; för åtta dagar sedan ännu i pensionen, ingenting annat än läsa och läromästare, i dag spelar jag redan et slags roll i verlden; jag är helt yr i hufvudet. Sist inom tie dagar kommer *Basia* hit, hon skall säkert uplysa mig. Jag fägnar mig mycket öfver hennes hitkomst; det är nu redan trefjerdedels år som jag icke sett den kära systern; jag vet blott at hon dag ifrån dag är lyckligare, alltjemnt mera älskad af sin man. — — Ack min Gud! lärer jag någonsin få återse Prinsen? Lärer han känna igen mig klädd i vanlig drägt?

Fortsättning e. a. g.

Pl. 7.

Jernvägen emellan London och Greenwich.

Bland de många jernbanor eller railvägar, som dels äro anlagda, dels äro under arbete, uti såväl Europa som Amerika, är onekligen den nyaste, emellan London och Greenwich, den märkvärdigaste, ehuru icke just af någon betydlig längd. Närlagda tekning ger våra läsare en någorlunda tydlig åsigt af detta jättelika företag. Den består af en hvalfbro (*viaduc*) af 22 fots höjd öfver jorden, upmurad af sten, sammansatt af öfver 1000 bågar, hvilken börjar nedanföre London-bron och slutar vid Bexley Place Greenwich. Hela längden är 3¾ Engelska mil, den gamla vägen är 5½. Den är så bred at tvenne rader vagnar kunna färdas på densamma, så at de från London til Greenwich farande icke hindras af de från Greenwich til London. — Grundstenen lades i April 1834, och vid slutet af 1835 voro 450 bågar färdiga. Den derpå följande stränga vintern afbröt arbetet, som dock skulle vara slutadt inom år 1836. Actie-delägarne i bolaget hafva erhållit rättighet at i hvalfbågarne inrätta boningsrum och magasiner, hvarmed början redan är gjord vid Deptford. Total-kostnaden var beräknad til 437,000 Pund. — Denna väg-anläggning medför den stora fördelen, at resande som komma på Ångbåtar til London, kunna landstiga vid Deptford, och derigenom undvika den farliga ångbåtsfärden i hufvudstadens med fartyg upfyllda hamn. — En landsväg som går i en sträcka af mer än ½ Svensk mil öfver idel boningsrum och magasiner, är i och för sig sjelf en egen företeelse.

Logogrif.

Säll den som kan mitt hela vara
Til kropp och själ i all sin dar!
Han trotsar motgång, sorg och fara
Och lugn och helsa alltid har.
Han fjättras ej af svaga hinder
Och ingen magt hans vilja binder;
Som eken han orubblig står
I lifvets storm, hur helst det går.
Uti fem bokstäfver det gifver:
Hvad fordomdags Pandora fick;
Den tilflykts-ort dit Noah gick;
Hvad djerfva spelarn i sin ifver
Afbidar med otålighet;
Hvad man i dans bör alltid vara
Och med en ledig böjning para;
Hvad den ej nog värdera vet,
Som uti regn och kulet väder
Ej någon gång har saknat det;
En lek som ystra barnet gläder;
Hvad tjufvar alltid straffas för
At utan lof han dristigt gör.

Ch...

Ordet til Logogrifen i föregående N:o är: *Roman*, hvaraf man får: *ro*, *Rom*, *man*, *mor*, *Amor*.

Pl. 8.

Mode-Costymer för Damer.

Fig. 1. Bart hår med en juvelkam och blommor i lockarna vid sidorna, samt i flätan af bakhåret. Klädning af hvit sidensars med en hög garnering af spetsar; såkallad Polsk pelis garnerad med svandun; hvita handskar och skor.

Fig. 2. Bart hår med blommor och guld-ax; klädning af hvit crêpe, med en ivirkad vinranka af grönt sammet med guld; grönt skärp knutet framtil; hvita handskar och skor. — Denna costym kan äfven begagnas til dans.

Fig. 3. Bonnet af blonder prydd med band.

Fig. 4. En dylik efter et annat mönster.

Fig. 5 & 6. Bart hår med en ferronnière, sedt ifrån tvenne sidor.

Stockholm,
Tryckt hos *Carl Deleen*, 1837.

3.
4
5.
6
1
2.

N:o III.

MAGASIN

för

Konst, Nyheter och Moder.

Mars Månad 1837.

Pl. 9.

Henrik Pestalozzi och James Watt.

Dessa begge samtida män, den förre Schweizare, den sednare Engelsman, hafva genom sina kunskaper och bemödanden i hög grad gagnat menskligheten, och deras namn skola alltid qvarstå såsom sköna minnesmärken af ihärdighet för sann folk-uplysning och snillets förmåga at bringa mekaniken i förening med fysiken til den högsta fullkomlighet.

Henrik Pestalozzi, son af en Medicus, föddes i Zürich 1746. Ännu ganska ung förlorade han sin far, men hans upfostran vårdades af modern. Vid 17 års ålder ingick han i Advokat-ståndet, hvarvid han isynnerhet hade til föremål at försvara landtfolkets rättigheter, dem han vid denna tid ansåg ännu så vanvårdas; men genom en väns död, som skulle leda honom på denna svåra philanthropiska bana, utbytte han detta yrke mot det rent landtliga, i ändamål at uplysa och förbättra allmogens villkor genom et grundligt, praktiskt åkerbruk. I hopp at understödas af et rikt hus i Zürich, inköpte han mycken oupodlad jord och begynte sina systematiska odlingar, hvilka inledde honom i dryga kostnader utöfver hans tilgångar, helst det förmodade understödet uteblef.

Han lät likväl icke afskräcka sig ifrån sitt föresatta mål och utgaf tid efter annan flera arbeten, såsom: *Försök til de fattigas upfostran*, och enär hans hufvudsyfte alltid var, at tilintetgöra uphofvet til folkets missförhållande och elände, författade han sin *Leonhard och Gertrud, Christina och Elsa*; en afhandling om

brottmåls-lagfarenheten och *Mina forskningar af Naturens lopp*, allt såsom förberedelse til den upfostrings-method han sedermera införde, och som gjort hans namn så fräjdadt.

Tvungen af missgynnande omständigheter måste han lemna sina odlingar, och utan tilgångar beslöt han rent af bli Skolmästare i den lilla staden Stanz. Hans undervisnings-method blef alldeles egen, efter en ny åsigt och et mera fattligt sätt än hvad hittils varit brukligt i Folk-Skolor, hvadan också eleverne gjorde hastiga framsteg och dagligen ökades til öfver 80. Hans villkor voro ytterst knappa, och såsom han sjelf berättar, måste han vara allt i alla: Föreståndare, Skattmästare, betjent och uppasserska i et förfallet hus och under en sjuklig period. Under allt detta tröttnade han icke at utveckla sin method, som dagligen vann större bifall; men Österrikarnes invasion hindrade honom i sitt förehafvande, och han nödgades lemna Stanz. Han blef likväl sednare understödd af Schweiziska Regeringen at inrätta et Seminarium i Berthoud, til bildande af lärare efter hans method, som numera ansågs vara den ändamålsenligaste för Folk-Skolor, och utgaf flera elementarböcker i ämnet.

Enär han här icke kunde emottaga den mängd af Elever som strömmade til hans Institut, bosatte han sig på slottet Iverdun, som Rådet i Cantonen Vaud anslagit åt honom, och här, understödd af förträffliga Elever dem han bildat och andra utmärkta philanthroper, gaf han åt sitt Institut all den fullkomlighet hvartil hans nya method föranledde. Som den likväl hufvudsakligen var beräknad på folk-undervisning och icke ansågs mogen för de rikares barn som tilströmmade, och hvars föräldrar begärde orimligheter efter andra åsigter, jemväl dessa olika ståndsförhållanden och svårigheten at få Lärare, som i hela sin renhet använde methodens principer, kanske äfven et obehagligt missförstånd, som deraf upkom emellan medarbetarne och den dygdige, vördsnadsvärde Stiftaren; så kom Institutet i misskredit och blef slutligen uplöst. Den gamle, af mödor och bräckligheter tryckte Pestalozzi drog sig tillbaka til et landtställe vid Neuhof, och dog några år derefter i Brügg den 27 Febr. 1827, vid 81 års ålder, efterlemnande et fräjdadt namn och mångtaliga lärjungar, som utbredt hans förträffliga läro-method i större delen af Europa, synnerligen i Schweiz, Frankrike och England.

Äfven ifrån Sverige afsändes en man, Kongl. Secret. v. R . . . (som genom et sarkastiskt yttrande på Riddarhuset 1789 fått en viss

rygtbarhet), för at göra sig förtrogen med Pestalozzis nya läromethod och dess företräde framför de hittils allmänna; men den utskickade återkom full af fördomar mot Pestalozzis personlighet (han var mycket enkel, godhjertad och populär), och de tilämnade förbättringarne i våra Folk-Skolor, som af den ädle patrioten Frih. Maclean åsyftades med denna beskickning på hans bekostnad, blefvo icke satta i verkstallighet, eller efter methodens hufvudprinciper använda.

James Watt föddes i Greenock i Skottland år 1736. Vid 18 års ålder gick han i lära hos en skicklig mathematisk Instrumentmakare, hvarest han likväl, i anseende til sitt svaga helsotilstånd, endast kunde qvarblifva ett år. Några år derefter bosatte han sig i Glascow i egenskap af Ingeniör, der han verksamt deltog i planers upgörande til kanal-anläggningar, hvilka antogos och blefvo utförda. Bland dessa är Caledoniska kanalen, som genomlöper Skottland från vester til öster, äfvensom föreningen af floderne Forth och Clyde, hans verk.

Från dessa befattningar kom han genom en tilfällighet at använda sin upmärksamhet och snilleförmåga på en helt och hållet annan gren af studier och efterforskningar. Han hade blifvit anmodad at reparera en af Newcomen gjord modell til en ångmachin, til begagnande vid föreläsningar för eleverne vid Skolan i Glascow. Watt insåg alla dess ofullkomligheter och brister, gjorde förbättringar vid densamma, och från denna tid (1764) begynnes denna serie af ångmachinernas fullkomnande, dem han upfunnit, och utom hvilka deras väsendtliga, mångfaldiga användande icke varit möjlig. — Utrymmet medger icke (och det torde til och med icke intressera större delen af våra läsare) at här detaljerad meddela hvaruti dessa förbättringar bestått; men det är afgjordt medgifvet, at efterverldens erkänsla åt Watt är obegränsad, och at alla de företag hvartil ångmachiner nu begagnas, icke kunnat äga rum utom dessa snillrika upfinningar: mekanikens och fysikens triumf. Han är äfven upfinnare til de Engelska bref-copierings-machinerna.

Watt var i alla afseenden en utmärkt man. Begåfvad med et ovanligt godt minne, ägde han et utomordentligt ordnings-sinne. Han ägde mycken kunskap, och hans lärdom var lika redig i begrepp, som i framställningssätt och i tal: i chemien, fysiken, archi-

tekturen, medicinen, til och med lagfarenheten, antiqviteterne, musiken, de moderna språken och deras litteratur — i allt var han hemmastadd. Man hörde honom med nöje i flera timar afhandla Tyskarnes metaphysiska system, och derifrån öfvergå til andan af deras poesi och litteratur. Hans activa lefnad slutades med år 1800, och han tilbragte de återstående åren af sin lefnad på sin egendom Heathfield nära Birmingham, i lugn och medvetandet at på et utmärkt sätt hafva gagnat menskligheten.

Engelska Regeringen har icke genom några hedersbevis och utmärkelser förevigat hans minne; men national-erkänslan har godtgjort denna underlåtenhet, och en Staty (sådan den ses nederst på Planchen) har för några år sedan öfver honom blifvit uprest i Birmingham, hvartil medlen samlades genom subscription, och hvartil den rikare och förnämare Engelska Aristokratien med enthusiasm bidragit.

Influenzan.

Julie nyss fjorton år och dar,
et mål för ögat och lorgnetten,
för afunden och etiketten,
på frågor, gissningar och svar —
för detta allt et mål hon var.

Och liksom mången af sitt kön,
med rika lockar omkring halsen,
på alla baler först i valsen —
du rodnande gjort detta rön:
at man dig funnit täck och skön.

Med barnslig oskuld i din blick,
natur och mildhet i ditt väsen,
lätt hoppande uti francaisen,
du äfven Damers bifall fick
och småblyg utur dansen gick.

Det var ej smicker blott, Julie,
man då på balen om dig sade;
du det som skämt på minnet lade;
men då du spegeln gick förbi
såg intet osannt du deri.

1.

2.

3.

4.

5

6

Men åren flytt! — nu rak och stel
du samma ord än ville höra;
men aldrig hinna de ditt öra.
At du fått tadlet på din del
månn' det är ditt? — nej tidens fel.

Ty se'n du tretti-talet fyllt
och planer upgjort at behaga,
du liksom flera får fördraga
at man blott skrattar åt en skylt
som lux och konsten så förgyllt.

Behagsjukan, en plåga svår!
den för det mesta är obotlig
och ibland Damer så förlåtlig,
som *Influenzan* detta år
den än i hufvudstaden går.

Af et Fruntimmer.

Pl. 10.

Främmande Folkslags klädedrägter och sedvanor.

Chineserne.

Den delen af Asien som egentligen kallas China, gränsar i norr til Tungusien och Mongolien, i öster til östra eller Chinesiska hafvet och Koreiska viken, i söder til Indiska hafvet, Tunkinska viken och Ostindien, samt i vester til Tibet. Til det Chinesiska Riket räknas jemväl åtskilliga skattskyldiga länder, såsom: lilla Buchariet, Mongolien, Tungusien, halfön Korea, Tibet m. fl., utgörande tilsammans med China omkring 200,000 qvadratmil med 166 millioner invånare.

Klimatet i China är i norr kallt; i söder äro somrarne heta, och vintrarne åtföljde af stormvindar och starka regnskurar. Marken är ganska bergig, men genom invånarnes utmärkta flit mycket fruktbärande; den producerar: guld, silfver, koppar, bly, tenn, jern, stenkol, ädla stenar, cinnober, spannmål, ris, trädfrukter, vin, rhabarber, bomull, thé, socker, campher, rosenträd, bamburör m. m.;

af djur finnas: kameler, hästar, hornboskap, får, bisamdjur, lejon, hjortar, vildsvin, fasaner, silkesmaskar m. m. Utom Christna, Judar och Mahometaner, som hafva fri religions-öfning, finnas i landet 4 hufvud-religioner: Confucii, Laokiuns, Fo's religion och den Lamaiska. Regeringssättet är monarkiskt och ärftligt inom en Kejsarefamilj. I lärda kunskaper, näst Japaneserne, öfverträffa Chineserne alla Asiatiska nationer. Deras fabriker äro utmärkta och lemna förträffliga sidenvaror, cattuner, nettelduk, elfenbens- och lackerarbeten, porslin, papper m. m. Landets hufvudstad är *Peking* med en million invånare, har utom förstäderne 5 mil i omkrets, och består af 4 med murar omgifna städer.

Föremål för Planchen äro:

Fig. 1. En Chinesisk Bond-familj.
Fig. 2. Chinesisk Soldat i parad-costym.
Fig. 3. Lama eller Bonz, andelig person af Lamas religion.
Fig. 4. Et förnämare Chinesiskt Fruntimmer.
Fig. 5. En förnäm Chines.
Fig. 6. Borgare i Peking.

Den så mycket omtalta Chinesiska muren är i norr mot Tungusien och Mongolien. Den påstås vara anlagd 400 år före Christi födelse. Den är 300 mil lång, och i allmänhet 10 alnar hög och 7 alnar tjock, försedd med 25,000 befästade torn af några tjugo alnars höjd, för at bestryka alla ställen der en fiende skulle vilja nalkas den. Man känner af historien, at detta colossala försvarsverk likväl icke uppehöll Gengis-Chan i sina segrar, at Mongolerne bemägtigade sig China, samt at segervinnarne satte sig på thronen, som ännu innehafves af denna dynasti. Emedlertid är muren ännu til, och det påstås at han jemväl underhålles.

Et Dårhus.

(Doctor Blanches inrättning i Paris.)

Af Jacques Arago.

Slut från föreg. N:o.

Man äter frukost kl. 10, och middag kl. 5. Sunda och valda rätter serverade af Herr eller Fru Blanche. Det är et slags pensions-inrättning, med undantag af sorlet i våra vanliga lärohus. Före-

ståndaren allena har ordet, alla andra tiga. De döfstumme skulle icke iakttaga en mera andägtig tystnad; Trappisterne borde icke äta annorlunda. Det gifves undantag; men då göra väktarne deras skyldighet, och tvångströjorna samt duschen återföra ordningen.

Efter måltiden samlas man vanligtvis i en rymlig sal, der sonen af Jesus Christus och Josephina upför musik. Äfven der återfinner ni, utsträckt i en länstol och skrattande försmädligt, som hade han nyss vunnit priset på en kapplöpning på *New-Market,* denna gulbleka, finniga Engelsman, som jag så gerna hade velat örfila dagen af min ankomst. Man skulle kunna likna honom vid en Pascha som väntar sin favorit-slafvinna; man skulle svära på at han vore en författare efter den första lyckliga framgången på Le Gymnase eller på Vaudeville-theatern: men nej. Denna menniska tror at man beständigt hviskar honom något i örat, och skrattar åt de yttranden han tror sig höra . . . Lycklig galenskap, som näres af idel behagliga idéer.

Hvilka frätande plågors tjut hafva icke genljudit i dessa rum med jernbommar! hvilket menskligt elände står icke tecknadt med hela dess vederstyggliga nakenhet i denna trädgård, för det närvarande utan grönska! Öfver tie års tid genomvandras den af en man hvarje morgon och afton på bestämda timar, och hans fysiska krafter tyckes ännu lofva honom en mängd af år. Hans öga är lifligt, hans rörelser snabba, hans kroppsbyggnad stark och lika litet ömtålig för sommarhettan som för vinterns kalla blåst. För honom finnes blott en årstid, lidandets. En glödande själ har förtärt hans förstånd. Han ville hugsvala hela menniskoslägtet, han ville rycka det ur dess allmänna nöd och elände; han skulle bli galen. Der står han nu; han smeker icke mer sitt hjernspöke; tvertom, han afskyr alla menniskor, han undflyr dem, han stöter dem tilbaka, han tror dem alla vara sina fiender. Den som ser på honom, förolämpar honom; den som tiltalar honom, upretar hans muskler, åstadkommer et häftigt svallande af hans pulsådror . . . Denna galenskap är sällsynt, tycker ni icke det? . . . Et sekel-långt lif tycks förestå denna misanthrop: hundra-årigt lidande, om man förmår uthärda så mycket lidande i en minut!!! Ack! hvilken evighet af glädje kan någonsin gifva honom ersättning!

Jag har velat tekna i denna korta analys en mängd af intressanta anekdoter, hvaraf minnet bevaras på hvarje vägg, eller sna-

rare sagdt på hvarje sten af detta hus som jag bebott. Jag hade ämnat nämna något om denna Fru Cal . . ., hvars skicklighet på fortepiano är lika stor som våra utmärktaste Professorers på detta instrument, hon som under ymniga förbannelser framsläpat många år inom lås och bommar et kraftfullt och behjertadt lif. Hon gaf en bal; när hon skulle derifrån hemföra en af sina vänner, halkade hon i trappan och rullade utför densamma. Morgonen derpå var det förbi med glädjen, hon gaf inga baler mer . . . Skulle jag icke äfven skänka några tårar åt denna goda Fru * * *, mor til en tapper General, Adjutant hos Krigsministern? Hennes galenskap är periodisk: hela halfva året är det mildheten, godheten och religionen i sitt mest rörande och behagliga syfte; inom en time råder den förfärligaste oreda i et hufvud och et hjerta, utmed hvilka ni nyss förut kände er så tilfredsställd, så välbelåten. Menskligt elände!

Likväl skall jag berätta en anekdot, hvars handlande personer äro alla kända för er, för er som flitigt umgås med de förnäma och bivistar lysande fester. Jag förtiger mina hjeltars namn; det är allt hvad de hafva rättighet at begära af min grannlagenhet. — — Vi utesluta denna något långa berättelse, som i korthet innehåller: at en ung flicka blef förförd af sin älskare, at barnet fråntogs henne under föregifvande at det dött, at hon miste förståndet och blef öfvergifven af sin trolofvade genom sin slägts tilställning; at hon genom Doctor Blanches omsorg återfick sitt förstånd, och genom hans kraftfulla bemedlande slutligen blef förenad med den som aldrig uphört at tilbe henne, och at begge för det närvarande äro lycklige och sälle. Förf. tillägger: Rosalie (et diktadt namn) påminner sig beständigt at hon varit galen af kärlek; hon omtalar det för sina vänner, hon berättar för dem sin sinnesrörelse, sina förhoppningsfulla ögonblick, sina ångstfulla dagar, och jag har ofta hört henne uprepa det, at et slikt lif icke var helt och hållet utan et visst slags ljuflighet . . . Tron henne icke, hon säger osanning för at förskona sin man ifrån förebråelser.

Och nu, skulle ert hjerta icke känna sig beklämdt vid åsynen af denna sorgliga, tystlåtna sal, dit ouphörligt anlända, uprörda af de häftigaste convulsioner, eller otilgängliga för de våldsammaste skakningar, et dussin menniskor (äro de verkligen menniskor?), som återse hvarandra dagligen utan glädje, utan småleende, utan med-

lidande, den ena för den andra? . . . Se på denna magra figur utan själslyftning, det är Herr Four..., instruerad och skicklig Läkare, hvars kärlek för vetenskapen och resor ledde honom in i Amerikas skogar och kärr, och rik på minnen och sina rara samlingar, blef gripen af vildar, plundrad, misshandlad och lemnad som död i sanden. Sednare kom han til New-York, men hade förlorat förståndet. Förskräckelsen och harmen at hafva förlorat frukten af så många mödor, dödade Four...s lysande anlag och förmåga...; han blef instängd i New-Yorks hospital, der General Lafayette återfann honom på sin sista resa til Amerika, och hvarifrån han hemtog honom. Nu ser ni honom här med blicken stirrande mot himlen, med hotande ögonbryn, med armarne i kors på bröstet, orörlig och i ställning af en behjertad man som afvaktar dödsknäcken. Hans anfall af raseri återkomma ofta, och det fordras flera väktares handkraft at pålägga honom tvångs-tröjan.

En ung och starkt byggd Mulatt finnes äfven instängd i denna eländets och förnedringens hemvist; hans förvridna tycke för byggnadskonsten har fört honom i Herr Blanches hus *), hvarutur han icke lär komma at flytta förrän han bäres til det angränsande fält, som är fullsatt med marmorhällar och små svarta kors, dem han stundeligen har tilfälle betragta genom sitt gallerfönster. Denna menniskas galenskap är egen; han trifs icke langre än uprättstående på en stol eller upklättrad på spis-äriln. At vilja hafva honom derifrån, det är at reta hans vrede och blottställa sig för hans ursinnighet; låtom honom vara i fred denne olycklige; hans småleende är känneteckhet af en bitter bedröfvelse, hans smekningar förebudet af något våldsamt utbrott; gå icke at se honom småle, undvik at han icke räcker er handen.

Se här ännu en ung man, som genom sin mors andra gifte blifvit ryckt ur samhällslifvet. Han var kär och svartsjuk, kär i den som skänkt honom lifvet; han har förtjent sin plats här. Det är en illistig yngling, på hvilken väktarne beständigt behöfva ha ögonen öppna. I går, när han skulle gå öfver gårdsplanen, fick han se gallerdörrarne halföppna; på ögonblicket, slitande sig lös från sina sorglösa väktare, skuttar han genom porten på gatan och utåt landsbygden. Men betjeningen på stället är också lättfotad, och en

---

*) Förf. betjenar sig stundom af et ordspel och säger: *la maison Blanche*, hvilket icke kunnat återges i öfversättningen.

liten stund efteråt befann flyktingen sig under den strida, kalla duschen, som på dubbelt sätt lät honom ångra den obetydliga framgången af hans flykt. — Hvart ämnade ni er? frågade jag honom. — Jag ville dränka mig. — Men hvar? — Åh! jag ser dagligen kanalen. — Och hvarföre ville ni dränka er? — Emedan jag är olycklig. — Ni har således medvetande af er olycka? — Mer än för mycket! — Hvem är vållande dertil? — Mina minnen. — Hvilka minnen? — Ni är en bof; om jag hade er i mitt våld, skulle jag vrida nacken af er. — Det är mycket hederligt. — Jag ber er, låt mig vara i fred. — Jag vill visst icke göra något som kan bedröfva er, farväl. — Gack åt helvitet! — Tackar ödmjukast.

I samma rum med Herr Four... vistas äfven en gubbe, som endast är lycklig och lugn så länge man klår honom i hufvudet. Medan detta påstår, är han icke vansinnig, men dessförutan är det en idiot, och stundom en rasande. Nästan jemnt har jag sett bredvid honom et mycket fredligt original, ouphörligen beväpnad med en knippa spön, dem han betragtar med välbehag. Ni tror kanske at det är en gammal Skolmästare, enkling efter sina unga lärjungar; alldeles icke. Hans galenskap är följande; utan ändamål, utan ledning för hans sinnesrörelse, begär han, när han stiger ur sängen, en knippa spön, och det vore en grymhet at neka honom hans begäran, emedan han, dem förutan, är bullersam, vildsinnt och stundom äfven farlig.

Andra galningar finnas der sittande på stolar eller i soffan. Jesu Christi son, som nu i några dagar påstått sig vara far til Gud-Fader, helsar ofta på dem, och muntrar dem genom sin violin. Jag har gjort den observation, at galningar äro känsliga för musik; mig skulle den sönderslita hjertat.

Besynnerligt! skynda hastigt med edra blickar ifrån fruntimrens rum! min penna nekar mig at beskrifva så mycket elände, så mycket sorgsligt. Om ni går at besöka Herr Blanches hus, fly med snabba steg denna vederstyggliga sal, der vanmagten är i berörelse med allt hvad passionerna hafva mest hjertfrätande . . . . Tror ni at jag äfven skall föra er genom alla gångstigar af denna boning, sorgens för somliga, hoppets för många? Nej; Hr Blanches hus har sina hemligheter, som icke böra vara kända af hela verlden, och jag kan icke förråda hemligheter som anförtroddes åt mitt

Charad.

Jag i *mitt första* helst vill vara,
Det vare sig af maklighet,
Af vana eller huslighet;
Men deremot ber Gud bevara
Ifrån *mitt andra* hvar och en
Som ej i hast vill lemna lifvet.
Tas det i annan mening sen'
Man om mitt andra öfverdrifvet
Har både väl och illa dömt,
Än lastat fasligt, än berömt,
Och visst haft rätt i beggedera;
Men hvad man ej kan disputera,
Är at de flesta giftermål
Ske i beräkning på *mitt hela*,
Der man ser egennyttan spela
Af kärleken en lånad rôle
Och träda under Hymens lagar.
Se derför står det til, min vän,
Med troheten och sällheten
Så som vi se det alla dagar.

Ch . . .

Ordet til Logogrifen i föregående N:o är: *Stark*, hvaraf man får: *ask*, *ark*, *kast*, *rak*, *tak*, *ras*, *tar*.

Pl. 12.

Mode-Costymer för Damer och Herrar.

Fig. 1. *Huslig Costym.* En liten svart sammets-mössa med svarta blonder, prydd med sidensarsband; krage af svarta silkes-spetsar; svart sidensars-förkläde garneradt med svarta spetsar; grön sidenkjortel, svarta skor.

Fig. 2. *Herrns Costym för Soiréer.* Brun klädesfrack; vest af brocheradt sidentyg; pantalonger af hvitt casimir til hvita silkes-strumpor och skor. Härtil nyttjas trekantig hatt.

Fig. 3 & 4, sedd från tvenne sidor. Svart sammets-turban prydd med en paradisfägel. Collerette af spetsar.

Fig. 5 & 6, sedd från tvenne sidor. Hatt af half-sammet prydd med plymer, blommor och band. Capotten är garnerad med pelsverk.

Fig. 7. Bart hår prydt med blommor och band.

Stockholm,
Tryckt hos Carl Deleen, 1837.

3.
4.
5.
6.
7.
2.
1.

TIPPOU-SAÏB

N:o IV.

MAGASIN

för

Konst, Nyheter och Moder.

April Månad 1837.

Pl. 13.

Tippoo Saïb.

Napoléons storverk hafva en längre tid så uteslutande sysslosatt allmänna upmärksamheten, at man til en del icke ihågkommit andra utmärkta Krigare, som varit samtidige med honom, och ickedessmindre fått et utmärkt rum i historien; ibland dem är onekligen Tippoo Saïb *), som med Napoléon hade det gemensamma ödet at förlora sin förvärfvade thron, ehuru han icke öfverlefde denna förödmjukelse, utan stupade i striden för dess uprätthållande.

Hyder-Aly-Kan, Tippoos far, var son af en linneväfvare i Konungariket Mysore **); gick ganska ung i krigstjenst och befordrades til UnderOfficer; genom skicklighet och ränker svingade han

---

*) Namnet stafvas äfven Tippou, såsom det finnes på tekningen, som är en copia efter original-målningen tillhörande Markisen Wellesley, f. d. General-Guvernör öfver Engelska Ostindiska besittningarne.

**) Landet Mysore utgör en liten del af södra Asien inom Ostindien, och den del deraf, som i mindre vidsträckt mening blott innefattar landet emellan Indus och Burremputter-floderne, samt en landsträcka öster om den sistnämnde, med halfön på denna sidan om Ganges. Landets hufvudstad är Seringapatnam, på en ö i floden Kaweri, med 32,000 invånare. Genom Hyder-Alys segrar hade han underlagt det många provinser och andra öfvervunna stater; det utgör nu en ganska ringa del af hvad det fordom var, och räknas til Engelska omedelbara besittningarne uti Indien, ehuru det regeras af sin egen Nabob eller Rajhan.

sig up til Premier-Minister hos Naboben af Mysore. Under hans styrelse blef detta lilla land uplyft til en Stat, som genom lyckliga segrar fick en ganska stor utsträckning och blef frugtansvärd för Engelsmännens besittningar. Alla Hyder-Alys bemödanden gingo derpå ut, at fördrifva Engelsmännen ifrån halfön. Han var i krig med dem, när han i Dec. 1782 bortrycktes af döden, och den 7 i samma månad efterträddes af sin son Tippoo, född 1749, som ärfde faderns magt och myndighet. Tippoo var i sin ungdom känd under namnet Feth-Aly-Khan, och vid 16 års ålder innehade han redan Divans-embetet (svarande mot Intendent) öfver provinsen Bednor; han hade varit fadern följagtig på åtskilliga af hans krigståg, och hans militäriska framgångar förvärfvade honom namnet Tippoo-Saïb (*Saïb,* utmärkt man), under hvilken benämning han är känd i Europa. Engelsmännen, som ofta roat sig åt hans Soldater, dem han exercerade på europeiskt sätt, lärde snart känna hans skicklighet och tapperhet, isynnerhet när han i spetsen för en stark Cavaleri-Corps förföljde deras trupper, som flydde åt alla håll, ända til Madras, hvaraf han plundrade den delen som kallas *svarta staden.*

Vid den tid han efterträdde sin far, befann han sig med en del trupper i provinsen Tandjaour. Engelsmännen, befriade ifrån en så frugtansvärd fiende som Hyder-Aly, ville begagna tilfället at krossa sonen: mot slutet af Febr. 1783 satte Brigad-Generalen Matthews sig i rörelse och hade några framgångar, samt bemägtigade sig några städer, och några medlemmar af Tippoos familj föllo i segervinnarens våld; men Tippoo utkräfde snart hämnd: den 9 April ryckte han fram mot Bednor, intog staden och tvang genom en capitulation Engelsmännen at utrymma hela landsträckan. Enär Engelsmännen, tvert emot conventionen, försökte at medföra allt byte af guld och silfver de tagit, nyttjade Tippoo repressalier och qvarhöll Matthews med sin bror och hela garnisonen; om man skall sätta tro til de besegrades berättelse, tog han genom förgift lifvet af den Engelske Generalen och lät hugga hufvudet af hans bror, som hade försökt at fly, belastad med guld och ädelstenar.

Tippoo var mindre lycklig i sitt anfall mot Mangalore, och var sysslosatt med denna fästnings belägring, när freden emellan England och Frankrike tvang honom at sluta fred den 11 Mars 1784.

Detta fredsslut återsatte honom likväl i besittning af alla fasta platser han förlorat, hvaremot han måste afträda Calicut, som hans fader eröfrat, utrymma Tandjaours och Travancors Stater, som voro i förbund med Engelsmännen, samt eftergifva sina anspråk på Carnate.

Genast efter fredsslutet, försmående titeln af Riks-Ståthållare, hvarmed fadern åtnöjt sig, antog han benämningen af *Sultan*, och til och med den af *Padichah* (Kejsare), samt skiljde helt och hållet landets regerande Nabob och hans familj ifrån thronen.

Hans outsläckliga hat emot Engelsmännen lemnade honom ingen ro. 1787 skickade han en Ambassad til Ludvik XVI, och 1788 förnyades det gamla fredsfördraget med Frankrike; men de politiska hvälfningarne inom Frankrike förhindrade någon verkställigheten af fredsfördraget.

Tippoo lät dock modet icke falla. En tvist med Holländarne, i anledning af några fästningar i Cochin, satte åter vapnen i hans hand. I Juni 1789 marcherade han mot Cranganor, och den 29 Dec. öfverföll han landet Travancor; men Engelsmännen hade et vaksamt öga på honom, och den 1 Juni 1790 angreps Tippoo i sina förskansningar af Nabobens trupper, understödde af Engelsmännen, hvarur han dock med skicklighet drog sig tilbaka, undvikande en hufvud-drabbning; men året derpå hade intagandet af Bangalore, genom Engelska Generalen Cornwallis, öppnat vägen til Mysore ifrån denna sidan, under det en annan Armé-Corps ifrån Bombay, under Abercrombys befäl, bemägtigat sig Cannor. Sedan begge Armé-Corpserne förenat sig, ryckte de fram at belägra hufvudstaden Seringapatnam, 1791. Men en smittosam sjukdom och brist på förnödenheter tvang dem at åter aftåga. Tippoo begagnade detta tilfälle at göra Ludvik XVI nya förbundsförslag; men i anseende til Frankrikes inre oroligheter, blef det utan påföljd. Den 3 Febr. 1792 visade sig Cornwallis ånyo framför Seringapatnam med en annan Armé-Corps, sammansatt af Engelsmän, Maratter och Nizams' af Dekans trupper; han angrep och intog Mysorernes förskansningar, och tvang Tippoo at capitulera d. 18 Mars. Genom fredsfördraget förlorade han hälften af sina Stater, deribland 67 fasta platser, 800 kanoner och 50,000 man, jemte det han måste lemna tvenne af sina söner til gislan.

Tippoo försökte derefter förmå Konungen af Camboul at göra gemensam sak med honom emot Engelsmännen, men utan framgång, hvarefter han afsände en hemlig beskickning til Isle-de-France den 17 Jan. 1798. Franske Generalen Malartic sände honom et obetydligt understöd, som icke en gång blef obekant för Engelsmännen, och enär de dessutom i Bombay upsnappade en utskickad ifrån Napoléon, som då var i Egypten och upmuntrat Tippoo at göra en diversion, utrustade Engelske General-Guvernören Lord Wellesley en Armé-Corps ifrån Madras, under General Harris' befäl, och en ifrån Bombay, under Stuarts, emot Tippoo, som oförskräckt med 60,000 man gick emot Stuart; men denna träffning vid Sidasir den 6 Mars 1799 var icke lycklig för honom; emedlertid qvarlemnade han en obetydlig observations-Corps at dölja sin plan, och kastade sig genom skyndsamma marcher med den öfriga styrkan på General Harris, samt angrep honom häftigt den 27 f. m. vid Malavely. Efter en times hårdnackad strid togo hans trupper flykten, och han måste innesluta sig i Seringapatnam, der han d. 4 April belägrades. Som fiendens villkor til den fred han erbjöd voro för hårda, beslöt Tippoo at våga det yttersta, samt öfverlemna allt åt tapperheten och vapenlyckan. — Sedan emedlertid Engelsmännen skjutit brèche på fästningsvallen, gjorde de den 4 Maj en allmän stormning på staden. Förgäfves samlade de Franska trupperne i Tippoos sold flera gånger de Mysoriske Soldaterne; han sjelf slogs förtviflad, men stupade i striden vid 50 års ålder, under bemödandet at frälsa sin thron och sitt rike. — Hans förste Minister, som misstänktes hafva varit förrädare mot sin Herre och landet, nedhöggs af dess egna soldater. Et omätligt byte blef segervinnarnes del, hvarpå såsom exempel må nämnas, at Tippoos thron stod emellan tvenne tigrar i naturlig storlek af idel guld, hvilkas ögon voro ovanligt stora demanter.

Efter Tippoos död återinsattes den förre Nabobens afkomlingar på Mysores thron, men med inskränkt område, en Engelsk garnison och en Agent vid sidan. Tippoos familj flyttades i början til Madras, men som man ännu frugtade för dess anhängare, sednare, 1808, til Calcutta.

Til Blomsterkrukorna i mitt fönster,
i Mars Månad.

Vintern sorgligt kring min boning hvilar,
Frost och drifvor öfver fältet rår,
Och man hör den kalla stormens ilar;
Men uti *mitt fönster* är det vår.
Blomman der med sommarns färger prålar,
Grönskan står så frodig der, så rik,
Och för ögat alla dagar målar
Mången aning frisk och sommarlik.

Passifloras rika krans, så nära
Kring det hvita korset slutar sig,
Om odödlighetens hopp och ära
Mången gång den gladt påminner mig.
Fritt snöflingorna må slå mot rutan,
Sorgens pilar nå mig i sitt lopp!
Ack! hvad vore detta lifvet utan
Religionens tröst och ljusa hopp?

Obemärkt vid Passifloras sida
Står *Resédan* anspråkslös och mild,
För at ambrans ljufva ångor sprida,
Ifrån ytans toma fägring skild;
Lik Välgörarn, som i tysthet skänker
Vård och hjelp i nödens ögonblick,
Och, då han det goda gör och tänker,
Döljer sig för tacksamhetens blick.

Stolt Resédans granne, höga *Lilja*,
Skjuter du din rika stängel der!
Drottning-titeln blomstren dig bevilja
Och en kunglig sinnebild du är.
Oskuldens och fridens hvita ängel,
Dubbla egenskaper har du fått,
Vällukt doftar från din vackra stängel,
Du ej bländar våra ögon blott.

Med Canari-fågelns färg du höjer,
Gula Nejlikstånd, din spira opp,
Som för blommans rikedom sig böjer,
Festligt omhvärfd utaf knopp vid knopp.

Lik en lycklig mor bland barnens skara,
Då på dem hon blickar ned så huld,
Tyckes blomman stolt och fåfäng vara
Öfver sina rika knoppars guld.

Sällsam, melancholisk bland de sköna,
Med de dystra sammetslika blad,
Står en *svart Pensée* ibland det gröna;
Blomma! du är vacker, men ej glad!
Ljusa glädjen likväl ej behagar
Alla stunder: jag är glad, men har
Äfven någon gång de mulna dagar,
Då jag älskar *les Pensées noires.*

Friska *murgröns-ranka* *), du som kröner
Bilden af en evigt saknad bror,
Af den ädlaste bland Sverges söner,
I ditt gröna skydd jag den förtror!
Du medborgarkronan vänligt sluter
Kring de älskande, de rena drag,
Vid hvars anblick jag med smärta gjuter
Systerliga tårar än i dag.

Ch...

Pl. 14.

Epitaphium öfver Målaren Quintin Matsijs. **)

Han var född i Antwerpen 1450, och var intil några och 20 år hofslagare; men dels af naturlig fallenhet, dels af kärlek til en Målare-dotter, den han, utan at sjelf vara Målare, icke kunde få ägta, öfvergaf han sitt handtverk och lade sig med ifver på målarekonsten, och det med den framgång, at han snart blef en af sin tids utmärktare mästare. Han dog 1529, och i kyrkomuren af Antwerpens Cathedral-kyrka, midt emot brunnen, finnes detta epitaphium. På den ena sidan under hans bröstbild ses attributerne af hans första handtering, och på den andra hans sednare yrkes: en

*) Står på en byrå och bekransar det ofvanföre hängande porträttet.

**) Namnet stafvas af somlige *Messijs*, men hans landsmän kalla honom Matsijs.

målare-palett och penslar. Under den förra finnes följande latinska inskrift: »Helgad åt Quintin Matsijs, den oförliknelige Målaren, såsom et bevis af beundran och tacksamhet af efterverlden etc. etc.«, och under den sednare: »Den ägta kärleken gjorde af en Smed en Apelles.« — (Se mer om honom i Svenska Museum af Boye och Wetterling, 1:sta Häftet Pl. 5, samt Boyes MålareLexikon: Messijs.)

Pariser-Gatpojken. *)

(Le Gamin de Paris.)

Neapel har sina *Lazaroni*, Venedig sina *Condottieri*, alla Städer i Frankrike hafva en viss klass inom sin befolkning som utmärker sig genom någon egenhet; men, vi Pariserboer, hvad hafva vi som svarar deremot? Jo, vi hafva våra Gatpojkar.

At vilja göra en beskrifning om Paris och ej begynna tala om gatpojken! . . . det vore at begynna Roms historie ifrån Brutus, och förbigå de Konungar som grundlagt det; det vore at beskrifva et fullt utbildadt folkslag, utan at nämna något om dess ursprung.

Gatpojken *(Le Gamin)*, hvars benämning egentligen icke kan rigtigt återgifvas på något annat språk, är stadens barn; gatorna äro hans vagga, hans upkomst . . . de hafva sett hans första småleende och hans första fjät. Lydig son, lemnar han icke sin mammas knä. Ni träffar honom i alla gathörn, under alla skapnader, inom alla handteringar.

Lik Indianernes Guddomligheter, den heliga oljeflaskan, hedendomens Gudar, den heliga Jungfruns mjölk, den store Lama och tusen andra helgon, hvilkas helgade charakter hvarken ni eller jag hafva lust at förneka, är gatpojken odödlig! han är alltid ung. Så snart det dagas i Paris, stryker han stengatorna: hvad säger jag . . . stengatorna? gatpojken var til långt innan gatorna voro stenlagda i Paris; redan i elfte seklet traskade han i smutsen: jag vågar nästan påstå at han sett Konungarne af den första stammen, och

*) Medan Stockholms-publiken roar sig med skådespelet Pariser-pojken, le Gamin de Paris, vilja vi lemna en verklig beskrifning på Pariser-Gatpojken, *Le Gamin.*

at han bättre än den eller den historicus, som likväl är en af Akademien, vet hvad Pharamond var för en karl.

Om Paris hade funnits i Cesars tid, är det otvifvelagtigt at gatpojken åtföljt hans triumfvagn; ty til sin natur är han med vid alla triumfer, likasom Municipal-Autoriteterne, som *les mâts de Cocagne*, som gubbarne af juste-milieu (halft om halft), som skänkborden vid folkfester och som Gendarmerne . . . Han är med vid alla begrafningar, likasom likbetjeningen och de höge embetsmännen; med den skillnad allena, at han icke bär krusflor. Han biträder vid alla partiers jordfästning; han är neutral, och han har rätt. Han drar nytta af triumferne, utan at bekymra sig om följderna; han dricker segervinnarens vin såsom han skulle dricka den öfvervunnes, om denne sednare hade lust at betala kalaset.

Han hugger i sig et stycke korf, utan at finna någon förödmjukelse deri: säg at han icke är filosof!

De offentliga nöjena äro för hans räkning, ty den goda tonen förbjuder honom icke at roas deraf; och sedan är det hans rättighet at få raket-stängerne efter fyrverkeriet. — Han skriker hurra, lefve hela verlden! hurra, åt fanders med hela verlden! och är icke betalt derföre; det är endast för hans enskilta nöje, af sysslolöshet, utan motiver. Blott at det väsnas, hvad rör det gatpojken? hvad äventyrar han dervid? Han skulle vara bra god at bry sig om ordning; han är et barn, fri och i trasor. Han är icke rädd at tappa sina skor i trängseln; ofta har han inga. Han ger sig med i högen der rörelsen blir värst; der tumlar han om; han är lycklig der det gäller at förstöra . . . ack! så lycklig, ty han äger ingenting sjelf. Huru många skrikare i Tribunen skulle icke göra såsom han, om det icke fordrades at först vara egendomsherre, innan man kan bli deputerad?

Gatpojken representerar ensamt alla menniskans inre charakterer; icke sådana som vi få se dem, fjättrade i bakhåll på våra theater-altaner, händerna öfverdragna med et så hvitt och fint skinn, at man, vid nogare påseende, måste beundra huru långt man hunnit i konsten at göra automater; utan menniskan lugn och upprörd, hetsig och kall, med sina inre passioner lagda i dagen, liksom en annan Asmodeus hade verkat på dess hjertas tredubbla rappning, på samma sätt som husen i Madrid.

Gatpojken är något litet af allt hvad som utgör menniskans organisation; han är, och han är icke. Han är man och han är barn; han är allt och han är intet, han är . . . modig och feg, djerf och pultron, stolt som en man, krypande som en nybakad hofman, allvarsam, och strax derpå gyckelmakare, skrattande som et lyckligt barn, putsmakare som Polichinellen, qvick som et Pariserbarn, eller dum . . . ja dum, men med denna landtfolkets dumhet, som ofta sätter den städade stadsbons skarpsinnighet i förlägenhet.

Gatpojken är medlidsam; om det faller honom in, och han icke har något bättre at göra, är han tjenstagtig; han är grym, om det för ögonblicket roar honom. Han ömkar en stackars fan som ligger sårad i et gathörn, och ögonblicket derpå kan ni få se honom med et långt snöre dra omkull en stege, som i fallet kanske slår ihjel en arbetskarl. Händer olyckan, så skyndar han sig undan; ty han har medvetande af sin svaghet, och framför allt håller han af strafflösheten. Det ges så många andra som hållit sig undan, och skulle ännu vilja göra det.

För öfrigt är han sorglös som Diogenes, han leker på gatorna; har han försummat sig och fruktar för stryk när han kommer hem; o! var icke rädd, han känner et säkert medel at slippa stryk; han går icke hem. Blåst eller regn, hvad bryr han sig om det? är han rädd at få sina kläder bortskämda? Och se'n då, hans hem är ju gatan; gatorna äro hans. Ni har eget hus, det är mycket bra; men knutarna och tröskeln höra honom til; der tar han sin lekplats, försök at köra honom derifrån! han gör narr af er, så valbar ni än må vara såsom egendomsherre. Vill ni med våld drifva honom derifrån, så går han. Men hvad bryr han sig om några rapp? han hämnas sin erhållna skymf, flyktar för at återkomma, och flyktar om igen, under det han grinar åt er: det ges possessionater som tro sig nedsatta derigenom.

Innan vi gå längre, tror jag det är i sin ordning at vi tekna vår hjeltes porträtt.

Gatpojken är emellan 10 och 15 år; son af en arbetskarl eller handtverkare, är han lärgosse; när ni möter honom, är det mycket troligt at han är på språng i ärenden för husbondens, mästarens eller patrons räkning. Kan hända också, nu sedan allt slags un-

dervisning kommit i svang, at han går i vexelundervisnings-skolan. Fordomdags gick han til *Les Ignorantins* *). Der hade ni bort se hvilka puts han dref med ordensbröderne! — Ni har varit och sett gosse-skolor, är det icke så? Nå väl! föreställ er huru långt pojkar kunna gå, som icke äro rädda för torra brödet; de äta nästan icke annat; och dessutom! . . . man kan icke förekomma deras utbrott; låta dem skrifva straff-lexor, — de kunna icke skrifva: det återstår således endast, för at styra honom, åsneöron af papper, skrifna lappar på ryggen och bestraffningar som drabba egenkärleken; men hvarom de säga under det de uträcka tungan: »det dör man icke utaf.« Vill man ge dem stryk, så försvara de sig . . . Döm sjelf!

Gatpojken arbetar hos en skomakare, snickare, klensmed, plankstrykare, en tryckare, en papperslimmare. I och för sig sjelf ingenting, är han allt genom sitt öfvermod.

Och sedan har gatpojken ingen bestämd antagen costym; ibland har han et grönt förkläde, ibland en sotig tröja *(blouse)*; stundom en pappers-mössa, en dålig cachett, en grekisk mössa. Strumpor — det är en lux-artikel; ingen näsduk, hvad skall han med den? Några slarfvor af skjortan skymta fram genom de söndriga pantalongerna och göra hans costym fullständig. Det hör til saken at hans kläder äro söndriga, eller åtminstone lappade med olika tygsorter. Huru vore det möjligt at icke ha roligt med en sådan frihet? Gatpojken leker oupphörligt; för honom är lifvet en lustfart in til femtonde året. Hvilken skillnad emellan denna barndom, så lefnadslustig, så omhytesrik, denna lyckliga tilvarelse, och den som edra barn framsläpa, mina läsare; i stället at vara uprädda såsom på en stång ifrån morgon til qvälln, är gatpojken fri och ledig i sina rörelser; han har icke beständigt utmed sig en tyrann i livré, som vid hvarje steg säger åt honom: unga herrn smutsar ned sig! unga herrn leker i sanden! unga herrn rifver sönder sina pantalonger! — och unga herrn ville klättra up på en bänk, hvarifrån han måste afstå under det han gråter. — »Fy! det stygga barnet!« utropa barnpigorna, när de hindras at vara på tumanhand med någon god vän! »nu kommer han helt nedsmutsad hem; fy! den styggen!« och barnet gråter på nytt. Det är ert fel; hvarföre fängslen j detta

---

*) **Et slags brödra-förening för fattiga barns undervisning.**

lif, som endast begär at fritt få utveckla sig? Säg åt ert barn at det skall gå trasigt; man kan hålla tusen emot ett, om det också blott är tre år gammalt, at det skall bli tröstlöst. Det är också ert fel; er snålhet har redan inplantat hos honom en viss högfärd; ty om den stackars gossen leker soldat och sönderrifver dervid sin jacka, bannar ni honom, blir upbragt som emot en fullvuxen, och af hvad skäl? barnet begriper icke anledningen til all denna ondska; men jag och flera med mig, vi begripa det; ni blir nödsakad at köpa åt honom nya kläder, och er egenkärlek är i strid med er penningpung. Men om min gatpojke någon gång, en enda gång under hans gatpojkelif, blir ägare af en ny klädning, hittad som genom et underverk ur skörtena på pappas öfverrock, och han råkar rifva sönder den, — »Nu får du gå trasig,« säger man åt honom. Nå väl! må ske, han går trasig. Det rör honom icke, emedan han är dömd at gå trasig. Det är hans bestämmelse, hans utsigt för nästa månad; skulle han för et så kort upskof af sin belägenhet beröfva sig et nöje? afhålla sig ifrån at klättra up i et träd på Boulevarden, när der ännu funnos några, för sådant lappri? Ah! långt ifrån! och han gör rätt. Hvad har han för ondt deraf? han hade kunnat se sig i speglarna på de granna Caffé-husen — dit han aldrig kommer; en härlig förmån i sanning för at upväga et besvärligt tvång! Gatpojken är för mycket filosof, för at upoffra ögonblickets sällhet åt en så tom njutning. Han leker på gatan. Hans klädbonad ger honom icke tillträde på edra promenader; och hvad skulle han göra der? Ingenting! Han vill vara bland sina gelikar, bland dem andas han fritt, der rår han om sig sjelf! Likvål har man sett honom någon gång i edra leende parker, vid åtskilliga epoker har han regerat der; när folket hade suveräniteten, då var gatpojken i åtnjutande af alla prerogativer som en ägta son af Frankrike. *Fortsättning i nästa N:o.*

Pl. 15.

Maskerad- och andra Costymer.

Fig. 1, 2 och 3 föreställa nya Maskerad-Costymer, jemväl användbara til costymerade baler utan masker.

Fig. 4 kan äfven begagnas til ofvannämnde ändamål; hårklädseln kallas *à la duchesse.*

Utdrag ur Francisca Krasinskas Dagbok.

(Fortsättning från föreg. N:o.)

Onsdagen den 15 Januari.

I går gick barndopet för sig; jag har sett Barbara. Hvad hon är vacker! Litet blek och litet magrare har hon blifvit, men alltid lika god som en Ängel och lycklig som en Drottning. Prinsen bad mycket at barnet skulle få mitt namn, men Barbara satte sig deremot; ty naturligtvis borde mamma ha företrädet, men i det stället måste hon lofva, at om ännu en liten dotter skulle anlända, skulle hon kallas Franciska. Således döpte Presten, Herr Szembeck, den förstfödda til Angela. En liten vacker flicka, men förskräckligt rödbrusig; hon skrek under hela ceremonien; det skall vara et tecken at hon får framgång; Gud gifve det, ty jag håller redan hjertligt utaf henne! — — Men jag glömmer en vigtig omständighet. Redan flera dagar är allmänna samtalsämnet i den högre Warschauska sällskapskretsen, et jagt-parti, hvilket Furst Hieronymus Radziwil, Banérförare af Lithauen, tilställer för Konungen och Prinsen. Tunnor guld kostar han på denna jagt, för at utmärka sig med något ovanligt; villbrådet har blifvit hemtadt ur det innersta af Lithauen nära hundra mils väg, och redan i morgon tager jagten sin början. Vädret är vackert, klar köld och et ypperligt slädföre; Prinsen påstod at han borde kuska för sin frökenfadder, och så kommer det at ske. Warschaus fyra Skönheter, ty det är at märka at jag nu kallas den fjerde, åka tilsammans i en släda, och Prinsen kör sjelf. Vi skola alla vara lika klädda, endast med skillnad at färgen är olika för hvar och en; jag i amarant, Kronförskärarinnan i himmelsblått, Furstinnan i grönt och Starost-Fröken i gulbrunt. Vi ha nätt åtsittande sammetspelsar garnerade med zobel, och likadana mössor. Det gör mig ondt at Barbara lilla icke får se oss, men hon är lycklig med sin Angela och begär ingenting mer.

Fredagen den 17 Januari.

I all min lefnad har jag icke sett någonting dylikt, och lärer väl icke framdeles få se det. Det var en pragtfull jagt. Klockan nie om morgonen foro vi åstad. Det är omöjligt at kunna räkna mängden af hästar och slädar; men vår var likväl den vackraste och följde strax efter den kongliga. Prinsen i en jagt-costym af

grönt sammet, såg ännu bättre ut än vanligt. Vi foro långt, långt framom korskyrkan; der emellan Szulec och Ujagdow, der kullen, på hvilken Warschau ligger, börjar slutta, ligger et slätt fält, vanligen besådt *). Detta falt har Prins Radziwil låtit inhägna med en prydlig gärdesgård försedd med vapen och inskrifter. Midtuti var en grönmålad altan af jern uprest, öppen åt alla sidor, men omgifven af et jerngaller emot villbrådets fart, inuti var den helt och hållet klädd med grönt sammet. Dit begåfvo sig Kungen och Prinsen; åt de förnämare Damerna hade man föranstaltat om en plats bredvid denna altan, för de andra Damer och Herrar en inhägnad amphitheater.

Det hela var ganska vackert och de kringliggande kullarne fulla med åskådare. Rundtomkring altanen var en fri plats, ifrån hvilken öfver sexton alléer togo sin början och gingo utåt, så at dessa höga tallar gåfvo utseendet af en verklig skog. Knappast voro vi anlända, förrän på gifven signal af jagthorn och trumpeter, ifrån det stället der Furstens betjening höll villbrådet instängdt, utsläpptes åtta elgar, tre björnar, fem och tjugo vargar och tjugotre vildsvin, hvilka af dresserade hundar jagades genom alléerna fram til altanen. Man kan icke beskrifva detta råmande, hundarnas och vilddjurens raseri, damernas skrik och hela detta larmande. Kungen sköt ifrån altanen tre vildsvin; Prinsen sköt 10 til 12 djur, och dödade en björn, hvartil fordras mycken skicklighet; jag kommer at få skinnet under mina fötter. Nöjet varade til kl. 4 på eftermiddagen; under tiden serverades med kötträtter, bakelse och värmande drycker. Af Furstens jägare och öfriga betjening voro 84 närvarande, prägtigt klädde med hans färger och försedde med båge och koger. Denna fest gafs dagen före årsdagen af kröningen. I dag är i anledning deraf en bal hos Marskalken Bielinski.

Söndagen den 19 Januari.

Balen var stålig och Prinsen mycket munter; Kungen hade gjort honom en present af en crachan hel och hållen af briljanter. Måltiden var i anseende til fastlagstiden inrättad derefter. Furstinnan frugtar at det eviga dansandet och nattvaket är menligt för min helsa, också har jag verkligen blifvit något blekare. Vi hade bref ifrån Malezow; Fru Mor var så nådig at personligen skrifva

*) Nu för tiden finnes der sommar-palatset *Lazienki*.

mig til, hon ber mig skona min helsa och vara mån om mitt goda rygte och mitt väl, samt icke sätta tro til alla de vackra fraser som jag tiläventyrs får afhöra. Genom dylikt blifva unga fröknar endast yra i hufvudet, spänna deras pretentioner alltför högt, och hafva vanligen det ödet at bli på öfverblifna kartan. Jag hoppas, med Guds hjelp, at det icke skall hända med mig, och om jag verkligen gör höga pretentioner, så tror jag at ingen skall märka det på mig. Men jag har blifvit mycket rörd af brefvet, jag bär det beständigt hos mig, läser det ofta, och längtar stundom midt ibland dessa förlustelser mycket efter Malezow.

Ask-Onsdagen den 29 Januari.

Jag har i tie dagar fått vara hemma för at åter komma mig före. Det var väl litet påkostande, i anseende til trenne baler som vankats under tiden, och isynnerhet en maskerad-bal; men Prinsen har ofta varit här, och gjorde så mycket beröm af mitt mod och min ståndagtighet, at jag alldeles icke förmådde sörja deröfver. Allt sedan döpelse-akten är det liksom minskades svalget emellan en Konunga-Son, en regerande Herre, kanske arftagaren til en thron och en Starost-Fröken Krasinska. Etiketten minskas dagligen, Prinsen vill at jag skall anse honom som en af mina likar; hvad han är nedlåtande! Timarne förflyga så högst angenämt i hans sällskap; han talar om Petersburg, om Wien, hvarest han uppehållit sig, och beständigt, om också i tjugo personers närvaro, förstår han at insmyga något smickrande ord, hvars betydelse förmodligen ingen kan gissa, mer än jag. Han känner ganska väl huru det går til inom Republiken, men af consideration talar han icke tydligt derom. Ack, om han ändock blefve Kung! Furstinnan säger, at alla dessa utomordentliga höflighetsbevis hade endast til ändamål, at i tid skaffa sig et medhåll, och at när han väl vore blifven Konung, skulle han icke mera se på oss. Det der tror jag nu alldeles icke. Jag ser nog at Furstinnan är honom icke benägen, och mig förefaller det så, som såge hon helst at en Lubomirski blefve Konung. Jag tviflar mycket at denna önskan får framgång.

Onsdagen den 19 Februari.

Gud ske låf, Carnevalen är slut! Jag finner at man slutligen äfven ledsnar vid nöjena. Jag förmår icke mer at upräkna alla

baler jag bivistat dessa tre veckor, och jag är trött vid dem. Et sådant lif är ganska roligt i början; men det lemnar et innerligt obehag efter sig; jag kan icke påminna mig at jag förr belefvat så många sorgsna ögonblick, så många tråkiga stunder, och alla anse mig för högst lycklig och missunna mig kanske min lycka. Jag tror det ar lilla Barbaras fel: på en fjorton dagar har jag ofta varit hos henne, hon frugtar för mig; då hon sjelf är så lycklig, vill hon med all gevalt at mitt öde skall bli som hennes. — Det låter nu icke mera göra sig. Emedlertid har hon gifvit mig del af sina bekymmer, och jag börjar öfverlägga med mig sjelf. — Hur utmärkt skön var icke Fru Potocka i går på maskerad-balen, klädd som Sultaninna, och tycktes herrska öfver alla andra! Alla voro förtjusta — och hvad hon fick dansa mycket! Jag dansade endast en polska; jag fick på en gång ondt i foten, til slut bad Prinsen mig mycket, men jag hade sjelf icke mera någon lust til dansen. Gud ske lâf at Carnevalen är slut!

Lördagen den 29 Februari.

Som hastigast endast några ord. Helt oförmodadt reser jag på några veckor til Sulgostow. Ännu i går var denna resa icke påtänkt, och svåger och syster kommo hit för at taga afsked. Men bittida på morgonen i dag kom Hr Wojwoden in i min kammare, at båda hade mycket anhållit derom, at föräldrarne kanske kommo dit och jag kunde få råka dem. Van at efterkomma Furstens vilja, som, jag är öfvertygad, vill mig väl, lyder jag och reser. Furstinnan är äfven böjd för resan; det gör mig endast ondt at Prinsen icke vet något derom, och jag vågar icke gifva någon det updrag at underrätta honom derom. Furstinnan kunde bäst göra det, men — — jag är så rädd för henne. Kanske lärer min frånvaro icke oroa honom stort, kanske bemärker han den allsicke. — Det finnes sköna Damer i Warschau — Fru Potocka stannar qvar. Men de kalla redan på mig; jag måste packa in mina saker.

Fortsättning e. a. g.

Logogrif.

Jag lefver än i mångens minne,
Fast seklers grafsömn redan jag

Har sofvit; hvarje christligt sinne
Skall minnas mig til sista dag
Och tacksamt mina läror vörda
Att samvetsfrid af dessa skörda. —
Är ordet icke funnit än,
Hör andra ord, som det kan gifva:
En rättighet för mjölnaren; *)
Hvad uti spel *den* säges blifva
Som under otur förer gräl;
Hvad oss förser med varma kläder;
Hvad mångens gom behagar väl
Kring klockan sex, i ruskigt väder
Isynnerhet; ett utrops-ord
Til lyckans barn uppå vår jord;
Hvad aska och saltpeter ge
I upplöst form; ett verk, som mäter
På dygnet alla timmarne;
Ett ord, som aldrig man förgäter
På utanskrift til män af rang;
Hvad som ger ljudet bättre klang
I lomhördt öra. Nu ej mera
Behöfs på gåtan at fundera.

P. Hk...

Ordet til Charaden i föregående N:o är: *Hemgift.*

Pl. 16.

Mode-Costymer för Damer.

Fig. 1. Fordom såkallad visit-kappa, nu mera kallad *Cosaque* af rödt sidensars, garnerad med marabout- eller svandun; bart hår med en remsa rödt sidensars, kantad på samma vis som Cosaquen. Klädningen är framtil upfäst med en sleif; hvita handskar och skor.

Fig. 2. Svart sammetshatt med plymer; klädning af crêpe med en garnering af samma tyg; hvita handskar och skor.

Fig. 3. Turban prydd med guldperlor.

Fig. 4. Grön sidensars-hatt prydd med en plym.

Fig. 5. Röd sammets-tocque med en paradisfågel.

Fig. 6. Sammets-hatt prydd med band och en paradisfågel.

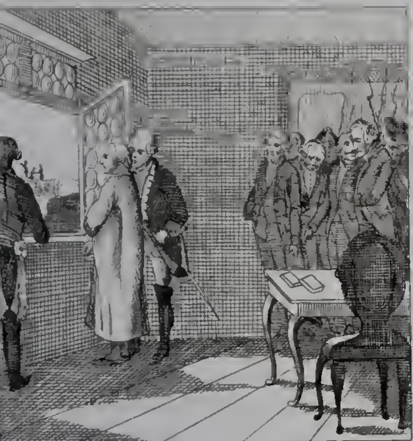
*) Författaren betjenar sig af friheten at begagna en bokstaf dubbelt emot hvad den finnes inom ordet.

Stockholm.
Tryckt hos CARL DELEEN, 1837.

Fjortonde Årgången.

1

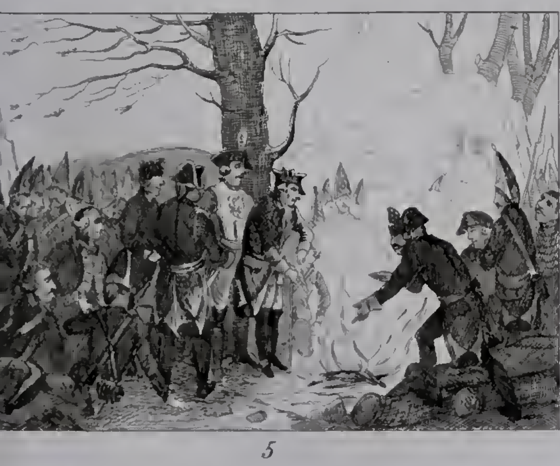
2.

3

4

5

F. Boye

6

N:o V.

MAGASIN

för

Konst, Nyheter och Moder.

Maj Månad 1837.

Pl. 17.

Fredrik II,

jemte några scener ur hans lefnad.

Adertonde århundradets utmärktaste Regent, Fredrik II, Konung af Preussen, föddes den 24 Jan. 1712. Hans far var Konung Fredrik Wilhelm I, och Modren Sophia Dorothea, Prinsessa af Hannower.

Enligt faderns vilja var den unge Prinsens upfostran hel och hållen militärisk, men det oaktadt utvecklade sig hos honom redan i yngre år sinne för musik och poesi, hvadan också modren och hans lärare i tysthet bildade et slags opposition emot faderns upfostrings-principer. Prinsen var helt och hållet tilgifven sin mor, hvarigenom småningom upkom en spänning emellan den stränga fadern och sonen, som gaf anledning til den förmodan, at fadern ämnade öfverflytta thronföljden på sin andra son. Den hårdhet med hvilken Kronprinsen af fadern behandlades, och det verkliga tvång i hvilket han lefde, stadgade hos honom beslutet at hemligen lemna Berlin (1730), och begifva sig til sin morbror, Konungen i England. Förehafvandet blef uptäckt, Prinsen arresterad och förd i fängelse på fästningen Küstrin; hans följeslagare, Lieutenant Katt, miste hufvudet. — Fadern blidkades väl sedermera, och tvang sonen 1733 förmäla sig med Prinsessan Elisabeth Christine, dotter af Hertig Ferdinand Albrecht af Braunschweig-Bevern.

Såsom Kronprins lefde han med sin gemål i flera år på slottet Rheinsberg, tils han efter faderns död den 31 Maj 1740 besteg thro-

nen under benämning af Fredrik II. Hans första Schlesiska krig, det sjuåriga och det andra Schlesiska kriget jemte hans inre administration och alla de storverk hvarigenom han uphöjde Preussen til en af de mägtigaste stater i den Europeiska vigtskålen, äro så allmänt kända, at de icke här behöfva upräknas, utan öfvergå vi til några enskilta händelser ur hans sakrika lefnad, som slutades den 17 Aug. 1786, i hans 76:te lefnadsår, efter 47 års lysande regering, som tilvann honom tilnamnet af *den Store*, stundom af *den Ende*. Der Einzige.

N:o 1. Lieutenant von Katts afrättning den 6 Nov. 1730. — Den 4 Nov. blef den olycklige v. Katt afförd ifrån Berlin til Küstrin. der Kronprinsen ifrån fönstret i sitt fängelse tvangs at åskåda dennes afrättning. Stupstocken var upsatt utanför fönstret, och när Katt besteg densamma, afdånade Kronprinsen.

N:o 2. Fredrik II:s sinnesnärvaro. Under kriget 1756 red Konungen på en recognosering något framom sin escort. Bakom några buskar i en småskog lågo några fiendtliga Pandurer, hvaraf den honom närmast lade an på Konungen. Fredrik förlorade icke fattningen, lyfte på sin käpp och ropade åt honom med en befallande ton: »Du! ja du!« Panduren blef så bestört at han gjorde *gevär för fot*, och förblef orörlig i denna ställning, tils Konungen hade passerat förbi och kom undan.

N:o 3. Fredrik vid Kollin den 18 Juni 1757. Belägringen af Prag var en följd af segern utanför staden d. 6 Maj, der Fältmarskalk Schwerin stupade; men det förlorade slaget vid Kollin nödgade Konungen uphäfva belägringen. Slaget vid Kollin var den första batalj han förlorade, hvarefter han drog sig tilbaka til Nymburg utan at förföljas. Härifrån skref han til Mylord Marschall: »Lyckan har i dag vändt mig ryggen. Jag hade bort vänta mig det. Hon är et fruntimmer och jag är ingen curtisör.« Det var här som han sittande på en pumpstock begrundade sitt öde, under det Soldaterne af hans Lifgarde en och en åter samlade sig. När han sedan mönstrade dem, kunde han icke återhålla sina tårar; af 1000 man voro icke fler än 250 qvar.

N:o 4. Bataljen vid Kunnersdorf d. 12 Aug. 1759. Denna dag angreps Fredrik af de förenade Ryssarne och Österrikarne vid Kunnersdorf, blef slagen och hans här lemnade flyende fältet. Konun-

gen fick flera hästar skjutne under sig, och sedan han sjelf fått en contusion af en kula, hvilken hejdades i sin fart genom et guldetui i Konungens ficka, sade han til General Krusemark jemte flera andra som ville öfvertala honom at bege sig ur striden: »här måste vi alla bjuda til at vinna bataljen, och jag så väl som Ni, mina Herrar, måste göra min skyldighet.«

N:o 5. Fredrik vid Torgau d. 3 Nov. 1760. Om natten efter slaget vid Torgau satte Konungen sig utmed Gardes-Regementets vakt eld. — När hettan blef honom för besvärlig, reste han sig och knäppte up kläderna, då Grenadiererne sågo en kula som föll ur dem. Gardisterne kommo i en verklig hänryckning öfver sin Fältherre, som til den grad delade farorna med dem.

N:o 6. Fredriks död den 17 Aug. 1786. Efter elfva månaders mer eller mindre svår sjukdom, föll Fredrik, mot kl. 7 om aftonen d. 16 Aug. i en ljuf sömn och varm svettning, på den länstol, hvilken han redan i flera månader icke lemnat hvarken natt eller dag. Kl. 9 öfverfölls han af et hostande och et rosslande i bröstet, som i tiltagande försvårade andedrägten och bar dödens förebud, samt slutade hans lif den 17, kl. 2 och 20 minuter på morgonen. Konungens död liknade hans lefnad. Lugn och utan fruktan förblef han intil sista ögonblicket.

En stund före midnatten i Kalmar, 1836.

En ung Skaldmö, at dömma efter handskriften, har hos Red. anhållit om införandet af denna ungdomliga fantasiens utgjutelse, och enär den har synts oss, under sin utveckling, förråda et elegiskt känslofullt anlag, har Red. så mycket hellre upfyllt Författarinnans begäran, som den unga Skaldmön ansett detta för en upmuntran til et högre sträfvande framåt på sin bana, hvarom vi hysa de bästa förhoppningar.

Jag stod på stranden invid Kalmar-staden
En höstlig afton se'n det mörknadt var.
Lätt kring mig hvirflade de gula bladen
Som vinden drifvit från det träd dem bar.

Men nattens ro var från palats til kojor:
Med grafvens lugn var hvilan kommen dit,
Och hjelpt den trägna lossa mödans bojor,
At stark dem återta i verksam flit.

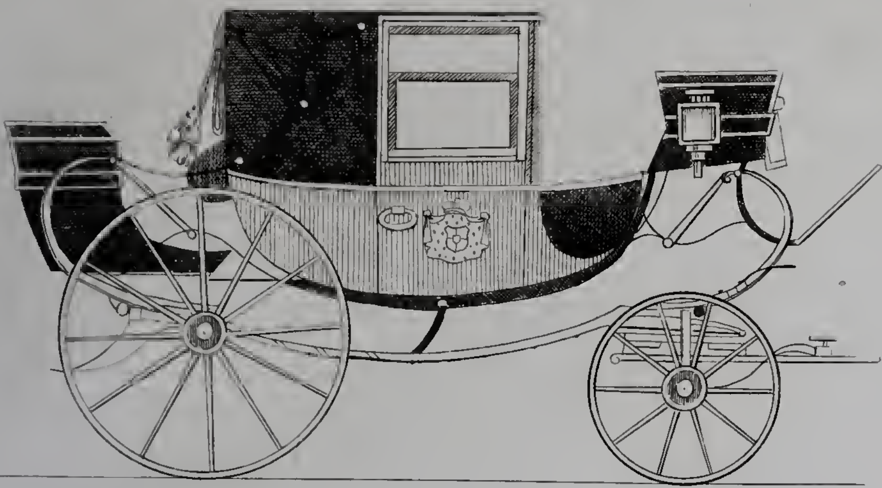
Armé-tals kajor luften genomdansat
Och trötta vändt til Slottet hem igen,
Som nu af qvällens moln stod skönt bekransadt,
Af sjön omfamnadt som en trogen vän. —
Ack! — dessa kransar utaf moln och stjernor
Sig uti Sundet speglade så skönt,
Och friska stodo de som minnets tärnor
Och Slottsruinen tycktes jubelkrönt.

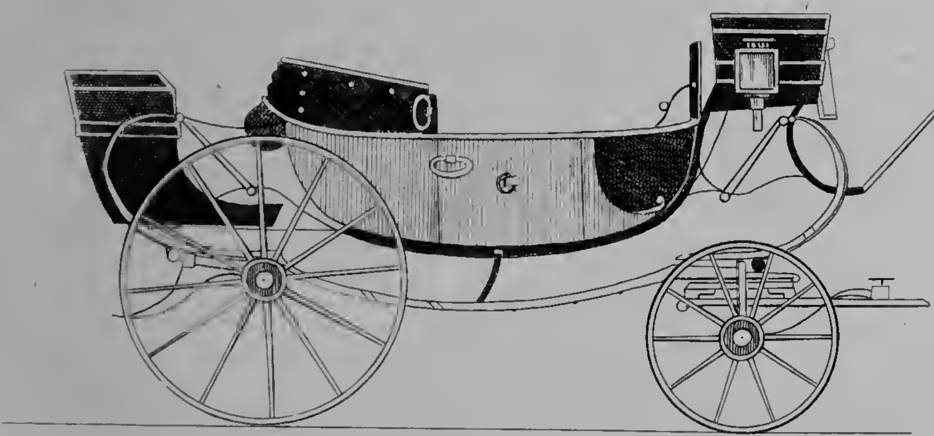
Och månen, dessa sköna kransars frände,
Hon majestätisk stod som deras Drott:
Och silfversken från stjernklart hvalf hon sände,
Men silfret glittrade på grusadt Slott. — —
Då slet sig fantasin från verldens fjettrar
Och tog på sina vingar tjusningen,
Och fann at jordiskt ännu hon förbättrar
Til himmelskt uti själsberusningen.

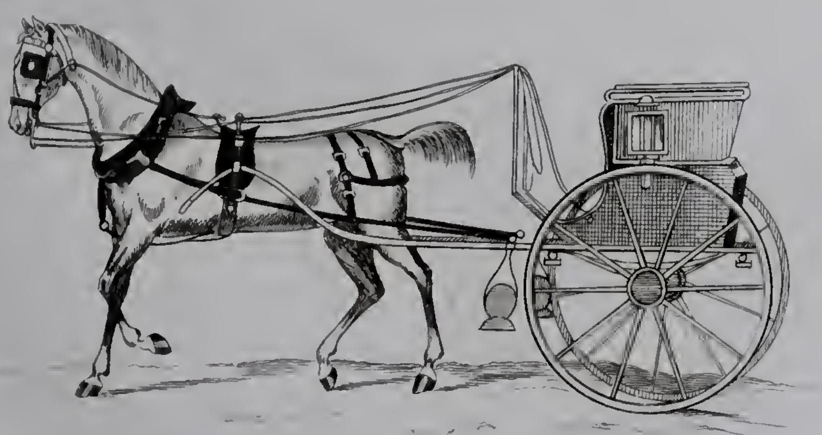
Från verldsligt flög hon, ty hon ville skatta
Den rikedom som verklig skönhet har,
Och hvad hon fann vill hon tilsammanfatta,
Ja, skapa himlar af hvad jordiskt var.
Och bindren bröt hon — up til Vallhalls salar
Hon hisnad flög, ty frigjord var hon ju.
Ser Carl den Nionde — vid honom talar
Om hvad hans Kalmar-Slott var — förr och nu.

»Ack! (säger hon) Naturen gått at kröna
»Med stjernekrans i blått din äras brud;
»Men Svea otacksamt vill henne löna,
»Ty sorgligt skön är hennes kröningsskrud,
»Ruin hon är — en mor åt tistlars rötter —
»Tomt är der dina tappra bussar stod —
»Blott ormar kräla jemte vandrarns fötter,
»Och Kungasalen är — en spanmålsbod.«

Då kom et åskmoln tungt på Kungens panna,
Och vreden i hans dystra öga brann,
Och munnen öppnades at Svea banna,
Lik retadt lejon nu man hjelten fann.

»Jag bjöd mitt lif« — (han hördes sorgsen svara)
»I Kalmar, ty hon var min älsklingsmö,
»Men skulle Svea otacksam dock vara,
»Då det för henne var jag ville dö?«

»I Kalmar mycket blod för Svea gjutits,
»Dess torfvor tryggades af Kalmars värn:
»Har deras syskonband nu sedan brutits,
»Är Sveas rikedom blott hennes jern? —«
Och vid de orden börjar hjelten gråta;
Men vreden dock i tårad blick låg qvar:
»Ut stormar at kring Svea hämndfullt låta!
»Ut thordön!!« så var Kungens gudasvar.

Då tjöto stormar hemskt at dombud tyda,
Af thordöns-blixtar salen uplyst blef,
Och allt vid herrskarns vink gick re'n at lyda:
O! hämndens straff till Svea rysligt dref.
Men Kungen af och an i sal'n sågs vandra,
För bröst och panna ömsom slog sig än.
Hans vrede rättvis var — hans dom ej klandra,
Lugn var han ej, fastän han skickat den. —

I Vallhall fantasi'n ej mer fick vara,
Ty iskall tanke åter kom igen,
Och verldslig tomhet famnade hon bara,
Naturen snart blef dock en dyster vän;
Ty brytningarnes dån från hafvet fördes,
Och stormen vild dem i sin famn uptog:
Som Carl befallt, Naturen lyda hördes. — —
Nu hemskt fullskriden midnattstimen slog.

J. W. Å.

Pl. 18.

Moderna Åkdon.

Ehuru dessa tekningar i förra månaden äro ankomne ur de utländska verkstäderne, såsom de modernaste åkdon, kan Red. icke återhålla sin anmärkning, at de för oss sakna nyhetens behag, enär de alla redan längesedan i samma stil äro förfärdigade och begagnade i Stockholm.

Pariser-Gatpojken.

(Le Gamin de Paris.)

Slut från föreg. N:o.

Af alla mina läsare är ingen som icke åtminstone är skattskyldig och fältväbel vid NationalGardet, och således för högt upsatt i denna verlden, för at kasta en blick på fattig mans barn; men se'n på dem som ännu er förutan handledas af Naturen; era barn hafva inom sig en instinct til frihet som icke sviker dem; denna älskade frihet som ni beröfvar dem, de begripa hvad hon är hos det sämre folkets barn. När gatpojken går förbi er son, skall detta hopp för er aristokrati missunsamt se sig tilbaka efter honom. Hur många af dessa olyckliga offer har jag icke sett högtidligen promenera i Tuilerierne med en stor, grannt utstyrd lakej i hälarne, som säger platta qvickheter åt en vacker blondine med frisk hy, med en förträfflig växt, vida vackrare än hans matmoder! Om någon gång Herrn sjelf är med barnen, eller Frun befaller, är det en prägtigt klädd Jägare som svänger sig med sin granna plym framför närmaste arfvingen af et pairskap, som blifvit skäligen vacklande. Hur många gånger säger jag, har jag icke sett af dessa upvexande notabiliteter, hvilka blifvit bogserade framåt af idel begär at kasta missunsamma blickar tilbaka efter en förbigående gatpojke, med glädtig upsyn, en blomma i munnen, et arbets-förkläde med et slags coquetteri upfäst vid ena hörnet och sjungande med full hals en visstump, under et mer eller mindre falskt accompagnement af et orgelpositif! Hvad min gatpojke är ledig i sina rörelser, i jemnförelse med er docka på fjädrar! hvilket fritt väsende, som icke undfaller en förnäm mans barn, ty det suckar vid åsynen af en som är lyckligare än han! det känner sin underlägsenhet och längtar efter et plebejiskt småleende. Och se på stunden skyndar man at afhålla honom ifrån sin förlustelse: Kom då Herre lilla, säger man åt honom, och bry sig icke om den der tjufpojken. — Tjufpojke, det är namnet som man ger åt arbetsklassens barn! På detta sätt begynnen J era barns upfostran, genom förakt för folket. Något senare — *chacun aura son tour.*

Vare nog sagdt om er, de förnämas barn; qvarstadnen under den höga bevakningen af en svärm lakejer; jag för min del återvänder til min privilegierade varelse, mitt Pariserbarn, med ett ord,

til min gatpojke, som jag håller utaf emedan han är sig sjelf, emedan jag vet hvem jag håller utaf, och emedan jag i honom ser stammen för starka och fria män.

Det finnes ingen högskola för gatpojken; han sliter icke ut sin ungdom på bänkarne af olika klasser; han vet väl bättre, han lefver. Med högst en time om dagen kommer han icke at bli en skolfux, men han får lära så mycket at han kan läsa missgerningsbalken och förstå den när han träffas deraf: hvad behöfver han mer? Om ni sysslosätter er med reglementariska föreskrifter som fjettra näringsfliten? Så vet han säkert så mycket som behöfs, och när stunden är inne då han bör skrapa rosten af sin fars gamla bössa.

Jag tycker om at se gatpojken öfverlemnad åt sig sjelf; det är et studium för mannen; men för at kunna studera honom, måste han upsökas, ty gatpojken, i likhet med stora notabiliteter, låter icke störa sig; så mycket värre för er, om med håg at göra hans bekantskap, ni är för lat at upsöka honom på sin verkningsplats; så mycket värre, ni får icke se honom, ni får icke se honom, och det är en förlust för er.

I alla stadens qvarter födes gatpojken; han tilhör hela staden; likväl äro vissa trakter hans favorit-ställen. Om ni vill studera honom, gå på Boulevard du Temple, det är der han visar sig i alla former, der mojar han sig, kommer och går utan sysslosättning och utan bekymmer som en verklig gatpojke; näsan i vädret, med spefull upsyn, tiltagsen i sitt sätt at vara; han har en timme stått och sett på en taskspelare, och nu går han at döda tiden med at se på paraden. Hans lif är sysslolösheten, men denna Italienska sysslolöshet; han njuter af sysslolösheten. Här få ni se honom hel och hållen i sitt gatpojke-element; han knuffar hvem som helst, obekymrad om han knuffas tilbaka; han vet at han icke är den starkare, och hans heder är icke blottställd för en sådan småsak. Mycket folk har fått knuffar, oberäknade dem de fått af allmänna opinionen, och gå derföre icke mindre stolta på sin bana. Dessutom täflar gatpojken med er; ni är i hans helgedom, han roar sig med era rockskört; han retas med er hund. Olycklig ni om ni nyttjar käpp! Ni ger honom ett käpp-rapp, och detta är er enda öfverlägsenhet; men han är icke öfvervunnen derigenom; hvad som väckt

er vrede, detsamma gör han om igen emot en annan, eller ock an. griper er ifrån flera håll på en gång, och alltid skrattande, alltid hoppande: ack det är härligt lif!

Ni har egen vagn, ni! och han också; han hoppar bakpå hyrvagnar och kalècher, fasthåller sig der utan at vara lakej; någon af hans gelikar går förbi och skriker: *slå bak!* han hoppar ned och afvaktar en annan förbifarande vagn. Hur är det möjligt at förargas öfver honom, om han til och med är upstudsig emot er? han är alltid så glad, at man skulle tro honom vara född under Italiens leende himmel en Carnevals qväll. För honom gifves det ingen sorg, ingen framtid, allt är ögonblicket, och ögonblicket är ljuft vid tolf års ålder när man icke går i högskolan. Han småhoppar med en sådan hängifvenhet, hans lif är idel glädje, idel nöje; det är Harlekins lif, Harlekins ifrån Bergamo med sitt träsvärd, med *sa queue de lapin;* det är Harlekins lif såsom barn, innan han blifvit kär, med Polichinells allmänliga men sunda förstånd, med vår nationella Jeannots tafatthet, alltid densamme, men alltid så sanningsfulla som hans dumheter i alla tider varit, emedan man är säker at i dem igenkänna någon.

Gatpojken är spelare af själ och hjerta, spelare til ursinnighet; och har jag icke sagt er at han är litet af hvarje som tillhör mannen? Han spelar med passion om slantar; ni spelar om dukater: det är hela skillnaden. Gatpojkens nationalspel är *Kronvägg*).* Dertil fordras ögonmått, skicklighe; det är icke så som med era spel .... Ack! jag ber om förlåtelse, jag kom icke ihåg at det nu för tiden fordras en stor skicklighet för at vinna på *écarté.*

Gatpojken spelar antingen han har något eller intet; han lånar; han återbetalar, eller blir skyldig när han tappar; men deremot lånar han åt andra om han vinner. Allt det der går icke utom brödralaget, hvad ondt är således deruti? Och dessutom, allt sedan Figaros tid*), finnas ganska många som icke betala sin skuld eller upfylla sina ingångna förbindelser. Åskådarne applaudera när spelarn gör et lyckligt kast; upstå tvifvelsmål om det rätta, så är någon tilreds at mäta distancen, och den vinnande gömmer slantarne

*) Man har tillåtit sig någon localisering för at göra berättelsen pikantare, helst et stort syskontycke finnes emellan Stockholms och Pariser-gatpojkarne.

**) Författaren lär mena Tidskriften Figaro.

i högar i sin hand. Aldrig nekar han at ge revanche, men har den tappande gått sin väg, så förvandlas vinsten i nötter, äplen eller kokt potates, och hela verlden får med utaf kalaset. Hvad mer! Man kan icke gå på värdshus med åtta eller tio styfver på fickan.

Upstår något gräl, oh! det behöfs icke at gå surmulen i hela tolf timmar; nej i ögonblicket kastas jackan och mössan i backen; man sparkar hvarandra, det haglar örfilar öfverallt, och strax efteråt är man icke mindre god vän än förut. Man har icke skjutit på fläck med pistoler; man har icke ätit frukost hos *Gillet*, men man har slagits rent ut, uprigtigt; allt det öfriga hör til en för mycket raffinerad civilisation.

Gatpojken har en viss inre känsla för rättvisa, som skulle hedra en krigsrätt eller högre domstol, ja til och med en öfverdomstol. Får han se en annan gatpojke duka under för en större, så bistår han den svagare för at återställa jemnvigten; han slåss helt sorglöst, utan frugtan, utan motif, endast af godhjertenhet och för principens skull. Består icke hela den moderna politiken just deri?

Alldeles såsom Ni, har gatpojken sina spektakler; Boulevard du Temple är full af theatrar hvarest glädjen är fri, der man skrattar öfverljudt; man gör jemväl sina reflexioner. Hvar och en är fri, ty hvar och en ber den andra hålla munnen på sig om han besvärar honom. Der är gatpojken på sin rätta punkt, i sjelfva sina nöjens helgedom. Med gatpojken förhåller det sig som med Dagbladsskrifvare och författare; han betalar sällan för sin plats på spektaklerne. Han förstår genom sin fintlighet at der förskaffa sig fritt inträde. Outtröttlig i sina bemödanden vänder han sig til de förbigående: »min bästa herre! det fattas mig endast två styfver för at kunna få gå på spektaklet, skänk mig två styfver, Herre lilla!« Och om ni nekar honom dessa två styfver, räcker han ut tungan, grinar litet och vänder sig med samma begäran til en annan. Han skulle sannerligen ha mycken otur, om genom tjugo dylika försök han icke finge ihop et dussin styfrar. Och se strax är min gatpojke vid luckan, i corridorerne, skriker och väsnas; han knuffar sig fram, knuffas för at få en maklig plats och stöd för armbågarne framföre. Blir det honom för varmt, tar han jackan af sig; har han ledsamt, så förenar han med alla andra egenskaper äfven den at vara ockrare, och säljer sin contra-marque.

Vida lyckligare än ni, som nödsakens at köpa ganska dyrt en hel loge, för at ofta nog se en dålig pjes, spelad af dåliga aktörer; han har sin plats gifven, som ingen tar bort; det är som i Kongliga logen, med den skillnad at logen för denna Boulevardens Konung alltid är fullsatt; gatpojken fyller den hel och hållen med sin populära tilräcklighet; och hans aktörer äro goda, pjeserne äro goda; han gäspar icke vid åhörandet af romantisk-löjliga dramer; han somnar icke vid klassisk-sömngifvande tragedier, men han skrattar med full hals åt en pantomim som återkallar i minnet konstens barndom, der den sylfidiske Harlekin plågar med sina föråldrade plattheter den olyksalige Pierrot Desbureaux, den första mimikus af en tid, redan så rik på detta slag. Gatpojken skrattar af hjertans grund vid denna målning, så sann öfver denna trogna tjenares vedervärdigheter, för hvilken allt misslyckas med bästa vilja i verlden, och som gäckas ifrån början til slutet i pjesen af en skälm. Gatpojken skrattar, folket skrattar, fastän man dagligen åt dem gèr föreställningar af samma slag; de äro stora filosofer!

Femte raden *(le poulailler)* är gatpojkens ställe; den kostar minst; der bröstar han sig, der knäpper han nötter och kastar skalen på parterren. Dèr begär han et glas cider, och under det han dricker spiller han på åskådarne nedanför honom, och skrattar godt öfver deras elaka lynne dem han döpt med sitt siraps-vatten.

Der finnas jernledstänger; mellan akterne hakar han sig fast vid dem och härmar et af Madame Saquis konststycken, alldeles såsom ni när ni går hem ifrån operan Bouffa och gnolar på en cavatina af *la diva Cinti.* Hvad har man icke roligt med friheten!

Gatpojken trotsar polisbetjenten, och lossar en gatlykta ifrån kroken för at skrämma åkarehästen; eller blir han gripen på bar gerning under det han fastbundit en mångelskedisk vid en åkarechäs, hvad då? hvad vill man göra honom? hvarmed skall han betala böterna? hans kläder äro icke värda något: en och annan sittopp, dermed är det gjordt och de andra skratta både åt hans missöde och mångelskans, som plockar up sina Teljekringlor ur rännstenen til framdeles försäljning.

Gatpojken smyger fram emellan era ben, kanske nyper er til och med, och spring sedan efter honom. Folkmassa, trängsel, skockningar, de äro hans element; han är öfverallt der han kan göra odygd, ty han är en stor klippare; öfverallt der det vankas något lustigt, ty han är barnslig. Som jag nyss nämnde, han tycker om

buller och bång endast för at åstadkomma oväsende; allt sedan gatpojken funnits til, således ifrån grundläggningen af Paris, är han med vid alla uplopp, med vid alla omstörtningar. Han sluter sig intil uproret utan frugtan för hvad som händer. Under uprorstiden af *la Ligue,* följde han sjungande med processionerna, och strax derpå skrek han: Lefve Navarreserna! Et rapp af en värjklinga tystar munnen på honom; en man hade varit förlorad, men han, et barn! hvad anseende har han? man hade icke dristat det. Han är den enda i Frankrike som är verkligen oantastlig.

Före ofvannämnde tid var han med vid Pariser-blodbadet (*la S:te Barthelemy*); när om natten emellan den 23 och 24 Augusti 1572, Louverns stora klocka gaf signalen til blodbadet, var gatpojken, likasom hade han varit med om tilställningen, den första som var på fötterna, och gick med säkra steg på gatorna för at se; och ni vet hvad han fick se!

Han har genomgått alla blodiga tidskiften utan at blodbefläckas; hans händer voro obeväpnade, och likafullt hade han, som mången annan, kunnat slå til en karl som var försvarslös. Han har sett lidandet utan at hafva vållat det, endast för at lära något deraf, och det har lyckats.

På någon utmärkt dag af vår stora revolution följde gatpojken med de stridande. Under skräckregeringen följde han efter rackarekärrorna, utan ondska, blott af sysslolöshet; hvad vinst var det för honom? Han som alltid är fri, han behöfde icke vara rädd at komma på Bastiljen, och likafullt var han med när den stormades; han klef in der utan vapen; han förnaglade en kanon, icke såsom försigtighetsmått, men för at roa sig, emedan det ändock är roligt at kunna säga: *hör du, Chauvin, jag har förnaglat en kanon, ja, det har jag gjort.* Han hade gjort detsamma med en af de belägrandes kanoner, om det så hade passat sig. Också, när man slog medaljer med utsättande af de tagne pjeserra, fanns ingen medalj för honom, lika litet som Julii-kors; under det så mången bär detta kors, som icke var med vid tilfället.

Det är vid denna epok, det är under dessa heta dagar, som mer än någonsin jag haft tilfälle öfvertyga mig om gatpojkens stora betydenhet i Staten! Jag har sett honom upresa barrikader, jag har sett honom rifva up stengatorna och bära stenarne up i husen.

O ve! jag får det ej: med raseri
Tilbakastött min ömhet skulle bli.
Från Gud och menskor tycks du afskiljd vorden;
O, huru snart förbarmar sig då jorden? —

Edmund.

Pl. 19.

Virk-mönster.

Slut i nästa N:o.

Utdrag ur Francisca Krasinskas Dagbok.

(Fortsättning från föreg. N:o.)

Söndagen, den 15 Mars.

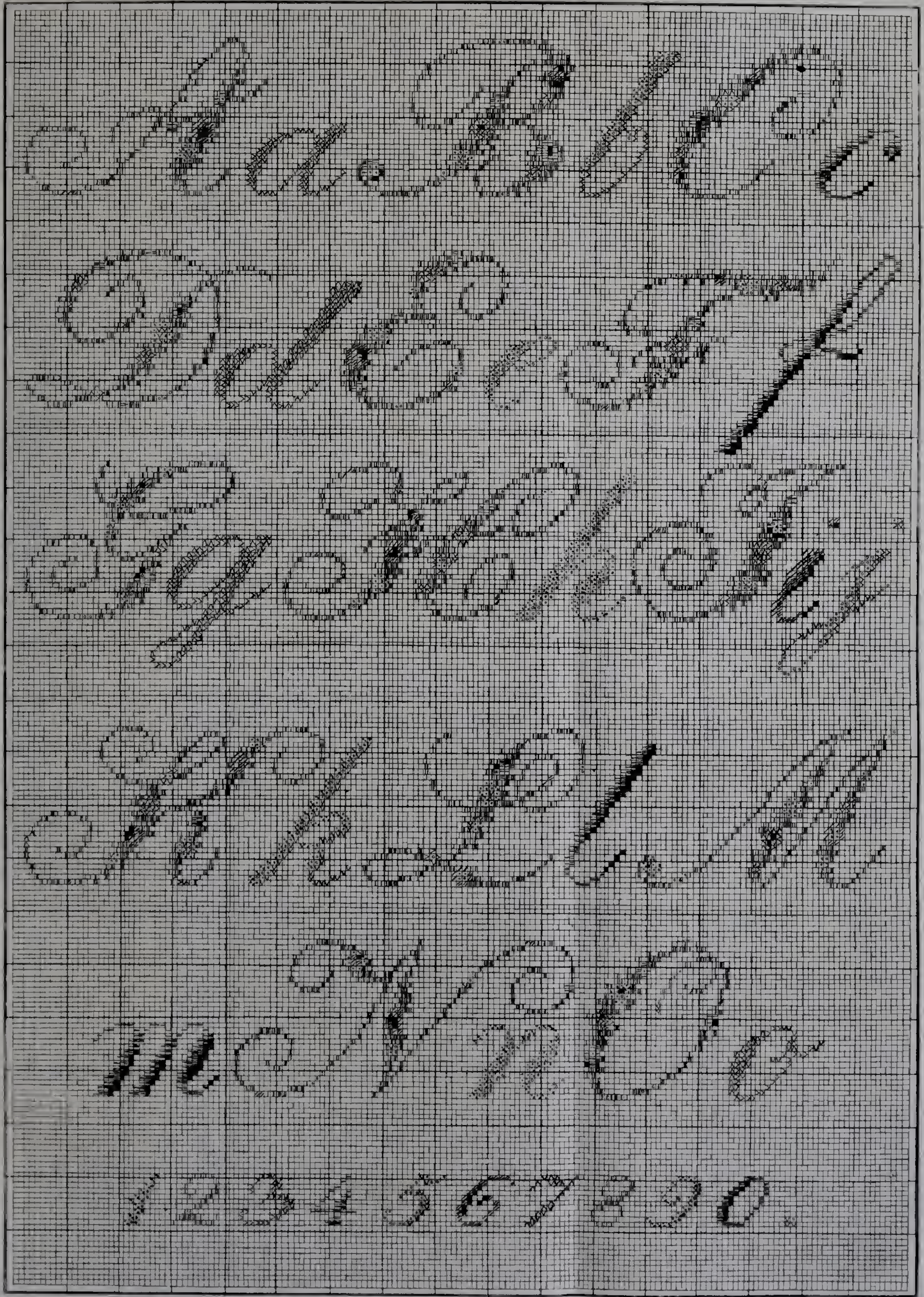
Sedan tvenne dagar är jag åter i Warschau; jag kan icke begripa hur det kommer sig; jag trodde mig hafva lagt min Dagbok i skatullet, men den har blifvit liggande i skrifbordet. Nära tre veckor har jag varit borta, och tycker at det varit längre; föräldrarne har jag icke fått se; de komma först om fyra dagar til Sulgostow. Herr Wojwoden kom personligen at hemta mig; han ville icke dröja qvar et halft dygn, och vi hafva skyndat hit med beställda hästar.

Prinsen kom genast morgonen derpå hit; han föreföll mig förändrad och icke må väl; han lät mig förstå, at min afresa utan at han fått taga afsked af mig, hade sårat honom, och sade skäligen bittert, at man borde göra mer afseende på en medfadder, en vän. — Vän! Konungens son är min vän? Ack nu ångrar jag at jag reste! Herr Wojwoden sade at det vore bra såsom det är — jag bekänner at jag som oftast icke förstår honom; ty jag har länge märkt at han kommer at spela en stor roll i mitt ödes danande. I Sulgostow var jag lycklig, beständigt lycklig; här är jag också lycklig, men här vankas så många oroliga och obehagliga stunder.

Thorsdagen den 19 Mars.

I går var Prins Carl munter och älskvärd, liksom i de första dagarne af vår bekantskap, och på länge kan jag icke påminna mig

Ljusgult · Gullgult · Brandgult · Rose · Mellan-rödt · Mörk rödt · Ljus blått · Mellan blått · Ljus grönt · Mellan grönt · Ljus gredelint · Mörkare gredelint · Svart

en så glad dag. Han kom först på morgonen, men blott på en timme, ty han for med Kungen på jagt på *Kapinos* heden; men om aftonen då vi minst väntade honom, kom han åter, jag tror gåendes, ty han var allena och intet sorl eller buller hördes utaf. Han stadnade qvar i två timmar — han är nu mera ledig, och kan stundom lemna de kongliga rummen, ty hans bröder Albrecht och Clemens äro här. Prins Clemens skall vara mycket god och from. — Han har kallelse för det andeliga ståndet och lärer säkert bli prest. Det är berömvärdt af Konungen, at han af så många söner helgar en åt Guds dyrkan; men det är också bra at ödet icke träffat Prins Carl.

Skär Thorsdagen den 2 April.

Vi ha åter trädt fram ur vår indragna lefnad, i hvilken Furstinnan och jag tilbragt en vecka hos Nunnorna af Sacramentet. Jag hade en förträfflig biktfar, Pater *Baudouin;* han är på modet emedan han är Fransman, men äfven dessförutan skulle jag gifva honom företrädet, ty han är en verkligt helig man. Mycket, ganska mycket har han sagt mig om verldens fåfänga och våra önskningars fåfänglighet.

Fredagen den 10 April.

Dymmelveckan är slut jemte fastlagstiden. Är det möjligt at Skärthorsdagen, dagen efter bikten och nattvardsgången, jag kunnat högfärdas af fåfänga? I sanning jag förargar mig ibland öfver hvad de kalla min skönhet. Jag var just på vägen at efter bruket kläda mig i sorgdrägt, när Furstinnan steg in til mig. Tvenne kammarjungfrur följde henne, som buro en utsökt alldeles hvit klädning; en sidensarsklädning med långt släp, en krans af hvita törnroser til hufvudprydnad, en dylik blomsterbukett och en stor slöja af blonder. Furstinnan berättade mig til svar på min förvånade fråga, at det vore bruket vid Hofvet, at skärthorsdagen, dagen efter Gudstjensten i Slottskapellet, Konungen och alla andra begifva sig i stora salen, der då redan tolf gråhårige män sitta til bords; Konungen tvager deras fötter, för at härma vår Frälsares ödmjukhet, och passar up dem under måltiden; under tiden går en af de förnäma fröknarne, hvitklädd och grann, omkring med en tallrik, och ber de närvarande om en almosa för de fattiga.

Fortsättning i nästa N:o.

Logogrif.

Mitt hela mest hos Trädgårdsmästarn ses
Behöfligt och behagligt vara,
Men när af älskad hand det ges,
Är det en skänk man plär befara;
Uti dess omkrets bildas lätt,
Hvad menskan uppå flera sätt
Och särskilt åsigt alltid söker;
En plats der drinkarn super, röker,
Och spelar under högljudt gräl;
Hvad säd och frön som skötas väl,
I jordens sköte alltid göra;
En sak som oumbärlig är
Då man vill plog och oxe köra;
Et vanligt hushållsdjur som plär
Nödvändigt vara til vår föda;
Nu gissar ni förutan möda.

Ch...

Ordet til Logogrifen i föregående N:o är: *Luther*, hvaraf: *Tull, het, ull, thé, hell! lut, ur, Herr, lur.*

Pl. 20.

Mode-Costymer för Damer och Herrar.

Fig. 1. Vadderad och stickad hatt; *(Capot)*. Rock af *Poux de Soie* garnerad med puffar och bandroser; hvita handskar, svarta skor.

Fig. 2. Herrns Costym. Klädesfrack med blanka knappar; hvit alldeles igenknäppt, piké-vest med en knapprad; klädes-pantalonger til stöflar; svart halsduk, gula handskar.

Fig. 3. Grön Turban garnerad med guld-perlor.

Fig. 4. Vadderad hatt *(Capot)*, med stor skärm, garnerad med rynkade remsor och band.

Fig. 5. Nytt slag af halm-hatt, ur Hr Heinikes fabrik i Leipzig.

Fig. 6 & 7. Halmhattar för Gossar och små Flickor.

Stockholm,
Tryckt hos Carl Deleen, 1837.

5
4
3
6
2
1
7

Pl 21.

N:o VI.

MAGASIN

för

Konst, Nyheter och Moder.

Juni Månad 1837.

Pl. 21.

Åreportar och den förlidet år i Paris aftäckta Arc de Triomphe de l'Etoile.

Man tar för afgjordt at Grekerne aldrig uprest Åreportar, stundom äfven kallade Triumf-bågar, och det vill synas som hade Romarne varit de förste som upfört dylika byggnader; också får man uti Italien se det största antal deraf, och de hvilka finnas, vare sig i Frankrike, Grekland och jemväl i Asien, äro alla construerade efter de Romerska.

Man är ense derom, at uphofvet til Åreportar härleder sig ifrån de för tilfället af trä upbyggda monumenter, dem man brukade upresa på den vägen Triumfatorn skulle färdas. Man återfinner i dessa förgängliga och tilfälliga lätta constructioner typen eller principen til formerna af deras olika skapnad eller prydnader; gamla beskrifningar uplysa oss, at man ofvanpå dessa byggnader upställde musikanter och folk klädt i trofe'er, samt jemväl föreställde der drabbningar. Sådant har troligen programmet varit, som konsten hade til föremål at försinnliga, i det den sökt verkliggöra dessa constructioner genom varagtigare ämnen, hvilkas bräckliga sammansättning icke hade bestånd längre än högtiden varade, i anledning hvaraf de blifvit upförde. Åreportar uprestes vanligen på de allmänna vägar eller gator som lèdde til torget *(Forum)*, framför templen, och stundom framför broar. De märkvärdigaste som ännu finnas i Italien äro: Septimus Severi, Constantini och Titi i Rom;

Augusti i Rimini, i *Suza* och Aosta, samt Trajani i Ancona och Benevent. Stundom voro dessa Äreportar endast minnesmärken af fredliga bedrifter, såsom den i Ancona til Trajani minne, i anseende til hamnens utvidgande, och den i Benevent, för at hafva förlängt den såkallade *via Appia* til Capua.

Den förliden sommar vid Juli-festen aftäckta Äreporten i Paris, *L'arc de Triomphe de l'Etoile*, är en af de kolossalaste som finnas (nära dubbelt större än Constantini och Severi i Rom); den är 161 fot hög, 146 fot bred och 72 fot djup. Sjelfva hufvudhvalfvet är 67 fot högt och 47 fot bredt, samt sidohvalfven 60 fot höga.

Första tanken at upresa en Äreport vid en af stadens tullar *(barrière)*, härleder sig redan ifrån et beslut af den 22 Nov. 1797, då *barrière de l'Italie* utsågs dertil; men detta beslut hann ingen fullbordan. Sednare ämnade man upsätta den der Bastiljen fordom stått, men slutligen beslöt Napoléon at den skulle få sitt ställe vid *La barrière de l'Etoile*. År 1805 begyntes grundläggningen af detta minne åt Franska Arméń, och arbetet fortgick så, at det 1810 hunnit up til första listen *(corniche)*, när, i anledning af Napoléons förmälning med Marie Louise, Architekten Hr Chalgrin lät förlorad uptimra, öfverkläda med väf och måla äreportens tilkommande utseende, och det var genom denna hvalfbåge Napoléon och Marie Louise höllo deras intåg i Paris. — Efter Chalgrins död, 1811, fortsattes arbetet af Hr Goust tils 1814, då man alldeles uphörde dermed. Ludvik XVIII befallte 1823 arbetets fortsättande under Hr Huyots ledning, som fortfor dermed til 1833, hvarefter Hr Blouet fick updrag at fulländа äreporten sådan den ses på tekningen, likväl med undantag af de ofvanpå fristående Statyerne med deras baser, föreställande allegoriska bilder öfver Frankrikes förnämsta städer, hvilka ännu icke finnas derpå, utan i deras ställe endast en prydlig arbetad frise. — För at göra sig et någorlunda begrepp om det kolossala i dimensionerne, vilja vi blott anföra, at figurerne i basreliefen af den list som går rundtomkring hela äreporten hålla 6 fot, och föreställa Arméernes aftåg och hemmarche vid olika tilfällen.

De nogare detaljer äro följande:

Façaden som vetter åt Paris: De begge allegoriska grupper til höger och venster om stora hvalfvet föreställa: den ena Triumfen (1810), den andra Aftåget (1793). De begge stora basreliefer

1

2

3.

4

5

6

föreställa: den ena, bataljen vid Aboukir, den andra, hedersbevisning åt General Marceaus minne (död den 19 Sept. 1796). I trekanterne af hvalfbågen äro tvenne Ryktets Genier. De elfva sköldar som pryda attiken, bära följande namn: Valmy, Jemmapes, Fleurus, Montenotte, Lodi, Castiglione, Arcole, Rivoli, Pyramiderne, Aboukir och Zürich.

Sidan åt du Roule: i trekanterne af hvalfbågen äro allegoriska Genier. Den stora basreliefen föreställer bataljen vid Austerlitz. På attiken läsas namnen Genua, Heliopolis, Marengo och Hohenlinden.

Façaden åt Neuilly: De begge allegoriska grupper til höger och venster om stora hvalfbågen föreställa: den ena Försvaret (1814), den andra Freden (1815). I hvalfbågens trekanter äro tvenne Ryktets Genier. De begge stora basreliefer föreställa: den ena Alexandrias intagande, den andra Öfvergången öfver bron vid Arcole. På attikens elfva sköldar läsas namnen Ulm, Austerlitz, Jena, Friedland, Somo-Sierra, Esslingen, Wagram, Moskwa, Lützen, Dresden och Leipzig.

Sidan åt Passy: i hvalfvets trekanter äro allegoriska figurer. Den stora basreliefen föreställer bataljen vid Jemmapes. På attiken läsas namnen Hanau, Montmirail, Montereau och Ligny. — Utom dessa hufvud-detaljer äro sidorna åt Passy och du Roule prydda med åtskilliga allegoriska basreliefer. — Kostnaden af det hela, sådant det nu är, uppgifves hafva gått til 9,500,000 Francs.

Pl. 22.

Främmande Folkslags klädedrägter och sedvanor.

Turkarne.

Fig. 1. Favorit Sultaninna och en arfprins af Ottomanniska Porten.

Fig. 2. Et Turkiskt Fruntimmer inom Harem, och Chefen för de svarta Snöpingarne.

Fig. 3. Stor-Sultan til häst.

Fig. 4. Tapidgi Bacchi (Slottsfogde eller Öfverupsyningsman.

Fig. 5. En Drusisk och en Turkisk Qvinna.

Fig. 6. Saccâ eller vattenbärare.

Redactionen är i tilfälle at meddela några detaljer om de Turkiska Fruntimren och deras boningsrum, upfattade af en Svensk Läkare, som för några år sedan vistats i Turkiet, och förmodar at de skola intressera läsaren, helst de äro ganska tilförlitliga.

»I de störres Harem finnas, då de äga flera hustrur, äfven flera rum, belägna på ömse sidor af corridorer; dessa rum äro merendels små, fönstren ständigt täckta med jalousier, och för at gifva tilräcklig dager, finnas högt upemot panelingen flera mycket små fönster, hvilka stundom och i de äldre husen äro försedde med färgade glasrutor. På trenne sidor af rummet är en bred soffa, som, stundom höjd på et slags estrad, intager främre delen och två tredjedelar af sidoväggarne; den öfriga delen af rummet är något lägre, der slafvinnor och betjening stå med korsade armar, då de blifva kallade. Dessa soffor äro breda, låga och betäckta med mer eller mindre rika tyger, efter husägarens stånd och villkor; golfvet är betäckt med tapeter.

På en eller flera sidor af rummet äro större och mindre skåp och nicher, der fruntimren kunna lägga sina kläder och grannlåter, samt för andra behof. Sängar nyttjas ej: man utbreder på golfvet madrasserna och sängkläderna, hvilka om morgonen hoprullas och läggas i ett af de större derföre bestämda skåpen. (Dessa skåp äro väggfasta, hvilka på samma gång huset byggdes blifvit inredda, så at de ej framskjuta eller taga rum; hela sidan af kammaren täckes dermed.) Högre up på väggen är en smal hylla, som sträcker sig rundtomkring rummet. Öfriga möblerna i rummet äro om vintern *tandurn*, samt *mangaln* (fyrfatet), på hvilket kaffepannan står färdig.

Efter denna bekantskap med de skönas rum, vilja vi göra en närmare med deras egen person och dess vegetativa lif. Hvad deras kroppsformer och bildning beträffar, kan det ej nekas at de äro sköna såsom unga, men af den förnäma färg som en tid affecterades i Europa, nemligen bleka: detta beror af deras instängda lif. Man träffar verkliga skönheter bland dem, men de äro sällan synliga. Ansigtslinien är hos dem mera förkortad än hos Grekinnan, och ansigtet något ovalt; hvad som mest utmärker sig är deras svarta ögon skuggade af mörka ögonbryn, hög, något bred panna och rak näsa, den sednare ej så delicat som hos Grekinnorna. De äga i allmänhet en fin glänsande hvit hy och huden silkesmjuk.

Naglar på tår och fingrar färgas röda med bladen af Henna (*Lawsonia inermis*). Skönhets-racen underhålles derigenom, at allt hvad som är mest fullkomligt från Georgien och Circassien fyller de förnämas Harem. De förnämc Turkarne föredraga at gifta sig med dessa slafvinnor, emedan de bli mera tilgifna och mindre pretentiösa, än om de taga sina hustrur ur de högre familjerna. Det mest sköna, med största lenhet och behag förenade, är språket i den Turkiska skönas mun.

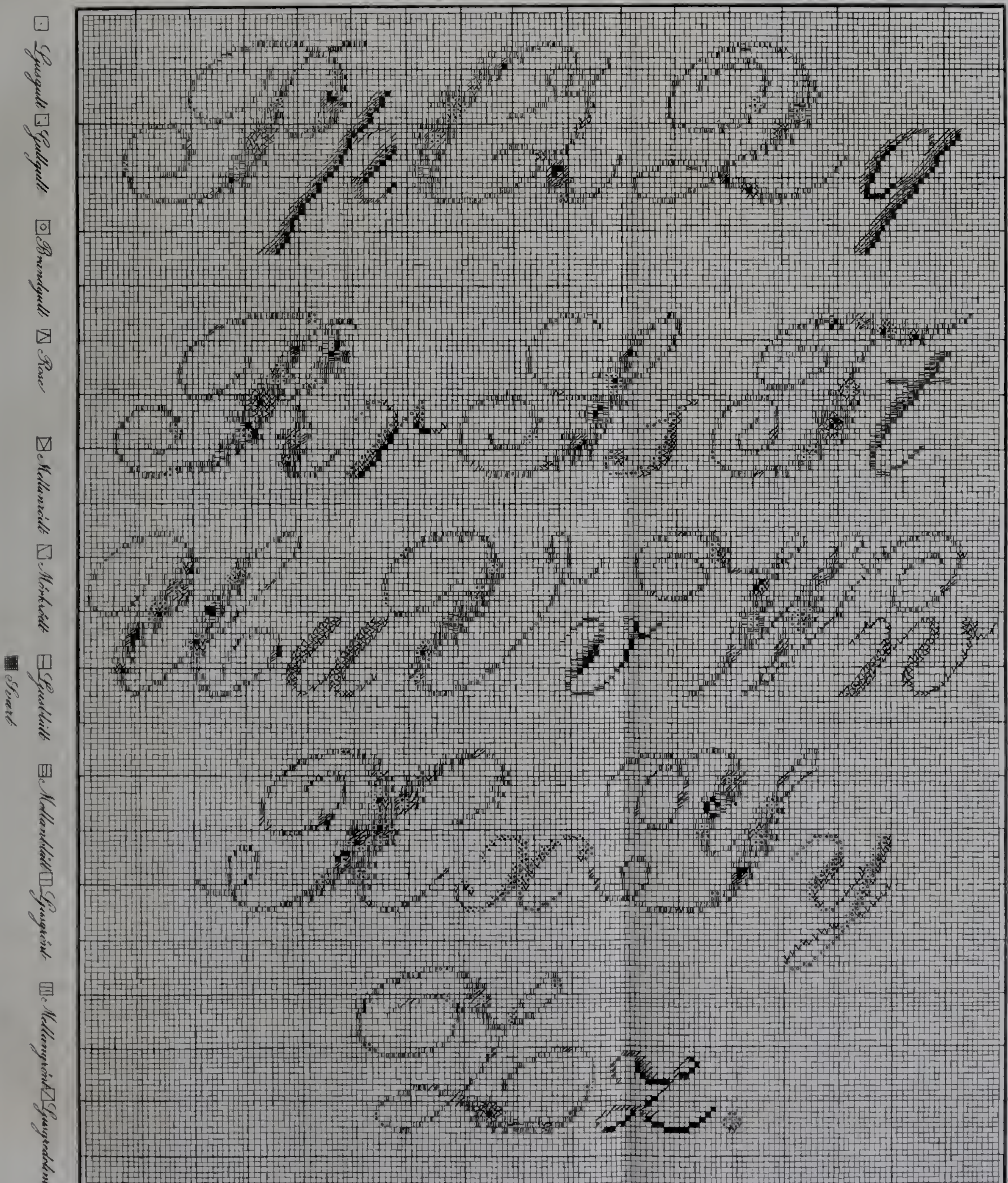
Ehuru Turkiska fruntimren ej bära snörlif, äga de dock konsten at, så länge de äro ogifta, bibehålla de vackra formerna genom deras underklädning: denna, som är försedd med knappar framtil, upifrån halsen ända ned, är mästerligt skuren efter kroppen, som den hårdt tilsluter, at knapparne med möda kunna lossas. Ofvanpå denna är en liten shawl fastbunden omkring veka lifvet, hvilken gifver kroppen stöd. I fall man för öfrigt ville dömma efter deras former och växt i de maskerad-costymer i hvilka de visa sig utom hus, skulle man mycket bedraga sig: allt är här beräknadt på at dölja deras utseende och växt. Deras gång är för öfrigt ej vacker, den är släpande och vacklande, hvilket, utom den maskerade klädedrägten, härrör af deras bruk at sitta med benen i kors. Små täcka fötter saknas äfven hos könet i allmänhet i Levanten.

Skönheten är för öfrigt et förgängligt ting, och orsakerna äro, utom klimatet, mångfaldiga. Den sköna liknar der fullkomligt blomman, som för Österns glödande sol hastigt uprinner, förtjusar några ögonblick med sina bländande färger, och försvinner med lika hast. Vid 13 til 14 års ålder, ja stundom vid 10 och 11, stå blommorna på deras kinder i fägring, men äro förvissnade vid 20. Den skönhet, som i år fästade och fängslade blicken, är nästa år under Hymens lagar knappast kännbar. Med få undantag gäller denna regel bland alla här lefvande Nationer, och man kan rättvist använda följande uttryck af *min son på Galejan:*

Det södra verldens kön är snömos helt och hållet.

Då man besinnar Turkinnornas lefnadssätt, är det naturligt at det måste mycket bidraga til en påskyndad förvandling i utseende och former, samt förorsaka brist på elasticitet i hela deras hud och muskel-system. Ständigt inneslutna och öfverlemnande sig åt et overksamt och enformigt lif, saknande yttre luftens helsosamma inflytande,

äro de et slags drifhus-plantor, som väl upskjuta och blomma, men beröfvade den lifgifvande solens strålar, förråder hela deras väsende en förtidig förvandling. Slappa, bleka, beröfvade den naturliga färgen, med en massa af vätskor, som öfverväger fiber-systemet, saknande den tilbörliga spänstigheten, och retractibiliteten uphäfven af en sjuklig retlighet. Sådant är äfven förhållandet med det andra könet i Orienten: de yttre omgifvelserna, vanor och bruk inverka på dem på et för kroppsliga skönhetens bibehållande ofördelagtigt sätt, och hvarigenom den med liflig blod och eld sammansatta constitutionen så mycket lättare angripes. Bland dessa yttre inverkningar, som förslappa huden och muskel-systemet, äro Turkiska Fruntimmernas operor, baler, fêter och hvad man i den christna verlden kan kalla förströelser, dit de begifva sig tidigt på förmiddagarna, och tilbringa der hela dagarna under skämt och tidsfördrif i denna heta och qväfvande atmosfer, som, ofta förnyadt, slappar och gifver disposition för den slappa fetma, som med åren bemägtigar sig hela deras varelse. — Från baden återgå de til soffan, der de med korsade ben och armar förblifva orörliga hela dagen, och hvars stunder förkortas med kaffe, tobak och sagor, samt hos de förmögnare och stora genom vällustiga dansar, som de låta upföra. — Hysteriska plågor näras dessutom af passionernas ouphörliga spel, hvilka beständigt jaga dem. Bland dessa är svartsjukan den grymmaste, hvilken, likt Promethei gam, natt och dag söndersliter deras bröst. Öfvergifna hvar i sin ordning, och efterträdda af yngre mera retande slafvinnor än de, hvilka nu i deras plats för ögonblicket fängsla och väcka deras gemensamma beherrskare, är de öfvergifnas enda öfriga känsla afund, hvilken rigtas mot den lyckliga, som för närvarande delar uteslutande den fordna älskarens ömhet. Så förtära de sig under sysslolöshet och skapade qval, til dess döden långsamt befriar dem från deras sjelfgjorda lidanden. — Af naturen begåfvade med högst lifliga och häftiga känslor, hvilka, då de utbryta, rasa nästan otygladt och vildt, måste denna qväfda eld i deras bröst vara så mycket häftigare. Alla deras passioner äro yttringar af den häftigaste känsla; glädje, sorg, harm, hat eller afund, alla äro den högsta hänryckningens eller öfvergifvandets, samt förtviflans utbrott, ej kännande några gränser. De rasa tils de digna, liksom liflösa, och återvakna för at gifva det rådande utbrottet nya lössläppta tyglar.

Ljusgult
Gullgult
Brandgult
Rose
Mellanrödt
Mörkrödt
Ljusblått
Mellanblått
Ljusgrönt
Mellangrönt
Ljusgredelint
Mörkare d:o
Svart
1 2 3 4 5 6 7 8 9 0.

Sådan är den Sköna under österns brännande himmel, då passionerna bestorma dess bröst: endast liksom skapad at vara vällustens och kärlekens slaf, blir hon en tiger då hon mötes med glömska och förakt. Österländska qvinnans första och högsta studium är derföre at behaga, fängsla och förskaffa sin Herre och man de fullkomligaste och högsta njutningar, och finner sig säll så länge denne flygtige fjäril ej lockas til en mera yppig blomma, på den lika yppigt förförande parterren, der en mängd öppnar honom sina vällustiga blomkalkar. Öfvergifven, är hon den olyckligaste varelse. Det öfvergår vanlig föreställning hvilka intriger, hvilka qval, hvilken harm och svartsjuka som strida inom de stores Harem, der skönheten dömmes at borttråna förtviflad under beständiga qval.

Nordens Sköna! med mindre lågande känslor, men med morgonrodnadens purpur och liljans färg på eder kind, som ensama herrskarinnor öfver edra män och älskares hjertan, räknen sällare och lugnare dagar i Hymens och kärlekens sköte; då min tanke ilar ifrån dessa brännande zoner til edra snöbetäckta fjällar, tycker jag mig se edert bröst höjas, stilla häfdt af tacksamhetens suck, at Mahumeds lära och paradis ej blifvit predikade och förkunnade i edra bygder.«

Fortsättning i nästa N:o.

Pl. 23.

Virk-mönster.

Slut från föreg. N:o.

I den förmodan at våra läsarinnor gjort sig den mödan efterse hvad som bildas af de olika färgerna inom hvarje bokstaf, och at de funnit bokstäfverne sammansatte af blommor, vilja vi äfven lemna dem et skaldeförsök af et ungt fruntimmer som första gången framträder, visserligen ganska anspråkslöst, men med omisskänneliga anlag, hvadan vi icke tvekat at här meddela det, helst årstiden är inne för

Blommorna.

Jag åt en trolös älskare
vill blott en *Tistel-blomma* **ge,**
som såra skall hans falska hjerta.

Må han då tänka någon gång:
at sorgens dag blir ganska lång
för den han dömt til gränslös smärta.

Åt kärleken i alla fall
jag dock en blomma gifva skall,
som trånfull sig vid bäcken hvilar
och hviskar: ack! *förgät ej mig*,
en trogen kärlek ger jag dig;
se hur hon vänligt mot dig smilar.

Och *Eterneilens* sköna ros,
dess fägring flyr ej snart sin kos,
den vill jag tacksamheten gifva.
O! må du lära utaf den,
at tacksamheten mot en vän,
bör lik en eternell förblifva.

Ur min parterre jag äfven vill,
ty blommorna nog räcka til,
ock en åt vänskapen förära;
var lika anspråkslös som den,
och sann och redlig mot en vän:
Penséens namn skall blomman bära.

Du som med ädel stolthet går,
med dygden uti dina spår,
dig skall en blomma äfven blifva.
Ja, *Immortellen* är du värd,
om du förutan svek och flärd
kan up til lyckans branter klifva.

Åt flärdens vän jag gifva kan
en *Solros*, ja den får gå an;
hur högsinnt hon sin hjessa böjer!
så länge solen mot den ler,
hon tusen luftslott kring sig ser;
men qvällen icke länge dröjer.

Åt en förnäm jag äfven fann
en *Kejsarkrona*, jo, minn sann
den skall dess toma hjessa pryda;
men blomman snart förvisna skall.
Så äfven storhet går för fall;
min varning må ni derför lyda.

Til oskuldens förförare,
jag om förlåtelse får be,
er kan jag blott en *Flugsvamp* skänka;
ty hvarje blomma är för god;
tag derför den som ärestod,
för dygder hvarmed ni vill blänka.

Och hören på, J Andans män!
en *Smör-ros*, hvem skall jag ge den?
Den bör ju presterne tillhöra;
ty får ni väl et pastorat,
vill ni ha smör på alla fat,
och det skall bonden til er föra.

Jag åt en herre Advokat,
som aldrig trög och aldrig lat
när han kan lagens bokstaf vränga,
en *Mask-ros* ger af ljusgul färg;
vill du ha rätt, så bara svärj:
så bör man sig med lagen svänga.

Åt den som dygd och vett beler
och endast skönhet värdet ger,
jag vill en fullväxt *Törnros* skicka;
ty när som bladen visnat har,
så stanna endast taggar qvar,
som hvassa ä och rysligt sticka.

Åt dygd och sanning jag ej fann
en blomma som jag gifva kan,
de trifvas ej bland menskligheten;
ty dessa båda längese'n
från jordens rymder flyktat hän,
och vistas *nu i evigheten.*

Åt oskulden, om den är ren,
jag sökt en blomma längese'n,
jag henne vill med *Liljor* hylla;
blott qvinnan den förtjena kan,
det är för mycket för en man
at kunna dessa pligter fylla.

Åt Doctorn jag *Cypressen* ger;
ty på hans mine man nogsamt ser
at han den sjuke ej kan frälsa;
ty han vill bara pengar ha,
och må han dem i Guds namn ta,
blott han ej röfva vill min helsa.

För tapperhet på ärans fält
jag uti minnets tempel ställt
en *Lagerkrans* åt hjelten färdig;
men uti våra nya dar
vi kanske ej en enda har
som kan bli denna blomma värdig?

Julie.

Utdrag ur Francisca Krasinskas Dagbok.

(Fortsättning från föreg. N:o.)

Konungen utnämner alltid sjelf härtil en Fröken, och för denna gången har han i nåder behagat utnämna mig at insamla collecten, samt i förhand bestämt inkomsten til Pater Baudouins hospital, som snart blir färdigt. Detta fägnade mig hjertligen, men — Gud nås, icke just derföre at kunna bidraga til en god gerning, utan derföre — at jag icke behöfde visa mig i sorgdrägt, som allsicke klär mig; at jag ibland så många Damer fick vara den enda hvitklädda, och följagtligen den vackraste. Var nu detta icke en fördömlig fåfänga, isynnerhet på en sådan dag? — — Jag är litet lättare om hjertat sedan jag åt papperet anförtrott min förbrytelse. Collecten blef ganska ansenlig; jag upbar omkring fyratusen dukater. Sjelfva Furst Carl Radziwill sade til mig: *kära Herre!* *) man måste ge något åt et så skönt fruntimmer — och han ruskade ur penningepungen 500 guldmynt, så at tallriken böjde sig. I början var jag blyg; mina knän darrade vid hvarje djup nigning jag måste göra framför hvar och en, men småningom fick jag mera dristighet, och denna dagen kommo dansmästarens lectioner mig väl til pass. Hofmarskalken gick bredvid mig, nämnde hvarje Herre vid namn och

*) Lieber Herr! var alltid Furst Carl Radziwills första ord, såväl när han talade med Konungen som med hvilken annan, och jemväl, som här synes, med Damer.

bad om almosor i mitt ställe — ty hvad hade jag kunnat säga? Jag hade icke fått fram något — och när tallriken blef för full, tömde han den i en påse.

Complimenter fick jag höra tilräckligt; Prinsen sade, at det var en lycka at jag insamlade penningar och ej hjertan; ty hvar och en hade måst gifva sitt. Jag svarade: derom kommer jag aldrig at bettla; hvem skulle väl vilja ha et hjerta som man tiggt sig til? Denna öppenhjertighet behagade honom, men det förundrar mig om han någonsin kunnat tro mig om annat. Et Fruntimmer tigga sig til et hjerta? Vore det sjelfva Konungens, jag skulle anse det för en nedrighet. *Ta emot det,* när det frivilligt erbjuder sig, det är en annan sak.

Onsdagen den 15 April.

I morgon lemna vi Warschau. Fursten och Furstinnan fara til deras gods i Opole, och jag följer med dem. Herr Far har skrifvit til Furstinnan, at han ger sitt tilstånd det jag må bli hos henne tils hon ledsnar vid mig och kör bort mig. Jag hoppas likväl at det icke skall hända; ty jag gör all min flit at behaga henne så mycket i min förmåga står. Hon väcker hos mig et eget slags — jag vet icke om jag skall kalla det — högaktning eller rädsla? Jag vet icke hvad jag ville göra hellre än at förtörna henne, och när hon ser vänligt på mig, så är det likasom vore jag nöjd med mig sjelf. När en gång jag blir gammal, skulle jag önska mig ha så mycken värdighet som hon. Hans Kongl. Höghet sjelf har respect för henne. Vi fara til Opole, der Furstinnan skall nyttja något för sin helsa under våren.

Opole, Fredagen d. 24 April.

Nästan en vecka hafva vi varit här; et temligen angenämt ställe, ehuru jag icke tycker det är gladt; men kanske förefaller det mig endast så? Träden borde redan grönska, men de äro ännu kolsvarta; det skulle vara blidt i luften, men det är kallt; jag ville brodera, men hade icke sådant silke som jag behöfde; gerna hade jag spelt på klavér, men det är alldeles ostämdt; man måste skicka efter Organisten i Lublin. Här är et skäligen stort bibliotek, men Furstinnan har nyckeln dertil, och jag är förlägen at be henne om densamma. Fursten har nya fransyska böcker, bland andra Voltaire; men Furstinnan tillåter icke mig at få läsa dem.

La nouvelle Heloise finnes också här, men hvad tyckes? Författaren säger i företalet: ingen mor må lemna denna bok åt sin dotter; när Furstinnan fick se detta, har hon strängt förbjudit mig at läsa den. Härtil kommer ännu en annan omständighet. Doctorerne i Warschau hade tilstyrkt Furstinnan at på landet promenera ridandes, men hon skrattade deråt och yttrade at hon visst icke skulle göra det. Doctorerne yrkade det likväl uttryckligen, och Fursten köpte en liten vacker, sedig häst; men hon ville ogerna följa deras råd, och med möda förmåddes hon at dagligen rida några steg fram och åter i trädgården. Men jag deremot fick stor lust at vilja rida; och när jag kom fram med min önskan, fick jag dugtigt bannor af Furstinnan, som svarade, at det vore et högst oanständigt nöje för en Fröken, och mitt vackra project blef om intet. Här går ståtligt til, och mycket folk kommer hit til Länets Herr Wojwod, men jag förstår icke, jag tycker at här är hjertans tråkigt. Jag har här fått återse Michael Chronowski, som fordom hörde til Lifbetjeningen i vårt hus; han har mycket förändrat sig. Fursten har, på min Fars recommendation, skickat honom til LagfarenhetsSkolan i Lublin, och han skall skicka sig ganska väl; men har blifvit mager, krokryggig, har en besynnerlig rodnad i ansigtet och tvenne ärr på köpet. Allt hvad dans angår, har han glömt; i ställe för masurska och krakowiak talar han nu om excissioner, comdemnationer; han har blifvit obarmhertigt tråkig. Likväl kommer *en* hit til Opole som är behaglig och intressant, Furst Martin Lubomirski, Wojwodens syskonbarn, men mycket yngre. Jag hade redan lärt känna honom i Warschau. Furstinnan har alltid något at klandra på honom, men mig behagar han ganska mycket. Han är Herre til Grefskapet *Janowiec,* och har bedt oss mycket at komma dit. Med honom kan man ändock tala något, han tycker om nöjen och är munter; han är vän af Prinsen och talar ganska fördelagtigt om honom.

Janowiec, Fredagen d. 1 Maj.

Här ha vi varit redan tvenne dagar, och Furst Martin lofvar at icke släppa oss så snart. Här är mycket vackrare än i Opole och går lika ståtligt til. Jag tror knappt på jorden finns någon mera frikostig, gladare och gästfri man än Furst Martin. Furstinnan säger han kastar ut penningar, likasom trodde han de skulle

växa up ur jorden. Hvad håller han nu på med? Han låter hugga genom en vacker skog i närheten af slottet en bred väg, för at få en perspectivisk utsigt. Just nu, när jag skrifver detta, ser jag honom ifrån mitt kabinett i spetsen för öfver hundra arbetare låta fälla de härligaste träd. Vid vägens slut upbygger han et litet palais med sådan skyndsamhet, at det liksom växer up för våra ögon. Han har låtit komma byggmästarne ifrån Warschau och Gud vet icke hvarifrån, samt betalar dem orimligt; men har slagit vad med Fursten Wojwoden, at byggningen skall vara fullt färdig inom 4 veckor, och jag är säker at han vinner vadet. Hela skogen skall göras til en djurgård. Jag kan icke neka at det förefallit mig som låge i allt det här någon hemlighet förborgad.

(Utrymmet tillåter icke at meddela beskrifningen af slottet Janowiecs vackra belägenhet på et temligen högt berg utmed Weichselströmmen, och den såkallade gyldene salen samt galeriet af stamfäderne, jemte huset Lubomirskis historie.)

Thorsdagen d. 14 Maj.

Vi ha varit några dagar i Opole, men Furst Martin har nästan med våld åter fört oss hit, för at vara vittne at hans lilla palais nu är färdigt. Han har vunnit vadet, och jag förstår icke hvad meningen är, men han har mer än en gång sagt, at hela denna utgift icke är bortkastad, at han väntar sig en riklig ersättning derföre, och det genom mig. Jag begriper icke hvad som tildrager sig rundtomkring mig.

Lördagen d. 16 Maj.

Jag hade snarare väntat mig döden än den lyckan som hände mig i går. Prinsen har anländt, Prinsen är här; det nyupbyggda palais, denna djurgård äro gjorda för honom, eller rättare sagdt för mig; ty det kan icke längre döljas, han älskar mig! Han kunde icke längre uthärda at jag var frånvarande, och begge Furstarne, för at visa sin tjenstvillighet, hittade på detta medel at på et passande sätt föra honom närmare föremålet af hans gränslösa kärlek. Store Gud, hvilken lott har du ämnat åt mig! Det var en lycka at det var skumt när han anlände. Hvar och en hade eljest sett huru jag rodnade, huru förlägen jag blef; han hade läsit i mina ögon huru utomordentligt glad jag blef. Hitintils låtsade jag alltid liksom jag icke förstod de magtpåliggande ord han sade mig; lär

jag framdeles hålla ut dermed, när jag dagligen, hvarje ögonblick får se honom? Och det lär räcka en god tid, ty Prinsarne, hans bröder, komma hit til jagten.

Huru pinsam är icke nödvändigheten at alltjemnt beherrska sig sjelf, at dölja så allsmägtiga känslor, denna ovisshet om framtiden! Stundom ser jag den så ljus, at jag blir rädd derföre, stundom så mörk at jag ryser. Månne denna frugtan icke kanske spår sant, månne icke någon olycka förestår? Om jag ändock hade någon åt hvilken jag kunde anförtro mig! Hellre dö än at yttra ett ord derom til Furstinnan. Mer än en gång har hon redan rört på den strängen: »den vore väl ifrån sitt förstånd som satte tro til Prinsens kärlek, och hans gemål blir högst olycklig.« Fursten tyckes undvika något förtroende å min sida, och sålunda har jag endast at anförtro mig åt Gud. Nästan hela denna natt har jag tilbragt med at bedja.

Måndagen d. 18 Maj, om aftonen.

Vågar jag tro det? Jag, Franciska Krasinska, icke en gång en Furstes dotter, blir den Kongl. Prinsens Gemål, Hertigens af Kurland, och kanske med tiden ännu mera! Jag är til den grad älskad af honom, at han glömmer stånds-skillnaden oss emellan, glömmer allt?

Har jag kanske endast drömt det? Men nej, det är sant at vi i går eftermiddags foro i parken, at Furstinnan snafvade i trappan, och måste stadna qvar i lilla palais't med sin sällskaps-fröken; det är sant at begge Furstarne, *Han* och jag promenerade i skogen. Furst Martin stannade at visa Fursten Wojwoden förberedelserna til jagten; Prinsen sade at han hellre ville fortsätta promenaden, och bjöd mig armen. Han teg länge, hvilket förundrade mig, ty han talar gerna och mycket med mig; ändtligen frågade han: om jag icke ville begripa, för hvems skull han kommit hit, och i hvilket ändamål? — Jag svarade efter mitt antagna sätt: otvifvelagtigt til Furst Martin och för jagtens skull, som roar Ers Höghet så mycket? — Då kunde han icke längre tiga eller tala med förtäckta ord; han sade öppenhjertigt, at han endast kommit til mig rörande hans lifs sällhet. — Jag blef förvirrad öfver detta yttrande. Huru kan det vara möjligt, min nådig Herre? svarade jag. Glömmer Ers Höghet hvem han är och hvad han en gång kan bli? Ers Höghet höfves en Kongl. Prinsessa. — Då ut-

brast han, våldsamt skakad: Du är min Drottning, dina behag hafva i början fästat mina ögon på dig, och sedan har din dygd, din sedsama blygsamhet tilvunnit dig mitt hjerta. Jag var van at andra qvinnor, när jag endast tiltalat dem, förföljde mig. Men du, som kanske älskade mig mer än dessa, du undvek mig, och jag måste gissa mig til dina känslor. Du är värd den första thron på jorden, och om jag någonsin önskar at bli Konung af Polen, så är det för at kunna fästa dess krona på din sköna panna. — Bör jag icke tro at allt detta är en dröm? — Jag stod orörlig som en bildstod, och kunde icke hitta på något svar, då i detsamma begge Furstarne Lubomirski närmade sig oss. — Er, mine Herrar, och Himlen tar jag til vittne, utbrast Prinsen — at jag icke begär någon annan til min Gemål än Franciska Krasinska, som står här framför Er. I anseende til vissa förhållanden, som icke äro svåra at inses, begär jag tystlåtenhet. En tid bortåt kommen J allena at ha kännedom om min kärlek och min lycka, och den som förråder mig, förklarar jag för min fiende. Begge Furstarne gjorde en djup bugning för Prinsen, och började tala om den heder han bevisade oss och försäkra honom om deras tystlåtenhet; derefter hviskade de åt mig — at jag vore värd min lycka, och aflägsnade sig obemärkta. — Nu är det midnatt. Hvarifrån kommer denna främmande ring på mitt finger? Prinsen tog en af mina ringar och gaf mig denna med dessa ord: *för evigt!* Endast träden och näktergalarne voro vittne til vår enkla förlofning. Af ingen har denna ring blifvit invigd, ingen fader leder mig til fästmannen, ingen mor välsignar mig. Ack! nu måste jag väl tro at det icke är en dröm. Mitt hjerta är fullt af oro, bittra tårar tränga sig fram ur mitt öga. Det är sant, allt är sant!

Fortsättning i nästa N:o.

Logogrif.

Mitt hela än til prydnad tjenar
Och än sitt namn åt menn'skor länar;
Af bomull, silke, guld det är,
Än kött och blod, som vi det här.
Det stiger stundom högt i ära,
Än ses det Kejsarkronor bära,
Än pryda thronens draperi,
Än en begrafnings-cer'moni.

Min läsare! du visst funderar
At kunna detta reda ut;
Men det skall lyckas dig til slut,
Om du af ordet först formerar:
Hvad du och jag, hvarenda har,
Et skydd för våra yngre dar,
Som vi bör lyda och värdera;
Hvad yra barnets nöje gör;
Hvad vi den Onde stundom kalla;
Hvad som är önskadt utaf alla
När rik och åldrig slägting dör;
En falsk och fasansfull Gudinna,
Som vi i Nordens myther finna;
Hvad man Canari-fågeln ger,
At pryda och förljufva buren,
Då han ej som de andra djuren
Det gröna rundtomkring sig ser.
Nu finns i ordet intet mer.

Ch...

Ordet til Logogrifen i föregående N:o är *Korg*, hvaruti finnes: *ro, krog, gro, ok, ko.*

Pl. 24.

Mode-Costymer för Damer.

Fig. 1. Rishalms-hatt med törnros-guirlande inunder skärmen, samt en hvit slöja (*voile*) af blonder; grön sammets-spenz garnerad med svarta spetsar; sidenklädning med falbolan (*volant*) af samma tyg som klädningen; hvita handskar, svarta skor.

Fig. 2, sedd från tvenne sidor. Mössa (*bonnet*) af illusions-tyll, prydd med blommor och band; mantille af taft; klädning af gros de naples; gula handskar, svarta skor.

Fig. 3. Hatt (*capote*) af flätad rishalm och band, prydd med blommor; svart sammets-mantille garnerad med svarta spetsar; broderad netteldu ks-klädning med tvenne falbolaner; gula handskar, svarta skor.

Fig. 4. Resilla (af hvilken färg som helst) lindad och kantad med guldsnören.

Stockholm,
Tryckt hos *Carl Deleen*, 1837.

Johan Holmbergson

N:o VII.

MAGASIN

för

Konst, Nyheter och Moder.

Juli Månad 1837.

Pl. 25.

Johan Holmbergson.

Redaktionen ser en af sina käraste önskningar upfylld, den at kunna lemna et porträtt af den för skön konst så tidigt aflidne och så allmänt saknade unga Artisten *Johan Holmbergson.* Genom de vänskapliga relationer, hvari Red. står til flere af våra yngre Artister, har en tilfällighet förskaffat oss denna conturtekning ur et Album, och ehuru den visserligen aldrig varit ämnad til annat, än såsom en enskilt skänk til hågkomst åt en vän, Holmbergsons landsman och samtida Konstnär, torde den utmärkt skickliga teknarinnan icke obenäget uptaga, at vi åt denna esquisse, några glada ögonblicks foster, gifva en större allmänlighet, enär hennes rygte och fräjdade namn inom konstverlden icke förfördelas derigenom, at allmänheten äfven gör bekantskap med den gren af hennes utmärkta talang, som icke har det mästerligen fulländade til föremål, utan endast den hastiga upfattningen återgifven i enkla, men säkra drag med blyertspenna. Hon kan icke misstycka vår åtgärd, ty för alla konstens dyrkare, men ännu mer för alla Holmbergsons efterlemnade vänner — och han hade inga ovänner — skola dessa lätt igenkänneliga drag vara ytterst kärkomna, enär de återkalla i minnet den unge mannen, som, genialisk danad, redan hunnit på en högre ståndpunkt i det yrke han valt, och inom hvars område han uteslutande gjort Svenska Historien til sitt egentliga föremål.

Med en oaflåtlig flit studerade Holmbergson våra häfder, och hans compositioner i conturtekning ifrån Gustaf I:s tid och närmare

vår egen, dem hans död afbröt, äro stundom mästerligen tänkta, men alltid med correkthet och nitiditet teknade. En rigtig upfattning af ämnet, otvungenhet i ställningar, urval i grupperingar och, så mycket den lilla scalan medgaf, jemväl uttryck i anletsdragen, utmärka ganska fördelagtigt dessa hans compositioner. Under Hr Professor Forsells handledning hade han de sednare åren inhemtat kunskapen at etsa, och man hade hopp at han en gång skulle utgifva denna intressanta och rika serie af sin Svenska Historie i conturteckningar, när döden bortryckte honom vid 30 års ålder, til en verklig förlust för konsten och til saknad för alla som kände den naturlige, redlige ynglingen.

En svag physik i förening med mycken ansträngning voro de hufvudsakliga orsakerne dertil, ty i sitt lefnadssätt var han lika ordentlig och moralisk, som hela hans väsende var städadt, anspråkslöst och enkelt. En honom egen godsinthet framlyste öfverallt, och utan at vara mångordig, yttrade han sig okonstladt och träffande, men alltid med hofsamhet och en innerlig hjertats godhet, som gjorde hans umgänge trefligt och angenämt. — Holmbergson hade en lefvande inbillningskraft, en egen förmåga at se föremål och bilder, som af andra menniskor icke bemärkas, man kunde nästan säga, icke äro til eller finnas. Sålunda har han efterlemnat en samling af tekningar, i hvilka han återgifvit bilder dem han trodde sig se i tidens tilfälliga åverkan, på gamla murar eller efter spåren i sanden, och sannerligen vittna icke dessa tekningar om et upfattningssätt som, eget i sitt slag, bär stämpeln af et originelt och genialiskt Konstnärs-snille.

Holmbergson målade äfven i olja, men hans förkärlek för composition och tekning uptog hans mesta tid, och han trodde sjelf at han borde fortgå på den bana hvartil han tycktes vara kallad, och der han värdigt fyllde sin plats. — Han var född i Upsala 1804, och dog i Lund d. 16 Januari 1835. Son til Juris utriusque Doctoren och Professoren, samt Riddaren af Nordstjerne-Orden, Hr J. Holmbergson och dess husfru Margareta Strinberg.

Pl. 26.

Scen på Kongl. Djurgården.

Croquis efter naturen af G. W. Palm.

Om någon som icke på 20 år sett Djurgården, på en gång blefve förflyttad dit, skulle han, långt ifrån at igenkänna localen, snarare tro sig vara i et annat land, ty utom alla nybyggnader och förskönngar af mångfaldigt slag, möter han föremål, sedvanor och bruk från andra länder, som fordom icke voro inhemska här. Bland dessa skulle han mindre förundra sig öfver alla de eleganta Schweizer-ställen och deras mångfaldiga förfriskningar, än at höra flera orgel-positif och se hvarannan mansperson med en brinnande cigarr i munnen. — Med anledning af detta yttrande, lemna vi våra läsare en trogen tekning efter naturen af en Scen på Kongl. Djurgården (1835), som, upfattad på stället och för ro skull endast flygtigt utkastad, utan alla anspråk, bär sanningens stämpel och visar charakteristiken af de ofvannämnda begge nyheter på stället: *Orgel-positif* och *Cigarrer*, som tyckas blifva nationela. — De första kringvandrande Musikanter med dessa såkallade positif voro Tyskar och Tyskor, och det tycktes som de ensamt varit i besittning af denna rättighet; men industrien har äfven förstått at göra inkräktningar på deras område, och flere af de nu kringvandrande positif-spelare äro infödde Svenskar, som äga instrumentet på arrende, emot en icke obetydlig afgift (som man försäkrat oss af 2 R:dr i veckan) til ägaren, en spekulant som inskrifvit det.

Hvad nu tekningen angår, så torde vi få nämna några ord för dem af våra läsare i landsorten, hvilka icke haft tilfälle se huru det tilgår. En kringvandrande Tysk Mamsell eller Fru hade fattat posto på slätten å Djurgården med sitt positif, stående på en sågbock, och sjöng dertil sina tyska slagdängor med en skarp och oböjlig röst, utan allt behag eller musikaliskt värde. Det är stundom en barbarisk musik, och Fransmännen kalla derföre, kanske icke origtigt, instrumentet: *Orgue de Barbarie.* Medlertid saknade hon icke åhörare, och på en tallrik ofvanpå positivet insamlade hon tolfskillingar och slantar af den publik som frivilligt lemnade

sin skärf åt sångerskan, hvilken stundom lät en annan sköta positivet, under det hon ytterligare accompagnerade sin sång genom några trumfningar på en tambourin.

Friaren och ägta Mannen.

Varning til de Sköna.

Med stöflar som blänka och glänsande kläder,
Och glad, när til älskade flickan han träder,
Ser *Friaren* ut;
Men tyst och fundersam och liknöjd och sluten,
Med dammiga stöflar och dun på surtuten,
Blir *Mannen* til slut.

Så låckig och kammad, med snöhvita tänder
Och eau de cologne på de vårdade händer,
Är *Friarn* på språng;
Med svartrökta tänder och händerna grofva,
Och håret helt vårdslöst i hängande tofva,
Blir *Mannen* en gång.

Den förre blott talar om nöjen och lekar,
Så munter dig sjelf och din knähund han smekar,
Så *Friarens* lag;
Men snäsa din hund och i gäspande dvala,
Om sysslor och hushåll och åkerbruk tala,
Gör *Mannen* en dag.

At kalla dig ömt för sin tjusande Ängel,
Dig likna vid Ros och vid Lilja på stängel,
Är *Friarens* tal;
Men ropa dig kärft blott »Mor och min gumma!«
Och likna dig tyst vid Xantippa, och brumma,
Gör *Mannen* fatal.

På hårdaste tilja så ödmjukad ligga
På knä för din fot, och om genkärlek tigga,
Du *Friaren* ser;
Men at från sitt skrifbord med halfdämpad galla
Om pligter och lydnad så högljudd befalla,
Är *Mannens* manér.

At sjunga om kärlek och trohet en visa,
Och främst ibland allas din skönhet beprisa,
Är *Friarens* vis;
Men tala til hustrun ur tonen den höga,
Och se andras fägring med blidare öga,
Är *Mannens* caprice.

At gissa til allt hvad du önskar och tänker,
Och bjuda dig grannlåt och nipper och skänker,
Är *Friarns* method;
Men knota om utgifter, dagligt predika
Om onödig flärd, som blott passar de rika,
Är *Mannens* period.

At se uti dig et naturens mirakel
Och bjuda på bal och concert och spektakel,
Är *Friarns* behag;
Men utledsen se dig som alldaglig qvinna
Och säga: »bli hemma at koka och spinna,«
Gör *Mannen* til lag.

I fyrspräng den förre til Läkaren springer,
Med ängslan, om blott du har ondt i et finger;
Så *Friarens* ton;
Men titta i dörrn och helt kallsinnigt fråga:
»Hur mår du min vän?« men ej se åt din plåga,
Är *Mannens* façon.

Och dör du som fästmö, — Ve! *älskarens* hjerta!
Man talar blott om hans förtviflan, hans smärta,
Kring gator och torg;
Dör hustrun, — nå väl! jag förmodar, god vänner,
Ni säkert det åldriga ordspråket känner,
Om *Enklingens* sorg.

Ch...

Flickan och Hustrun.

Varning til Ungkarlarne och motstycke til Friaren och ägta Mannen.

Garnerad och städad när friaren bockar,
Broderade kragen och ordnade lockar:
Så *Flickan* ser ut;

Med löslockar stela, och mössan som hänger,
Och skrynkliga hakband, och shawlen som slänger,
Blir *Hustrun* til slut.

Med tandrad som perlor, och rodnande kinden,
I smakfulla drägten och lätt såsom vinden,
Står *Flickan* så mild;
I vårdslösa drägten och blek, utan tänder,
Och tung uppå foten och magrade händer,
Är *Hustrurnas* bild.

Din *Flicka* försäkrar med smek och med löjen,
At jemnt bli så huslig och ej söka nöjen,
Så fin är dess list;
Men misslynt och tyst när hon hemma skall vara,
Hon jemnt på spektakler och baler vill fara
Som *Hustru* likvisst.

At ge dig de ömmaste smeknamn så gerna:
»Sitt allt,« och »Sin själ,« och »Sin lyckliga stjerna!«
Är *Flickornas* val;
Men kalla dig »*Gubbe*« och mumla och tjuta,
Och nämna despotiskt hvad du vill besluta,
Är *Hustrurnas* tal.

At sluta dig ömt til sitt älskande hjerta,
Och lofva at dela din fröjd och din smärta,
Gör *Flickan* helt visst;
Men piqua om »elakt humeur« och boudera,
När du för er utkomst helt tyst vill fundera,
Gör *Hustrun* dock sist.

At jollra så glädtigt, at sjunga och spela,
Och åt ingen annan sin artighet dela,
Är *Flickans* behag;
Men älskvärd mot andra, at bli courtiserad,
Se mannen så harmsen och bli negligerad,
Gör *Hustrun* en dag.

At strax hålla med dig om allt hvad du säger,
Och anta de vanor och tycken du äger,
Är *Flickornas* mode;

1
2
3.
4
5

Men at disputera vid allt hvad du tycker,
Och mumla om infall, och fratser och nycker,
Är *Hustruns* method.

At tro dig en hjelte, en halfgud med mera,
Och omsorgsfullt sömma åt dig och brodera,
Gör *Flickan* så lätt;
Men söka hos dig hvarje ämne at klandra,
Och mången gång tråkig och sysslolös vandra,
Är *Hustrurnas* sätt.

Den förra blir ängslig och gråter och svimmar,
Om du får migraine och är sjuk några timmar;
Så *Flickans* passion;
Men leds vid din sjuksäng och gäspa förfärligt
Och tänka ibland: hvad det här är besvärligt!
Är *Hustruns* façon.

Och dör du som fästman, den tröstlösa *bruden*
Förbleknad och liflös i sorgliga skruden
Snart grafven har gömt.
Dör mannen — af hustrun han ömt blir begråten!
Ephesi matrona (J *Hustrur*, förlåten!)
Man likväl ej glömt.

Ch...

Pl. 27.

Nya moderna Möbler.

N:o 1. En Soffa.
— 2. Commod at lägga musik-noter uti.
— 3. En Länstol (redan modern för 400 år tilbaka).
— 4. Et Bord at kunna utdragas och förlängas genom
— 5, en större eller mindre lös skifva.

Om de Turkiska Fruntimren.

Slut från föreg. N:o.

"Återgåm til Turkiska Damernas belefvenhet och umgängeston, hvilken här, som öfverallt, är olika efter olika kretsar och stånd.

Stadnom ett ögonblick vid de förnäma och mera bildade och dem, hvilka tillika blifvit upfostrade, eller hafva tjenst och tillträde i Seraljen. Dessa Fruntimmer förena med den Österländska blomstrande stilen, de behagligaste manér at vara tillika med en lugn vardighet, grace och, om man så vill, noblesse. — — Är mannen eller Herrn i huset hemma, föres man vanligen först i hans rum, hvarest man på vanligt sätt undfägnas, och han beledsagar derpå vanligen Läkaren i Harem (fruntimmernas rum), han eller någon af sönerne. — Läkaren anses såsom et slags anförvandt, för at eludera Corans förbud, som ej tillåter at någon mansperson, utom närmaste blodförvandt, kan inträda i fruntimmernas rum, eller se dem obeslöjade. Då de derföre artiga, gifva de Läkaren namn af *Baba* (far), eller yttra at han är *som fader* (Babagibi). De mera belefvade kalla honom ej *Häkim* (Doctor), utan *Usta* (Mästare).

Sättet hvarpå man emottages i de förnämare husen är följande: vid inträdet i huset tilsäges betjeningen at den må anmäla det Läkaren är kommen, hvilken emedlertid väntar i en stor sal. Efter någon stund kommer en liten slaf, som säger *Bujur* (var så god) *quelt* (kom), eller *harir* (det är färdigt); denne förer Läkaren til Harem. Man kommer der vanligt i en smal corridor, hvilken på ömse sidor har små kamrar, en för hvarje fruntimmersperson. Ledsagaren ropar, under det man promenerar genom dessa corridorer, flera gånger efter hvarandra: *Kimse olmase* (ingen må visa sig). Detta oaktadt lockar den qvinnliga nyfikenheten de fruntimmer som bebo cellerna omkring corridoren, til dörren, för hvilken hänger en tapet, den de på sidan upvika, för at se Läkaren och visa sig, liksom de ville vara dolda i sin negligé. Det händer äfven at, sedan Läkaren inkommit i den sjukas rum, de utanföre detsamma ställa sig bakom tapeten på det sätt, at de endast äro sedde af honom. Mången gång föregifva de små opassligheter, för at hafva det nöjet at språka något med en mansperson.

Hade man, under afvaktan at det blef färdigt för at inträda i Harem, blifvit serverad med pipa och kaffe, så förnyas det nu. (Det är alldeles ingen oanständighet at röka i fruntimrens rum; ty de äldre af dem röka sjelfva.) Vid Läkarens inträde hänges för anständighetens skull en shawl öfver hufvudet, som nedfaller vid sidorna. Denna hindrar ingalunda at se ansigtet.

Då Turkinnorna visa sig utom hus äro de helt och hållet betäckta af muselinskläden, hvilka, utom ögonen och en del af näsan, betäcka hela ansigtet. Dessa kläden hafva åtskilliga namn: den större muselins-shawlen, som täcker hjessan och pannan, samt nedfaller på sidorna och fästes framtil öfver bröstet, kallas *Ortu*, och den mindre, hvilken på tveren betäcker mun, haka och öfriga delen af ansigtet, kallas *jasmak*. Man ser för öfrigt föga af växten, hvilken bortslöjas af den vida kappan *Feredsche*, försedd med en vid och lång krage ända ned öfver knävecken, hvarmed hela kroppen är inlindad. — I Syrien och på många ställen i Asien bära fruntimren en hvit och randig slöja, då de gå ut, hvilken täcker hela kroppen som en mantel. — Inom hus äro de rikare och förnämare fullsatta med briljanter i hufvudet: de bära dessutom halskedjor och ringar af stort värde; deras drägt är rik, håret utslaget kring axlarne. — — «

I sammanhand härmed skola vi äfven lemna några utdrag af samma resande om de Grekiska Fruntimren.

»Det vackra könet har i Grekland ej mindre och kanske långt mer än männen bibehållit sina urgamla genuina drag, och man uptäcker lätt at de äro afkomlingar af dessa qvinnor, som gåfvo glansen åt Periklis tidehvarf, och mer än någonting annat bidrogo at bilda nationen och stora män. Samma lättsinnighet eller flygtighet som hos Helena, samma snilledrag, hvilka endast fordra utbildning, som hos en Aspasia, samma intagande och muntra sätt, samma liflighet och yrande glädtighet som i fordna dar. De äro begifna på nöjen och luxe, hvilken de med ringaste tilgångar söka underhålla. Man förvånas verkligen, då man ser fattiga öboars döttrar med Kontaguner (rätteligen Κονταβουν) af sammet, hvita och prägtigt garnerade klädningar, Burmer med af guld och silfver ivirkade museliner, fina hvita genombrutna strumpor, prägtiga sidenskor, franska shawlar, Brussa sidentyger m. m., och man kan göra sig föga reda för huru en fattig flicka kan underhålla en sådan luxe. Men denna högtidsskrud, som dock måste nötas i anseende til de många högtiderna, utbytes hvardagarne med helt simpla kläder, och man igenkänner då knappt den sköna. I alla fall tror man sig vid högtidsdagarne vara förflyttad från de för öfrigt usla byarna til rika städers promenad-platser, om ej de ruskiga kojorna och omgifningarne, hvilka starkt contrastera, gjorde illusionen om intet.

I allmänhet kläda de sig med smak, då man undantager hufvudbonaden (Burma), hvilken oftast, oproportionelt stor, misskläder, och som gifver utseendet af et slags vårdslöshet, derigenom at håret baktil uplägges på sidan af Burman, utan at vara flätadt. För öfrigt känna de fullkomligt konsten at förhöja den naturliga skönheten. Rödt och hvitt smink brukas och är bekant, samt beredes äfven på öarna. Bland allmänna bruk, såväl hos Grekinnor som Armenianskor och äfven Turkinnor, är at svärta ögonbrynen, och medelst denna färg utvidga dem öfver deras naturliga gränser, så at båda uti tvenne sammanstödande bågar förenas öfver näsan. Bland drycker är kaffe't äfven hos dem mest värderadt, och som njutes alla stunder på dagen.

I följd af sin öfvervägande smak för prydnader och grannlåt, äga Grekinnorna en temlig skicklighet at sticka, sy och virka, af hvilka handarbeten man får se ganska vackra saker förfärdigade af deras händer. I deras prydnader användes guld- och silfver-skir: de hopa, så mycket deras fingrar tillåta, allt hvad som kan gifva glans; deras fingrar äro fulla af ringar, hals och armar med kedjor och armband m. m. Ungdomen har dessutom et begär at pryda håret och coiffyrerna med rosor, hvilka ganska väl anstå dem.

Från Turkiska och Armenianska nationens qvinnor, båda af Asiatisk härkomst, skilja sig således i alla afseenden den glada, muntra, lättsinniga och fåfänga Grekinnan, äfven en trogen afbild af sina urgamla mödrar. Älskande prydnad, sång och dans, förenar hon äfven lätthet i umgänge, hvarest hon, eldig, fri och ofta snillrik, söker at göra gällande de af naturen förlänta behagen, och om man skulle göra en skillnad mellan henne och Turkinnan, skulle man säga at den förra äger vällustiga, och den sednare förförande behag.

Naturen vanlottade ingalunda den nya Grekinnan, och Praxiteles och Phidias skulle ännu finna modeller för sina mästerstycken. Hon har i allmänhet bibehållit de uråldriga sköna formerna och framför allt ansigtsdragen och grekiska skönhetslinien, och man finner ej sällan ansigten, som kunna jemföras med forntidens artistiska sköna hufvuden: ansigtsformen oval, med rak, fin och delicat näsa, en glad, hög och majestätisk panna, eldiga ögon, liten mun, den behaget, skämtet och leendet omsväfva, samt en täck och väl

rundad haka. Man ser hos den Grekiska Skönheten den smärta, lediga och ogenerade växten: muskelrundningen ej öfverfylld eller delarne vanställda af öfverflödande upblåst cellulosa; gången ledig och fri. Lifligheten uttryckes i alla dess rörelser, och conversationen beledsagas af de lifligaste gester; de äro genuina, naturliga, utan tväng, medfödda och värda at studeras af våra Artister, hvilka här skulle finna naturens spel, ej vanställdt och stötande genom et misslyckadt imitations studium. — — Hvad som stöter våra öron, är det högljudda och nästan skrikande sätt hvarmed de tala: om detta var Athéns conversationston, så var den, efter vårt sätt at dömma, ingalunda behaglig, och är pronunciationen den verkligen uråldriga, kan åtminstone ej mitt öra deri finna den smältande harmoni och det behag hvarom Författarne tala. Jag har dessutom anledning at tro, det Greken var lika stojande och bullrande förr som nu. Man påminne sig Demosthenis öfningar vid hafsstranden, der han med synnerligen hög röst declamerade och repeterade sina tal vid hafssvallets brusning och dån, för at på talarestolen ej störas af folkets stoj och skri. Man skulle kunna invända, at det ej var könet, som på Forum äflades och intrigerade under politiska disputer; saken tyckes dock bevisa at Greken var bullrande och högljudd, och at han ingalunda i husliga kretsen lemnade denna liflighet at uttrycka sig, hvilket sätt, at med passion yttra sig under conversation, måste delas äfven af fruntimren. Man får ej heller tro at hela Grekland ägde den eleganta umgängestonen; vi känne at fruntimren der på visst sätt voro inskränkta på Österländskt sätt, och det var endast *Courtisanerne* hvilka omkring sig bildade kretsar företrädesvis för de andra: det var dessa som gåfvo ton och moder; huru långt skiljda från samtidens, som bära detta hos oss med förakt betecknade namn. Det var ej alltid genom den förbländande skönheten som de hänförde: denna var i Grekland, som öfver allt, spridd bland nationen. Athenskorna fängslade genom snille och smak samt sätt at vara, mer än genom sin skönhet: de utmärkte sig framför allt genom de intagande formerna; men de förenade med dessa naturens behag lika många andra, som hänförde sjelfva Filosofen, och minnet återkallar en mängd namn, dem samtid och efterverld med beundran förvarat.

Utdrag ur Francisca Krasinskas Dagbok.

(Fortsättning från föreg. N:o.)

Måndagen den 25 Maj.

Jag har varit i en så jemn förbryllelse, så skakad af hvad som händt, at jag fåfängt sökt efter ord at kunna uttrycka allt; ligger felet i vårt språk eller hos mig? På åtta dagar har jag icke skrifvit ett ord i denna Dagbok, och likafullt har det varit en så lycklig, så märkvärdig vecka. Så länge jag var helt och hållet lycklig, förmådde jag icke skrifva, men i dag har den förskräckliga föreställningen fått magt med mig, at allt kan försvinna, och nu kan jag åter skrifva. Äga då frugtan och oro bättre om ord än glädjen? Prinsarne *Albrecht* och *Clemens* anlände i Thorsdags, och jagten tog genast sin början. I dag resa åter båda Prinsarne, och när kammarjungfrun underrättade mig derom, kom oron på mig at äfven Han skulle lemna oss. Hela tiden, liksom förtjust af min nuvarande och tilkommande lycka, samt nödsakad at vara värdinna i huset (ty Furstinnans fot är mycket svullen), kom jag icke at öfverlägga med mig sjelf; men nu bestormar eftertanken mig. Jag är så qvafd; jag måste öppna fönstret. — Ack jag blir lättare, jag andas friare. — Der borta ifrån det lilla palatset hviftar en hvit näsduk. — Det är hans morgonhelsning, och på det sättet önskar han mig alla dagar en god morgon. Han är ännu der, han reser ännu icke: kanske om 3 eller 4 veckor är jag lycklig.

(Vi förbigå här åter en tidrymd af några månader, emedan genom Prinsens resa til Kurland ingen förändring ägde rum i den förlofvade Författarinnans ställning, äfvensom hon sjelf en tid bortåt lät sin Dagbok hvila.)

Opole den 3 September.

Nära två månader har jag icke skrifvit i min Dagbok; de äro förflutna, ty allt har en öfvergång, det onda såväl som det goda. Har jag varit sorgsen? Det kan vara öfverflödigt orda derom; men när denna tid gått förbi, lärer väl äfven den återstående månaden, som ännu skiljer mig ifrån min lycka, göra det. Hvarje gång Prinsen skrifver, försäkrar han mig, at vi återse hvarandra i October, och när jag i trädgården ser nedfallna, vissna blad, så tänker jag at vi redan äro i October. Vi begifva oss snart til

Warschau; Furstinnan har nu redan glömt at hon varit sjuk. Jag har fått utstå mycket; et betydligt parti var på min sida, och Furstinnan, som alltsedan sin sjukdom tyckes hålla dubbelt mer af mig, höll med mina föräldrar och Biskopen af Kamieniec (Adam Krasinski); hon hade beräknat allt och trodde jag skulle med nöje samtycka. Min Gud, hvad det kostade på mig at tilintetgöra alla hennes inkast, at tåla hennes billiga motvilja, höra på alla hennes anmärkningar, hennes upmaningar, isynnerhet hennes allusioner på Prinsen, och at icke få svara derpå. Jemväl kostade det på mig detta bref til mina föräldrar. Jag underkastade mig med undergifvenhet. Fru Mor svarade mig med ömhet, bekymmerfullt men utan ondska: Föräldrar hvilka släppa sina barn ifrån sig, ha ingen rättighet at förvånas, om de icke lyda dem. Hon gaf mig sin vanliga välsignelse, och skickade mig til den ändan et kors, teknadt af hennes moderliga hand, och försäkrar mig, i anledning af min enträgna anhållan, at Nådig Herrn icke vore ond på mig.

Warschau, Tisdagen den 22 September.

Vi ha endast varit här i hufvudstaden et par dagar. Med hvilken glädje nalkades jag densamma, huru vacker tycktes han mig vara! Jag får se Prinsen här! I sitt sista bref lofvar han at inträffa den första October — jag tror jag skulle förgås, om jag icke hade detta hopp. Jag trifs likväl mycket mindre här, än på landet — alla dessa visiter, dessa assembléer, denna eviga klädsel, allt, som förut roade mig så mycket, förefaller mig odrägligt. — Det förefaller mig som alla menniskor kunde läsa i mitt ansigte, at jag har en hemlighet dold inom mig, och liksom göra narr af mig, isynnerhet fruarna. En isynnerhet pinade mig här om dagen med sina frågor och sitt deltagande, så at jag var nära at gråta, och det skedde i närvaro af femti personer. Jag vill icke namngifva henne, utan hellre utplåna det ur mitt minne; ty jag känner mig böjd at hata henne, och denna känsla skulle verkligen ännu fattas at göra mig helt och hållet olycklig. Fursten Wojwoden hade medömkan med mig och kom til min hjelp, Gud välsigne honom derföre! Jag vore utan honom längesedan död; han frälsar mig alltid vid de kinkigaste tildragelser, — det värsta är, at han icke vill sätta tro til mitt stora bekymmer, och när jag derom talar med honom, så kallar han mig et barn. Också nämner jag ingenting mera derom för honom.

Thorsdagen den 1 October.

Han är här, jag har sett honom, han är frisk, men — jag såg honom i närvaro af talrika vittnen, och i ställe at skynda honom til mötes ända ned på gården, måste jag sitta stilla vid mitt arbete tils han steg in i rummet, och niga djupt, djupt.

Emedlertid är han här, frisk och glad — och allt tyckes mig vara gladare och glädjefullare.

Tisdagen den 20 October.

Hvilka ord har jag för en stund sedan uttalat? hvilka löften har jag gifvit, och hvad skall icke allt tildraga sig inom några dagar. Den 4 Nov., Prinsens namnsdag, och hvad begär han? Min hand, et giftermål. Han besvor, han upmanade mig vid Gud och vid mina föräldrar; han sade at han tviflade på min uprigtiga kärlek, om jag nekade honom detta. Bevekt af hans böner, upmuntrad af Fursten Wojwodens föreställningar, lofvade jag, och ångrar redan mitt gifna löfte — men han lemnade mig sjelf innerligen lycklig. Prinsen måste dock göra något för mig; han ville at giftermålet skulle hållas hemligt äfven för mina föräldrar: endast Furstarne Lubomirski skulle ha kunskap derom; men det satte jag mig bestämdt emot och sade honom uttryckligt, at på det villkoret ville jag hellre försaka hans kärlek, gå i et kloster och taga Nunne-slöjan; han medgaf således at jag fick underrätta mina föräldrar derom, och lofvade at sjelf tillägga några rader i brefvet. Jag kan icke neka at jag blef litet sårad af det hela; det är så vanligt at en Ädling anhåller hos föräldrarne om dotterns hand. Det är så, när Ädlingen är en jemnlike, men icke en Konunga-son. I dag har jag åter känt hela obehaget af denna stånds-skillnad oss emellan, och at det är en nåd han gör mig genom detta giftermål. Jag var på vägen flera gånger i dag at afbryta och göra om alltsammans, men — det var för sent, löftet är redan gifvet. Nu måste jag skrifva til Föräldrarne, uptäcka och bekänna för dem min så länge dold hållna kärlek; hvilken oförrätt, hvilket förakt för hvad som tilhör et barns skyldighet och pligt? En missdådare som föres inför domstolen, kan icke vara mera ängslig och darrande än jag. Kan man vara mera olycklig?

Thorsdagen d. 22 October.

Brefvet är borta, det skickades med en kammarlakej. Jag var nöjd med innehållet, men Prinsen var det icke: han fann det för mycket *ödmjukt*. Jag hade stor lust at å min sida klandra hans skriftliga yttrande i brefvet och påstå at det var för mycket *kungligt*, men Fursten bad mig tiga. Hurudant lärer svaret bli? — Nu tycker jag det betyder ingenting at han är en Konunga-son och Hertig af Kurland, och kanske en gång framdeles Konung af Polen; men at jag icke har föräldrarnes tillåtelse, deras välsignelse, det tyckes mig vara allt, allt. Skulle icke Prosten i Malezow kunna komma hit och viga oss? Fursten säger at han skall ombestyra det. Då vore på sätt och vis åtminstone någon närvarande, som kunde föreställa mina föräldrar, åtminstone en skugga af en viss tillbörlighet. Ack, hvad jag nu tänker på Barbaras öde! Jag tyckte alltid at hon önskade mig litet nog, men det var mycket, ganska mycket, när hon sade: må du bli så lycklig som jag!

Fortsättning i nästa N:o.

Logogrif.

Mitt hela på Harlemska jorden planteradt,
Af kännarn är mest och som skönast värderadt,
Men äger ej mera än ytans behag,
Så onyttigt stel i de lysande drag.
Sju fötter det brukar, och vet man dem flytta,
Så bli de til olika föremål bytta,
Jemnt dubbelt så många som fötter deri:
En Gud utaf Grekernes Mythologi;
Product af et djur som är fromt och beskedligt;
En afgift som sällan betalas just redligt;
Et renande ämne i tvätterskans hand;
Hvad ofta man gjort at förbättra et land,
Men sällan blir verkställdt med drift och förmåga;
Et namn på det skimrande ljus som plär tåga
På fästet då natten sin slöja bredt ut;
En skamplats der tjufven placeras til slut;
Af tidens minuter just den som är inne;
Et träd som på grönskade stranden vi finne;

Hvad den som ses sysslolös vanligen är;
Et namn som i Fredmans Epistlar hon bär
Den fräjdade Nymfen han mest plär besjunga
Och festligt på Mälarens silfvervåg gunga;
Et mått som hos köpmän och skräddarn ses mest;
Et prestgäll så önskad och kändt af hvar Prest
Som makligt vill klippa den ulliga hjorden;
Et träd som är resligt och allmänt i Norden.

Ch...

Ordet til Logogrifen i föregående N:o är *Frans*, hvaraf man får: *Far, ras, Fan, arf, Ran, sarf.*

Pl. 28.

Mode-Costymer för Damer och Herrar.

Fig. 1. Rishalms-hatt prydd med blommor, band och en slöja; klädning af broderad nettelduk med bred falbolan *(volant)*; mantille af knytning *(filet)* garnerad med frans; grå handskar, svarta skor.

Fig. 2. Hatt *(capote)* af moire fodrad med hvitt crêpe; öfverklädning af moire, med framvåden hopveckad, och sammanfästad med florsband; hvit siden-underklädning. Omkring hals och bröstet en *Stola* af svart sammet, garnerad med svarta spetsar; gula handskar, svarta skor.

Fig. 3. Blå-blommerad halsduk och vest; brun klädesfrack, hvaraf kragen och upslagen är af svart siden; ljusbruna pantalonger til stöflar.

Fig. 4. Grå hatt; svart halsduk; gulrutig vest; brun bonjour-rock; grå-rutiga pantalonger af Engelskt lasting til stöflar.

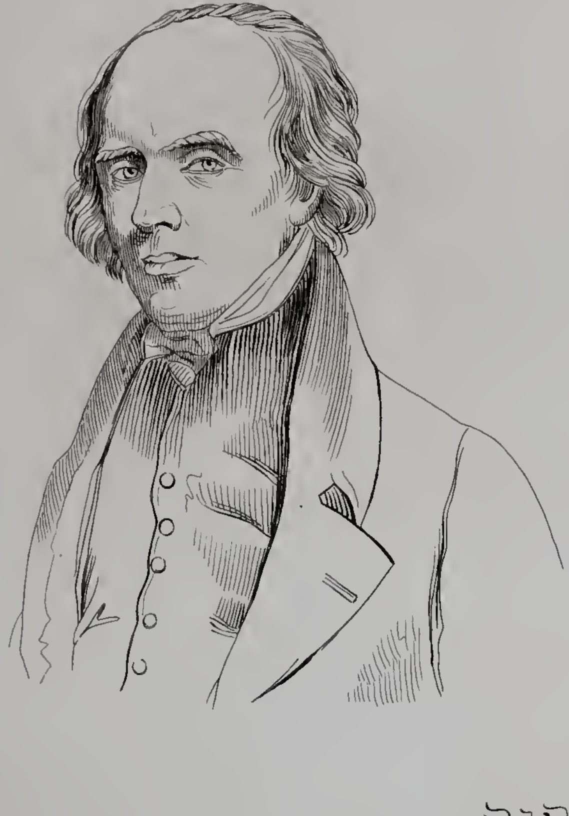
Fig. 5. Svart halsduk; brun klädesfrack; hvita pantalonger af Engelskt drill.

Stockholm.
Tryckt hos *Carl Deleen*, 1837.

Mistress Norton.

Fader vår som är i Himlen.

Helgadt vare Ditt namn!

N:o VIII.

MAGASIN
för
Konst, Nyheter och Moder.

Augusti Månad 1837.

Pl. 29.

Mistress Norton.

Detta vittra Fruntimmer, barnbarn af den bekanta Sheridan, är född omkring 1812 och anses såsom Englands nuvarande mest utmärkta Skaldinna och Författarinna. Bland hennes skaldestycken anses *The undying one* (en variation af den evigt kringvandrande Juden), och bland romaner *The wife* (Qvinnan), för de mest fulländade arbeten. Hon har äfven en tid varit medarbetarinna i en Jurnal kallad *Court-Magazine.*

Genom Tidningarne hafva våra läsarinnor förmodligen redan gjort bekantskap med Fru Norton, när hon förlidet år erhöll en ny, ehuru något tvetydig, rygtbarhet, föranledd genom en process som hennes man gjorde anhängig vid domstolen, under påstående af et för mycket förtroligt umgänge med Premier-Ministern Melbourne. Processen afgjordes likväl til hennes fördel, enär hon icke blef öfverbevisad om något felagtigt eller otilbörligt i sitt upförande; men i anseende til det upseende processen väckt, fann den unga Frun det dock passande at på en tid lemna England, och hon lärer för det närvarande vistas i Paris.

Pl. 30.

John Flaxman och hans tekningar til bönen Fader vår.

En bland nyare tiders utmärktaste Teknare var onekligen Engelske Bildhuggaren John Flaxman, född i York den 6 Juli 1755. Han

var ännu barn, när fadern, som var Parmmätare, flyttade til London och der öfvertog en handel med gipsfigurer. Det är troligt, at den dagliga åsynen af dessa antika byster och statyer, bidrog at tidigt utveckla hos den unge Fluxman hans naturliga anlag för konsten. Det berättas at han var af svag kropps-constitution och nästan aldrig deltog med sina kamrater i deras lekar och öfningar; all hans tid uptogs med tekning; i anseende til föräldrarnes fattigdom, måste han undervisa och utbilda sig sjelf, utan andras handledning.

Vid 15 års ålder blef han Elev af Kongl. Målare-Akademien, der han snart gjorde hastiga framsteg, och vid täflingen om et mindre pris, en silfver-medalj, erhöll Flaxman det framför sina äldre medtäflare; men vid täflingen, någon tid derefter, om stora priset, en guldmedalj, tildömdes det, af dåvarande Presidenten Josua Reynolds, åt en annan Elev, som likväl sedermera aldrig utmärkt sig genom några mästerstycken. Ehuru denna motgång i hög grad smärtade Flaxman, förlorade han icke modet, utan lade sig med dubbel ifver på konstens studium, hvaruti han ock snart gjorde stora framsteg, som grundlade hans mästerskap. De första arbeten hvarigenom han gjorde sig så fördelagtigt känd, voro tekningarne til den sedermera så rygtbara Wedgewoodska porslinsfabriken. Alla ornamenter och figurer på detta porslin voro i uphöjdt arbete, antingen helt svart, eller hvitt och ljusblått, och de utmärkte sig genom den största correkthet, den behagligaste stil och yttersta fulländning.

Flaxman gifte sig 1782 och företog 1787 en resa til Italien, der han vistades til 1794. Under denna tid componerade han en mängd tekningar, som spriddes öfver hela Europa. Efter sin hemkomst blef han, 1797, Agréé af Målare-Akademien, och år 1800 verklig Ledamot. Engelsmannen räkna Flaxman ännu bland deras förnämste Bildhuggare, och han har efterlemnat flera utmärkta sculptur-arbeten, hvaribland statyerne och bas-relieferne i Covent-Gardens theater; monumenterne i Chichester och Westminster, ibland hvilka de öfver Skalden Collins, Grefve Mansfield, mausoléen öfver Lord Howe, Abercrombie m. fl., jemte statyerne öfver Washington, Josua Reynolds, Pitt m. fl., anses för de bästa.

Såsom Teknare i den sanna antika stilen står Flaxman i första rummet af nyare tiders Konstnärer; derom vittna hans contur-

tekningar til Hesiodus, Homers Ilias och Odysseen, Æschyli Tragedier, Dantes Helvite och Paradis, med flera. Man har velat förebrå hans stil något för mycket Hetruriskt, men just denna anmärkning bevisar bäst det sant antika och formernas skönhet i hans compositioner, som alltid äro upfattade i et genialiskt, storartadt och poetiskt sätt. Ehuru Flaxmans tekningar til bönen Fader vår icke just kunna sägas vara de bästa, i jemnförelse med ofvannämnde, utgöra de dock typen af hans stil, och Red. har trott sig så mycket hellre lemna dem, för at derjemte visa huru olika ett och samma ämne kan upfattas och behandlas af olika mästare, helst vi förut äga et Fader vår af Elias Martin, som, hvad tekningen angår, likval icke hör til hans bättre arbeten.

Fortsättning i nästa N:o.

Den döendes dröm.

På dyster, tårstänkt sjukbädd låg
Med englablick en Christen Qvinna;
I henne man matyren såg,
Som, rik på *tro* och *hopp*, lät rinna
Sitt blod för otrons grymma svärd,
Att vara Christi rike värd.

I samma *Tro* och samma *Hopp*
Hon länge kämpade med döden.
En tröst det var, mot himlen opp
Att blicka då och då i nöden,
Och minnet utaf Frälsar'ns smärta
Gaf tålamod åt hennes hjerta.

En själasörjare hvar dag
Hos henne sjukbesök aflade.
Han gerna såg de milda drag,
Han gerna hörde, hvad hon sade;
Han tröst och lärdom skulle ge,
Men — undfick sjelf uppbyggelse.

En dag — det hennes *sista* var —
Han sakta in i rummet träder.

»Lång denna natten varit har,«
Hon sade, »lång; men hvad mig gläder!
»Att jag ett enda slummer blott
»Bland plågor denna natten fått.»

»Jag slumrade af vanmagt in
Med Frälsar'ns bön på läppar mina,
Med tårar från ett upprördt sinn', —
Min tanke var på Christi pina,
På bittra kalken, som Han tömde; —
Så slumrade jag in och drömde.«

»Mig tycktes att jag afsked tog
Af mina vänner här på jorden;
En fridens Engel mot mig log
Och tog min hand med dessa orden:
Den rätt har läst sitt *Fader vår*,
Han går till himlen, hvar han går.«

»Med salig häpnad följde jag,
Och på den milde Engelns vingar —
Ty jorden nu för mig behag
Ej ägde mer — jag mig uppsvingar
Till bättre land, der död ej rår,
Dit ingen jordisk smärta når.«

»Jag fördes in i stjernklädd sal;
En Man i manteln hvita, skära,
Satt der bland de utvaldas tal;
Gudomlig glans, gudomlig ära,
Långt klarnre än sommarsol,
Kringstrålade Hans Guda-stol.«

»Jag kände Honom straxt igen
På glänsand' sår och törnekrona:
Det Jesus var, vår bäste Vän,
Som, verldens synder att försona,
Steg ned från himlarymderna
Att lida, dö på Golgatha.«

»En vink att nalkas Han mig ger.
En blick, hur kärleksrik! Han skänkte;
Med *denna* blick Han visst såg ner,
När Han på sorgsna modren tänkte,
Som vid Hans kors Långfredag stod
I ömma smärtors tåreflod.«

»Jag hänryckt blef af nåd så stor,
Fullkomligt nu min ringhet kände
Vid ljudet af de Englars chor.
Till Frälsar'n mina steg jag vände
Och jag för Honom faller ner; —
Så mild, så god Han på mig ser.«

»Men, himmel! o, hvad ser jag där
På Frälsar'ns gudasköna kläder?
Den hvita manteln nedstänkt är
Med droppar utaf blod! — — — Han säger:
Blodsdroppar *mina* ser du där,
För *deras* skull är du nu här.«

»Försoningshemligheten då
Blef klar och tydlig för mitt hjerta,
Som saligt, tacksamt börjar slå.
Se'n vaknar jag, — och då min smärta
Var mindre kännbar än förut;
Mig tyckes att den snart tar slut.«

»Ack, ljufva dröm, förklara dig!
En försmak du af himlen lemnat.
Din himmel gif, o Gud! åt mig!!!«
Hon bad — och — straxt derefter remnadt
Var täckelset, som döljde Gud.
Blef *hennes* själ en *Christi Brud*? —

P. Hk...

Utdrag ur Francisca Krasinskas Dagbok.

(Slut från föreg. N:o.)

Onsdagen den 28 October.

Svaret ifrån mina föräldrar har anländt; de gifva mig sin tillåtelse, och önska mig lycka; men i deras välsignelse är icke detta känslofulla uttryck som föll på Barbaras andel — och det med rätta; jag har ju icke gjort mig förtjent deraf. Prinsen väntade sig särskilt et bref för sin del, men det kom icke något; han var synbarligen något misslynt, och talade med Fursten mycket om åtskilliga förnäma Polackars högsinthet. Jag är likväl glad deröfver at för-

äldrarne äro underrättade om saken — i min mors bref har isynnerhet et ställe mycket rört mig. »Om du blir olycklig, så kan du icke tilskrifva oss hafva varit vållande dertil; men om du finner din lycka i upfyllandet af din bestämmelse (och jag skall onphörligen derom anropa den nådiga Guden), så skola dina föräldrar glädja sig deråt, likväl icke såsom öfver andra barn; ty du har icke unnat dem glädjen at få bidraga til din lycka.« Mina tårar hafva nästan utplånat denna strof ur brefvet. I går hörde jag hos Fru Moszynska följande samtal. En Herre, den jag icke kände, sade til en annan: men Starosten Krasinskis dotter har redan mycket förlorat sig. — Det är icke underligt, sade den andra, man påstår allmänt at Hertigen af Kurland har satt myror i hufvudet på den lilla sötheten; nå, nå, han är kär i hvilken han sist ser; nu är han hos Kronoförskärarinnan och försmägtar der. — Ehuru jag känner at Prinsen upsåtligen låtsar så, öfverfölls jag af en kall rysning; huru pinsamt är det icke för en hederlig flicka, at vara en skott-tafla för et slikt skämt.

Och ingen menniska, ingen vän af mitt kön åt hvilken jag kan anförtro mig, som jag kan rådfråga! Ack, det var helt annorlunda i Malezow före Barbaras bröllop. I dag frågade jag Fursten huru jag skulle vara klädd til vigseln? Han svarade: såsom du är dagligen. Hvilket besynnerliga öde; jag gifter mig med den förnämsta mannen i Polen och Lithauen, och min skomakares dotter får en prägtigare utstyrsel och et mera lysande bröllop än jag!

Onsdagen den 4 November.

Det är gjordt; jag är Prinsens gemål. Han har, för en time sedan, lofvat mig och jag honom, inför altaret och Guds ansigte, en innerlig upriktig kärlek och trohet! Men förskräcklig var denna vigsel. Med en sådan räddhåga, så skyndsamt! jag darrar ännu och kan icke samla mina tankar. — Jag hade icke sett Prinsen på två dagar; han förebar at han hade flussfeber, lemnade icke slottet, och gjorde sig i dag ledig ifrån middagsbjudningen hos Furst Primas och Spanska Sändebudet, samt balen hos Kronofältherrn. Min kammarjungfru hade i förrgår fått flytta, och en annan jungfru anlände, som inför crucifixet måste göra löfte at hålla tyst allt hvartil hon skulle bli vittne. I dag klockan fem på morgonen klappade Fursten Wojwoden på min dörr; jag var redan klädd

och hade redan i tvenne timar legat på knä. Det lyckades oss at utan minsta buller komma utför trappan; Prinsen och Furst Martin väntade oss i porten. Det blåste mycket och var ännu helt mörkt, lyckligtvis regnade det icke. Vi gingo til fots, ty vagnen hade gjort upseende, til Carmeliter-Kyrkan, som är närmast, och der den vördnadsvärde Prosten i Malezow emottog oss. Om Prinsen icke ledt mig, hade jag flera gånger dignat. Och huru hemskt var det icke i Kyrkan! Mörker och tystnad som i en graf, på et sidoaltare endast tvenne vaxljus, och ingen annan utom Presten och Klockaren. Våra steg genljödo som i et tomt likhvalf. Ceremonien varade knappast tie minuter, och den var icke väl förbi, så skyndade vi ur Kyrkan, liksom hade någon förföljt oss; Prinsen beledsagade oss ända til porten. Furst Martin måste nästan med våld tvinga honom at återvända til slottet; ty han stod länge och ville icke gå. Min klädsel var helt hvardaglig, icke en gång i hvitt, blott en qvist rosmarin hade jag fästad i håret. I går påminte jag mig Barbaras bröllop, och hade under många tårar lagat i ordning åt mig en dukat, litet bröd och salt, jemte fyra bitar socker; men i brådskan i dag glömde jag alltsammans hemma.

Nu är jag åter på min kammare; ingen menniska önskar mig lycka, ingen välsignar mig — alla sofva. Det dagas och ljusen brinna som i et likrum, och kände jag icke alltsedan i går en kall rysning, och såge jag icke guldringen, som jag snart åter måste ta ifrån fingret och gömma undan — aldrig skulle jag tro at jag är förenad med Prinsen, at jag kommer ifrån vigseln, at jag är brud.

Sulgostow, Måndagen d. 24 December.

Jag ämnade icke mera skrifva på denna dagbok. Jag hade ju en vän på lifstid, åt hvilken jag kunde anförtro allt, och jag fann icke heller at det tjente til något, isynnerhet då Prinsen (ty så der lär jag väl beständigt nödgas kalla honom) icke förstår så mycket polska at kunna läsa och förstå den; men sedan trenne dagar har ödet, som förföljer mig, ryckt min älskade gemål ifrån mig, och hvem vet när vi åter förenas; i så fatta omständigheter måste jag återvända til min gamla förtrogna vän. — Redan voro sex veckor efter vår vigsel tiländalupne, Konungen, Hofvet, hela Warschau, i sjelfva huset hade ingen menniska den ringaste aning om hvad som tildragit sig, och jag var nu som förr Fröken Krasinska. Prinsen,

under föregifvande af en opasslighet, visade sig nästan ingenstädes, våra möten underlättades af Fursten Wojwoden, och voro endast kända af honom. Men på en vecka visade sig Prinsen åter i sällskap och gjorde Furstinnan besök såsom vanligt. Jag var i rummet; jag såg honom första gången, sedan han blifvit min gemål, i sällskap med andra menniskor, jag förmådde icke dölja min förlägenhet, och icke annat än kärleksfullt se på honom, hvilket Furstinnan varseblef. Knappast var han gången, så sparade hon icke at bannas, förmana mig, blifva bitter, och jag, i medvetande af min oskuld, svarade henne alltför djerft. Jag olyckliga, jag lät henne til och med förstå, at icke en vanlig kärleks intrig fästade mig vid Prinsen, och detta svar blef orsaken til alla olyckor. Dagen derpå var Furstinnan mycket betagen, och dagen derpå kom åter Prinsen. Han hade goda nyheter at lemna mig, och som han icke kunnat få tilfälle tala i enrum med mig, hade han en bref-lapp med sig, den han, under det han lekte med min sykorg, smög in i densamma. Detta hade icke undfallit Furstinnans vaksamma öga, och när Prinsen gått ut, ryckte hon åt sig korgen. När hon läsit utanskriften på biljetten: »*pour ma bien-aimée*« kunde hon icke längre återhålla sin vrede, och jag begriper icke at jag icke tog döden af hennes hårda uttryck; ty hon kallade mig hela Krasinska ättens skamfläck, skymf och vanheder; hon sade at jag störtade mina föräldrar i grafven. Men, fortfor hon, dina konster skola icke lyckas dig (jag teg med det ordet som på en gång kunnat rättfärdiga mig, enär jag en gång gifvit min gemål detta löfte), de skola icke lyckas dig, jag har förekommit det. Se här, här är en afskrift af det bref jag på morgonstunden skickat til Grefve Brühl; jag meddelar honom, at jag, framför alla utsigter, af heder och rättskänsla för familjeförhållanden, anser det vara en helig pligt at underrätta honom derom, at Prinsen är kär i dig. Jag besvär honom at rycka honom ur dessa försåt, at göra hvad han finner bäst passande för at sluta denna kärlekshandel, om det ännu låter göra sig, och at göra mig den rättvisan, at jag icke haft någon del i denna nedriga intrig. Kanske har jag varit felagtig genom et för stort förtroende til min systerdotters dygd. Sålunda är väl äfven Konungen vid detta laget redan underrättad om din vanheder och ditt vanvettiga högmod! — Kungen! skrek jag til, alldeles utom mig — må åtminstone ingen hafva nämnt för honom at jag redan är hans

hustru! — Derpå kastade jag mig på knä framför Furstinnan, och omfattade hennes knän under tårar och snyftningar. Hustru! Du vara Prinsens hustru! — Då öfverföll mig tanken at jag förrådt hemligheten, och jag trodde mig icke finna någon annan räddning än genom en uprigtig bekännelse. Beständigt vid Furstinnans fötter, uptäckte jag för henne alltsammans, samt bad om förlåtelse och tystnad. Må nu vara at denna sena, aftvungna bekännelse förolämpade henne, eller var hon sjelf missnöjd med sin otidiga häftighet, — mina ord sårade henne, men blidkade henne icke.

Hon befallde mig stiga up, sägande, at det icke passade sig för en så förnäm Dame, at rulla sig i stoftet för hvem som helst; hon bad mig om ursäkt, at hon, i okunnighet om min rang, tiläventyrs flera gånger felat i den tilbörliga vördnad mig tilkom; men hon räckte mig icke sin hand at kyssa, och under den toma, spefulla vändningen, at hennes hus icke vore en värdig vistelse-ort för en Konglig Prinsessa, för en regerande Furstinna och kanske tilkommande Drottning, befallde hon at allt til min afresa genast skulle lagas i ordning. Jag hade magt öfver mig at icke yttra något stötande; ty bör man för några förhastade uttryck glömma så många bevis af godhet och välvilja? Och med en sexton-årig flickas hörsamhet beredde jag mig at resa, ehuru jag icke viste hvart det bar. Om jag eller Furstinnan nämnde Sulgostow, det minns jag icke; Hofmästaren, som kom för at emottaga sin matmoders befallningar, hörde det, och man fick veta i garderoben och förmaket, at jag skulle tilbringa Julhelgen i Sulgostow. Jag efterlemnade et bref til Prinsen, som Furstinnan samtyckte at öfverlemna åt honom, och for åstad. Först när jag var framkommen, tänkte jag på hvad jag skulle säga svåger och syster; jag hittade icke på något, och visade mig för dem så, at Basia trodde mig hafva mistat förståndet.

Slottet Malezow den 5 Jan. 1761.

Jag har varit här några dagar och återvänder troligen i morgon til Sulgostow; ty här är det värre än der borta. Icke derföre som skulle mina föräldrar tagit illa emot mig, eller behandlat mig mindre väl; tvertom de emottogo mig ganska nådigt; men jag känner hvarje ögonblick, at i samma mån som min lott tycktes vara lysande uti inbillningen, är den sorglig i verkligheten. Det är i sig sjelf en småsak, men det gjorde mig obeskrifligen ondt; jag återkom efter nära tvenne års frånvaro ur fädernehuset, och hade icke

det ringaste, ingen liten present åt min yngsta syster eller åt någon i huset. Jag har alls inga penningar; som flicka behöfde jag ej några; Furstinnan bestridde alla utgifter och gaf mig månatligen endast tolf Timpfe *), hvilka jag icke en gång erhållit för Januari, och jag ville hellre dö, än at be föräldrarne eller Prinsen om några penningar. När Basia återkom ur klostret var hon också utan penningar; men hon hade med sig åt något hvar litet af sina egna händers arbeten. Dertil hade jag haft hvarken tid eller sinnesstämning. Det var en tid jag tänkte, at när jag som gift skulle komma til Malezow, ville jag göra kungliga presenter til alla, Officianterne, betjeningen, qvinnfolken och bönderne; nu äger jag icke en usel skilling til detta behof. Ännu hafva mina ögon icke varit torra sedan jag kommit hit. Nådig Herrskapet tog emot mig på et besynnerligt sätt; jag ville kasta mig til deras fötter, det hade gjort mig så godt, men de tilläto det icke, och Nådig Herrn bugade sig djupt. Ännu i denna stund stiger han genast up när jag kommer i rummet; han sätter sig aldrig nära intil mig, och denna vördnadsbevisning smärtar mig. När vi sutto första middagen til bords, bemärkte jag med innerlig smärta, at Fru Mor var bekymrad öfver at middagen måtte vara bra serverad, och Herr Far hviskade mig i örat: om jag icke, liksom på försök, kunde låta tappa en flaska vin ur Fröken Franciskas vinfat? Det gör mig ondt, at detta icke sker vid *första måltiden,* ty bruket fordrar, at fadern tömmer första glaset och brudgummen det andra, eljest anses det för et elakt tecken. Inträffar någonsin den tiden? — Härvid suckade han så djupt, at tårarna kommo mig i ögonen. Sjelfva Matthews infallen roade mig nu icke mer, ty de hade ingen fart. Beständigt upmanade Herrn honom at komma fram med någonting qvickt; men det ville icke lyckas honom. I går blef jag rörd öfver honom. Slug som han verkligen är, gissade han hvad som tildragit sig; han kom derföre hemligen in i mitt rum, der jag var ensam, kastade sig ned på sina begge knän, och, dels på löjligt, dels på modfäldt sätt, drog fram ur sin bröstficka en knippa förtorkade blommor, sammanbundna med et hvitt band med en guldnål uti. I början begrep jag icke hvad det betydde, men i detsamma påminte jag mig blomsterbuketten på Barbaras bröllop; han sade endast: ibland är jag

*) *Timpf* är et polskt silfvermynt, som gäller 6 Böhmen eller Silfvergroschen, eller 18 Kreuzer; 5 deraf utgöra en Thaler.

också profet — och kröp baklänges på knäna ut genom dörren. Jag sprang up och efter honom, samt fäste i hans frack en vacker briljanterad nål, som Prinsen skänkt mig. Hvarken han eller jag yttrade et ord, men säkert tänkte vi båda på ödets besynnerliga skickelse. — Min Mor har hindrat mig vid skrifningen af min dagbok. O, hvad hennes godhet oroat mitt hjerta! Hon kom såsom i hemlighet och så belastad med saker, at hon knappast orkade fram. Hon hade med sig åtskilliga dyrbara tygstycken, juveler, spetsar, och sedan hon lagt alltsammans på et bord, sade hon nästan förlägen: jag lemnar dig här en del af de saker som tilhöra hvar och en af mina döttrar, men de tyckas mig icke vara vackra nog. Men, vid Gud! jag har icke något bättre at ge. Jag har redan samtalat med Herrn; han ämnar sälja et par byar, på det, när en bättre tid inträffar och händelsen blir uppenbarad för verlden, vår andra dotter måtte få en utstyrsel som är värdig den förening hon ingått. — Badande i tårar ville jag omfatta hennes knän; men hon tillät det icke, och fortfor at ursäkta sig öfver uselheten (såsom hon kallade dem) af dessa skänker.

Ja, i öfvermorgon reser jag säkert, ty jag uthärdar icke längre med betjeningens forskande blickar, Madames exclamationer, mina systrars förvåning öfver min blekhet och at jag ännu är ogift! De tre flickorna hafva också varit hos mig; ty jag lofvade dem at taga dem til mig när jag gifte mig. Huru obehagligt var icke deras besök för mig; hvad de hade blifvit förvånade, om de vetat at jag var redan gift, och kunde icke emottaga dem, emedan min gemål — är en Konglig Prins.

Ifrån Sulgostow af den 15 Januari berättar den Furstliga Författarinnan om Ministern *Bocks* besök, som i Grefve Brühls namn gjorde henne några förslag, dem hon icke antog naturligt.

Här slutar Franciska Krasinska, Hertiginnan af Kurland, sin Dagbok, och vi anföra endast i korthet hennes efterföljande öden, i enlighet med de bref hvilka, jemte originalet af Dagboken, ägas af hennes Polska släglingar. — Hon uppehöll sig efter föräldrarnes död, som snart nog inträffade, tid efter annan i Klostret Sacramentet i Warschau, hos Franciskanerne i Krakow, i Czenstochow och Opole, hvarest den försonade fastern välvilligt emottog henne. Något senare förentes hon åter med sin gemål och lefde i Dresden och Elsterwerda; många påminna sig ännu den älskvärda Furstinnan.

I sina bref nämner hon de utmärkta bevis af bevågenhet hon åtnjutit af Kejsarinnan Maria Theresia (hon skänkte henne godsen Landskron i Gallizien) och den välvilja Kejsarinnans dotter-dotter, den sist aflidna Drottningen af Sachsen, jemte hennes gemål, visat henne. När Republiken Polen 1776 försäkrade Prinsen, Konung August III, om vissa inkomster, fick hon löfte om hälften af hvad som blifvit bestämdt för Prins Carl. Detta gick likväl aldrig i någon verkställighet.

Hertiginnan af Kurland dog i Dresden den 30 April 1796, af en elakartad bröstsjukdom; hennes Gemål dog snart derefter. Hennes enda dotter, *Maria*, förmäldes ett år senare med *Carl af Savoyen*, Prins af Carignan; hennes barnbarn äro: *Carl Emanuel*, Prins af Savoyen Carignan, och *Maria Franciska*, vice-Konungens af Lombardiet, Erkehertig *Rainers* *) gemål.

Alexander Bronikowski.

Pl. 31.

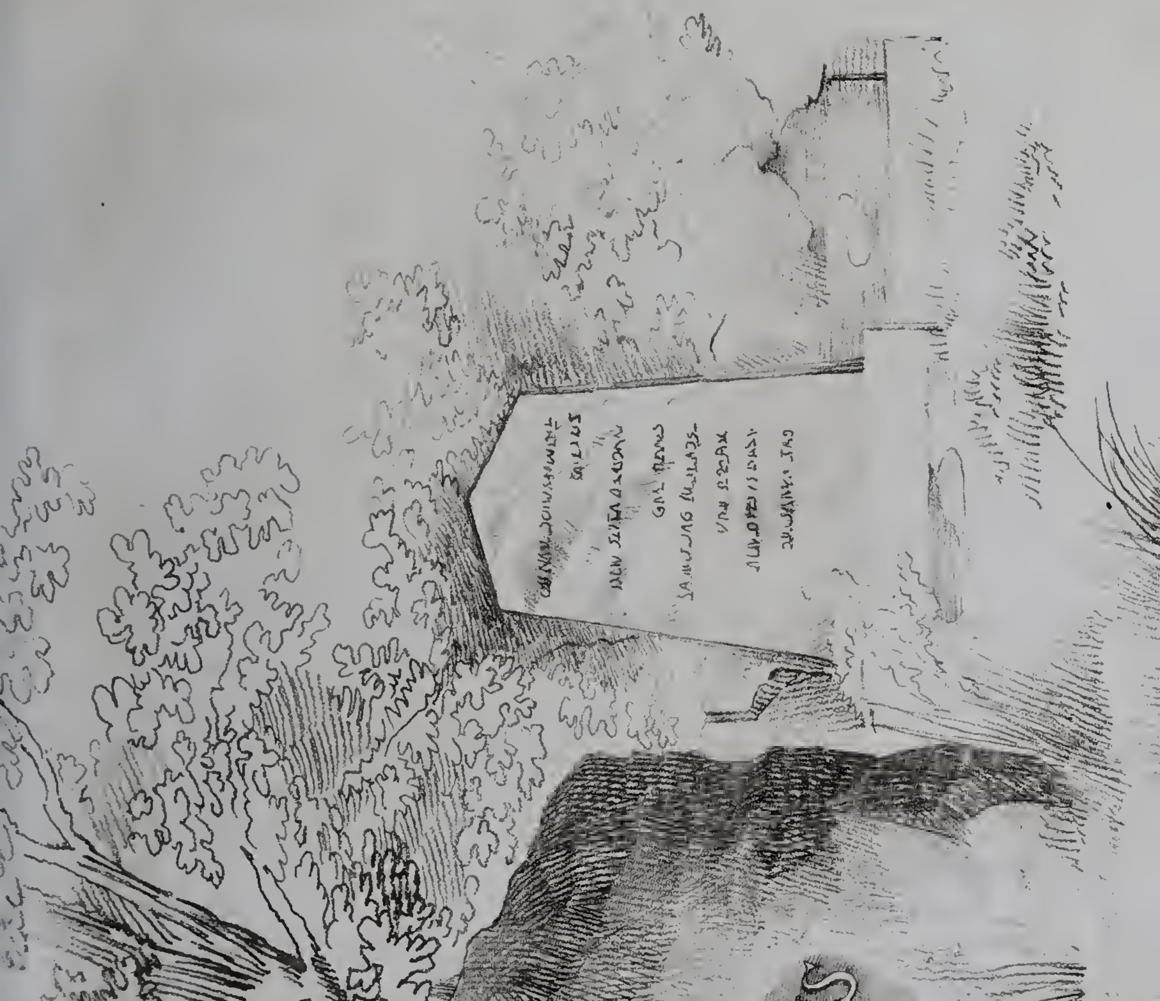
Choræi Grafvård på Solna Kyrkogård.

Michaël Choræus föddes den 15 Mars 1774, i Christinestad i Finland, och dog på Carlberg den 3 Juni 1806, såsom utnämnd Professor och Præfectus Seminarii i Åbo.

De tvenne tekningar vi äge af Choræi grafvård på Solna Kyrkogård, hafva icke synts oss återgifva denna enkla minnesgärd så sann, och pittoresk som den i verkligheten är. Den som finnes under hans porträtt til dess samlade skaldestycken, är i en för liten scala, och den som är intagen i Svenska Minnen (pl. 4), inskränker sig endast til sjelfva gråstenen med en naken trädstam vid sidan. Vi tro oss således göra våra läsare et nöje, at i närlagda croquis (benäget meddelad af Landskapsmålaren Hr G. W. Palm) lemna en correkt bild af situationen och sådan som grafvården med dess omgifning i verkligheten är, öfver hvilken vi icke tro oss kunna gifva någon bättre förklaring, än den sista perioden af Choræi lefverne, författadt af Biskop Franzén:

---

*) Genom honom i slägtskap med vår Kronprinsessa.

CHORAEUS

»Flere Skalder hedrade hans stoft med blommor som ej förvisna; och på hans graf i Solna Kyrkogård läto hans vänner lägga en ohuggen gråsten med endast denna påskrift: *Choræus.* Man har funnit denna minnesvård förmäten. Utan tvifvel skulle den passa äfven för et snille af första rangen, eller för en stor man: den vore då sublim. Nu är den blygsam, liksom dess föremål, och begär ej upmärksamhet af andra, än dem, hvilkas hjertan Choræus i sin lifstid, antingen som vän, eller predikant, eller skald intagit, och som önska et svar på hans egen fråga:

Hvar är min graf, hvar är det mörka tjället,
Der jag skall ensam bo? —«

Til förtydligande af tekningen torde vi äfven få afskrifva inskriften på den grafsten som står närmast til höger om Choræi; den lärer vara uprest öfver Fru Grefvinnan Cronstedt, född Friherrinna Ahlströmer:

Och när vid vännens graf til slut
Den sista vännen grätit ut;
Så vet jag at i samma ro
Vi skola bo,
Som lefvat här af samma tro.

Allahanda Rön.

At länge bibehålla Krusbär på busken.

Då krusbären äro nära sin mognad, betäckes busken med en huf af råghalm, lik den man brukar sätta öfver bi-kupor; men man lagar så at halmen täcker jemnt öfverallt. Genom detta medel kan man hafva mogna och friska krusbär ända til dess frost inträffar.— Til en del vinner man visserligen samma ändamål derigenom at busken sättes i skuggan; ty bären mogna då senare, men de blifva också mindre söta.

At få Hallon sent på hösten.

Hallonbusken fordrar et något skuggigt läge och fet jord. Tidigt om våren, då de döda stänglarne äro bortskurne, bör man göda

den, helst med gödsel-vatten, sedan jorden blifvit upgräfven omkring ståndet.

Om man vill hafva hallon sent på hösten, bör man med en sax afklippa alla de skott som hafva blommor, vid pass en eller två finger ifrån hufvudstammen. Den skjuter då andra skott och andra blommor, hvilka i September gifva ymnig frukt. — Det finnes visserligen et slags hallonbuskar (Alpiska hallon), som, i likhet med månads-smultron (Alpiska smultron), bära frukt hela sommaren; men de hallon som på detta slags buskar framkomma efter första skörden, äro små och mindre goda.

At i åtta dagar hålla Smör så friskt som det nyss vore kärnadt.

Det är icke öfverallt på landet man dagligen kan förse sig med nykärnadt smör; men genom följande method kan man bibehålla det lika godt.

Man tar en spilkum eller glas-skål, som rymmer den qvantitet af smör man vill förvara; sedan smöret är väl tvättadt, så at ingen kärnmjölk deri finnes, fylles spilkumen eller skålen dermed, och man tiltrycker det ganska väl, på det ingen ålighet och ingen droppe vatten eller mjölk må deri finnas. Skålen eller spilkumen omstjelpes sedan på en djup tallrik eller litet djupt fat, och i fatet eller tallriken hälles så mycket vatten som den kan rymma; detta vatten ombytes alla dagar, och tallriken sättes på et svalt ställe. Som den atmosferiska luften icke kan komma åt smöret, kan det icke heller härskna, utan bibehåller sig alltid friskt, tils man, efter en vecka eller något mer, får nytt smör, då man använder det äldre til vanliga hushålls-behof.

Pomada som hindrar håret at affalla.

En af Frankrikes bästa ekonomiska Jurnaler upger följande tvenne recept til pomada, som skall hindra hårets affallande:

Första Receptet:

Röd quinquina i pulver . . . 1 del.
Olja af söt mandel . . . . . . 2 d:o.
Beredd ox-merg . . . . 6 d:o.

Det vill säga: at om man tager 1 lod Kina-pulver, bör man taga 2 lod mandel-olja och 6 lod merg, samt i lika proportion om satsen

göres större. — Mergen beredes derigenom at man knådar den i vatten, som ofta måste ombytas, tils den blir fullkomligt ren och hvit. — Pomadan tillagas på det sätt, at den beredda mergen smältes vid en lindrig värma, mandel-oljan tilsättes och under omrörandet inblandas Kinan i små portioner i sender.

Andra Receptet:

Beredd ox-merg	. . . . . .	12 lod.
Olja af söt-mandel	. . . .	4 d:o.
Gammal rum	. . . .	8 d:o.

Mergen smältes i vattenbad och mandel-oljan inblandas; så snart denna blandning tages af elden, hälles rummen genast deruti och alltsammans slås i en mormor-mortel, der blandningen fullbordas genom stark rifning. — Vid begge recepten tilsättes slutligen den essens eller olja, hvars lukt man vill gifva pomadan.

Logogrif.

Det hela obehagligt lär
För mannen vara, när och fjär,
Isynnerhet om hans förlust
Var honom kär på lifvets kust;
Förgäfves han sin skatt begråter,
På jorden kommer den ej åter.
Än unga flickan icke vill
Det hela aldrig höra til;
Än blir familjers väl och ve
Igenom detta rubbade. —
Uti bokstäfver sju det ger:
Hvad man på kroppen närmast ser,
När det til tråd förvandladt är;
Hvad sommarns gräs och blommor bär,
Då det inhägnadt, vårdadt blifvit;
Hvad menskan kallas när som lifvet
På jorden hon har mistat här;
Hvarmed man hundar binda plär;

Hvad nyttjas stundom at man så
Med yxan trädet klyfva må;
Hvad som man får då mjöl har renats;
Hvarpå vi ligga, då förenats
Har uti Templet, bot och bön,
Då tilgift bads för syndens lön;
Och Logogrifen nu, min sann!
Utaf hvarenda gissas kan.

— *m* —

Ordet til Logogrifen i föregående N:o är *Tullpan*, **hvaruti bildas:** *Pan, ull, tull, lut, plan, Luna, pall, nu, al, lat, Ulla, aln, Tuna, tall.*

Pl. 32.

Mode-Costymer för Damer, Herrar och Barn.

Fig. 1. Ridklädning af brunt kläde eller casimir, med svart krage och upslag; svart cachett med hvitt eller grönt flor; chemisette med bröstkrås hopknuten med en svart halsduk; gula handskar, svarta skor.

Fig. 2. Grå hatt; svart halsduk; gulrutig vest med blå kant och breda, uttaggade upslag i form af shawl; öppen bonjour som icke räcker stort längre än på halfva låret; pantalonger af Engelskt lasting til stöflar.

Fig. 3. Klädsel för en 7 til 9-årig Gosse.

Fig. 4. Klädsel för en 6 til 8-årig Flicka.

Fig. 5. En sommar-rock med utomordentligt bred krage och upslag fodrade med svart sidensars, stundom, efter årstiden, med svart sammet; hvit halsduk; pantalonger af gult nankin.

Fig. 6, 7 & 8. Hattar af olika slag och tygsorter, prydda med band, blommor och plymer.

Stockholm,
Tryckt hos Carl Deleen, 1837.

7.
5.
8.
6.
4.
1.
3.
2.

Pl 33.

Fjortonde Årgången

N:o IX.

MAGASIN
för
Konst, Nyheter och Moder.

September Månad 1837.

Pl. 33.

Parterren vid östra sidan af Nya Bron.

Det är genom den nuvarande Öfver-Ståthållarens föranstaltande, som Stockholms invånare erhållit en promenad-plats midt i Staden, hvilken, ehuru inskränkt lokalen än är, likväl blifvit en verklig tilflykt för dem som icke orka gå långt, antingen derföre at deras ben ännu äro för unga, eller motsatsen deraf: deras som ålderdomen förbjuder vidsträcktare spatsergångar; men långt ifrån at detta ställe endast skulle besökas af barn och ålderstigna, är det en samlingsplats för alla åldrar, och ehuru talrika utfarter dagligen äga rum til Stockholms vackra omgifningar, är Parterren vid Nya bron alltid flitigt besökt, och någon hvar prisar i tysthet den myndighet, som beredt detta tilfälle för Stockholms-boerne at, så nära sitt hem, likafullt njuta et slags försmak af landtlighet.

Man påminne sig huru ännu för få år tilbaka denna kaj, i halfcirkel-form med sin kanal, midt i Norr-ström, var en uplagsplats för byggnads-materialier och skräp, utgörande en obehaglig anblick såväl ifrån Slottets fönster, som för alla fotgångare på Nya bron, och man jemnföre nu dess utseende i enlighet med närlagda tekning? Den är tagen ifrån norr: man ser det sköna Kongl. Palatsets norra façad i bakgrunden, och til höger det omsorgsfullt prydda restaurations-ställets yttre, hvars egentliga salon utgöres af et rymligt hvalf under sjelfva bron, som är decoreradt med landskapsmålningar och rika draperier.

Några historiska underrättelser om sjelfva Nya bron torde här vara på sitt ställe.

Läget af denna bro var redan af Grefve Nicodemus Tessin angifvet i sammanhang med hans ritningar til Slottet, och blef gemensamt med dem fastställdt af Konung Carl XI; men ingenting vidgjordes förr än 1781, då Stockholms Stad beslöt at årligen afsätta en summa af 16,666 R:dr 32 sk. til denna brobyggnad. Sedan detta beslut vunnit Konungens stadfästelse, och ritningen dertil, af Öfver-Intendenten Baron Adelcrantz författad, blifvit gillad, lades grundstenen til densamma för 50 år sedan, eller d. 19 Aug. 1787, af Konung Gustaf III. — Bron är anlagd öfver Norrströms begge grenar: den norra och den södra strömgrenen; den förre, eller sjelfva strömfåran, håller, ifrån Rosenbad til der den gamla Arsenalen stått, ungefär 470 alnar, och bredden hvaröfver nya bron här går, utgör vid pass 60 alnar; bredden af södra grenen utgör omkring 30 alnar. I September 1797 var arbetet fullgjordt, så at Drottning Fredrika Dorothea Wilhelmina höll sitt högtidliga intåg öfver densamma den 31 Oct. s. å. — Hela kostnaden upgifves hafva gått til 36 tunnor guld.

Pl. 34.

Fortsättning af Flaxmans tekningar til bönen Fader vår.

Spöket.

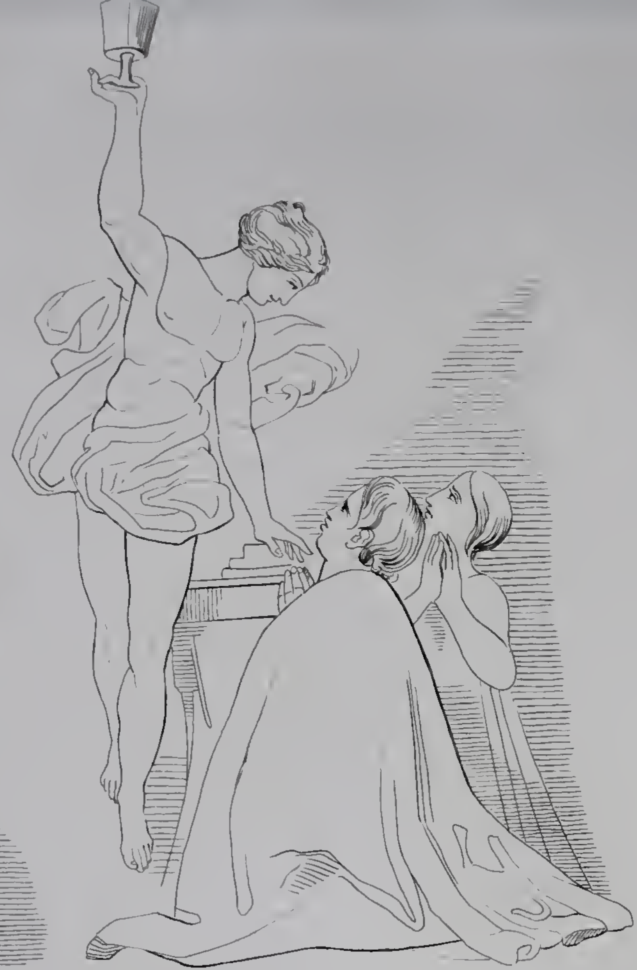
Efter Fransyskan.

Ännu ganska ung var jag synnerligen road af at höra berättas historier, isynnerhet spökhistorier, och om vintrarne försummade jag aldrig någon qväll at inställa mig på sådana ställen der jag var säker at höra berättelser, som väl skrämde up mig, men roade mig.

Under det jag beständigt hörde talas om spöken, började jag slutligen at tro på dem, och vid tolf års ålder hade jag icke vågat vid nattens inbrytande sätta min fot på kyrkogården: mina lekkamrater, i ställe för at rätta min barnslighet, roade sig at styrka mig i min tro, och försummade intet tilfälle at dugtigt upskräma mig.

Tillkomme Ditt rike. Ske Din vilja
så i himlen som på jorden

Vårt dagliga bröd gif
ofs i dag.

och förlåt ofs våra skulder, såsom
vi förlåta dem ofs skyldiga äro;

Vid fjorton års ålder kom jag i högskolan i Nancy. Mina nya skolkamrater kommo snart under fund med min rädsla för *folk ifrån andeverlden*, och de störste putsmakare hade i sinnet at roa sig på min bekostnad; de mera förståndige afböjde det, och beslöto at hellre rätta och uplysa mig. Vid slutet af mina skol-år hade de fått mig så långt, at jag icke mera trodde på gengångare och spöken; men jag hade likväl bibehållit en del af mina första intryck, och när jag kom nära en kyrkogård, var det mig omöjligt at öfvervinna en viss frugtan som gjorde at jag ryste.

Jag beslöt at under ferierne begagna tilfället at öfvervinna denna löjliga, paniska frugtan, och jag tog mig före, at nästan hvarje afton besöka icke endast vår socken-kyrkogård, utan jemväl grann-socknarnes.

Vid pass fjorton dagar hade jag hållit på med mina nattliga vandringar, utan at någon viste derom, när jag fick höra talas om et spöke, som visade sig alla nätter omkring klockan elfva på kyrkogården i B... Mitt beslut var genast fattadt at besöka det, och andra dagen på den utsagda timen begaf jag mig åstad.

En kyrkogård har någonting högst intressant: dessa grafstenar betäckta med mossa, dessa träkors, dessa täta buxboms-inhägnader och dessa grafskrifter, i hvilka arfvingarne tillägga den döde alla möjliga dygder när de väl begrafvit honom; men å en annan sida är det äfven ganska sorgligt och ger anledning til många betragtelser.

Jag påminner mig icke med hvilka jag sysslosatte mig när jag steg in i denna *de dödas sista fristad* för invånarne af den lilla staden B...; men hvad jag minns, är det intryck som en svart vålnad, stödd mot et stort hvitt kors som höjde sig i midten af kyrkogården, gjorde på mig. Jag var på vägen at må illa, och öfver en fjerdedels time tvekade jag at närma mig intil spöket; men ändtligen tog jag mitt beslut, och under det jag med långsamma, vacklande steg framskred, knäböjde jag bredvid detsamma, ty spöket låg på knä och gret på en grafvård.

När det slutat sin bön, reste det sig up och syntes förundradt, skrämdt af min närvaro — det var en ung flicka.

Hvad hon var vacker! hvilken djup smärta låg i hennes tårar! I det jag betragtade henne, glömde jag mig sjelf; jag var sorgsen, emedan hon var sorgsen, och mitt hjerta ville brista när jag hörde hennes snyftningar.

När hon såg mig be och gråta med henne, tackade hon mig med en blick, och i det hon satte sig på grafhögen, gaf hon mig et tecken at sätta mig bredvid henne.

Det är Adrian, sade hon, som älskade mig så högt, som hade blifvit min man, det är han som hvilar der . . . . min stackars Adrian! . . . . hvad jag högmodades öfver honom! Huru helsade icke alla på honom, när de sågo hans vackra emaljerade guldstjerna! ty den der stjernan var gifven åt förtjensten; min Adrian hade tjent Frankrike och Kejsaren.

Men oaktadt min vänskap, oaktadt sin välförtjenta ära, var han sorgbunden; en förskräcklig hemlighet låg tungt på hans hjerta, och denna hemlighet dolde han för mig, för mig hans vän, mig som han älskade så högt!

Ändtligen en afton, för en månad sedan, kom han til min far: hans ögon voro hvassa och stirrande; han tog mig så våldsamt i handen, at jag höll på at skrika, och satte mig i sitt knä; stora tårar flöto ur hans ögon, tårar som brände mig som elden; och under det han beständigt fäste sina förskräckliga blickar på mig, sade han:

— Marie, du vet huru innerligen jag älskar dig; välan! just derföre vill jag icke gifta mig med dig, ty du skulle bli vanhedrad derigenom. Denna hemlighet som jag dolt, skall jag nu ändtligen yppa för dig: min bror har nu blifvit öfverbevist och dömd som mördare, och om trenne dagar skall hans blod färga stupstocken! . . . . och han kramade mig som hade han velat krossa mina lemmar. — Farväl, farväl! Du får aldrig återse mig.

Dagen derpå sökte vi alla efter Adrian. Han fans utsträckt utmed en grop; en aflossad pistol låg ännu i hans hand.

Man beklagade honom: det var mig man bort beklaga, ty jag har lidit mycket alltsedan; men jag är beslutsam. Jag har åt honom låtit upresa detta kors, och snart skall en sten hölja grafven, på hvilken jag skall låta inhugga hans vackra namn Adrian och hans titlar: *Adrian, Legionär af Heders-Legionen.*

Och hon begynte på nytt at gråta.

Hvad denna en ung flickas kärlek var skön och ren, som sträckte sig ända til sjelfva den älskades namn! hvad hon var enkel och ljuf, denna barnsliga ambition, som ännu drömde om titlar och ärebetygelser för den som icke mera var til, var et intet!

Derpå läste hon åter några böner och sade, vändande sig emot mig: Farväl, min Herre; jag måste gå hem, ty min far kunde sakna mig, och det skulle bedröfva honom. Farväl, gå någon gång och bed på Adrians graf.

Mina ferier räckte ännu en månad, och under denna tid förflöt ingen vecka som jag icke flera gånger gick at besöka kyrkogården i B...; alla aftnar råkade jag der Adrians älskarinna, alltid mera sorgsen och så afmagrad, at jag började frugta, det fadern snart skulle få begråta et nytt offer för döden.

Aftonen före min afresa gaf jag henne tilkänna, at jag komme at lemna henne; denna underrättelse tycktes kosta på henne, ty jag hade blifvit hennes vän, hennes tröstare: jag hade bedt ihop med henne på sin älskares graf, och det föreföll henne som jag icke borde skiljas ifrån henne.

— Ännu en grämelse til! sade hon; ack min Gud! hvem skall hädanefter gråta på min graf?

Men jag återser Er om ett år.

— Om ett år . . . . innan kort finnes jag der! — och med fingret pekade hon på Adrians graf.

Vi skiljdes denna afton begge ganska sorgsna, och andra morgonen satt jag i diligencen som förer ifrån B... til Nancy.

Jag tänkte under detta långsamma år ofta på min vackra *vålnad*; men vågade icke förskaffa mig några underrättelser om henne, hvarken af mina slägtingar eller vänner, ty jag hade behållit min hemlighet för mig sjelf. Ändtligen inträdde med September månad mina ferier; jag lemnade Nancy högst otålig at återse kyrkogården i B..., och andra aftonen af min ankomst til min far, så snart tornuret slagit elfva, spatserade jag af til Adrians graf.

Allt som jag kom närmare kände jag huru häftigt mitt hjerta klappade och huru tungt jag andades, ty jag frugtade at finna ännu en graf bredvid den dit jag gick at åter bedja . . . men grafstenen var beväxt med mossa, äfvensom korsets fot, och icke utan möda kunde jag läsa inskriften: *Adrian, Legionär af Heders-Legionen;* allt gaf tilkänna at ingen väns hand nu mera kom dit hvarje afton, at pryda den med blommor och sköta buxbomen som omgaf den.

Jag återvände dit flera gånger, men beständigt utan framgång. Då beslöt jag at göra et besök i den lilla boningen der Marie

vistades med sin far. Jag fann der endast en bonde, som ganska beredvilligt genom sitt svar tillfredsställde min nyfikenhet.

Mamsell Marie, sade han åt mig; hon är gift för sex månader sedan med Capiten L..., *Riddare af Heders-Legionen*, och allt-sedan dess bor hon och hennes far på det vackra landtställe som ni ser der borta på kullen.

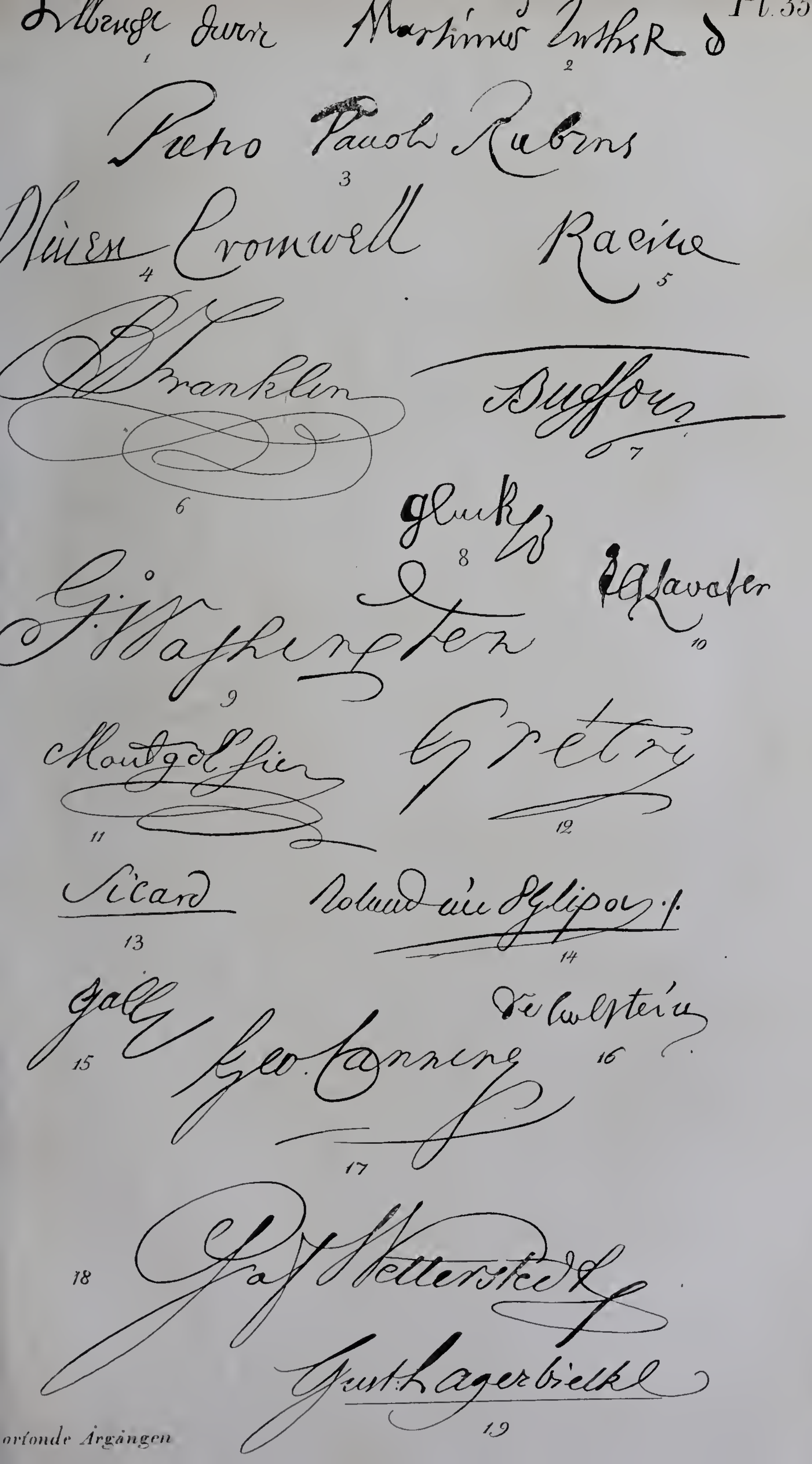
Victor.

Pl. 35.

Facsimile af märkvärdiga personers handstil.

N:o 1. *Albrecht Dürer*, född i Nürenberg den 20 Maj 1471, död d. 8 April 1528. Han var Guldsmeds-son, som gjorde stora framsteg i faderns yrke; men hans rådande böjelse för målarekonsten och gravyren, gjorde at han öfvergaf guldsmeds-yrket, och blef på sin tid den ypperste Målare i Tyskland, der han ännu anses för grundläggaren af Tyska Målare-Skolan. Han var dessutom skicklig Bildhuggare och Gravör.

N:o 2. *Martin Luther*, född i Eisleben d. 10 Nov. 1483, död derstädes den 18 Febr. 1546. Af fadern bestämd för lagfarenheten, öfvergick han dock til det andeliga ståndet, hvartil isynnerhet den omständigheten bidrog, at en hans bäste vän blef utmed hans sida ihjelslagen af åskan. Han gick derefter in i et Augustiner-kloster. År 1507 invigdes han til Prest, och året derpå kallades han til Professor i philosophien vid Universitet i Wittenberg. 1512 blef han Theologie Doctor. En resa til Rom til Påfven Leo X:s hof, jemte det skamlösa aflatskrämeriet som öfverallt bedrefs, föranledde honom 1517 at yttra sig deremot i 95 theser, dem han offentligen lät anslå. Han stämdes derföre af Påfven til Rom, men hörsammade icke stämningen. Efter åtskilliga skriftvexlingar utfärdade Påfven 1520, en formlig bannlysningsbulla emot Luther. Hans skrifter blefvo offentligen brände. 1521 uppträdde han inför en Riks-församling i Worms, der han segrande försvarade sina grundsatser. Han arbetade sedan, under många förföljelser, ifrigt på reformer i religions-utöfningen, aflade 1524 munkkåpan och gifte sig året derpå. Efter *Protestanternes Confession* på Riksdagen i Augsburg, 1530,

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19

utbredde sig Luthers reformation allt mer och mer, och efter det så kallade Tridentinska mötets beslut, 1545, var Lutherska lärans trosbekännelse allmänt stadgad.

N:o 3. *Peter Paul Rubens*, född i Cöln d. 20 Juni 1577, död i Antwerpen d. 30 Maj 1640. Son af en adelig Rådsherre, kom han i tjenst som Page hos en förnäm Grefvinna, hvilken tjenst han snart öfvergaf, för at egna sig åt sin böjelse för målarekonsten, i hvilken han blef en af de största mästare som funnits, hvadan honom enhälligt tillagts namnet af: Fursten för Nederländska Skolan. Han spelade äfven på den politiska skådeplatsen en betydlig roll, samt begagnades i flera beskickningar och afslutande af fredsfördrag.

N:o 4. *Oliver Cromwell*, född i staden Huntington d. 3 April 1603, död i London d. 3 Sept. 1658. — Cromwell egnade sig i början åt vetenskaperna, men ingick snart i militär-ståndet och gjorde falttåget 1622 vid Prinsens af Oranien Armé, samt bivistade sedermera belägringen af La Rochelle emot Fransmännen. Konung Carl I:s stridigheter med Parlamentet ledde honom in i poliken, och med lika mycken slughet som mod segrade han öfver de Kongl. trupperne, eröfrade Oxford, der han 1646 förmådde Parlamentet at dömma Konungen förlustig sin krona. Han höll derefter et segrande intåg i London, och följden af hans djerfhet och tiltagsenhet blef, at Carl I dömdes til döden och afrättades den 9 Febr. 1649. Sedan Cromvell jemval tilintetgjort Carl II:s försök at bemägtiga sig sin faders thron, regerade sedermera Cromvell hela England, under namn af Protector, ifrån 1653 til sin död 1658.

N:o 5. *Jean Racine*, född d. 21 Dec. 1639 i La Ferté-Milon, död d. 22 April 1699. Han var en af Frankrikes störste Skalder och tragiske Författare. Hans första tragedi: *La Thébaïde ou les frères ennemis* utkom 1664; hans *Alexandre* 1666; *Andromaque* 1668, och tid efter annan: *Bérénice*, *Britannicus*, *Bajazeth*, *Mithridate*, *Iphigénie*, *Phèdre* och *Athalie*. På Madame Maintenons begäran författade han *Esther*, som endast var ämnad at upföras af de unga flickorna i en upfostrings-anstalt i S:t Cyr, af hvilken Madame Maintenon var stiftarinna och föreständerska. Han har icke skrifvit flera än ett lustspel: *Les Plaideurs*.

N:o 6. *Benjamin Franklin*, född i Boston den 17 Jan. 1706, död den 17 April 1790. — Son af en fattig såpsjudare och ljus-

stöpare, måste han i ungdomen deltaga i dessa förrättningar; men han gaf sig dock i lära hos en boktryckare, och blef sent omsider sjelf boktryckare i Philadelphia. Under tiden hade han användt sina lediga stunder til läsning af nyttiga skrifter, insamlat gagnande kunskaper, och blef sjelf en lycklig författare i åtskilliga ämnen. Upfinningen af åskledare (1749) gjorde hans namn bekant och rygtbart öfver hela Europa. Vid slutet af 1760-talet utnämndes han til General-Postmästare öfver alla Engelska Colonier, hvarifrån han, i anseende til politiska förhållanden, afsattes 1775. Han deltog genom sina skrifter verksamt til sitt fäderneslands befriande ifrån Engelska öfverherrskapet, samt afslutade och underteckuade slutligen, med de Engelska Commissarierne, freden i Paris 1783, hvarigenom de Norr-Amerikanska Fristaternes sjelfständighet erkändes och fastställdes. Han var en tid Amerikansk Minister vid Hofvet i Versailles, men återvände til sitt fädernesland, der han, redan vid hög ålder, ännu deltog i allmänna ärenden intil sin död. De förenta Norr-Amerikanska Staternes Constitution är til större delen hans verk.

N:o 7. *Georg Ludvig le Clerc, Grefve de Buffon,* född i Montbar den 7 Sept. 1707, död den 16 April 1788. — Son af et Parlaments-Råd och ganska förmögen, använde han sin förmögenhet til resor och forskningar i natural-historien, samlade i flera år et dyrbart naturalie-kabinett, och utgaf slutligen en natural-historie, som grundlagt hans stora rygtbarhet.

N:o 8. *Christoffer Gluck,* född 1714 i öfra Pfalz på Böhmiska gränsen, död d. 17 Nov. 1787 i Wien. — Han hade från spädaste ungdomen helgat sig åt tonkonsten, och vardt deri en mästare, som ännu icke blifvit öfverträffad af någon i allt som angår Operamusik. Hans första Opera är *Artaxerxes,* som upfördes i Milano, och i Venedig gafs hans andra Opera, *Demetrius,* 1742. I England componerade han 1745 Operan *Jättarnes störtande.* Han vistades en längre tid i Wien, der han äfven gjorde sig fördelagtigt känd genom sina compositioner; men begaf sig til Paris, der hans Opera *Iphigenie i Auliden* första gången upfördes den 19 April 1774, som åstadkom en hel revolution i detta slag af musiken. Med lika framgång upfördes tid efter annan hans *Alceste, Armide, Orphé och Euridice, Iphigenie i Tauriden,* samt *Echo och Narcisse.* Hvilken

kännare och musik-älskare beundrar icke ännu dessa hans mästerstycken.

N:o 9. *Georg Washington*, född den 22 Febr. 1732 i Virginien, död d. 26 Dec. 1799. — Han var son af en välmående plantageägare i Virginien, och njöt en vårdad upfostran samt ingick i den såkallade Milisen. När stridigheterne emellan Engländarne och Fransmännen upstodo 1752, angående några fästningars anläggande vid Ohio, deltog han i fiendtligheterna, befordrades inom några år til Major och Befälhafvare för en liten trupp, med hvilken han försvarade sig modigt och klokt emot en öfverlägsen fiende. 1755 åtföljde han Engelske Generalen Braddon som Adjutant, och anförde sedan som Öfverste en Corps af Virginiska Skarpskyttar och frivillige, samt utmärkte sig som en skicklig partigängare i det lilla kriget. Han nedlade sitt befäl 1759, gifte sig och sysslosatte sig med sina planteringar. Sedan misshälligheterne emellan England och Nord-Amerikanerne utbrutit, ställde han sig i spetsen för Virginiens Milis, och den 19 April 1775 vann han vid Lixington den första seger. Af Congressen i Philadelphia utnämndes han til General för den ny-organiserade Armén, och i början af 1776 tvang han Engelske Generalen Howe at utrymma staden Boston. Efter flera lyckliga expeditioner, såsom vid Trenton, vid Princetown och isynnerhet drabbningarne vid Saratoga den 17 Oct. 1777, samt vid Yorktown den 19 Oct. 1781, blef freden sluten och underlecknad i Paris 1783. Efter fridens afslutande återgick han til privat-lifvet på sitt landställe Mount-Vernon i Virginien. När de förenta Nord-Amerikanska Staterne upgjorde sin Constitution, valdes han enhälligt til deras President 1789; återvaldes efter 4 år å nyo at bekläda samma embete til 1797, hvarefter han återvände til privat-lifvet. Washington kan med skäl kallas sin tids störste man, och hans namn blir oförgätligt för hvarje Amerikan och det land åt hvilket han skänkte friheten och, i samråd med Franklin, en lycklig Constitution. Förbundets hufvudstad bär hans namn.

N:o 10. *Johan Kaspar Lavater*, född i Zürich den 15 Nov. 1741, död der den 26 Sept. 1799. — Son af en aktad Läkare, men strängt hållen af modern, utvecklade han i ungdomen icke synnerliga anlag eller själsförmögenheter, utan fast mer var sluten inom sig och nästan blödsinnig. Han valde det andeliga ståndet och blef en aktad religionslärare och verksam Prest. Utom andra skrifter

af förtjenst, dem han utgifvit, har dock hans *Physionomik* gjort honom mest namnkunnig. När Massena den 26 Sept. 1799 åter intog Zürich, och Lavater just på gatan var sysslosatt at vederqvicka och dämpa de kringsvärmande Soldaterne, blef Lavater på et lönnmordiskt sätt skjuten af en Fransk Soldat.

N:o 11. Bröderne *Joseph Michel Montgolfier*, född 1740, död 1810, och *Jacque Etienne Montgolfier*, född 1745, död 1799, voro Pappers-Fabrikanter i Annonay i Frankrike, och gemensamt uppfinnare af Aerostatiska Machiner eller Luftbalonger, hvarmed de första försök gjordes 1783, hvilken upfinning sedermera blifvit fullkomnad, och hvars användbarhet i större scala ännu är föremål för speculationen.

N:o 12. *André Ernest Modeste Gretry*, född i Lüttich d. 11 Febr. 1741, död den 1813 i Paris. — Gretry visade redan vid 4 års ålder håg och anlag för musik. Han utbildade sig i Italien, och har tid efter annan componerat musik til 40 större och mindre Operor. Bland hans arbeten som mest behagat äro: *Den talande Taflan*, *Zemir och Azor*, *Caravanen* och *Richard Lejonhjerta*, hvilken sednare torde kunna anses som hans masterstycke.

N:o 13. Abbé *R. Amb. Sicard*, född 1742 nära Toulouse, död 1828 i Paris. — Han ingick i andeliga ståndet och blef Canonicus i Bordeaux, der han först bildade et Institut för Döfstumme, samt efterträdde 1789 Abbé de l'Epée såsom föreståndare för de Döfstummes Institut i Paris. Under skräckregeringen 1792 var han nära at bli guillotinerad, men undgick sitt öde genom sin rådighet, likasom han 1797, då han var dömd at deporteras til Cayenne, befriade sig derifrån genom flykten. Efter den 18 Brumaire (d. 10 Nov. 1799) fortsatte han sin verksamhet vid ofvannämnde Institut intil sin död. Han har bragt de Döfstummes undervisning i system.

N:o 14. Madame *Manon Phlipon-Roland*, född i Paris 1754, guillotinerad der den 18 Nov. 1793. — Hon var dotter af en föga känd Gravör. Genom et flitigt studerande af Grekiska och Romerska historien, hade hon sjelf utbildat sig och erhållit en liflig republikansk anda, hvadan hon också lifligt deltog i de stora hvälfningar, som ifrån 1789 inträffade i hennes fädernesland, hvartil hon fick mera tilfälle under den tid hennes man var Minister för inrikes ärendena. Efter Girondisternes fall, och sedan Jacobinerne

blifvit allrådande, invecklades båda makarne i de allmänna förföljelserna. Roland flyktade, men hans hustru blef qvar i Paris och måste bestiga schavotten. När Roland i Rouen fick veta sin hustrus öde, tog han lifvet af sig på en landsväg. Madame Rolands vetenskapliga förtjenster och stora charakter äro af efterverlden erkända, och ingen kan läsa hennes i fängelset författade Mémoirer, utan at göra åt hennes egenskaper full rättvisa.

N:o 15. *Johan Joseph Gall*, född 1758 i Tiefenbrunn, en liten stad i Konungariket Würtemberg, död i Paris 1828. — Han studerade Läkarevetenskapen och vistades länge i Wien såsom praktiserande Läkare, hvarmed han alltjemnt fortfarit, äfven under sitt längre vistande i Paris. Han har isynnerhet gjort sig namnkunnig genom sitt system och läran om hjernans organer.

N:o 16. *Fru Staël von Holstein*, född i Paris d. 22 April 1766, död der d. 7 Juli. — Redactionen har i förra Årgångens 7:de och 8:de Häfte lemnat et porträtt af henne, jemte en lefnadsteckning författad af Hertiginnan af Abrantès, och hänvisar sina läsare til densamma.

N:o 17. *Georg Canning*, född 1770 i London, död der den 8 Aug. 1827. Hans familj härstammar ursprungligen ifrån Irland. — Redan som Student var han medarbetare i Tidskriften *Microcosmus*, och 1792 äfven af *The weekly Examiner*. 1793 valdes han til Parlaments-Ledamot och 1796 blef han Under-StatsSecreterare. 1807 blef han Minister för utrikes ärendena, hvilken befattning han lemnade 1809. År 1812 valdes han til Parlaments-Ledamot för Liverpool, och 1813 updrogs honom en beskickning vid Hofvet i Lisabon. 1816 valdes han åter til Parlaments-Ledamot för Liverpool, och inträdde 1817 å nyo i Ministèren. 1822 utnämndes han af Directörerne för Ostindiska Companiet, til General-Guvernör öfver Companiets Stater, och inträdde samma år i Ministèren såsom Stats-Secreterare för utrikes ärendena. 1827 i Maj uphöjdes han til förste Lord af Skattkammaren, men dog samma år. Canning anses för en sin tids utmärktaste Statsman och Parlaments-Ledamot.

N:o 18. *Gustaf af Wetterstedt*, född i Wasa d. 29 Dec. 1776, död d. 15 Maj 1837. — Son af Presidenten Friherre af Wetterstedt, kom han vid 16 års ålder i krigstjenst, hvarifrån han på begäran erhöll afsked 1798. Redan 1796 i Nov. hade han blifvit antagen

til E. O. Cancellist vid Utrikes-Expedition, gjorde 1797, 98 och 99 en utrikes resa. 1800 Härold vid Nordstjerne-Orden; 1801 Andre Secreterare i Kabinettet för utrikes ärendena; 1803 Ambassad-Secreterare i S:t Petersburg; 1805 Kammarjunkare och Kabinetts-Secreterare; 1806 Friherre jemte fadern. Archivarie vid Kgl. Maj:ts Orden; Riddare af Nordstjerne-Orden; 1809 d. 9 Juni StatsSecreterare och t. f. Hof-Canceller; s. å. d. 29 Juni Hof-Canceller; 1810 Commendör af NordstjerneOrden; 1811 en af de Aderton i Svenska Akademien; 1815 Seraphimer-Riddare; 1818 En af Rikets Herrar; 1819 erhöll Grefve-värdigheten; 1824 Utrikes Stats-Minister; 1830 Canceller vid Kongl. Maj:ts Orden. Hans Exellence hade dessutom följande utländska Ordnar: Ryska S:t Andreæ, S:t Alexander Newskys samt S:t Annæ-Ordens 1:sta Klass; Storkorset af K. Grekiska Frälsarens, af K. Hannoverska Guelpher-Orden, samt af K. Franska Heders-Legionen; K. Preussiska Röda Örns Ordens första Klass, Commendör med Storkorset af K. Österrikiska Leopolds-Orden. — Naturen har utrustat få menniskor med et ljusare och klarare hufvud, et ädlare hjerta, en lyckligare talang at uttrycka sig, mer humanitet och älskvärdhet, än Herr Grefve af Wetterstedt.

N:o 19. *Gustaf Lagerbjelke*, född i Mars 1777, död i Stockholm den 24 Maj 1837. — Han var andre sonen af Öfver-Amiralen m. m. Grefve Johan Gustaf Lagerbjelke. Efter idkade studier vid Upsala Universitet, blef d. v. Friherre Gustaf Lagerbjelke E. O. Cancellist i Cancellie-Collegii-Expedition; 1794 Copist; året derpå Cancellist, och 1796 Andre Secreterare i Kabinettet; 1798 Kammarjunkare; följde 1800 i Nov. med f. d. Konung Gustaf Adolph til S:t Petersburg, der han s. å. den 13 Dec. blef Commendör af S:t Johannis af Jerusalem Orden; 1801 Kabinetts-Secreterare; 1802 Riddare af Nordstjerne-Orden; följde 1804 med f. d. Konungen til Baden, och utnämndes der, i Carlsruhe, til Stats-Secreterare; 1805 Ledamot i Allmänna Ärendenas beredning; 1806 under någon tid t. f. Hof-Canceller och Ledamot i Kongl. Regeringen; var derefter tjenstfri och bodde på sin landtegendom Signilsberg; 1809 den 25 April Ledamot i TryckfrihetsComitén; s. å. d. 2 Maj HofCanceller; s. å. den 29 Maj Stats-Råd; s. å. den 17 Juni En af de Aderton i Svenska Akademien; s. å. den 3 Juli Commendör af Nordstjerne-Orden; 1810 Konungens i Sverige Envoyé Extraordinaire til Frankrike och Kejsar Napoléon; återkom derifrån 1814, och blef på egen

begäran entledigad från StatsRåds-Embetet; 1821 uphöjd i Grefligt stånd; 1822 Serafimer-Riddare; 1823 förordnad til förste Directör vid Kongl. Maj:ts Spektakler; 1825, i Juli, En af Rikets Herrar; 1831 i Nov. ånyo StatsRåd. — Hans Exellens Grefve Gustaf Lagerbjelke hade et ljust hufvud, var en utmärkt Diplomat och en lycklig Talare.

Logogrif. *)

Til hvar och en med tålamod,
Uti min park, en bjudning gälle!
Tag ej mitt ord för öfvermod:
Det är et skönt och hjertligt ställe.
Bosquetter, hvilor i hvar vrå,
Surpriser (som ej surprenera),
Små täta kabinett för två,
Salonger rymliga för flera;
Allt ordnadt är på bästa sätt
Til eget val, at deraf njuta.
Tycks gissningen ej lagom lätt,
Så står det alltid fritt at sluta.

En verldskänd flod på verldskänd strand.
I Fransman's språk et namn på regel.
Et tecken uppå mångens hand.
Du ser det i hvarenda spegel.
Uppå en väg det måttet är.
En qvalmig dag kan deraf svalkas.
Det landets Konung endast bär.
Den nalkas det, som til oss nalkas.
Til tafatt dotter modrens bud.
En skön och nyttig jordens gåfva.
Et enkelt sätt at frugta Gud.
I tanden — hindrar det at sofva.
För dina göromål det sky!
Et bud til dem för mycket prata.
Et djur, som alla gerna sky.
En smaklig fisk, som många rata.
En egenskap hos dygdens vän.
Må hvar få sin, som han den önskar.
Et tiltal, icke allmänt än.
En mark der ingen blomma grönskar.

*) Red. torde kunna i omvändt förhållande använda Ehrensvärds yttrande i företalet til sin Italienska Resa: Denna Logogrif vore i sanning för lång, om icke andra Logogrifer voro för korta.

En proportion, en qvantitet.
Allting som kan med händren fattas.
Et ord af stor betydenhet.
En sång-not, som är värd at skattas
Vi böra vara; Gud det är.
Poetens fyllnad uti rimmen.
Af snickarn mest det brukas plär.
Af fiskarn, då han fuooit stimmen.
Et tiltal af den miosta art.
Det höres ej bland goda vänner.
Om vackert, har det skälig fart.
Et älskadt namn, som barnet känner.
Så folkets Hufvud hette förr.
Så åskans Gud i höga Norden.
Ack! må det bo inom hvar dörr!
Må snart det rotas ut från jorden!
Et verktyg visst til måogen släng.
Et ök det klär, en man dess värre.
En titel för en engelsk dräng.
En titel för en engelsk herre.
En titel för en spansk seignör.
En titel högst för någon maka.
Den stora ögon fått, det gör.
För drinkarn ej så ondt at smaka.
Rätt ofta lyckan går så bär.
Så minst, som största växteos ända.
Et ludet djur, som skogen bär.
Et namn, hur man det än vill vända.
Et oljud, i en landsorts språk.
Uti en ann's, et ord för *löpa*.
Bekymmer blott och tråk och bråk.
Et puogens fel då man vill köpa.
En stor förtjenst hos hvarje väg.
Et hjertligt ord för egoisten.
Om du det har, så sanning säg!
Et nec plus ultra af Juristen.
För mig det är en helgedom.
För dig det bör så äfven vara.
Det var ju Cæsars slut i Rom.
Det ädlaste vi ha at spara.
Här finns det på hvarenda rad.
Det är et annat namn på ställe.
Komplett, det fiskaren gör glad.
Dess smak och bruk i köken gälle.
Det säges ej om der man är.
Musik ej finnes det förutan.
Venedigs älskande det bär.
En bildad är det aldrig utan.

För frossaren en dyrbar lem.
Et missbruk utaf anletsdragen.
En hufvudsak vid Riddarns hem.
En qvinna, det är klart som dagen.
Från fordomsmagt, en vålnad än.
Från hjertats vän hvad fröjd at höra!
Hur skönt at säga det igen!
Så hågen är at synder göra.
Et mindre vackert slag af sång.
Et foster utaf skaldens låga.
Hur skön dess skugga mången gång!
En håg at allt för målet våga.
En bragd af hjeltens tapperhet.
Et värf, ej alla lemna nöjda.
Blott tre det göra, som du vet.
En titel at den trägne fröjda.
Et ord, hvars verklighet ej finns.
Rätt mången ej dess lagom känner.
En simpel fisk, om rätt jag minns.
Et spratt för lottospelets vänner.
Et epithet för en barbar.
En skylt uti litteraturen.
Et nummers namn i äldre dar.
Blott hjelten är det i naturen.
En dygd, som är en vana blott.
En motsats af det förra bara.
Fyll den som kommit på din lott!
En tankens form, kan tanklös vara.
Uti en landsort namn på höjd.
Af Wallhalls-Gudarne den störste.
En vädervexling, hastigt röjd.
Af magens njutningar, den förste.
En älskad frukt i Nordens skog.
Det bli, de *Aderton* ej hinna.
Det skönsta öfver Eden log.
I Fabeln Jofurs älskarinna.
Det bud som tålamodet ger.
Servis för kre'tur, hela raden.
En vigt, som man i kryddbo'n ser.
Af mera vigt, ju mindre staden.
Den blinde, som med snillet såg.
Den äldsta modren uti slägten.
Den stad som håller handelns våg.
Månn' Disa gillat det til drägten?
En man af Biblisk rygtbarhet.
Den som kan muntra sig och flera.
Så börjas först all växtlighet.
Et öppet fält at chikanera.

En pragtfull stjernbild i det blå.
Oxbäraren, som Grekland prisar.
Det önskas ej, men ropas på.
Man kan ej göra det på isar.
Hvad gjorde den som slogs ihjel?
Hvad tjufven, när han kom til skatten?
Hvad den som skrattade, alltväl?
Hvad smakar sött som sjelfva katten?

Natur och konsten gjort förbund
At daning gifva åt det hela;
Med skäl de yfvas åt den lund,
Der begge lika välde dela:
Och vill du veta lundens namn,
Skall Riddarholmen vägen visa;
Förtro dig i en Ångbåts famn,
At stället, om ej gåtan prisa.

Anonyme.

Ordet til Logogrifen i föregående N:o är *Änkling*, hvarutaf: *lin, äng, lik, länk, kil, kli, knä.*

Pl. 36.

Mode-Costymer för Damer och Barn.

Fig. 1. Rishalms-hatt med en paradisfågel; klädning af *Mangolienne*, garnerad med svarta sammets-remsor; mantille af samma tyg och garnerad på samma sätt; hvita handskar, svarta skor.

Fig. 2. Costym för en liten Gosse.

Fig. 3. Hatt (*capote*) af tyll; klädning af rutigt sidentyg; mantille af organdi, garnerad med bandroser och band i sömmarna; svarta skor.

Fig. 4. En Capote, i det närmaste lik föregående figurs, sedd framifrån.

Fig. 5 & 6. Olika slags mössor prydda med band.

Fig. 7. En pelerine med axelstycken och bandroser.

Fig. 8. Rishalms-toque prydd med en paradisfågel och en resilla inunder.

Stockholm,
Tryckt hos *Carl Deleen*, 1837.

rtonde Årgången.

Och inled ofs icke i frestelse

utan fräls ofs ifrån ondo, ty. et, et

N:o X.

MAGASIN

för

Konst, Nyheter och Moder.

October Månad 1837.

Pl. 37.

Slutet af Flaxmans tekningar til bönen Fader vår, jemte en annan Mythologisk af honom.

Ingen förklaring eller commentar finnes öfver dessa Flaxmans tekningar til bönen Fader vår; han har säkert trott, at hans poetiska upfattning, at figurligen föreställa dessa enkla ord af den mest fullkomliga bön, skulle snarare genom en förklaring förlora en del af sin tydlighet, och at det vore bättre öfverlemna åt enhvar, at efter egen känsla och hjertats böjelse göra sina commentarier deröfver. Oss tyckes at man enklast kunde classifiera dessa 7 tekningar på följande sätt: *Bönen, Tilbedjandet, Saligheten, Försynen, Förlåtelsen, Nåden, Återlösningen.*

För at sätta våra läsare i tilfälle at äfven bedömma Flaxmans sätt at upfatta ämnen ur Mythologien, bifoga vi nederst på planchen en tekning af honom, föreställande Mercurius som förer Pandora ned til jorden. Vi torde få återkalla i minnet fabeln om Pandora.

Jupiter, vredgad på Prometheus, derföre at han varit nog djerf at göra en menniska och stjäla elden från himlen, för at gifva henne lif, befallde Vulcanus at af jord och vatten göra en skön qvinna, i hvilken Jupiter sjelf blåste lif, och sedan lät presentera henne för hela Gudaförsamlingen. Alla Gudamagter beundrade den nya varelsen, och något hvar ville begåfva henne. Minerva iklädde henne en klädning af bländande hvithet; Timarne betäckte hufvudet med en slöja och blomster, samt en gyldene krona ofvanpå; Mi-

nerva lärde henne alla de slöjder som tilhörde hennes kön; Venus omgaf henne med tjusningens allmagt, med det oroliga begäret och de besvärliga omsorgerna; Gratierna prydde hennes barm; Mercurius gaf henne talgåfvan och konsten at dermed intaga hjertan. Sedan Gudarne gifvit henne hvar sin skänk, fick hon namnet Pandora, *den allbegåfvade*. Jupiter gaf henne en val tilsluten dosa, befallde henne at bära den til Prometheus, och derefter förde Mercurius henne sjelf ned til jorden.

Denna luftresa har Flaxman återgifvit i sin tekning så som han tänkt sig den, och i sanning är den icke så luftig, så lätt, men säkert sväfvande, at man med mera trygghet skulle vilja göra en sådan färd med Mercurius, än med våra ännu til en del ofullkomliga Aërostatiska balonger. — Men låtom oss följa Pandora på sin beskickning.

Prometheus, som misstänkte något svek, ville hvarken emottaga Pandora eller dosan, och bad sin broder Epimetheus at för all del icke emottaga något af Jupiter. Men allting glömdes då Epimetheus fick se den sköna Pandora, och han gifte sig med henne. Den olycksfulla dosan öppnades, och nu utflöt allt det onda och alla de brott, hvilka sedan likt en syndaflod öfversvämmat den olyckliga jorden. Man skyndade at sätta locket på dosan, men det var för sent; endast *Hoppet stannade qvar på botten.*

Lilla Lina.

»I trädgåln, Lina lilla!«
så sade Mamma öm —
»spring ej så yr: lek stilla,
ej hatt och handskar glöm!«
Hon lade til:
»den som förstår
och icke vill
i unga år
hörsamma
sin Mamma,
den hör ej heller Gud!«

Och Lina sprang och lekte,
men glömde sig ibland;
fritt vinden henne smekte
och soln stack kind och hand.
Men en gång kom
hon in så brådt,
hon ser sig om
til Mamma blott,
så sällsam,
beställsam,
så menande hon kom.

»Vet Mamma! ack, jag hörde
i trädgården nyss Gud:
en liten fågel förde
från Himmelen Hans bud.
Uppå en qvist
han satte sig:
han sjöng — och visst
han mente mig:
otroligt,
för roligt,
han såg alltjemnt på mig.

Jag gick små krokar många,
han satt så nöjd, så tyst —
jag tänkte honom fånga,
jag ville honom kysst.
Men ack! från ros
til ros, — från träd
til träd, — sin kos
den Ängeln med
små vingar
nu svingar
mot Himlen, til sitt hem.

Jag lyssnar: »Lina, Lina!«
han varnade så ömt,
ty hatt och handskar mina
han såg jag hade glömt.
Jag sprang strax hem
på varningen
at hemta dem;
jag kom igen:
den Ängeln
på stängeln
då tycktes bli så nöjd.

Ack, Mamma! vill du lära
mig flyga *så* dit opp!«
»Mitt barn! ej vingar bära
blott själens Tro och Hopp.
Men redan här,
min lilla vän,
en Himmel är,
jag vist dig den:
de rena
allena
se Himmelen och Gud.

I hvarje minsta blomma
du skåda kan Hans skrud:
med fåglar små, som komma,
du tala kan med Gud;
om du är snäll
och ren och god
til lifvets qväll
i oskulds mod.« — —
»Tack, Mamma!
detsamma
jag aldrig glömma vill.«

Edmund.

Pl. 38.

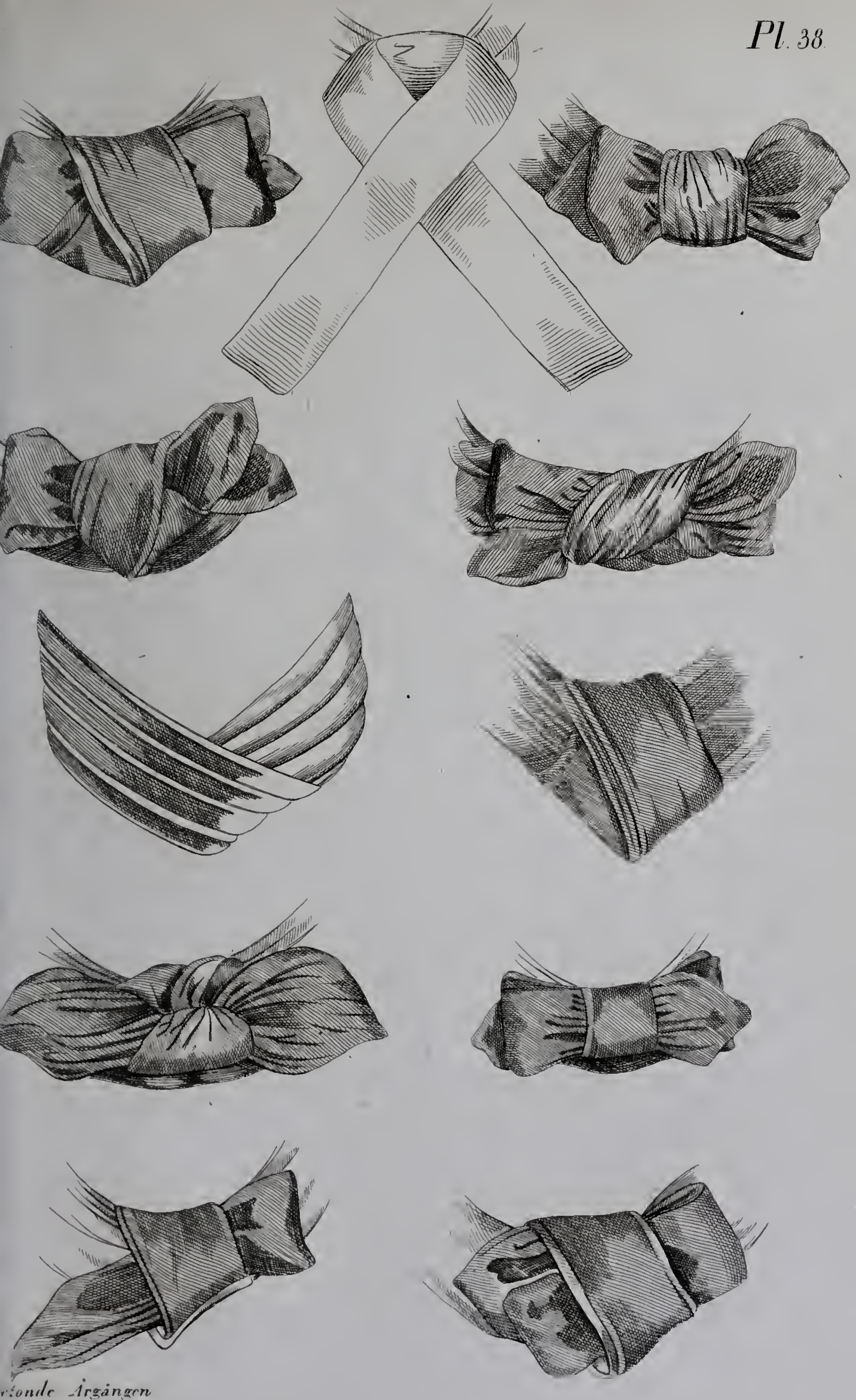
Herrarnes halsdukar.

Konsten at knyta sin halsduk (cravatte) har i sednare tider gjort stora framsteg, och sättet varierar på så mångfaldigt vis, at Red. trott sig böra, i en särskilt Planche, meddela några nyare slag deraf, ur Hr *Dufours* fabrik i Paris. — Det torde icke behöfva nämnas, at dessa knytningar icke kunna göras under det man fäster eller lindar halsduken omkring halsen, utan at knutarne äro förut slagna och hopfästade, så at halsduken fullt färdig fästes kring halsen och sammanhålles bakföre med några små band eller et spänne. Utom hvad man således vinner i elegans och smakfullhet i sjelfva knytningarnas form, vinner man äfven betydligt i tid — tvenne oskattbara fördelar i fråga om et nytt mode. — Tygsorterne äro til större delen släta eller rutiga sidentyger.

En sann händelse i det sköna Italien.

På en resa til Italien, som Hertiginnan af Abrantès gjorde mot hösten år 1817, berättade värden på *La Storta* (sista post-stationen innan man från Schweiz kommer til Rom) henne följande händelse, som några veckor förut tildragit sig vid *Terni*, i närheten af Rom.

»En resande Engelsk familj anlände från Neapel til Rom, och beslöt at der tilbringa vintern och en del af våren. Äldsta dottern af denna familj hade nyligen blifvit gift i Neapel med en M:r *Bishopp* (jag påminner mig icke nu den unga frans eget familjnamn). En dag hör hon omtalas det sköna vattenfallet vid Terni, och yttrar sin önskan at fara dit. Mannen föreslår sin svärmor och sin svägerska at göra dem sällskap, men som de icke hade lust at följa med, reste mannen med sin unga fru, endast åtföljde af en kammarjungfru. Anlända til Terni, utan någon escort, hvilket man likväl rådt dem göra, togo de nattläger på värdshuset i Terni, och följande morgon kl. 5 begåfvo de sig åstad til vattenfallet, dit de anlände i samma stund som den upgående solens första strålar försilfrade cascaden, glänsande af regnbågens skiftande färger. Mannen satte sig at måla denna scen, nederst och midtemot sjelfva fallet,

…tonde Årgången

på det stället der några störar bilda et stängsel emot jordraset ... De hade en vägvisare med sig, som föreslog den unga frun, under det mannen ritade, at stiga något högre up ibland klipporna, för at se fallet ifrån en annan ståndpunkt: hon följde hans råd.

Man känner hvilket buller begge floderne *) åstadkomma genom deras fall på klippan: de likna kanonskott, som, uprepade, återstudsande höras många gånger ... M:r Bishopp, sysslosatt med sitt arbete, såg endast på sitt föremål ... På en gång tror han sig liksom på afstånd höra et barns skrik ... han tittar sig omkring, ser ingenting och fortsätter sitt arbete .... Skriket höres å nyo, men mycket starkare, förmodligen gjorde förtviflan det mera genomträngande! ... Då lägger M:r Bishopp arbetet ifrån sig, stiger up och ser sig omkring samt up åt klippan .... Han får se sin hustru emellan tvenne karlar, hvilka släpa henne emellan klipporna, til venster om vattenfallet ... Han skyndar efter dem; men ovan at klättra på de af morgondaggen och cascaden våta klipphällar, halkar han ofta stora stycken tilbaka och förlorar sin hustru ur ögonsigtet, hvars nödrop jemväl försvunno för hans öron .... En stund derefter kommer vägvisaren, blek, förstörd och mörbultad, utvisande genom sitt utseende at han, så mycket möjligt varit, gjort motstånd ... Darrande som et asplöf, viste han i början icke hvilket råd han skulle gifva M:r Bishopp, som i sin förtviflan var nära at störta sig i afgrunden. Slutligen beslöt han at återvända til Terni och rådgöra med ortens autoriteter .... Första Magistratspersonen, *Podesta*, svarade honom, at dylika händelser icke voro ovanliga. »Min Herre får säkert underrättelser af dem längre fram på dagen,« sade Rådsherren ... Men, invände M:r Bishopp föraktligt, Ni måtte väl låta gripa dessa bofvar! — Det vilja vi nog akta oss före, sade under et spottskt småleende Podestan; huru skulle vi väl sedan bära oss åt för at ha någon den minsta communication med röfrarne? — Nej, *en parlamentär bör vara tryggad.* —« Och Ni kan undra derpå, at Ni i edra städer äro blottställda liksom i de vildaste skogar, utropade Engelsmannen, högst förvånad af denna ytterlighet af corruption och skamlöshet.

Under dagens lopp fick M:r Bishopp också verkligen et bref sig tilstäldt. Uti detta bref gaf man honom tilkänna, at han skulle

*) Veloni och Teverone.

återfå sin hustru emot en lösepenning af 600 piaster i silfvermynt, som borde deponeras på samma sten der han sutit och ritat. Man tillade at intet ondt skulle hända hans hustru; men at om åtta dagar, räknad ifrån denna, penningarne icke voro lemnade, skulle han aldrig mer få återse henne.

Vid genomläsandet af detta bref, som för öfrigt endast var en copia af en mängd dylika i samma stil, höll M:r Bishopp på at mista förståndet. Magistrats-personen i Terni hörde på hans klagomål, men under det han ryckte på axlarna, rådde honom at genast gå i författning med sin banquier om summans utbetalande. »Men, svarade Engelsmannen, jag har icke en obegränsad credit, och fruktar at min banquier icke har summan af 30,000 Francs inne för min räkning.« — Hvem är Herrns banquier? — »Torlogna.« — Ack, han crediterar Er nog några tusen piaster til en så vigtig angelägenhet som denna; ty dessa bofvar slå icke af en paolo på hvad de begära. Förmodligen känna de at Ni helt nyligen blifvit gifta (de voro verkligen ännu i smekmånaden), och derföre kostar det Er 30,000 francs.

M:r Bishopp, för at icke förlora något ögonblick, red i sporrstreck til Rom; han var i en förskräcklig ångest, hvarom endast de kunna göra sig et begrepp, som hafva en ung och vacker hustru som man tilber . . . Hans banquier erbjöd honom sin credit. Men det fans vid denna tid i Rom en fridens och hjelpsamhetens Ängel för alla hennes behöfvande landsmän; så snart hon fick kunskap om Misstress Bishopps händelse, gick hon til dennas mor för at erbjuda henne sin kassa, och hon var likväl icke rik: detta var Hertiginnan af Devonshire! . . . men allt var redan upgjordt. — Slutet af denna händelse är högst bedröfligt . . . M:r Bishopp återvände til Terni, han bar sjelf påsen med piastrarna och lade den på den anvista stenen . . . Den olycklige gick i fjorton dagars tid, ofta och åtskilliga tider om dygnet, til stället — men fick ingen underrättelse om sin hustru, och aldrig har man fått veta hvart denna olyckliga qvinna tagit vägen. Hennes man hade likväl inom fyra dagar varit tilbaka til Terni, och bofvarne hade gifvit honom åtta dagars tid; intet misstag kunde ägt rum, ty tiden var icke utsatt med siffror, utan med bokstäfver. Man kan nästan icke ha mer än en tanke om saken, och den är förskräcklig för den olycklige gifta mannen! . . . Jag vågar icke anförtro den åt papperet!«

Den glädtiga Philosophiens Låf.

Le rire est bon pour la santé,
Et me moquer des sots, entre dans mon régime.
Voltaire.

Democritus dock hade rätt,
Som skrattade åt hela verlden!
När jag ser dårskapen och flärden
Gör jag precist på samma sätt.
En skonsam glädtighet mig fattar,
Jag klandrar ej — jag bara skrattar.

Heraclitus förgäfves gret
Åt fel och svaghet åt sin nästa;
Han störde blott sitt eget bästa,
Blef surögd, tråkig, som man vet,
Och trottsande hans ömma tårar
Blef verlden lika full af dårar.

En anda sjuklig, vemodsfull,
Allt mer och mer omkring sig griper,
Den vise klagar, skalden piper,
Och verlden blir af jemmer full.
Fritt hvem som vill må mjeltsjuk vara
Och pjunka ömt — jag skrattar bara.

En skald i nya tidens drägt
Passion och känsla öfverdrifver,
Om brott och fasor rysligt skrifver,
Ty skräck och jemmer gör effect.
För denna smak jag ledsnad hyser
Och skrattar hellre än jag ryser.

En *Voltaire* deremot vi sett
Som skald och philosoph, men rolig,
Med löje och satir förtrolig,
Sitt slägte mången aga gett.
»Le åt en narr här til dicten,
»Och skratt ger helsa;« sjöng poeten.

Förtjenar *Molière* ej et pris,
Som verldens dårskap så beskattat
Och åt dess fel och villor skrattat?

Tro mig han var en glädtig vis,
Som med den lätta, glada sången
Har roat och förbättrat mången.

Åt våra lyten *Piron* log;
Blott så var hans manér at klandra,
Och se'n han roat sig och andra,
Et epigram til grafskrift tog; *)
Han lustigt blickat kring i verlden
Och glädtigt for den sista färden.

När *Kellgren* Mina Löjen skref,
Han säkert verkade långt mera
At fel och villor corrigera,
(Och säkert mera omtyckt blef,)
För denna qvicka, glada agan,
Än om han höjt en dyster klagan.

Ja, glädje och philosophi
Bör gå tilsamman, är min mening;
De bilda en så skön förening
Och borde verldens lycka bli;
Ty vishet klädd i glädtigheten
Mest skulle gagna menskligheten.

I vitterhet, i poesi,
Allt öfverspändt blott känslan sårar,
At skräma folk, at gjuta tårar
Kan sällan något nöje bli,
Och sorgen blott vårt sinne mattar. —
Nej, visast den som bara skrattar.

Det hade aldrig funnits krig
Och mord och rån, försåt och strider,
Om menn'skan uti alla tider
Helt glädtigt vandrat på sin stig,
Med sina värf sig lugnt befattat,
Haft mindre bråk, och mera skrattat.

Jag skrattar ofta då jag ser
Den rike trög och tungsinnt vandra;

---

*) *Ci gît Piron, qui ne fut rien*
Pas même Académicien.

Åt *dem som styra* för oss andra
Jag skrattar ändå mycket mer;
Jag skrattar åt en lärd vid boken,
Så väl som åt den yra token.

Väl den vid nyttigt tidsfördrif
Och med et rent och sorgfritt hjerta
Ej har känt ånger eller smärta,
Men skrattar bort sitt hela lif
Och glädtigt andras sällhet danar!
Men ej sin egen vishet anar.

Ch...

Pl. 39.*)

Maskerad-Costymer.

Vi torde icke behöfva några förklaringar öfver dessa Costymer; de äro lättfattliga och smakfulla, och derigenom är deras användbarhet tilräckligen constaterad för våra läsare af begge könen, som äro i tilfälle at betjena sig deraf, innan vi lemna nyare och tiläventyrs mera omtyckta.

Ruter Kung.

Novell af E. Scribe.

Det var på en lysande bal, och begge sutto utmed marmorspiseln och språkade med hvarandra. Prata i ställe för at dansa! I deras femtonde, högst sextonde år! Samtalet måste vara ytterst intressant, och redan denna tanke retade min nyfikenhet at lyssna. Detta var nu väl icke tilbörligt; men för hvem vore det väl tillåtet at vara nyliken, om icke för en Theater-Skribent? Hvad som är et fel hos andra, blir för honom en skyldighet; han måste lyssna ... vore det också endast i anseende til hans yrke ... men dessutom voro begge flickorna så vackra, så eleganta! I deras hållning, i

*) Genom misstag har denna Planche fått en origtig numerering, och bör vara 39 i ställe för 35, som nu finnes på densamma.

deras blickar låg så mycket behag, så mycken naturlighet; de syntes så glada, så obekymrade om sin framtid, at man ovillkorligen för deras räkning måste tänka på deras framtid. Den ena, en blondine, talte lifligt, men icke högt; den andra, med vackert svart hår, hörde på med sänkta blickar, under det hon plockade bladen af den bukett hon höll i handen ... Påtagligen blef hon tilspord om något ... hon ville icke svara, och strax derpå slog hon up sina vällustiga blå ögon, som tydligen tycktes säga hennes vän: *jag bedyrar dig at jag icke förstår hvad du menar;* och den andra svarade med et småleende, som jag uttydde sålunda: *det får så vara, men det tror jag icke.* Oaktadt jag trodde mig hafva gissat til samtalsämnet, hade jag dock obeskrifligt gerna velat vara dem närmare, för at kunna höra det bättre. Frun i huset förskaffade mig tilfälle dertil, i det hon kom och bjöd mig et kort til et parti Whist. Jag tycker icke om Whist och spelar det mycket illa, men denna gången tog jag genast emot kortet. Whist-bordet stod nära intil spiseln, och ödet ville at jag kom at sitta så, at min stol stod strax bakom begge flickornas, som pratade med hvarandra utan at bry sig om oss. Hvad är för unga flickor en bal? De tänka blott på andra flickor, paryren, contradansar och curtisörer ... de kortspelande ingå icke i deras räkning, de äro såsom vore de icke til för dem; det är blott fyra stolar som fylla rummet. — —

» — Hvad? har du aldrig tänkt derpå?

» — Nej!

» — Icke en gång i drömmen?

» — Då har jag icke tid. Jag sofver så gerna.

» — Och din mor har icke heller talt med dig derom?

» — Hitintils icke.

» — Jag, jag har redan afslagit tvenne tilbud.

» — Och hvarföre det?

» — De voro icke nog förmögna. Jag vill ha en som är rik ... Och du?

» — Jag önskar mig en ung och snillrik.

» — Bah! snillrik; hela verlden har snille nu för tiden .... Min måste hafva en förnäm hofsyssla, på det jag må kunna bli presenterad vid Hofvet.

» — Du önskar ingenting mera?

»— Nej ... Vid et sådant tilfälle skulle jag klöda mig ytterst graun.

»— Hvad, du tänker blott på klädseln vid frågan om giftermål?

»— Ja, det gör jag.

»— Och på din man ...!«

Herre, skrek min medspelare, har Ni då ingen klöfver?

— Åh jo.

Nå så betjena då klöfver.

— Jag ber om förlåtelse ... Jag hörde ... jag ämnade säga, jag tänkte på spelet och räknade efter huru många klöfver som redan voro ute.

Emedlertid hade jag förlorat några strofer af samtalet, som alltjemnt fortgick bakom min stol.

— »Älska ... visserligen ... allt som det faller sig ...

— Men kärleken är likväl hufvudsaken.

— Tror du det?

— Derföre måste han vara ungefär vid mina år, i det närmaste ha samma tycken som jag och tiläventyrs samma fel ... derigenom blir han mera benägen at öfverse med mina. Hans fel förlåter jag honom alla i förhand .... blott han uprigtigt älskar mig och *endast mig*.

— Min Tante säger at det är omöjligt.

— Och hvarföre det? jag, ack jag skulle älska honom så innerligen.

— Är du ifrån dina sinnen?

— Det är min pligt, och denna pligt förefaller mig så lätt, så ljuf...

— Och om han uphör at älska dig?

— Så skulle jag likafullt älska honom ... det är också min pligt.

— Och om han bedroge dig?

— Ack, då skulle jag dö af sorg ... men likafullt älska honom.«

Vi förlora ju det ena spelet efter det andra, skrek min medspelare .... Jag lacherar hjerter och har ju tydligen visat at jag är renonce i den färgen; men det bryr Ni er icke om.

— »Hvad gör det?«

»Hvad gör det! Jag hade handen full med små trumf, hvilka genom ert spel blifvit onyttiga.«

— »Hvad är det för ondt deri?«

»At vi tappa.«

— »Ni måste ha öfverseende med mig, jag är endast en nybegynnare. Det är min skuld at ni tappar;« men jag tänkte vid mig sjelf, at jag genom honom hade tappat långt mera, derigenom at han hindrat mig höra slutet af samtalet, ty flickorna hade medlertid stigit up ifrån sina stolar. Jag följde med mina ögon den ena, ty hon hade lifligen intresserat mig. Jag ville fråga efter hennes namn, men vågade det icke.

»Cecilia,« sade i detsamma et långt och magert fruntimmer med en stolt upsyn, »tag din shawl, vi skola fara nu.«

— Rätt gerna, min mor; jag är likväl ännu upbjuden.

»Jag låter er icke fara,« inföll frun i huset: »Grefvinnan von O.... Ni måste ännu bli qvar en liten stund...« När hon fick ögonen på mig, tog hon mig i handen och sade: Fru Grefvinnan önskar göra er bekantskap och har bedt mig presentera er för henne.

En sådan presentation är det tråkigaste af allt hvad man kan tänka sig; men jag tänkte strax, at Cecilia derigenom finge tid at dansa sin quadrille, och jag fägnade mig at vår bekantskap skulle begynnas med en upoffring; ty det var en verklig upoffring. Fru Grefvinnan von O.... var et fruntimmer af förnäm börd, af en gammal slägt och med stora pretentioner. Hon var författarinna, hvars skrifter hade flera beundrare än läsare. Hon var så allmänt känd i stora verlden, at alla hennes verk borde vara religiösa, monarkiska och sublima, och at hvar och en, utan at hafva läsit dem, kunde och måste göra henne complimenter derföre.

Hon talte nästan jemnt ensamt, hvilket är mig mycket i lag. Jag tycker om dessa vittra Damer, när man sjelf tigande kan få höra dem tala, ty jag liknar något den der mannen som sade: »Nu skall jag skrifva en tjock och skarpsinnig bok, på det jag sedermera hela mitt lif igenom må ha rättigheten at vara dum.« Jag vet icke om jag gjort mig förtjent af denna rättighet, men jag tar mig den.

Grefvinnan talade om mina theater-pjeser; jag om hennes arbeten och om hennes dotter, det bästa af dem alla, ehuru hon tycktes vara minst stolt deröfver.

Samtalet räckte så länge, at Cecilia icke allenast fick tid at dansa en quadrille, utan tvenne; det stackars barnet viste icke nog at tacka mig, och utan at hon anade det, ansåg jag mig skadeslös;

hon hade skänkt mig et det allrakäraste och behagligaste småleende; jag tänkte på hvad jag hört ur hennes egen mun och sade när hon gick: »lycklig är den unga mannen som behagar henne, lycklig den hon väljer til sin man.«

Hela det året och derpåföljande vintern återsåg jag icke Cecilia; jag gick nästan aldrig på baler.

Fortsättning i nästa N:o.

Chlor-Kalk.

Bland sednare tiders upfinningar torde man knappt kunna nämna någon, som vid flera tillfällen af fruntimmerna kan begagnas, än Chlor-kalk. En liten notis derom torde derföre icke vara otjenlig.

Chlor-kalken är ingenting annat än vanlig kalk impregnerad med en gas-art kallad Chlor, af grönagtig färg och stark genomträngande lukt: så snart denna gas mer eller mindre bortdunstat, är kalken utan användbarhet til de bruk der den eljest kan begagnas.

Ju kortare tid som förflutit sedan Chlor-kalken bereddes, desto bättre är den. Likväl kan man länge förvara den i en väl korkad butelj eller en väl ombunden burk. För at vara duglig måste den hafva sin skarpa lukt, icke blott då man håller den tätt under näsan, utan kännas öfver hela rummet då kärlet hvari den förvaras blir öppnadt. En tesked Chlor-kalk blandad i ett glas vatten ger åt vattnet en stark pepparots smak. I allmänhet är det svårt at få god Chlor-kalk; ty ehuru den icke är svår at bereda, blir den alltid dyrare än då den införskrifves, men den har alltid förlorat en del af sin styrka innan den kommer hit, och blir sedermera icke så sorgfälligt förvarad, at icke det öfriga efter hand går förloradt. Man bör derföre icke försöka at, isynnerhet vid blekning, använda sådan chlor-kalk, som icke har de förut upgifna kännetecken af lukt och smak.

Chlor har den egenskagen at förstöra eller utplåna all färg, och härpå grundar sig chlor-kalkens användande til blekning; likväl kan man endast nyttja den til vegetabiliska ämnen såsom linne, bomull, halm, o. s. v. men alldeles icke til silke och ylle, som deraf förstöras. Detta måste man väl erinra sig.

Meningen är här icke at gifva en beskrifning öfver sättet at med chlor-kalk bleka i stort, utan endast at lära fruntimmerna huru de inom några timmar kunna återgifva gulnade spetsar, voiler m. m. sin första hvithet, och bleka strumpor, tråd, m. m. både fullkomligare och hastigare än genom sol-bleke är möjligt.

Til en kanna vatten behöfves icke mer än vid pass 2 lod god chlor-kalk; det är också bättre at hafva sitt blek-vatten *) för svagt än för starkt, emedan man lätt kan förnya bleknings-operationen om så behöfves. Man blandar likväl icke chlor-kalken i hela vattenmassan, utan uplöser den genom omröring med mindre vatten i et glas eller en spilkum. Kalken lemnas sedan at sjunka och det klara vattnet afhälles; men som kalken icke med första uplösningen förlorar hela sin kraft, slår man nytt vatten derpå, afhäller det, och fortfar härmed så länge någon lukt är qvar. Detta afhällda vatten blandas til det öfriga, så at alltsammans får den proportion vi nyss nämnt, nemligen 2 lod chlor-kalk til kannan. Den utlakade kalken användes icke.

Hvad som skall blekas lägges i blek-vattnet, eller ock kan man låta det förut ligga i vatten och dithälla chlor-kalks uplösningen, samt omröra väl, at blandningen blir jemn. Godset behöfver stundom icke ligga i blek-vattnet mer än en fjerdedels timme, stundom gör en timme icke tilfyllest; men det är alltid säkrast at icke låta det ligga för länge; ty det kan sedermera läggas i nytt blek-vatten om så skulle behöfvas. Man måste endast iakttaga, at blek-vattnet alltid bör stå öfver godset och detta flera gångor vändas och nedtryckas, för at öfverallt blifva lika genomblött. Vändningen kan ske med en trä-spade, en sked, eller med händerna. När godset uptages, kramas det mesta vattnet derutur och derefter lägges det i et syradt vatten, som vi vilja kalla syrbad, ehuru vattnet icke är varmt.

Detta syrbad beredes derigenom at man droppvis eller åtminstone icke alltför hastigt blandar svafvelsyra (vitriol-olja) i vatten och omrör med en träspade; då man tager vid pass 4 lod til en kanna vatten, får man en blandning sur som vanlig ättika.

Svafvel-syran eller vitriol-oljan är i sitt oblandade (concentrerade) tilstånd en ganska frätande vätska, hvarföre man måste varsamt umgås dermed. Man kan visserligen låta den utspädas på Apotheken; men blandningen sker utan fara, om man småningom låter den mindre portionen svafvelsyra hallas i den större qvantiteten af vatten. Man bör äfven taga sig til vara, at ingenting af det svafvelsyrade vattnet kommer på kläderna: om något sådant sker af oaktsamhet, bör det väl borttvättas; det syrade vattnet är visserligen för bomull och linne icke farligt i dess utspädda tilstånd; men den lilla del af svafvel-syra det innehåller, är tilracklig at fräta hål om fläcken får torka, ty då vattnet bortdunstar stannar svafvelsyran qvar och återtager sin förra kraft (concentreras). Af denna orsak får man också se efter at godset, så länge det ligger i

---

*) Hvad som på Apotheken säljes under namn af blek-vatten beredes icke af Chlor-kalk, och fordrar långt mer försigtighet vid användandet.

syrbadet, alltid hålles under vattnet, eller alltid hålles vått, det bör äfven vändas med den förut omtalte trä-spaden eller med händerna, så at det väl genomtränges.

Efter en stunds förlopp uptages godset, kramas och lägges i rent vatten, som några gångor kan ombytas; ty meningen är nu endast at borttaga syran. Finner man det icke vara så hvitt som man önskar, har man den utvägen at låta det genomgå samma operation som förut, det vill säga, man lägger det åter i Chlor-kalkvattnet, derefter i syrbadet och slutligen i rent vatten. Det sista är at man tvättar det med tvål tills tvålen lödiлrar sig; ty detta är et tecken at all syra är borta, och at man således ingenting har at befara.

Men utom Chlor-kalkens användande til blekning, kan man äfven betjena sig deraf mot den stank som af ruttnade kroppar och exkrementer upkommer. Rökningar tjena endast at dölja den vidriga utdunstningen; men ångorna af Chlor-kalken förstör dem: Allmännast brukar man at slå Chlor-kalk på et théfat, tillika med något vatten och omröra allsamman. Den gas, som då utvecklar sig har visserligen ingen behaglig lukt; men den skingrar sig under det den qväfver de ångor som äro ännu skadligare, ofta innan dessa ångor hunnit sprida sig. Af denna orsak nyttjades Chlor-kalk så mycket under den tiden då Choleran härjade, och dess nytta i sjukrum är märkvärdig. Man behöfver endast kasta et skedblad chlor-kalk i en nattstol, så upkommer ingen stank derifrån. Då man har et lik i huset, finnes ingen säkrare utväg at förekomma den lukt som ofta, isynnerhet sommartiden, derifrån utbreder sig, än at fukta et lakan med Chlor-kalk-vatten och utbreda det öfver liket. Likväl bör man, så snart lakanet är torrt, tvätta det i rent vatten, til at förekomma Chlor-kalkens verkan på linnet.

Logogrif.

Mitt hela kan man ta för gifvet
Begagnas ofta här i lifvet,
Med fördel nästan öfverallt
Och dito vexling tusenfallt.
Uti Italien vill jag minnas
At mera allmänt det lär finnas;
Än på en mägtig Furste röjs
Och än i djupa stoftet böjs.
I fyra bokstäfver det visar:
Et straff som uppå lastens stråt
Beständigt följer menn'skan åt;
Hvad man vid toiletten prisar,
Såväl som uti vitterhet
Och konsterne i allmänhet;
Hvad man vid domstol föredrager,
Fast mången gång högst orättvis,
Men stödd på klingande bevis,
Som domarn i besittning tager;

En term som i Billardspel är;
Hvad flickan på sitt hufvud bär
At fästa up det rika håret;
Et träd som sist slår ut på året.

Ch...

Ordet til Logogrifen i föregående N:o är *Drottningholm*, i hvilket man igenfår: *Nil, norm, ring, dig, mil, moln, thron, hit, nig, lin, tro, morl, otid, tig! orm, ort, mild, lott, Ni, mo, mohn, ting, om, mi, god, o! lim, not, J! hot, ridt, mor, Drott, Thor, ro, otro, rotting, horn, groom, Lord, Don, Drottning, glo, rom, mot, rot, lo, Otto, gorm, gno, oro, tom, gin, nig, mod, dom, ditt, mitt, mord, tid, rim, ort, don, morot, dit, ton, gondol, odling, gom, grin, torn, hon, Rom, din! min! ond, gnol, digt, lind, nit, idrott, lottning, trio, idog, oting, nog, Id, nit, omild, motto, tri, modig, ordning, oordning, rol, ord, lid, Odin, il, di, lingon, nitton, morgon, Io, lid, ho, lod, torg, Milton, oldtmor, London, linon, Lot, rolig, gro, ting, Orion, Milo, Hin! ro, dog, tog, log, honing.*

Pl. 40.

Mode-Costymer för Damer och små Flickor.

Fig. 1. *Bonnet à la Sevigné* af tyll och spetsar; nettelduksklädning garnerad med spetsar och med broderade mellanstycken; gula handskar, svarta skor.

Fig. 2. Rynkad hatt *(capote)* garnerad med blommor; klädning af *ylle-musselin*; pelerine af broderad tyll; bruna handskar, svarta skor.

Fig. 3. En liten Flicke-Costym. Italiensk halmhatt garnerad med hvita band; grön-blommerad klädning; hvita pantalonger til svarta kängor.

Fig. 4. Hatt *(capote)* af tyll och spetsar, garnerad med blommor och band; rock af rutigt organdi; gula handskar.

Fig. 5. Gul hatt garnerad med blommor, och band af samma färg med hatten; ändarne af banden äro utdragna i likhet med en frans.

Fig. 6. Risbalms-hatt garnerad med blommor och en stor strutsfjäder.

Stockholm,
Tryckt hos CARL DELEEN, 1837.

jortonde Årgången

Fru Saint Elme

Comme nous passons
et comme je suis passée!
La Contemporaine 1833.

N:o XI.

MAGASIN

för

Konst, Nyheter och Moder.

November Månad 1837.

Pl. 41.

Fru Saint-Elme,

känd under namnet

La Contemporaine.

Vi lemna här porträttet af et fruntimmer, som fått en stor ryktbarhet genom sina år 1827 utgifna *Mémoires d'une Contemporaine*, ehuru de just icke tala til hennes fördel; ty sällan har väl något fruntimmer af börd varit mera lättsinnig, mera glömsk af hvad hon var sitt stånd och sig sjelf skyldig, och liksom sökt en jemn förströelse i äfventyr, mycket egna i sitt slag och ofta opassande för hennes kön; men man måste å en annan sida göra henne den rättvisa, at hon icke skrymtar, at hon sjelf uprigtigt tilstår sina fel och misstag, samt ingalunda vill göra sig bättre än hon är; och denna uprigtighet förtjenar åtminstone et öfverseende, hvarpå hon tyckes kunna göra anspråk, och hvarpå vi, såsom et ytterligare bevis, torde få meddela det osminkade erkännande i hennes egenhändiga underskrift under sitt porträtt:

Comme nous passons,
Et comme je suis passée! *)

Emedlertid äro hennes Memoirer högst intressanta, genom den beröring i hvilken hon varit med nästan alla utmärkta personer

---

*) Til en del skulle man kunna öfversätta det sålunda:
Hvad vi förfalla
Och hvad jag är förfallen!

på de sednare fyratio år, och man kan icke neka henne snille och et skarpt omdöme, en ytterst flytande stil och et lätt sätt at berätta sina äventyr, ehuru de, ifrån en sedlig synpunkt betragtade, stundom icke uthärda kritiken och hon sjelf framstår som en äventyrerska. Men äfven derföre torde de kunna tjena til varning för dem, som, hänförda af en liflig inbillning och lättsinnet, icke beräkna följderna, utan öfverlemna sig obetänksamt åt de första intrycken. Man måste äfven göra henne den rättvisa, at hon var mycket välgörande och gifmild, at ingen olycklig lemnade henne utan råd, bistånd och hjelp. Med ett ord: man måste snarare beklaga hennes villfarelser, än fördöma dem, ehuru man icke kan underlåta klandra dem.

Fru Saint-Elmes far var en Ungersk Magnat, Leopold Ferdinand Tolstoy, född 1749, son af Samuel Leopold Tolstoy, Hertig af Cremnitz, och dess gemål Grefvinnan Catharina Vevoy Thuroz. Den unge Ferdinand kom, efter en vårdad upfostran, vid 21 års ålder i oenighet med sin förmyndare och morbror, som hade satt sig i besittning af ett af den unga Grefvens arfgods, och dref, med en hop väpnade bönder, morbrodern derifrån, sårade honom dödligen i en duell och blef insatt på Citadellet i Pressburg, hvarifrån han fick tillfälle flykta til Ryssland, sedan hans gods blifvit confiskerade och han förklarad landsflyktig. — I Petersburg, dit han begifvit sig, afslog han et högst fördelagtigt giftermål med en rik Fröken Pensky, som icke behagade honom, och reste 1774 til Haag, der han gifte sig med en ung, skön och rik Fröken, Alida *Van Aylde-Jonghe*, hvars familj-namn han antog. Sedan han, bosatt här, förlorat tvenne söner, som dogo helt unga, blef hans hustrus helsa så försvagad, at de beslöto flytta til Italien, der de bosatte sig nära Florens, på et landtställe *Valle-Ombrosa*, och der deras dotter, Elzelina (La Contemporaine), föddes den 26 Sept. 1778.

Hennes upfostran lade grunden til de äventyr som sedermera blefvo för henne et behof — den var hel och hållen en gosses. Vid 6 års ålder red hon sin egen lilla häst, öfvades i brottning, fägtning, läste latin, stundom undervisades i abstracta vetenskaper,

samt tilbads af sin far just för dessa manliga och ridderliga öfningar, dem han ledde. På detta sätt nådde hon sitt nionde år, när fadern, i anseende til politiska förhållanden, måste i November 1787 lemna Italien, för at åter söka en fristad i sin hustrus födelse-ort. På deras hemresa, i December s. å., var en af hans gamla trogna tjenare, Berowski, nära at drunkna emellan isflagorna på Waalströmmen; den ädle husbonden kastar sig i strömmen, räddar sin tjenare, men tog deraf en förkylning och dog inom elfte dygnet. Den gamle Berowski öfverlefde sin räddare endast i tjugo dygn, och Elzelinas mor, alldeles tröstlös, köpte sig et litet landställe i narheten af den trakt der hennes man så ädelmodigt upoffrat sig; här öfverlemnade hon sig hel och hållen åt sin sorg och saknad; nästan utan allt umgänge med andra än sin omgifning, vårdade hon icke så omsorgsfullt sin dotters upfostran och bildning, som den unga flickans lifliga och häftiga sinnesböjelser kräfde. Hon var i det närmaste öfverlemnad åt sig sjelf och sina tycken, hvaribland hon isynnerhet älskade at göra flitiga promenader til häst, endast åtföljd af en pålitlig betjent.

På en af dessa promenader (1789) gjorde hon tilfälligt bekantskap med en ung Hr Van M . . . ifrån Amsterdam, en rik mans son och sjelf redan arftagare til et stort gods i grannskapet, och enär hennes mor aldrig emottog främmande i sitt hus, fortsattes denna bekantskap i hemlighet i nära ett års tid, emellan den 12-åriga flickan och den 23-åriga, bildade ynglingen, hvilken likval ifrån vänskap snart öfvergick til kärlek, så at han hos modern anhöll om hennes hand. Modern samtyckte under förbehåll af hans föräldrars samtycke och at giftermålet, i anseende til dotterns ungdom, ehuru hon kroppsligen var fullkomligt utbildad, skulle fördröjas tils om tvenne år. Några tvistigheter i fråga om detta giftermål höllo på at upkomma, och de unga förlofvade beslöto, om våren 1790, at hemligen aflägsna sig för at vigas; de återfördes dock dagen derpå af hans far til modern, med hvilkas gemensamma samtycke, och efter alla formaliteters iakttagande, de blefvo gifta samma år.

Fortsättning i nästa N:o.

Uti en ung Ton-Konstnärinnas Album.

Hur glad, hur lätt din fria ande svingar
i konstens ljusa, vigda tempel in!
Ditt offer frambär du på sångens vingar
och templets Guddom hviskar: »Du är min!«

Läs ock Naturens bok med ödmjukt sinne,
var fördomsfri och öppen som den är.
Förtröttas ej, — arbeta, — skärp ditt minne:
det är ej blott för detta lif du lär!

Ack! mycket skönt dock äfven lifvet äger:
den fagra dikten blef ju också din?
Halft gömd i morgonskyar än, — han säger:
(ljuf är hans löftes treklang!) »Du är min!«

Så Konst, Natur och Dikt dig äga vilja —
et tidigt anspråk half förhoppning är;
Må från ditt hjerta aldrig du dem skilja,
du skulle sedan känna tomhet der!

Dock, verldens larm kan ofta tanken störa
och ord och toner tystna, — men likväl
ett välljud finns som högre sferer höra:
en glad, en älskande, en trofast själ!

O, må *Din* högre, ständigt högre, hinna,
i Fadrens hus som barn den träde in!
Och re'n i tiden skall du ofta finna
at *Himlen* hviskar til dig: »Du är min!«

A..m..c.

Pl. 42.

Främmande Folkslags klädedrägter och sedvanor.

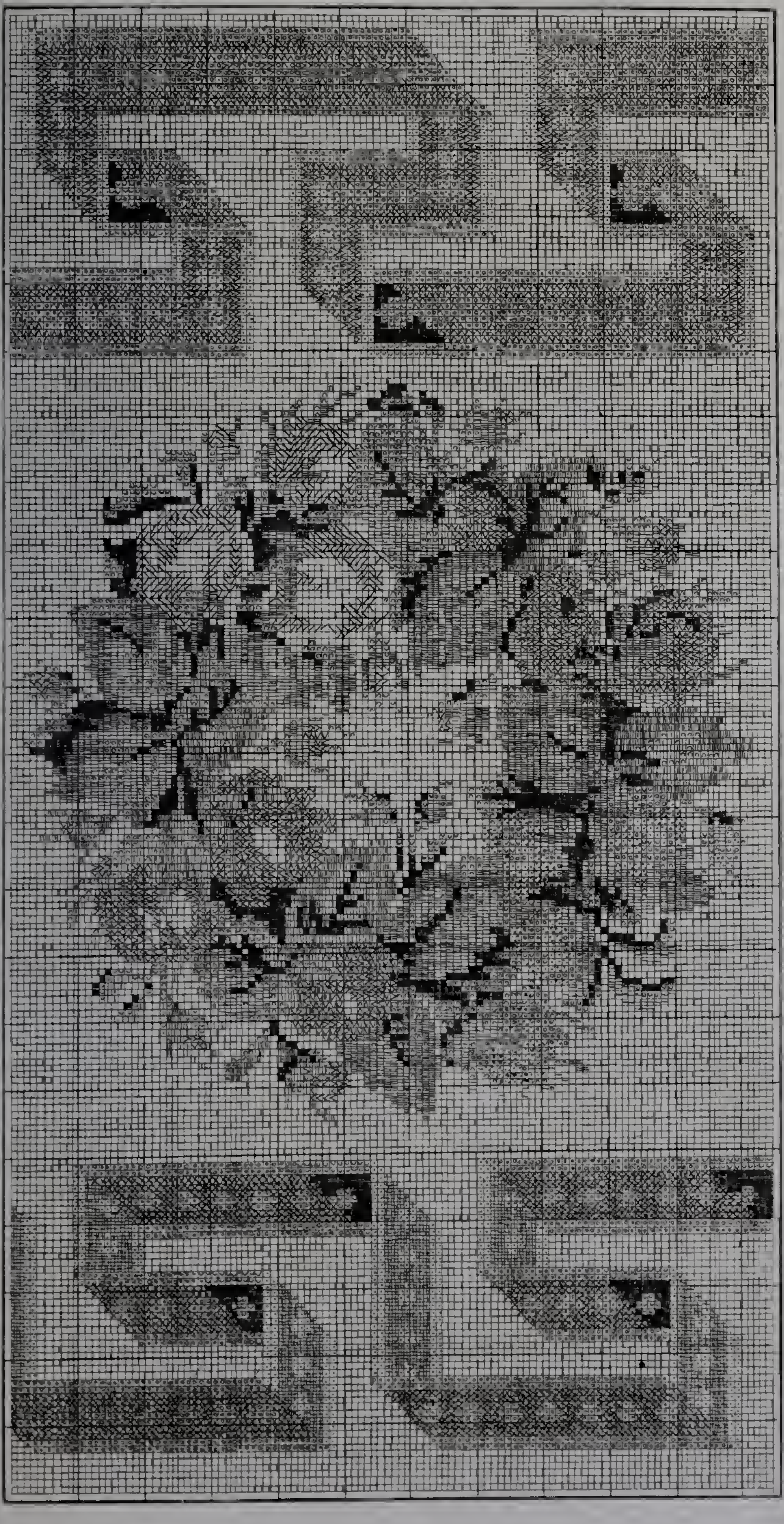
Spaniorer.

Fig. 1. Den Spanska National-dansen: *Fandango.*

Fig. 2. Et slags porte-chaise eller bärstol *(Litière)* med sin mulåsnedrifvare.

Pl. 42.

Ljusgrått, Mellangrått, Svart, Rose, Mellanrödt, Mörk-rödt, Pûce, Ljusgult, Gullgult, Brandgult, Ljusgrönt, Grå-grönt, Mörkare grönt, Blågrönt, Mörkare blågrönt, Rödbrunt, Ljusgre-delint, Mörkare gredelint.

Fig. 3. En kärra som köres med oxar i trakten af Estremadura.
Fig. 4. Et annat slag af National-dans kallad *Pandereta.*
Fig. 5. Franciskaner-Munkar.
Fig. 6. En Spansk Borgare med sin hustru.

Pl. 43.

Virk-mönster.

Ruter Kung.

Fortsättning från föregående N:o.

Våren 1833 var jag i allmänhet mycket ledsen. Hvarföre? det kan vara likgilltigt för läsaren, och jag anhåller at i tysthet gå förbi den saken. Jag begagnade mig af en kur som hos mig hjelper för allt ondt: skjutshästar; letade efter et ämne til et lustspel, för at muntra och förströ mig, samt gjorde en tour i Auvergne och Pyrenéerne.

Få personer känna dessa trakter.

Något hvar gör en resa til Schweiz, för at kunna säga åt sin hustru och sina barn: jag har sett dalen Lauterbrunn, Gründelwald, Genèver-sjön etc. — men ingen tänker på at resa til Auvergne eller Pyrenéerne, hvarest likväl finnes behagligare landskap och större märkvärdigheter än i Schweiz. Jag befann mig med min ledsagare vid sjön Pavia, låg på gräsvallen utmed brädden af detta djup, och betragtade dess rena, genomskinliga vatten, när jag fick höra några fotgängare nära mig. Det var äfven några resande. En gammal man, stödande sig vid en ung flickas arm, sade vid skäligen elakt lynne: »gå då icke så fort . . . man kan ju icke följa med dig.« Jag kastade ögat dit och trodde mig igenkännna i det unga fruntimret min vackra dansande Fröken Cecilia v. O . . . Villrådigheten förvandlades snart til visshet, när jag bakom henne fick se en Fru med en plånbok i handen, i hvilken hon skref under gåendet: det var Grefvinnan, som på sjelfva stället gjorde en beskrifning öfver Paviner-sjön. Vi förnyade snart åter bekantskapen,

och efter en liten stunds förlopp bad jag at hon ville presentera mig för Fröken Cecilia. »Fröken Cicilia?« sade Grefvinnan förvånad . . . Cecilia är ju gift. — »Ja så!« svarade jag, och såg mig omkring efter den unga nygifta mannen, förundrad deröfver at icke finna honom vid sidan af sin hustru.

»Min Måg,« sade Grefvinnan i det hon presenterade mig för den bedagade Herrn och med en viss stolthet nämnde hans namn, som jag icke vill tilkännagifva. Det var en man af gammal börd, General under Kejsare-regeringen, Hertig och Pair under Restaurationen, som ännu för det närvarande innehade en betydlig militärbefattning, var ägare af en omätlig förmögenhet och hade många goda egenskaper. Men thyvärr hade han redan länge haft dessa goda egenskaper, ty han var i sitt sju och sextionde år och hade ingen brist på blessyrer, rheumatism, gikt och allt som hör dertil, det vill säga: otålighet, sträfhet och elakt lynne. När han var frisk, var han verkligen ganska angenäm; skada endast at han tie månader om året mådde illa.

Sådan var Cecilias man.

Jag påminte mig samtalet på balen, den unga mannen hvarom hon drömt och hennes planer för framtiden, och nästan emot min egen vilja betragtade jag det stackars barnet med et deltagande, et medlidande, som hon kanske förstod, ty efter några minuter voro vi de bästa vänner i verlden.

Hennes gamle Herr man satte sig för at hvila, modern skref alltjemnt, och vi pratade med hvarandra. Allt hvad hon yttrade var enkelt och naturligt, men förrådde likväl en rörande sagtmodighet och invertes sorgsenhet. Jag ledde samtalet på hennes man, och hon berömde honom ganska mycket, talte med tacksamhet om namnet, anseendet och förmögenheten som hon erhållit genom honom; men nämnde icke ett ord om den lycka hvilken han beröfvat henne. Ädla själ, som var upfylld af undergifvenhet och pligtkänsla! Hvem hade väl, när man nu hörde henne tala så allvarligt, igenkänt samma unga flicka, som för knappast tvenne år sedan sågs så munter och glad? Huru mycket förstånd, sundt omdöme och takt röjde hon icke nu! Hon måtte ha varit mycket olycklig, tänkte jag, för at inom så kort tid kunnat komma derhän.

Vi stodo nära utmed stranden af denna så rena, klara, genomskinliga sjö, som tycktes vara en afbild af hennes själ. Jag yttrade

detta åt henne; hon såg på mig med detta sorgsliga leende som väcker tårar, och svarade: »Ja, lugnet på ytan...«

»Och kanske i botten...« svarade jag med häntydning på sjön. Jag fullföljde icke den påbegynta satsen, men hon gissade syftningen och svarade hastigt: »nej, min Herre, aldrig;« och lyfte ögonen mot Himlen. Månne hon ville åberopa Honom til vittne och anropa den om hjelp?

I samma ögonblick hördes en hes röst, det var hennes mors. Generalen frös och det friska vädret utmed sjön bekom honom icke väl. Han måste hemåt; jag hade gerna bjudit Cecilia armen, men hon hade redan gifvit den åt sin man. För mig återstod endast modern, och det var en dålig ersättning, ja, tvertom, ty med henne måste man tala om litteratur. Hon höll på med en ny roman, som hon ville läsa för mig så snart hon fulländat den ... läsa den för mig, jag som på denna resa endast ville ha roligt!

»Jag frugtar at jag icke kan ha äran begagna mig af detta nöje, ty jag reser til Pyrenéerna.«

— »Samma händelse är med oss. Man har tilstyrkt Generalen at nyttja baden i Barèges, som skola göra underverk för blessyrer«

»Jag trodde at Generalen stannade i Mont d'Or.«

— »Tilfälligtvis, och då han nu en gång var der, ville han äfven besöka detta bad, som förlidet år var så välgörande för Marskalk Soult; men efter några bad, som icke gagnade honom det ringaste, har han öfvergifvit denna plan, och vi resa om några dagar til Pyrenéerna... Jag hoppas at vi göra resan tilsammans.«

Jag bugade mig vördnadsfullt.

— »Hvar bor Ni i Mont d'Or?«

»På värdshuset Chabaury.«

— »Der bo vi också, och jag hoppades redan i går at Ni skulle göra oss nöjet at äta med oss.«

Jag bugade mig ånyo. Så hade jag nu bestämdt blifvit familjens bordsällskap, reskamrat och vän. På resor går det fort med vänskapen, isynnerhet vid brunnar; jag begagnade mig af mina nya rättigheter för at tala om Cecilia, och lät Grefvinnan v. O... förstå, at giftermålet, ehuru fördelagtigt det för öfrigt än måtte vara, likväl tycktes vara problematiskt i anseende til hennes dotters framtida sällhet.

»Ni känner icke min dotter; . . . Om Ni viste hvilken upfostran hon erhållit! Hon blef upfostrad i *Sacre Coeur*, i likhet med alla adeliga flickor af mina bekanta. Hon har läsit alla mina arbeten . . . hon läser dem ännu dagligen . . . alla de principer de innehålla . . . .«

»Äro förträffliga, Ers Nåd; men Grefvinnans dotter är ännu ung, och om hennes hjerta en gång började tala . . .«

— »Det kommer icke at tala; i vår familj talar aldrig hjertat.«

»Om det förflutna,« svarade jag Damen med en blick fästad på henne, »det tror jag; men icke om framtiden.«

— »Min Herre,« svarade hon och mätte mig ifrån hufvudet til fötterna, »i hvilken ställning som helst man må komma, glömmer man aldrig sin pligt, när man har religion och principer. Med religion och principer finnes intet olyckligt giftermål, inga faror at frugta; Ni förstår mig ju?«

»Jag är alldeles af Grefvinnans tanke.«

Vi kommo fram til värdshuset. — Generalen var icke vid godt lynne och det blef värre, när han vid hemkomsten emottog bref och ordres dem han skulle besvara och expediera.

— »Om ändock Henrik vore här,« sade han til sin hustru, då hade han befriat mig ifrån det besväret, men det behagade icke dig at han fick följa med.«

— »Vi voro ju redan tre i vagnen, och min kammarjungfru kunde jag icke vara förutan.«

»Det är fruntimmers historier, och derigenom beröfvade du mig en systerson som jag håller mycket utaf, och et biträde som är mig högst nödvändigt.«

— »Du glömmer, at min mor och jag äro här på stället at ha omvårdnad om dig, och at din systerson, Henrik de Castelnau, måste stanna qvar i Paris för at sköta och bevaka dina affärer.«

»Säg hellre för dina nyckers skull, emedan denna stackars Henrik icke behagar dig, emedan du icke tål honom.«

— »Jag?«

»Det synes ganska tydligt, du vårdar knappast bevärdiga honom med en blick, ett ord. I sanning måste icke han ha mycken fördragsamhet, at han, oaktadt et sådant bemötande som han vanligen röner hos oss, likafullt kommer til mig.«

— »Du gör mig en orättvis beskyllning: min mans systerson har alltid rättmätiga anspråk på min aktning.«

»Jag skulle icke heller råda någon at neka honom den. Om någon af er båda har skäl at vara missnöjd, så är det i sanning min enda arfvinge, som genom mitt giftermål gått miste om en stor förmögenhet.«

— »Det hoppas jag icke,« sade Cecilia med liflighet.

»Största delen åtminstone . . . Långt ifrån at tala illa om sin Tante, gör han beständigt hennes beröm. Han gör allt at behaga dig, skulle springa genom hela Paris för at upfylla någon din önskan, rida ihjel sina hästar för at skaffa dig en biljett til Operan eller en bal.«

»Nog är det sant, Cecilia, du kunde visserligen vara litet artigare emot Henrik, om det också endast vore för din mans skull,« sade Fru Grefvinnan.

— »Jag gör hvad jag bör, min mor,« svarade Cecilia med en kall och deciderad ton.

»Gå åt fanders!« utbrast Generalen med full ondska, »har man någonsin sett sådant tjurhufvud? Vissa ögonblick är qvinnan mild som en Ängel och strax derpå är hon oböjlig. Vid sjutton års ålder! Det är vackra utsigter. Jag förstår icke, Fru Grefvinna, hurn Ni har upfostrat er dotter, men hvad et sundt förstånd angår . . .«

— »Min Herre, hon har läsit mina arbeten.«

»Ja, det var just det jag mente.«

— »Herr General . . . Ni glömmer . . .«

»Ni har rätt . . . jag glömmer at det är serveradt . . . Förlåt mig, min Herre, fortfor Generalen i det han vände sig til mig, at jag gjort er til vittne af en liten familj-scen; jag hoppas Ni icke förråder oss och tiläventyrs förflyttar oss i et lustspel.« Han tog mig i handen och satte mig bredvid sig vid bordet, och var under hela måltiden sur och tvär, undantagandes emot mig. Likväl måste jag säga, at hans elaka lynne mest yttrade sig emot svärmodern.

Vid slutet af måltiden kom åter et bref, och Generalen skrek til, i det han slog näfven i bordet så at det dundrade . . .

— »Nå, det fattades bara . . . Henrik är blesserad.«
Cecilia bleknade och hennes läppar darrade.

— »Ja, sade han .... han har fått et värj-styng; brist på skicklighet. Men var icke orolig, sade han til sin svärmor, som helt tranquilt drack sitt kaffé ... han är utan all fara, det är redan för åtta dagar sedan, han är på bättringsvägen. Hans Läkare har tilstyrkt honom baden i Barèges och i morgon är han här.

— »I morgon?« utropade Grefvinnan med liflighet.

»I morgon?« frågade Cicilia kallt, och hennes ansigte hade återfått sitt vanliga lugn.

Jag väntade med otålighet på följande dagen.

En resandes vagn gör alltid upseende i alla små städer, men isynnerhet i Mont d'Or, hvarest invånarne nästan icke hafva något annat nöje än at se de resande komma och fara. Också sprungo alla til fönstren, när dagen derpå kl. tie förmiddagen en vagn hördes komma rullandes.

Herr de Castelnau steg in i rummet, omfamnade ömt sin morbror och bugade sig vördnadsfullt för begge damerna.

Han var omkring 25 år gammal, lång och väl växt, med ett ord: en mycket vacker ung man, och, hvad som betydde mera, han tycktes sjelf icke veta det, ty han sysslosatte sig beständigt med andra, aldrig med sig sjelf. Resans besvärligheter, eller kanske någon annan orsak, hade försämrat hans blessyr.

Jag gaf noga akt på Cecilia, men kunde icke bemärka den minsta rörelse i hennes anletsdrag. Hon emottog Henrik med vänlig artighet och underrättade sig med et älskvärdt deltagande om hans helsa — men jag hade väntat mig något helt annat.

Henrik var synbarligen uprörd; han kunde knappast tala, och det tycktes som gjorde jag honom en tjenst när jag talte med honom om vägen och den förskräckliga väderleken. Denna tråkiga conversation gjorde at han åter hemtade sig och andades något lättare. Det gifves stunder i hvilka de mest likgilltiga och tråkiga menniskor äro nyttiga til något.

Samma dag gingo vi at se vattenfallet vid Coureuil och La Venière. Henrik närmade sig åtskilliga gånger til Cecilia, men hon gick beständigt utmed sin man eller sin mor, och när hon talte med någon, så var det med mig.

Om aftonen var han sysslosatt med Generalen, läste avisorna för honom, expedierade depècherna och hörde, med en upmärksamhet som hade förtjent et bättre öde, på två långa afhandlingar

författade af Fru Grefvinnan. Endast då och då, och liksom emot hans egen vilja, rigtade han sina stora svarta ögon på Cecilia, som satt vid sitt arbete utan at se på honom, och ej brydde sig mera om honom än hvilken annan som helst.

I sanning hade icke jag bedragit mig, min förmodan var alldeles falsk. Den stackars unga karlen kunde väl vara kär i Cecilia, men hon tänkte ganska säkert icke på honom.

Följande dagen satt Cecilia, under det hennes mor skref, vid fortepiano't, och det stycke hon spelte, var så gladt och muntert, at alla mina misstankar helt och hållet försvunno. Det är omöjligt, tänkte jag, at man kan ha en dold kärlek i hjertat och spela sådana variationer, och spela dem så väl.

I detsamma inträdde i rummet en ung Läkare, som jag kände; han kom ifrån Paris med en förnäm Herre, en af sina patienter, med hvilken han kommit til badet i Mont d'Or. Militärer tala om sina campagner, Författaren om sina skrifter, och Läkaren om sina sjuka, det är i sin ordning. Så gjorde ock min unga Doctor; under äventyr at ledsna Damerna, berättade han de märkvärdiga kurer han gjort, och kryddade det hela med mer eller mindre pikanta anekdoter, hvarpå ingen mer än jag gaf akt, emedan jag, såsom ofvan anmärkt är, i anseende til mitt yrke, måste öfverallt höra på och lyssna.

Ibland annat berättade han, at han nyligen blifvit kallad til en ung Herre som fått et värj-styng; blessyren var verkligen farlig, men förefallit honom besynnerlig, ty stynget hade icke gått rakt in, eller nedifrån och upföre, utan tvertom. Enär nu den blesserade sjelf var en långväxt person, så måtte hans motståndare, som på detta satt kunnat sticka honom upifrån och ned i bröstet, varit vida längre til växten, eller åtminstone 4 eller 5 alnar lång. Då nu detta är en physisk omöjlighet, hade han så länge hållit på med sina spörjsmål, at den blesserade slutligen tilstått, at han sjelf gifvit sig stynget i bröstet . . . Och nu frågar jag Herrskapet, hvarföre? Det skulle Ni aldrig kunna gissa. Emedan han ville ha en förevändning at få besöka baden i Barèges, och han bad mig at jag skulle anordna det för honom, hvilket jag gerna gjorde. Den stackars unga mannen! Han betalte mig ganska bra för mitt tilstyrkande, men bad mig tiga.

»Ni är bra ordhållig, Herr Doctor,« svarade jag leende.

— »Hvad Er angår, så skadar det honom icke.«

Nu öppnades dörren och Generalen, stödd emot sin Adjutant, trädde in. När Henrik fick se den unga Läkaren, gick han directe emot honom, tog honom i handen och utropade: »Ack, se Herr Doctorn här?« och presenterade honom med dessa ord: Mitt Herrskap, det är min Æskulap, som har läkt min blessyr och ordonnerat för mig badet i Barèges. Är det icke så?

Doctorn stammade fram några ord och lemnade oss, ty . . . . hans patienter väntade på honom. Generalen satte sig helt tranquilt i sin länstol, Henrik stannade småleende utmed spiseln; den öfverraskade och förtretade Grefvinnan ville säga något, men var försynt nog at tiga; Cecilia stödde sitt bleka hufvud emot handen och eftersinnade i tysthet, och jag, jag såg på dem allesammans, tyckte at sjelfva scenen var förträfflig och väntade med otålighet på utvecklingen.

Generalen var den förste som bröt tystnaden, derigenom at han gnolade på en af sina favorit-melodier; derpå sade han: nå, mina Damer, i morgon resa vi til Pyrenéerna och vi bli qvar en månad i Barèges.

Ingen af sällskapet svarade, alla tego; men i Henriks ögon lyste en skymt af glädje.

»Har min fru svärmor och min kära hustru varit så goda och tänkt på inpackningen af hattar och mössor? Är allting i ordning til resan?«

»Jo, til din resa,« svarade Cecilia, som tycktes fatta mod.«

— »Hvad, til min resa? . . . Resa vi icke alla tilsammans?«

»Nej.«

— »Och hvarföre icke?«

»Min mor och jag följa dig til Pau, der du har en egendom med et prägtigt slott, som vi ännu icke fått se. Der skola vi bli tils du kommer tilbaka.«

»Och lemna mig der allena? det vore artigt.«

»Nej, det vore illa gjordt. Vi hade föresatt oss at följa dig och icke lemna dig; men sedan du nu har Henrik, så behöfvas vi icke.«

— »Hvad vill det säga?«

»Jag bekänner uprigtigt, at en hel månads séjour i dessa rysliga bergstrakter, tyckes mig vara det tråkigaste, pinsamaste och

ledsamaste jag kan tänka mig, om jag skall dömma efter de tre dagar vi tilbragt här på stället.«

Under detta satt Generalen och vaggade sig på stolen, rullade snusdosan emellan fingrarna och jag såg en storm upkomma. Men jag kunde icke utan medlidande se på Henriks ansigte, som var blekt som et lik och han stödde sig emot spiseln. Förtviflan var tydligen synlig i alla hans anletsdrag, och jag gissade hvad som tildrog sig i den olycklige unga mannens själ. At sjelf hafva blesserat sig . . . blott för at få vara fyra veckor i hennes sällskap . . . och nu se sig beröfvad denna lycksalighet, blott genom en nyck.

»Hvad fan!« skrek Generalen til, i det han steg up ifrån stolen, den han stötte undan med foten; »tar man mig för en Rekryt? Tror man at jag skall låta leda mig i ledband af en qvinna och et barn? Du kommer at följa med, jag säger det, du följer med.

Cecilia lyfte sig darrande ifrån stolen och sade kallt: »jag kommer icke at följa med.«

— »Och hvarför icke, för knäfveln i våld! hvarför icke?«

Cecilia darrade icke mer; hon hade tagit sitt beslut och var beredd på allt; endast ledd af sin pligt, svarade hon sagta, men med bestämdhet: »emedan jag icke vill.«

Generalen, alldeles utom sig, var på vägen at förgå sig emot henne, när i detsamma hördes et doft jemrande . . . Henrik hade afdänat och höll på at falla i golfvet. Jag fattade honom i mina armar, och Generalens vrede rigtades nu emot sin systerson. »Den obetänksama, svaga menniskan, som stått der en hel time . . . Det kan icke gå värre . . . blessyren blir förvärrad . . . . jag har sagt honom det förut, men ingen menniska hör på hvad jag säger, ingen lyder mig. Jag ville at ni alla gingo åt fanders! — Nå! hur är det? Kommer han sig åter före?«

»Ja,« svarade Cecilia, som hade skyndat til Henriks hjelp, höll en luktflaska under näsan och med et ömt deltagande sysselsatte sig med honom.

»Bra,« sade Generalen, »han öppnar åter sina ögon.«

Cecilia lemnade hastigt rummet; gick med sin mor på sin kammare, och en stund efteråt följde Generalen efter, men hans föreställningar och hotelser tycktes hafva varit fruktlösa, ty om aftonen sade han til mig: »den lilla är et rigtigt tjurhufvud.«

»Hon vill således icke följa med til Barèges?« frågade Henrik.

— »Nej, — vi begge måste resa utan henne, och hon blir under tiden på min egendom Lescar nära Pau.«

»Morbror har gifvit efter?« sade Henrik med en nästan förebrående ton.

— »Hvad skulle jag göra, om jag icke ville taga lifvet af henne? Det gafs icke något annat medel, och det har jag sagt henne.«

»Och hvad svarade hon då?«

— »Om du tar lifvet af mig,« svarade hon, »så mycket bättre, då kommer jag ju icke heller til Barèges .... Slutföljden var ganska rigtig .... Et envist barn ... en jernpanna ... för öfrigt den bästa unga hustru i verlden.«

(Slut i nästa N:o.)

Logogrif.

Min läsare! Du ej kan fela
Uti at gissa til mitt hela:
Då nio bokstäfver på 50 sätt
Jag ändrat, så blir gåtan lätt.

Utaf Cantonerna i Schweiz den största;
Af alla byggda skepp det första;
Hvad man om sotarn ej kan säga;
En fisk som våra sjöar äga;
En man, som du af Bibeln känner;
Det sällan upstår ibland vänner;
Et liflöst ting, som mäter tiden;
Hvad ystra barnet nöje gör;
Hvad den med rätta kallas bör,
Som för sin nästa störer friden;
Så mången åldrig hjessa var;
Hvad väktaren i tornet har;
Det ögonblick som just är inne;
Et träd som vi vid stränder finne;
Hvad hette Afguden i Babel?
En Fältherre, som med sin sabel
I trettiåra-kriget drog,
Och som derunder också dog;
I höstens rusk man plär det vara;
Et litet simpelt barrträd bara;
En egenskap som silket har;

Det nyttjades i fordna dar
At gömma anförvandters ben;
Det fordom ristades i sten;
Hvad hindrade at tunnan rann,
Då deruppå du hastigt vred?
Hvad synonymt med ordet: sed
Man ofta uti Svenskan fann;
En rund figur, hvars silfver-klot
På fästet stundom plägar tåga;
Hvad väntar du af blixtens hot?
Hvad frugtar du i krigets låga?
En färg, som solens hetta ger;
Hvari man fången fågel ser;
Hvad man i största hungersnöd
Plär malet äta såsom bröd;
Hvad hette Frun, hvars man blef död?
Et rart, men ståtligt träd i Norden;
En bergart, som man får i jorden;
Den bror til Joseph, hvilken bjöd
At uti gropen honom sätta;
Så ser man ut när man är död;
Hvad solen kallas må med rätta;
Det ofta Doctorns lycka gör
Om patienten helsan vinner;
Til skräddarns verktyger det hör;
En jordart som man ofta finner;
En annan dito: Murare
Och herrar Kak'lugnsmakare
De båda slagen säkert känna;
Hvad för den stackars Icarus?
Man ser det uti alla hus,
Mest der man brygga plär och bränna;
Hvad Adam uti Eden var,
Uti sin oskulds sälla dar;
Så länge jag det var ännu,
Jag lyckligare var, än *nu;*
Det är en bark uppå et träd
Som nyttjas allmänt såsom krydda;
En halfkokt dryck, som fås af säd;
Et husgeråd för hvarje hydda;
Et ord, som efter allmänt bruk
Man nyttjar lika väl som: sjuk;
Hvad brukar du när nu plär vandra?
Der dansar du och många andra
Quadrille, française och menuette;
Det hör til dansens toilette
Och gömmer oljor och pomada; —
Så göra vi och alla glada.

Mitt hela — — är det nytt?
Nej du derom kan läsa
Hos Herr Hippokrates och Herr Pontin:
I fordna dar, som nu, man druckit vin;
Mitt hela derför prydt
Så Romares som Svenskars näsa.

C. E. A. S—m.

Ordet til Logogrifen i föregående N:o är: *Mask*, hvaruti finnes: *skam*, *smak*, *sak*, *mas*, *kam*, *ask*.

Pl. 44.

Mode-Costymer för Damer.

Fig. 1. Rishalms-hatt med en paradisfågel, och hvit törnroskrans i håret; Tunique af broderad netteldük, med en röd sidensars-underklädning; hvita handskar, svarta skor.

Fig. 2. Hatt *(capote)* i samma nuance som Rocken af kammarduk *(Batiste)*, garnerad med Italienska halmflätor; hvita handskar, svarta skor. — Denna costym har varit begagnad af Hertiginnan af Orléans.

Fig. 3. Hvit Turban med guldsnören.

Fig. 4 & 5, sedd från tvenne sidor (fast med någon variation af klädseln omkring halsen). Hufvudbonaden kallas *Baret à la Chevalière.*

Fig. 6. Bart hår med illätade blommor af Hr Maritons upfinning; klädning af hvitt organdy, med en under-klädning af sidensars, garnerad omkring halsen, och ärmarna (korta) samt kjorteln vid ena sidan upfäst, med en guirland af vindrufvor med sina blad.

Stockholm,
Tryckt hos *Carl Deleen*, 1837.

4
6
5
3
1
2

Fru Dudevant.

N:o XII.

MAGASIN

för

Konst, Nyheter och Moder.

December Månad 1837.

Pl. 45.

Fru Dudevant, känd under namnet *George Sand.*

Enär Red. i denna Årgång förut lemnat porträttet af trenne vittra fruar: *Lady Montagu*, *Misstress Norton* och *La Contemporaine*, borde icke heller Fru Dudevant saknas, helst hennes uppträdande väckt mycket upseende, och hon af några anses för nutidens snillrikaste författarinna. Vi äro icke i tilfälle at sjelfva kunna yttra oss om hennes arbeten, utan låna nedanstående artikel ur en Tysk Jurnal:

»Fru Dudevant, allmänt känd under pseudonymen George Sand, är en högst märkvärdig företeelse, en af de utmärktaste författarinnor och derjemte et mycket vackert fruntimmer. Olyckliga giftermålsförhållanden föranledde henne at lemna sin man i provinsen, kläda sig i karlkläder och begifva sig til Paris, för at der afvakta sitt ödes skickelse. Detta tildrog sig strax efter Juli-revolutionen, i denna rörelsens och förstöringens tid. Den unga fruns eldiga sinne, nu mera fri från sina band, hänfördes af den allmänna enthusiasmen, och hennes förhoppningar lifvades redan då. Af alla samhälls-inrättningar var tiläventyrs giftermålet det hon mest afskydde, genom sin egen erfarenhet. At under den allmänna Statshvälfningen äfven störta dessa förhållanden, låg henne mest om hjertat. I detta syftemål skref hon en roman, under det antagna namnet George Sand, til hvilken hon med möda kunde få en förläggare, men som genast efter dess utgifvande utmärkte, hvilken mägtig anda lifvade den nya författaren. Boken gjorde stort upse-

ende, dels genom tendensen, dels genom sina sköna ställen. Den nya författaren hade genast intagit et rum bland de utmärktaste. Man vet i sanning icke hvad man mest skall beundra i denna ovanliga frus skrifter, antingen hennes själsförmögenhet, som är hel och hållen manlig, men likafullt aldrig förnekar den qvinnliga naturen, eller det skenbara i den okonstlade, enkla anläggningen och naturliga, otvungna uplösningen, eller det pragtfulla, städade språk, som hon så mästerligen har i sitt våld, i högre grad än hennes samtida. Hon är ovedersägligen vår tids första författarinna, och få manliga författare torde våga at sätta sig i bredd med henne. Isynnerhet lyckas hon i små Noveller.

Fru Dudevant är mera liten än stor til växten och omkring 28 år gammal. Hennes eldiga ögon och vackra munn äro isynnerhet föremål för beundran. Sedan hon blifvit skiljd från sin man, har det lyckats några unga män at förvärfva sig åtminstone hennes vänskap. Bland desse är framför andra den bekanta Virtuosen *Lisst*, i hvars sällskap hon förliden sommar gjorde en resa til Schweiz och en del af Italien. I Paris är hennes hus et samlings-ställe för de utmärktaste Litteratörer, hvilka hylla dels Författarinnan, dels den sköna Frun.«

Pl. 46.

Mademoiselle Taglioni.

Den vidt berömda, allmänt beundrade Mademoiselle Taglioni, dansens triumf, vistas för det närvarande i Petersburg. Om hennes ankomst dit läser man följande i utländska Tidningarne: »Mademoiselle Taglioni har anländt til Petersburg och första gången uppträdt i baletten *La Sylphide*, samt har, hvad man kunde vänta sig, skördat en allmän enthusiastik beundran. Hennes resa från Paris til Petersburg var et slags triumf, och den 4 September höll hon der sitt intåg, åtföljd och omgifven af en mängd vagnar och ridande herrar, hvilka en timas väg farit henne til mötes.« — Uti en annan Tysk Jurnal berättas nedanstående: »En Rysk Magnat, som länge lidit af en svår melancholi, har nu öfvergifvit tanken på sjelfmord, hvarom han förut ofta talat inom sin familj, och har nu

förklarat, at hans önskan at få se M:lle Taglioni dansa, å nyo fäster honom vid lifvet; men skulle den berömda Dansösen icke svara til den förtjusande föreställning han gjort sig om henne, så tager han ofelbart lifvet utaf sig. Sålunda hvilar nu på »*verldens första Danserska*« en i sitt slag egen ansvarighet.«

På närlagda Planche är M:lle Taglioni föreställd som *Flora* i en af hennes hufvudroller och, om vi icke misstaga oss, i baletten af samma namn. — M:lle Taglioni är född i Sverige, der hennes far var engagerad vid baletten och gifte sig med en dotter til vår utmärkte Sångare och Skådespelare *Karsten*. — Man hoppas at hon på sin återresa skall besöka Stockholm, för at se sin ännu lefvande nära 80 år gamla mormor och andra slägtingar. — Hon har varit gift med en Son til en Pair af Frankrike, men sedan hennes man genom spel förstört hennes betydliga förmögenhet, lefver hon skiljd ifrån honom och har återtagit sitt förra namn, under hvilket hon vunnit en så stor rygtbarhet.

Ruter Kung.

Slut från föregående N:o.

Skäligen bittida andra dagen stodo begge vagnarne tilreds; alla saker hade den unga frun sjelf inpackat, hvilket kammarjungfrun berättade mig, äfvensom at hon icke sofvit hela natten. Hästarne voro förespände; Cecilia hoppade hurtigt in i vagnen, och Grefvinnan sade til mig under det jag hjelpte henne in i vagnen: »Ser ni, Herr Scribe, med religion och principer finnes icke något opassande giftermål, ingen fara at frugta.«

Men strida och lida, tänkte jag vid mig sjelf, när jag såg Cecilias bleka ansigte och i hennes ögon stora tårar, hvilka hon utan tvifvel ville dölja, ty när hon fick se sin man komma gåendes, stödd på Henriks arm, ropade hon åt postiljonen: »kör!« Piskan smällde, hästarne ryckte til och vagnen försvann ur vår åsyn, under det den gamle Generalen yttrade: se der far hon sin väg utan at ta afsked, utan at omfamna oss. Ni söker et ämne til et lustspel,« sade han til mig, »der har ni strax ett.«

Eller snarare et Drama, tänkte jag, när jag betragtade Henrik, som hvarken såg, hörde eller svarade, utan lät mig skjuta sig in i

vagnen bredvid Generalen. Han glömde til och med at tacka mig och ta farväl af mig. Den stackars karlen, tänkte jag, han dör.

Några timar derefter for äfven jag til Pyrenéerna. Men läsaren må vara tranquil, jag skall icke uppehålla honom med långa skildringar. Under resan hittade jag på et ämne til et lustspel i fem akter, i en af Lafontaines fabler, hvilket, i anseende til våra sista politiska tildragelser, kan bli skäligen pikant. Jag blef qvar i Barèges för at utarbeta mitt lustspel, och hyrde mig til den ändan en liten den allratackaste byggning.

Jag tilbragte här de mest lugna och lyckliga dagar af min lefnad, arbetade bittida om morgonen och om aftnarna, samt vandrade den öfriga tiden af dagen för at se mig omkring i denna förtjusande trakt. Ack, den rena bergluften, de leende dalarne, den vackra solen skänka oss glädje och helsa, och återföra til oss ungdom och sällhet, ty på bergen glömmer man allt, kroppens plågor och hjertats lidanden. Thyvärr återfinner man dem när man kommer tilbaka på slättlandet och i städerne.

När mina fem akter voro färdiga, måste jag lemna det vackra landstället. Jag tog vägen öfver Pau, dit åtskillige anledningar kallade mig. Först måste jag helsa på en älskvärd, förträfflig ung vän, som med sin familj bodde på Kongl. Slottet i Pau, och för det andra låg ju egendomen Lescar i grannskapet, der jag, på Generalens och Grefvinnans inbjudning, ämnade uppehålla mig några dagar. Jag längtade mycket at få återse Cecilia, och anlände på slottet Lescar. Det utgjordes af en prägtig, förträffligt belägen byggnad; parken sträckte sig ända intil stränderne af sjön La Gare, och ifrån salongs-fönstren såg man Jurançons kullar samt utmed horisonten Pyrenéernas blåagtiga berg och deras hvita toppar.

Jag emottogs genast vid min framkomst på det vänskapsfullaste af Grefvinnan och hennes dotter. Generalen, som väntades, var ännu qvar i Barèges; men huru förvånad blef jag icke, när jag trädde i rummet och fick se Henrik de Castelnau sittande i en soffa och läsa avisorna.

»Generalen har skickat honom förut,« sade med sagta röst Grefvinnan til mig, »för at öfverlemna depècher til Guvernören i Pau, och tillika efterhöra huru Cecilia mådde, som varit sjuk.«

— »Har hon varit det!« yttrade jag med deltagande.

»Det var icke farligt, hon mår redan mycket bättre. Henrik hade emedlertid icke något annat ställe at vara, än här på slottet, hvilket min Måg dessutom uttryckligen begärt, som nu på åtta dagar väntas dagligen hem.

— »Således har Herr de Castelnau redan varit här i åtta dagar?« frågade jag Grefvinnan, som tiläventyrs gissade til hvad jag tänkte och svarade hastigt: »Oroa er icke, min Herre; först och främst känner ni min dotter, och sedan kan jag intyga, at jag hela dagen icke lemnat henne en minut.«

Hon sade sanningen. Cecilia satt med sitt arbete i moderns rum, och til och med på promenaderne i parken var Henrik aldrig ensam med henne. Jag måste jemväl tilstå, at han aldrig sökte tilfälle dertil.

Hans upförande och sätt at vara väckte min beundran. Allt hos honom förrådde den ömaste tilgifvenhet, den utsöktaste upmärksamhet, men icke ett ord, ingen blick gaf anledning åt någon främmande person at misstänka hans själs inre hemlighet. Han hade återfått sin förra glädtighet, var mindre tankspridd, deltog i samtalsämnet; nu fann jag honom mycket älskvärd, full med kunskaper; med mycken blygsamhet förenade han et skarpt omdöme, en ädel charakter, höga åsigter . . . i korthet, en mängd vackra egenskaper, hvilka hitintils legat förborgade och nu framlyste i sin skönaste dager.

Grefvinnan läste för oss en berättelse i tidningarne om et sjelfmord. — »Den olycklige!« utropade Cecilia med en ton som nästan tycktes likna et gillande. — »Den vansinnige!« utbrast Henrik med et visst förakt.

»Det skulle således icke kunna hända Er?« frågade jag honom lifligt.

— »Aldrig, aldrig. At dö för sin egen räkning, det är at beröfva sig en stor sällhet.«

»Och hvilken sällhet?«

— »Den, at dö för den man älskar.«

Ah, tänkte jag, han älskar henne lika mycket ännu, men har väpnat sig med mod och undergifvenhet. Han lär ha styrka nog at strida och segra.

Grefvinnan önskade at läsa för mig sin nyaste roman. Jag följde derföre med henne i hennes rum, och trodde at hennes författarefåfänga under denna stund skulle låta henne glömma en moders

vaksamhet, och hon lemna Cecilia och Henrik allena tilsammans. Jag bedrog mig; han betjenade sig icke af tillfället. Läsningen, som jag hjeltemodigt uthärdade, varade länge. Under tiden hörde jag Cecilia spela på sitt fortepiano sorgliga melodier, men hon var ensam; jag hade sett Henrik promenerande i parken, och när jag åter kom i salongen, satt hon ännu ensam i en länstol, med förgråtna ögon, stödande hufvudet mot handen. Hon steg hastigt up och gick leende emot mig. Genom hennes hastiga rörelse tappade hon sin näsduk; jag uptog den, han var fuktig. Hon bemärkte det och sade, i det hon pekade på en bok: »jag förtjenar at man skrattar åt mig; denna roman har kostat mig tårar.» Jag tittade på boken; — det var ett af hennes mors arbeten. Jag behöfde alldeles icke detta bevis, för at öfvertyga mig, at hon ville föra mig bakom ljuset.

Om afton var et talrikt sällskap församladt i slottet. Cecilia, som värdinna, fullgjorde sitt kall med et behag och et otvunget väsende, liksom hade det fallit henne ganska lätt; hon sysslosatte sig med hvar och en, utom med Henrik, åt hvilken hon stundom updrog at ordna spelborden.

Jag måste sätta mig vid Whist-bordet med några provinsens honoratiores; några gamla Herrar spelte Piquet, och Gummorna med Grefvinnan sutto vid Boston-bordet; et par Herrar spelte billard, och Cecilia föreslog åt de unga Damer och Herrar at leka pantlekar, hvilket enhälligt antogs. Dessa oskyldiga lekar äro ännu mycket omtyckta i provinsen, isynnerhet i Pyrenéerna.

Jag spelte många bockar, hvarigenom jag gaf mina medspelare et slätt begrepp om en spelares skicklighet ifrån hufvudstaden; men det stod skrifvet i ödets bok, at jag för Cecilias skull måste tappa på Whist, ty äfven denna gången tänkte jag mera på henne än på spelet. Mina ögon voro alltjemnt fastade på den glada krets inom hvilken Cecilia befann sig.

Henrik hade dragit sig ifrån leken och såg på de billardspelände; unga flickor kallade den vackra Adjutanten tilbaka, och han måste åter deltaga med dem i leken, hvarvid han likväl alltid undvek at komma i beröring med Cecilia, och när han skulle dömma hvad den borde göra som panten tilhörde, iakttog han samma försigtighet. Likväl hände det en gång, och i enlighet med lekens stränga reglor, at Cecilia blef dömd at ge en kyss åt den unga

Adjutanten. Hon steg up .... I detta ögonblick stack jag med trumf min medspelares kung .... han gjorde en otålig rörelse, men hvad brydde jag mig derom, min upmärksamhet var helt och hållet fästad på den unga frun, som ganska lugnt gick fram til Henrik och räckte åt honom sina friska, rosenröda kinder.

Henrik vidrörde dem ganska flygtigt med sina läppar. Han rodnade icke, han bleknade icke, han förlorade icke fattning, såsom jag väntade mig det, utan förblef lugn och kall. Sannerligen är icke det en hjelte, tänkte jag vid mig sjelf. Jag beundrade, jag beklagade honom och, nästan utan at vilja det, önskade honom lycka til denna kärlek utan hopp.

Pantleken var slut; de unga Damer och Herrar satte sig omkring et stort rundt bord som stod midt i salongen, och man började bläddra i ett och annat album, samt såg på lithografier. Några satte sig at rita, andra målade med seppia en utsigt af trakten, och Henrik skar med en engelsk pennknif et gubb-hufvud åt en liten flicka som satt bredvid honom; dessa slags arbeten göras ganska skickligt af herdarne på Alperne och Pyrenéerne. Trädslaget var hårdt, pennknifven var hvass och slant ur Henriks högra hand, så at han skar sig skäligen djupt i den venstra. Cecilia gaf til et anskri; et ögonblick derefter — skrattade hon. Såret var obetydligt, men det blödde starkt. Alla Damer erbjödo sina näsdukar åt den sårade; alla ridiculer genomletades efter engelskt plåster; man klippte det i bitar och remsor, och öfver tjugo små hvita händer voro i verksamhet at förbinda såret. Man skrattade mycket och med förbindningen gick det smått; det var litet kinkigt. Pennknifven hade gått in i andra leden af fingret, plåstret ville icke ligga qvar. Ehuru ofta man åter lade dit det, lossnade det vid minsta rörelse af fingret.

»Men ni måste vara tranquil och icke böja fingret.«

— »Mina vackra Damer, det är lätt sagdt; det sker utan at jag vet deraf.«

»Herrn har rätt,« sade jag, »om hans finger skall hållas rakt, måste man ....«

— »Spjäla det,« inföll Henrik, »såsom et afbrutet ben eller arm.«

»Alldeles.«

— Men hvarifrån skola vi taga spjälorna? frågade alla.

»Här!« och jag tog ifrån vårt Whist-bord et kort. Det var Ruter kung; jag rullade kortet omkring det sårade fingret; Damerna lindade silke deromkring och all frugtan var försvunnen, emedan fingret inom detta pappersharnesk icke kunde böja sig och såret således icke öppnas. Operationen med förbindningen slöts under en allmän munterhet, och man lyckönskade mig til min chirurgiska skicklighet; Cecilia lofvade mig mycken praktik, så ofta hon med synålen stack sig i fingret.

Emedlertid hade klockan slagit elfva, man tog afsked af hvarandra och jag gick på min kammare, under det jag i corridoren ännu hörde den glada ungdomens joller och skratt.

Andra morgon klockan tie kom jag i salongen och samtalade med Grefvinnan, när vi til vår stora förundran sågo Generalen stiga in, som gladlynt ropade:

»God morgon, min vän!«

— »Men, min Måg, hvarifrån kommer Ni? Vi ha icke hört någon vagn köra in på borggården.«

»Emedan jag anlände klockan fem på morgonen, när alla ännu lågo i sin goda sömn.«

— »Är det möjligt?«

»Jag ville icke väcka någon och gick directe in til min hustru, som jag i början knappast fått vaken, så rädd blef hon.«

— »Det tror jag nog . . . När man väckes så der oförmodadt.«

»Hon trodde i början at Spaniorerne hade satt sig i besittning af slottet. Den stackars lilla! Lyckligtvis har jag snart tranquiliserat henne. Hur mår Ni här?

— »Alldeles förträffligt.«

»Har Ni intet haft ledsamt under min frånvaro? Hvad har Ni roat er med?

— »I går hade vi främmande; vi spelte Whist, Boston . . .«

»Ja, det är just det, min fru svärmor, som jag egentligen är ond öfver. Slutligen gör Ni min hustru til en spelerska.«

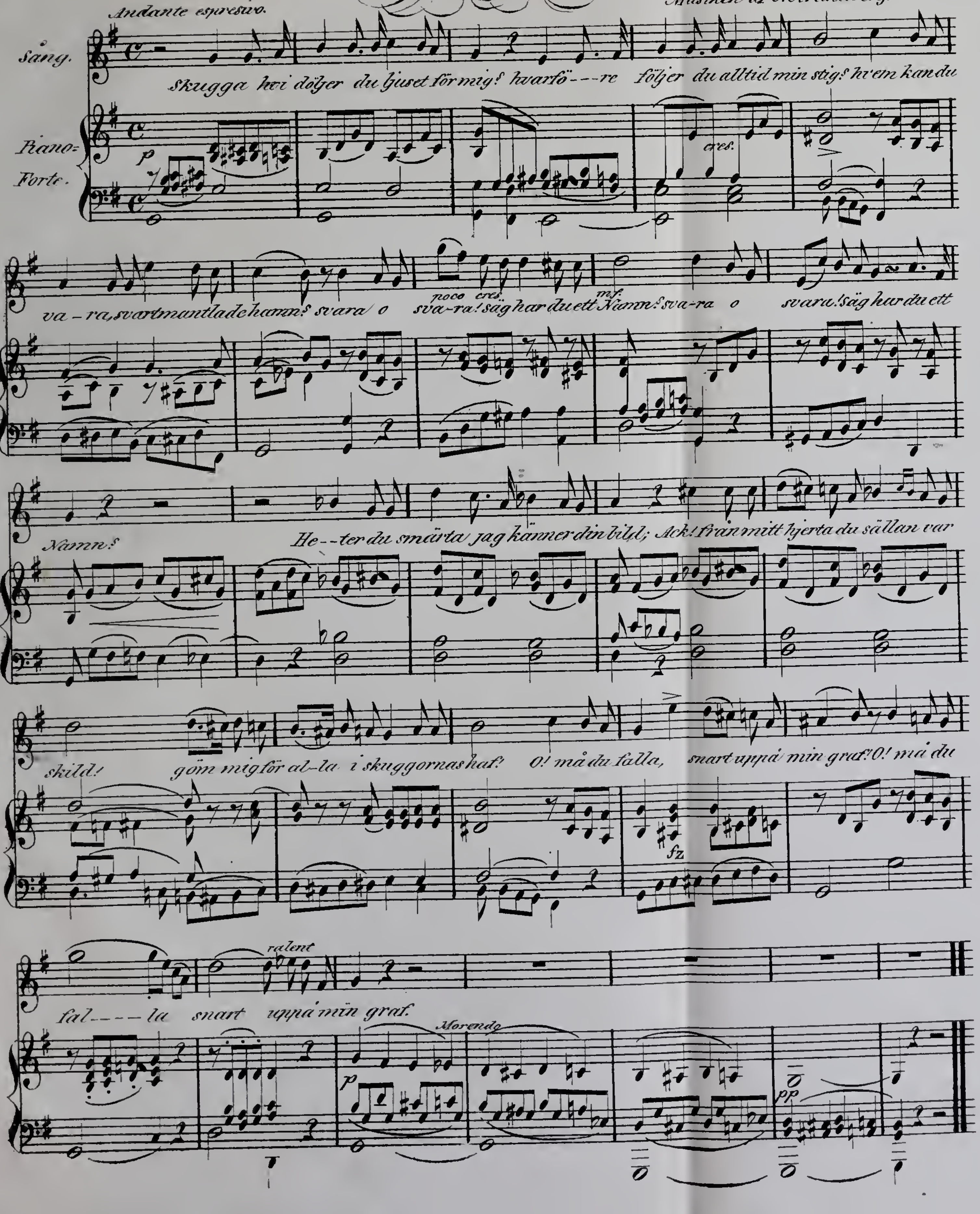
— »Jag!?«

»En kortspelerska! Hon tycks icke tänka på annat än kort,« fortfor han skrattande, »på divanen i hennes rum hittade jag en sammanrullad Ruter kung.«

Jag gjorde min flit at kunna skratta, för at dölja för Generalen Grefvinnans förlägenhet; hon stod der som slagen af åskan.

Till Skuggan.

Musiken af J. Strandberg.

»Ser ni, ser ni« .... fortfor Generalen ganska glad, »hon skrattar icke, hon är förlägen, ty hon känner med sig at hon är felagtig ....«

— »Ja, mycket felagtig!« tänkte jag vid mig sjelf.

I detsamma steg Henrik in i rummet, och en stund efteråt kom Cecilia.

Vi satte oss til frukost-bordet; sällskapet utgjordes endast af oss, och jag bemärkte samma liknöjdhet hos de unga två, men kunde nu tydligen läsa i bådas ögon, som ömsesidigt undveko hvarandra, kärlek och kärlek i den hycklade likgilltigheten.

Vi stego up ifrån bordet, och när jag, under det vi skulle gå i parken, kom at gå med Grefvinnan bakom de andra, sade jag åt henne: »Nå väl, tror Grefvinnan ännu at et opassande giftermål icke är farligt, när man har religion och principer?«

— »Tyst då!« svarade hon, »der kommer Generalen.«

Han kom leende emot oss och sade til mig: »Nå, Hr Scribe, har Ni i Pyrenéerne funnit något ämne til et lustspel?«

»Åh ja ... bland andra ett ämne som är mycket pikant ....«

— »Då lärer Ni säkert begagna det til et lustspel?«

»Nej, Herr General, til en novell.«

Pl. 47.

Til Skuggan.

Musiken af J. Strandberg.

Skugga, hvi döljer du ljuset för mig?
Hvarföre följer du alltid min stig?
Hvem kan du vara, svartmantlade hamn?
Svara, o svara! säg har du et namn?

Heter du smärta, jag känner din bild;
Ack! från mitt hjerta du sällan var skild!
Göm mig för alla i skuggornas haf!
O! må du falla snart uppå min graf!

Ch...

Fru Saint-Elme,
känd under namnet
La Contemporaine.

Fortsättning från föregående N:o.

Med en stor förmögenhet, ungdom, lika tycken och bildning, lefde de et lyckligt lif, när krigs-oroligheterne utbröto 1792 och Van M..., som hade stora gods i Belgien, blef en ifrig förfägtare af frihetens sak och tilgifven anhängare af det parti som gynnade Frankrikes inflytande, hvadan han ock såsom misstänkt blef arresterad på sitt gods, af de Engelska trupper, som under Hertigens af York befäl hade inryckt i Holland. Genom den unga Fruns fintlighet och rådighet undkommo de och flyktade til hans gods i grannskapet af Brüssel. (Uti 7:de Årgången 1830 af detta Magasin, sid. 37 och vidare, hafva vi meddelat Fruns händelse med Hertigen af York.) Men äfven här vågade de icke uppehålla sig längre än några månader, och i Augusti samma år begåfvo de sig til Lille, som hotades med en belägring.

Ung, skön, rik, liflig och oerfaren, vid knappast fyllda 15 år, omgifven, firad och tilbedd af unga Franska Officerare, förleddes hon af sin lättsinnighet och fattade en häftig kärlek för en Ingeniör-Officer, *Marescot*, hvilket blef för henne en källa af sorg och förebråelser, dem hon dolde inom sig. Emedlertid hade hennes man beslutat at som Volontär deltaga i kriget, och hon, klädd i karlkläder, följde med honom och Franska Republikens Härar, så at hon personligen deltog i slaget vid Valmy den 20 Sept. 1792, och med de segrande Franska trupperne inryckte i Holland, hvilket föranledde til baler och fester, der hon, ömsom som värdinna, alltid utmärktes och firades under Fransmännens vistande i landet de begge påföljande år, och kom tid efter annan i beröring med de då ännu unga Franska Krigare, såsom Beurnonville, Pichegru, Grouchi, Moreau, Sainte-Suzanne, Dessoles m. fl.

Under dessa förströelser, som räckte in på året 1795, hade hon til en del lugnat sig och glömt sin kärlek til Marescot, som var på et annat håll vid Armén, när hon en dag erhöll et paket ifrån honom, som ånyo uprörde hennes känslor och upfyllde henne med förebråelser, frugtan och ånger, då hon öfverraskades af sin mans närvaro, och öfverväldigad af allt som rörde sig inom hennes ret-

liga fantasi, bekände för sin man hela sitt förhållande och sin felagtighet. Med den uprigtiga och hjertliga kärlek hon var älskad af honom, tröstade han henne, förlät henne och bad henne glömma allt, så visst som han skulle begrafva det i en evig glömska. — Oaktadt hans öma bemötande och förekommande sätt i hela sitt upförande, sig lik som förr, kände hon inom sig en tärande oro, en jemn förebråelse, en viss förnedring at icke vara värdig en så god, så ädelmodig man, och hon uthärdade icke at se sig brottslig inför honom, hvarföre hon beslöt at göra slut på denna plågsamma belägenhet, derigenom at hon godvilligt skiljde sig vid sin man, och efter at i et bref hafva yppat för honom sitt beslut och tagit et rörande afsked, for hon hemligen en natt ifrån hemmet til Utrecht, för at aldrig mer återse honom.

Om å ena sidan en viss ädel känsla i medvetandet låg til grund för detta beslut, kan man å andra sidan icke annat än beklaga det såsom et verkligt misstag, enär en sann ånger och et moraliskt godtgörande af sin förseelse hade bort leda henne på en helt annan väg än den hon nu beträdde, hvarigenom hon fördes i en hvirfvel af äventyr och obetänksamheter, som äro oförlåtliga och hvilka hon sjelf, långt ifrån at gilla, på det högsta klandrar, ogillar och ångrar. Hennes man sökte henne förgäfves i Paris, för at erbjuda henne flytta med honom til Italien; men hon hade ställt sin flykt så hemlig, at intet spår efter henne fans. Emedlertid efter 8 dagars vistande i Utrecht, och emedan hon befarade at blifva eftersökt, jemväl skakande ombyten blifvit nödvändiga för henne för at skingra sjelfva eftertanken, samt utan sysslosättning och plan för framtiden, beslöt hon at i *Menin* upsöka General Moreau och gifva sig under hans beskydd. Hon hade genom en kärleks-intrig denne haft med en hennes kusin, blifvit förtrolig med honom, och ehuru han ville förmå henne återvända til sin man, gaf han dock slutligen efter för de skäl hon anförde och gjorde gällande genom yppandet af den ställning i hvilken hon befann sig til sin man. Resultatet blef också, at hon, klädd i karlkläder, följde med Moreau til Armén vid Rhenströmmen, och der sedermera (1796) personligen deltog i denna campagnes faror och besvärligheter, med en för hennes kön och år alldeles ovanlig beslutsamhet och ihärdighet.

Hon behöfde likväl hvila efter detta lefnadssätt och for til Paris, der Moreau hade låtit bereda åt henne en behaglig och

passande bostad. Här lefde hon indraget och sysslosatte sig med vetenskaper och skön konst, tils Moreau, efter freden i Leoben 1797, sjelf kom til Paris at utgöra hennes dagliga, nästan enda sällskap, helst han vid denna tid var i disgrace hos Directorium och utan något befäl. Han fattade en häftig kärlek för henne. — När fiendtligheterne åter utbröto 1798, erhöll Moreau et befäl i Italien och måste begifva sig til *Milano*, dit han åtföljdes af Elzelina, som, under namn af Madame Moreau, gick och gällde för hans hustru, samt njöt all den aktning och utmärkelse henne i denna egenskap tilkom, och hennes fägring, ungdom, qvickhet och snillrika umgängssätt gjorde så behaglig. — Enär Directorium för andra gången förnyade befallningen, at alla Arméen åtföljande Damer skulle ovillkorligen aflägsnas derifrån, måste äfven hon om våren 1799 lemna Milano, för at återresa til Paris. — På hemresan uppehöll hon sig en tid i Lyon, der hon utmärkt firades som Fru Moreau, i anledning af hans nyligen vunna fördelar öfver fienden vid *Trebbia*, och sedan hans rådighet frälsat Franska Arméen efter Jouberts död i slaget vid *Novi*.

Häftiga sinnesrörelser, exalterade, romaneska idéer om manlig tapperhet, hade redan allt ifrån 1796 ingifvit henne en förspänd beundran för General Ney, den hon blott sett en gång; men i mån denne Generals bravur erkändes såsom et mönster för krigaren och allmänna aktningen för honom vid Arméen ökades, tiltog hennes beundran til denne man och urartade til en verklig passion, som beständigt sysslosatte hennes lifliga, rörliga fantasi. Hon yttrar sjelf derom: »denna beundran, updrifven ända til enthusiasm, gömde inom sig fröet til denna våldsamma kärlek, med hvilken jag lefvat och med hvilken jag vill dö.« Til hennes missöde hörde, at hon i Lyon blef bekant med en Hr D. L***, som förstod at inställa sig hos henne, synnerligen genom föregifvandet at vara förtroligen bekant med Ney, snart utforskade hennes enthusiastiska beundran för densamme och, med hennes vanliga obetänksamhet, snart fick hela hennes förtroende. Denne D. L*** var en dålig, egennyttig menniska, narrade til sig penningar af henne, under löfte at befrämja hennes önskan at komma i beröring med Ney, och blef för henne en olycks-genius och til en del orsaken til hennes framtida öde; ty hon kom ofta i beröring med honom, som var Spion, en tid i Neapel och senare i Paris, tils hon slutligen, fast ganska sent,

lemnade honom hela sitt förakt. D. L*** föregaf at i högst angelägna ärenden nödsakas möta Ney, och några dagar efteråt fick hon af honom et bref, hvari han berättade, at Ney vore blesserad och på vägen til Paris. Med hennes exaltation blef hon utom sig och beslöt at genast lemna Lyon; hvilket dock upsköts i anseende til ankommen underrättelse, at Ney endast vore tilfångatagen af Österrikarne; likväl lemnade hon i Juni Lyon, der hon njutit så mycken utmärkelse såsom Moreaus maka, och under hvilkens namn hon återvände til Paris. Relationerne med Moreau fortsattes genom ständig brefvexling, och det var genom hans frikostighet hon sattes i tilfälle at föra et angenämt lif och, ehuru inom en mindre krets, umgås med flera den tidens märkvärdiga personer.

Den illistige D. L*** blef äfven här hennes förtrogne, närde hennes hemliga passion för Ney genom mångfaldiga konstknep, och ehuru hon gjorde sig täta förebråelser at så otacksamt svara til Moreaus uprigtiga tilgifvenhet och verkligen hederliga afsigter, förleddes hon af sitt lättsinne at skrifva et bref til Ney, som då vistades i Manheim, och genom dess intagande flätat en ny lager i sin hjeltekrans. Brefvet lydde sålunda: »Jag lyder mitt hjerta; jag söker således icke efter toma ursäkter. Jag känner icke konsten at dölja mina känslor: dessutom säger något i det innersta af min själ, at om detta mitt steg sårar grannlagenheten i hopens ögon, skall det kanske godkännas af den ädla frimodighet som charakteriserar Er. Blott en enda gång hafva mina ögon sett Er, men er bild är djupt intryckt i mitt hjerta. Förenad med Er genom tanken, har jag bäfvat vid alla faror som omgifvit Er, njutit vid alla edra segrar och med enthusiasm instämt i berättelserna om edra sköna bedrifter. Min ställning är lysande; många fruntimmer torde finna den afundsvärd: jag skulle med glädje försaka all denna glans, mot den rättigheten at göra mig förtrolig med edra faror.

Högaktning och tacksamhet fästa mig vid General Moreau. At i et bref som detta göra en bekännelse derom, vore ju at löpa faran göra mig föraktlig i edra ögon? Men jag kan icke bekämpa den oemotståndeliga böjelsen af mitt hjerta. I det jag uptäcker för Er den känsla som stör mitt lugn, har jag ingen annan afsigt än at underrätta Er, at det finnes, långt ifrån Er, et Fruntimmer, för hvilken er egen äras glans är lika kär som för Er sjelf.« I den

upprörda sinnesstämning hon var, och i brådskan at äfven skrifva et bref til Moreau, tog hon miste om utanskriften, och Ney fick det som var ämnadt til Moreau, och Moreau det som var ämnadt til Ney.

Fortsättning i nästa Årgång.

Logogrif.

Menn'skorna i allmänhet
Göra allting för *mitt hela;*
Mången gång de dervid fela
Emot rätt och skyldighet;
Ofta de bedra hvarandra,
Och med djerft och envist mod
Våga helsa, lif och blod,
Än til fjerran länder vandra,
Än i grafvens afgrund ner
Sträfvande allt mer och mer
I förhoppning at det öker
Detta hela som man söker,
Men som endast lyckan ger.
I fem bokstäfver det gifver:
Hvad en menn'ska aldrig blifver
I sin ungdom, knappt som man;
Hvad den gamle Syrach skrifver
At han godt och fröjdfullt fann;
Det som tjenstemannen säger
At för land och tjenst han bär,
Fast det sällan hända plär
At han verkligen det äger;
Sist et spel som brukas nu;
Läsare! nu gissar du.

Ordet til Logogrifen i föregående N:o är *Karbunkel*, hvari finnes: *Bern*, *ark*, *ren*, *lake*, *Abel*, *krakel*, *ur*, *lek*, *elak*, *kal*, *lur*, *nu*, *al*, *Bel*, *Banér*, *kulen*, *en*, *len*, *urna*, *runa*, *kran*, *bruk*, *Luna*, *brak*, *kula*, *brun*, *bur*, *bark*, *Enka*, *ek*, *alun*, *Ruben*, *blek*, *blank*, *kur*, *aln*, *ler*, *kalk*, *ner*, *kar*, *bar*, *barn*, *kanel*, *lank*, *kruka*, *krank*, *ben*, *Bal*, *burk*, *le*.

Rättelse.

I Logogrifen uti förra Häftet, sid. 175 rad. 19 nedifrån, läses: *Hvart for* den stackars Icarus?

Pl. 48.

Mode-Costymer för Damer och Herrar.

Fig. 1. Hatt *(capote)* af hvitt Moire, garnerad med spetsar, och en slöja; Siden-kappa (kallad *Shawl-kappa*, i anseende til kragen som bildar en shawl) garnerad med svarta spetsar; blå klädning, bruna handskar och kängor.

Fig. 2. Hatt af gult Moire, garnerad med band och plymer. Samma shawl-kappa af siden i en annan färg, garnerad med svarta spetsar, sedd framifrån; gula handskar, brun klädning och kängor.

Ehuru dessa Kappor väl egentligen äro ämnade för hösten, äro de dock ganska användbara för vintern, om de garneras med skinnbräm i stället för spetsar; de hafva emedlertid, i anseende til kragens form, nyhetens behag.

3
4.
5.
1.
2

Fig. 3. Brun Bonjour-Rock med svart sammetskrage och upslag; gulrandig vest, svart halsduk, gula handskar, brunrandiga pantalonger til stöflar.

Fig. 4. Brun Bonjour-Rock med bred svart sammets-krage och frampå bröstet utsydd med snörmakare-arbete eller ganser; gula handskar, grå pantalonger til stöflar.

Fig. 5. Jagt-klädsel för Herrar.

Anmälan.

Denna Månads-Skrift kommer äfven at utgifvas nästkommande år, innehållande 48 Plancher, hvaraf minst 16 illuminerade, samt 12 ark text; på Klippans finaste regalpapper til 8 R:dr, och på dess mindre fina til 6 R:dr B:co Årgången. I Stockholm prenumereras i Hr Hedboms Bokhandel, och i Landsorterne på *alla* Post-Contor, på hvilka sednare ställen Prenumeranten dessutom erlägger det särskilt stadgade Postmästare-arfodet.

Innehåll af Fjortonde Årgången.

Stockholm,

Tryckt hos *Carl Deleen*, 1837.

21 vols

vol. 14 : [2], 192 p. + 45 plates of which 16 are hand-coloured and 3 are folding.

8vo : [A]-[M]^8